

W. BAUMROTH:

SCANDALUM CRUCIS

POHORŠENÍ KŘÍŽE

W. BAUMROTH:

SCANDALUM CRUCIS

Pohoršení kříže

Se svolením autorovým pro české čtenáře
přeložili a upravili

A. BAYER A J. HUDEČEK

Nákladem Jos. Birnbauma, knihkupce v Brtnici
Vytiskl Josef Sýkora v Třebíči

*Veškerá práva, hlavně překladu do cizích řeči
jsou majetkem nakladatelství*

*Copyright by „Egerland“ nakladatelství
Tachov Č. S. R.*

NOVÝ ZÁKON A STARÝ OBRAZ . . .

Profesor Dr. Hynek Herweg šel si odpočinouti, t. j. lehl si do postele a točil na svém nočním stolku šroubky jakéhosi malého přístroje. Ihned zaplavila ložnici, ležící v prvním poschodí jeho vily na východní straně, sladká směsice hlasů a hudby. Obrátil se obličejem k protější, jasně ozářené stěně; tu zdálo se, jakoby vystoupili ze stěny dva válečníci, oblečení orientálsky. A od těchto mužů pocházel tento zpěv. Byl to tenorový a barytonový hlas. Tenor, pravděpodobně zbrojnoš druhého, zpíval právě — Hynek rozuměl každému slovu:

Pane, nemohu pochopit!
Nejhroznější věcí na zemi
je válka. Však jedno dobro
přináší přece, že našim mužům
ukazuje, jak drahocenným
statkem je ta naše rodná vlast.

Skladatel této písně miloval zajisté svou otčinu ze srdce, neboť vložil do těchto slov tolik vroucnosti a strhujícího nadšení, že Hynek dostal z toho skoro tklivou náladu, kterou chtěl podržeti. Zavřel na okamžik oči před oslňujícím světlem a tu spatřil horu, korunovanou věčně zelenými smrky a na jejím úpatí divokou bystřinu, u bystřiny pak šedý domek.

„Otčina, má vlast!“

Pak opět otevřel oči. Zbrojnoš zmizel, Uriáš — tohoto představoval baryton — stal sám v nádherné síni, z jejíhož středu dvě desky Zákona vážně kynuly dolů.

Uriáš, vracející se právě z války s Ammonity, pozdravuje svou otčinu.

„Oriandi jest opravdu bezvadný zpěvak“, pomyslel si Hynek při scéně, která teď následovala.

Buď pozdravena, vznešená síni,
již kdysi pln žalu jsem opustil!
Drahá síni, jak bolestně jsem
tě postrádal! Jako rájem jevíš
se mi teď!

Ó, žádný anděl s mečem
mi přístupu k tobě nezabrání,
neb opět jsem se vrátil sem,
uniknuv mukám a hrobu.

Zažívá v duchu válečné útrapy a úzkostlivým hlasem, s ustrašenýma očima, obrácenýma v dálku, vyjadřuje právě prožité hrůzy:

Vidím před sebou svištěcí šípy,
plápolající požáry, zející rány,
palčivé slunce, třesutý mráz,
hodiny, třesoucí se v očekávání smrti.

Tu počíná se jeho obličej vyjasňovati, usmívati se a stává se přímo zasněným. — Oriandi jest také znamenitý mimik.

Unikl jsem jí,
té hrozící smrti,
smím opět patřiti na vás,
vy palmy a studně.
Jen mužů drsný hlas
zněl denně mi v uších,
ve zlobě divokého boje
nevzrostlo žádné něžné kvítko.

Spatřuje růže, jež nešťastná Bethsabé denně kladla jako oběť před jeho obraz.

Tu pozvedá se hlas Uriášův k nejvyššímu a strhujícímu jáсотu: to nejkrásnější, nejskvostnější, co mu zachovala jeho otčina, jest jeho milovaná žena Bethsabé:

Buďte pozdraveny, růže,
blaženým pohledem
smím laskati se s tebou,
mé manželské štěstí . . .

Jest slyšeti burácející potlesk, sám Hynek tleská rovněž, třebaže musí vědět, že Oriandi ho nevidí a neslyší, neboť Oriandi zpívá ve velké opeře v Moskvě, a on, Hynek, leží tolik tisíc kilometrů vzdálen na svém lůžku ve své vile „Orlík“ u Vídně.

Vystoupí Bethsabé, étherický to zjev, bledá, utrápená, s tichým zoufalstvím ve tváři. Profesor Hynek není přehnaný ctitel ženského hlasu, nehledě k tomu, že dosud zní mu v uších stále ještě nádherný zpěv Uriášův, — proto přerušuje fotoradiopřístroj. Pokoj je zamlklý a temný, jen z ulice zaznívá sem skoro v pravidelných přestávkách vysoké nebo hluboké houkání ujíždějících automobilů.

Nerozsvěcuje ani, nýbrž oddává se svým snům — činí to tak rád. Teď opět slyšel zpívat o hrůzách války, více než 3000 let minulé. A básník textu — zcela obskurní autor, jehož díla však použil hudební skladatel Arnošt Balsan, žijící ve Výmaru, a jímž sklízel nesmírný triumf po světě — byl vrstevníkem světové války 1914—1918, která na počátku století způsobila tolik útrap a hrůzy; tělesná i duševní muka tohoto nepochopitelného lidského poblouznění chvějí se ještě z každého slova tohoto operního dramatu.

„Dobře, že to vše jest překonáno — pro vždy!“ Hynek myslí zcela nahlas. — Ano, čas udělal pokroky. Dnes nemohou již národové válčit a vzájemně se zabíjet pro kousek země, dnes neexistují přece hranice zemí a říší. Celý svět jest jedinou říší, žádné celní překážky ne-

omezují již styků, všichni národové, ať jest jich sebe více na zemi, tvoří jednu rodinu, jejíž členové se vzájemně navštěvují a hostí. Právě včera byl se svými žáky na dvě hodiny v Římě a navštívil s nimi obrovské museum — dříve se jmenovalo chrám sv. Petra — a před týdnem měl vědecký rozhovor se svým studijním kolegou Prometheem a svačil s jeho roztomilou chotí Aglaou v jeho bytě v Šanghaji — a příští večer, t. j. dnes, viděl a slyšel již zase ve své vile „Orlík“ operu „Ha nekam Uriah“, která byla dnes ve velké moskevské opeře opakována.

Ano, velký svět stal se vlastně malým pro lidského ducha a lidé si nedají již pokoje, dokud se nespojí s ostatními světy. Vždyť jsou již blízko rozluštění této otázky.

Hynek se raduje, že žije dnes a nikoliv v oné surové, lidstva nehodné době, o níž mu jeho matka často vyprávěla. Vždyť jeho praotec musil přece také bídne zahynouti na srbském bojišti.

A to vše dokázal pouze náš rozum, naše pokroková kultura, kultura a nikoliv — skoro by byl řekl „zaplať Bůh“ — překonané křesťanství. Skoro 2000 let bylo neomezenou královnou národů, všude vnikaly jeho nejtajnější nitky, dokonce až v tajemství manželství, až do nejčasnějších hnutí dětské duše a do posledního vzdechu umírajících, ani mrtvých nepustilo z oblasti své moci a ještě je žehnilo, a namlouvalo pozůstalým, že žijí dále.

A posloužila tato nesmírná moc a tento vliv křesťanství sebe méně požehnání lidstva? Zabránilo křesťanství válce nebo ji znemožnilo? Dva tisíce let táhne se dějinami křesťanství toto popravování lidí a Hynek vidí mučidla z procesů čarodějnic a vidí miliony mladých mužů, kteří tímto křesťanstvím byli zavázáni k zřeknutí se rodiny a rodinného štěstí a tu se směje bláznům minulých století, kteří své mladé kvetoucí tělo, k lásce určené, bičovali do krve, aby vnitřní, na základě přírodního zákona vypuknuvší oheň byl utlumen, a smál se pošetilcům, kteří

při plných mísách se postili a mysli, že potěší onu neexistující bytost, nazvanou „Bohem“.

„Nuže to jest překonáno — pro vždy“, vydechl si s ulehčením. Již pokoušely se nepřátelské, opačné myšlenky o průlom do jeho přesvědčení: benediktinští mnichové kácející lesy, zřizující školy, vyučující řemeslům. „Hlouposti, ti měli z toho největší užitek!“ Misionáři, trpící u Eskimáků bídou, strádáním, zimou a osamělostí až k zoufalství. „To byly jen ubohé oběti římské panovačnosti, která chtěla poroučeti veškerému zemskému stvoření“.

„A ženské bytosti, které ztrávily celý svůj život u lůžek nemocných?“

„To bylo chvalitebné od nich, ale konečně, vždyť byly dobře zaopatřeny, zatím co tisíce jejich sester zápasilo s životní bídou, a pak, vždyť totéž činí dnes naše vyškolené státní ošetřovatelky nemocných“.

Energickým trhnutím roztočil Hynek opět fotoradio: scéna představuje zahradu při Uriášově domě. Oba manželé sedí na kamenné lavičce. Uriáš jest k smrti zarmoucen, dověděl se o celém zločinu, kterého David se dopustil na jeho ženě. Tu hledí na ni, jako by se s ní loučil:

Uriáš: Bethsabé, zapěj mi píseň o luku!

Bethsabé: Píseň o luku? Toť smutná zvěst,
já chci však, bys jen vesel byl
těch málo dnů, jež dopřáno ti pobýt
v tvé vlasti drahé, milené.

Uriáš: Znáš ji ještě? Tu píseň zpívala's
v těch blahých dobách. Táži se
při zvuku harfy tvé: Bethsabé,
zda ráda máš mne? Chceš býti mou?
Zapěj mi píseň o luku, tu píseň svou!

A Bethsabé začíná:

Plač, Israeli! Pobiti jsou
tvoji rekové, ti nejlepší.

Jak padli tito rekové?

Ó plač a naříkej!

Hynek cítil vždy, kdykoliv slyšel tuto scénu opery, jakoby se ho dotýkal chladný tichý vánek. Odkud se bral tento podivný pocit? Scéna jest tak vroucí, když Uriáš se sklání nad svou ženou: Bethsabé, zda ráda máš mne, chceš být mou? Hynek si představuje, jak Bethsabé, když po prvé tato otázka se chvěla u jejího ucha, hnána rozkošnou cudností a neodolatelným pudem přikývla nádhernému tazateli a pak něžně a blaženě plačíc skryla svou tvář na jeho širokých prsou. Jak zcela jinak chovala se Agripina při této otázce! Přijala tuto otázku jako něco samozřejmého a odpověděla mu zcela obchodně: „Budete-li spokojen s ženou radující se ze životních požitků, a dáte-li jí podmínky, aby touto veselou ženou mohla zůstat, pak ráda svoluji k sňatku s vámi“.

Očekával, že v té posvátné hodině mu přislíbí, že chce snášeti s ním vše, dobré i zlé a že se stane šťastnou v jeho lásce. Pak plísnil se opět jako nemožný fantast. Vždyť je Agripina úplně v právu! Byla jedinou dcerou kolegy Hegenbartha, byla vychována jako bohyně, znala život jen ze sluneční stránky, a že by se měla jako jeho paní spřáteliti i se stinnými stránkami? Což nebylo v jeho moci, aby jí vykouzil jen samou sluneční zář? Což nebyl tak situován, aby byl s to vyplniti každé její přání? Jen co bude vládnouti v jeho vile jako domácí paní! Pro ni dal ji v uplynulém létě co nejnádherněji zaříditi: společná ložnice byla vykládána jasně modrými tapetami, jídelna celá ve zlatě a běli, oba salony fialové a rubínově rudé, v zahradě samé temně rudé růže, její zamilované květiny. Uvažoval také, že pojmenuje svou vilu jejím jménem, ale potom nemohl to přece přenést přes své srdce, aby odstranil zlatá písmena Orlík, připomínající mu jeho nádhernou zalesněnou vlast. Ó, jak bude šťasten s Agripinou! Rozohňuje se a poslouchá jen na půl ucha, jak Bethsabé opěvuje svou bolest nad padlým hrdinou:

Pohoří Gelboe, ni rosa ni déšť
vás nesmí osvěžit!
Zde zlomil se tvůj štít, můj králi Saule!
Pohoří Gelboe!

Kráčí-li s Agripinou po Jidášově třídě, ohlížejí se chodci po nich: z očí mužů jiskří zřejmý obdiv, na který je Hynek pyšný: a tato obdivovaná bytost bude záhy úplně mou! Ženy vrhají závistivé pohledy na Agripinu a obličejem krásky mihne se mnohomylný úsměv a Hynek ví: jest hrdá na něho. To jej činí nesmírně šťastným.

Ovšem, jedné ženě způsobil bolest svou láskou k Agripině. Stihl-li Gertrudu u Agripiny a hovořil-li s ní, viděl, jak tajné světlo vyzařuje z jejích očí, byl jí také ze srdce nakloněn, ale od té doby, co věděl, že jest Agripinin, vystříhal se pečlivě, aby neživil nikterak toto tajné světlo. A Gertruda se s tím smířila, že hezký profesor dějin a latiny našel ve stejně vzdělané dceři svého spolu-učitele stejně smýšlející přítelkyni pro svou životní dráhu, jen poněkud tišší a zamyšlenější připadá mu Gertruda od té doby.

Co tak snil, byl by málem přeslechl banketovou scénu u krále Davida. V tom tlukou staré stojací hodiny — dar to Agripiny 22. hodinu. Teď vyjdou „Světové noviny“. Rychle přeřadí Hynek přístroj, čeká ještě dvě minuty — jdou tedy hodiny o dvě minuty napřed, a rychle je správně nařídí — pak jest slyšeti známý hlas: „Pozdrav a mír všem bratrům a sestrám v sjednocené Říši! V Osló zemřel v 19 hodin poslanec Wetarson. Kremace, která se bude konati dne Kaifáše v 10 hodin, zúčastní se Jeho Božství Adonai s poslanci německými, francouzskými, českými, ruskými, senegalskými a japonskými. Volba nástupce za 10 dní.“ Hynek se musel smáti, pomyslí-li na svou matku, která si nemohla zvyknouti na nová pojmenování dnů a rozhorleně protestovala proti názvům pondělí „Lenin“, úterý „Dietzsche“, středa, oficielní svátek a den odpo-

činku na celém světě „Satan“, čtvrtek „Voltaire“, pátek „Lukián“, sobota „Kaifáš“ a neděle „Lucifer“. I nad tím se horšila, že oslovovali předsedu světového parlamentu a světové vlády Adonaie titulem „Jeho Božství“. Byla to — dodal v myšlenkách k její omluvě — stará paní, lpící na minulosti a nemohoucí se již vpravit do nové doby.

Další zpráva rozčilila Hynka: „Letec Kalman, Maďar, který se zneprátelil se svým druhem Berthonem pro jednu ženu, vyčíhal jej nad Kahyrou a zastřelil jej. Léttadlo zůstalo neporušeno. Kalman byl zatčen v Sidney“.

Zavražděný řídil vzducholod „Emanuel Kant“, — v ní cestoval Hynek se svými žáky do Říma. Nebohý Bertho! Vyprávěl mi záře radostí, že příští týden se ožení. Hic est cursus mundi!*)

„V Tokiu bylo pocítěno slabé zemětřesení. Dalších otřesů netřeba se obávat podle dosavadních pozorování“.

„V San Francisku shořela velká vysílací stanice. Příčina požáru není dosud zjištěna“.

„Poslanecké shromáždění za předsednictví Jeho Božství usneslo se v 19 hodin 35 minut proti hlasům malajských, italských, polských a španělských poslanců, aby veškeré náboženské symboly byly odstraněny i ze soukromých domácností. Zvláštní komise sebere tyto emblemy a přezkouší jejich uměleckou cenu. Bezcné budou veřejně spáleny, umělecké předměty vystaveny v museích. Příští zprávy ve 24 hodiny. Pozdrav a mír bratřím a sestrám ve spojené Říši“.

Tedy náboženské znaky! Nu ano, docela správně! Toť nejbližší krok, kterého bylo třeba ke satheisování světa. Všechny tyto kříže a obrazy a sochy křesťanských bohů a bohyň musí zmizet s očí lidí, aby zmizeli i z jejich paměti. Však tyto komise budou mít ohromnou práci! Lidé lpí ještě dnes na těchto zevnějškostech. Bude-li tato operace provedena rychlým tempem, přispěje

*) Takový je běh světa.

jen k ozdravení lidského ducha. Hynek, již dávno vyčistil svůj dům od těchto náboženských znaků, až na Madonu Murillovu, kterou trpěl dosud jen z ohledu na své umělecké cítění. Rozloučí se lehce i s tímto obrazem, vždyť má dosti jiného umění ve svém domě, jedině pravé pozemské umění.

Avšak počkej! Jest tu ještě jeden obraz! Visí vedle v jeho pracovně. Nemá naprosto nic společného s uměním a bude tudíž spálen: obyčejný barvotisk, představující Matku Ježíšovu, jak drží na klíně svého mrtvého Syna a jak jí vězí sedm mečů v prsou. Prostý zlatý rámeček kolem obrázku. Když byl naposled u své matky, vnutila mu jej stará paní: „Pohleď, Hynku, nebudu už dlouho na světě a tu bych ráda, aby tento obrázek nepřišel z rodiny. Vid, že každou sobotu rozsvítíš před ním světlo, jak bývalo u nás zvykem?“ Ovšem, že světla nerozsvítil, byl by se musil za tento úpadek do katolické modloslužby stydět sám před sebou, ale z piety k své matce pověsil jej přece vedle uměleckého díla nejnovějšího mistra: „Koupající se elfové“.

A jak mu táhne nyní paměti historie tohoto rodinného obrázku — matka vyprávěla ji tak často studujícímu hochovi — jak tu ožívají před jeho zraky dávno minulé doby, jakoby stál uprostřed nich!

Vidí tu svého pradědečka, vousatého venkovana, vysoké postavy; celý hlouček větších i menších chlapců a děvčat věší se plačky na jeho šosy. A jemu, tvrdému a otužilému muži kutálí se velká, mokrá kapka do vousů, když přivádí vzlykající ženu k tomuto obrázku — který od nepaměti se dědí v domě od otce na syna a vnuka na pravnuka.

„Katynko, neber to tak vážně, podívej se, nejsem jediný, kterého to postihuje. Nemůže to dlouho trvat, nanejvýše do vánoc a pak jsem zase mezi vámi. Chceš snad, aby se ti lépe vedlo než naší Matce Bolestné?“

Jen se často dívej na ten obrázek! Vše musela dáti, a tobě přece zbývají ještě děti“.

„Jest to ale tak kruté, Venouši“, namítá prababička.

„Poklekni každého večera s dětmi před tímto obrazem, ona mě ochrání a vám sešle útěchu. A kdyby —, kdybych se snad neměl vrátit“ — prababička hlasitě vykřikla — „pak teprve ti musí obrázek býti školou a útěchou, pak musíš uvážit, že Pán Bůh měl mne rád, že bylo mně umřítí také takovou bolestnou smrtí, jako jeho Synu. A Katynko, jen dobře vychovej děti, to ti také dodá síly a mne to také potěší tam na věčnosti“.

Tak rozloučil se pradědeček se svou rodinou a odešel do války do Srbska.

A Kateřina zůstala silnou. Teď byla ona mužem v domě, která řídila pluh tvrdou, hrudovitou zemí a s nejstarším chlapcem kácela stromy v lese na topení a s kosou vycházela, když žitné klasy nakláněly své plné hlavy. A když noc ukončila její dřinu a ona k smrti unavená chtěla klesnouti na záplatované lože, přece na chvíli poklekla před obrazem Bolestné Matky a přitulila děti k sobě a sepnutýma rukama modlila se k obrazu: „Matko Boží, chci snášeti vše, žádná práce mi není těžkou, chraň ho, ať se vrátí, i kdyby měl přijíti bezruký nebo beznohý“.

Ale on se již nevrátil. Hynek měl uschovány všechny lístky poštovní, jimž voják těžkou upracovanou rukou svěřil své pozdravy ženě a dětem, svůj stesk po domově a svou naději a důvěru v Boha. Pak náhle ustaly. Několik let nevěděla Kateřina, utopil-li se její muž v Dunaji nebo padl-li v boji, a kde byl pochován, až se vrátil invalida, jeho přítel a ohlásil: „Tvůj muž Katynko, dává tě ještě mnohokrát pozdravovat. Umřel v Srbsku na tyfus. Neplač pro něho, ale děkuj našemu Bohu, že ho tak záhy vysvobodil, že nemusil již prodělati to, co čekalo nás. Kdo venku leží a hnije, tomu je dobře“.

Kateřina neoddala se zoufalství, k tomu také neměla času; jako předtím, zastávala muže doma a vyjížděla s

pluhem nebo kosou, aby dobyla skývy chleba svým dětem. Jen velká a hluboká vráska přidružila se k ostatním na jejím čele. A když žal jí hrozil zaplaviti hrud, pak postavila se před rodinný obrázek: Teď, Matko Boží, teď vím teprve, jak ti asi bylo tenkrát, když jsi stála pod křížem. Vid, že mi pomůžeš a nenecháš mě shroutiti se, dokud děti si samy nebudou vydělávat?“

Neshroutila se a děti našly si svůj chléb: děvčata dostala hodné muže — jejich další osud byl Hynkovi neznám — z chlapců vyučil se jeden zámečnictví a zařídil si v severních Čechách domov, nejstarší přiženil se do menšího hospodářství na druhé straně pohoří a prostřední, Hynkův dědeček, převzal otcovský dům. A když mladá žena se přistěhovala do domku, ulehla Kateřina a již ani výměnku neužila. Umírajíc obrátila ještě obličej k obrazu a s velkou námahou vypravila ze sebe ještě slova: „Matko Boží, děkuji ti!“

A obrázek zůstal i v rodině dědečkově, těše se vážnosti. Po prvé pohlédl hořce na tento obraz, když pod ním stála rakev a v ní ležel jeho nejstarší, hezký hoch osmnáctiletý, jež přinesli mrtvého z lesa. Ale opět se vzpamatoval a jeho velké ruce se svíraly, jakoby se chtěly sepnouti k modlitbě a chraplavým hlasem přikázal své ženě, aby rozsvítila světlo za mrtvého před obrazem.

Od té doby neuplynul ani celý rok, když tu opět pod obrazem stála rakev a svítilo světélko za mrtvé. Během tří dnů skosila smrt dědečka následkem zápalu plic, muže, kterému nikdy nic nescházelo, který byl vždy zdravý jako buk, ve čtyřicátém třetím roce věku. A za tři měsíce potom narodil se Hynkův otec.

Babička nebyla tak zmužilá, jako její předchůdkyně. Myslíla, že neovládne sama děti a vdala se po druhé, sotva rok smutku uplynul. Ale ve svém druhém manželství klečela mnohem častěji před starým rodinným obrázkem než za časů, kdy byla ještě šťastna. V prud-

kých výčitkách žalovala pak Bolestné Matce: „Ty's tolik nevinně trpěla, já však sama zavinila své neštěstí.“

Druhý muž byl piják plný sprostoty a surovosti. Přišel-li domů, zalezly děti před ním plačíce a chvějice se, a pak musela matka vzíti na sebe rány zpustlého člověka. Dobře, že malý drobeček, kterého mu porodila, v prvních týdnech zemřel, nebylo by z něho nic dobrého vyrostlo.

A jedno dítě po druhém vypravovala matka z domu, který i s hospodářstvím chátral víc a více — a děti odcházely rády. Otcovský dům stal se jim trpčím než daleká cizina, která dnes skýtala tolik výdělečných možností. Jen nejmladší syn, pohrobek, zůstal u stárnoucí paní, a když vyrostl a zesílil, bránil ji před surovostmi opilcovými. A matka i syn si přímo oddychli, když otčima jednoho rána našli zmrzlého.

Teď začalo pro babičku klidné a spokojené stáří. Syn převzal dědictví svých předků a pozvedl hospodářství. Byl dobře vyškolen a dovedl i úžasný pokrok posledních let uplatnit na svém statečku. Mladá žena, kterou si přivedl z daleké vesnice, nevycházela z počátku z údivu, jak pohodlně a lehce může si člověk zařídit život. Teprve po pěti letech manželství přišel Hynek na svět a byl proto co nejradostněji uvítán, ježto také zůstal jedináčkem.

Avšak světélko, tak jasně tolika pokolením v rodině svítící, bylo nyní ošetřováno výhradně jen matkou. Do její rodné víscky nevnikl ještě nový duch, ale Hynkův otec, který byl mnoho ve světě a který v prázdných chvílích četl, stal se zcela moderním člověkem. Tenkrát vyšly světové zákony, že nesmí se již konati veřejné služby boží, a kostelů, nebyly-li příliš sešlé, má se použít k veřejným užitečným účelům. Hynek si dobře pamatoval, jak matka jednou nebo dvakrát do roka její brala s sebou do okresního města, kde někde v sále se konaly služby boží. Musí si přiznati, že se ho tu vždycky

zmocňoval zvláštní nevysvětlitelný pocit, který nutil pokleknouti, a vždy se na to těšil, již z toho důvodu, že po celý příští týden zračil se ve tváři matčině zvláštní jas.

To se ovšem docela změnilo, když se stal velkým studentem. Profesor Hegenbarth si ho obzvláště oblíbil a zasvětil do všech tajů vědy. Tu zjasnil se jeho zrak jako ve dny, kdy mlha klesne a slunce vítězně proniká. Tu poznal, jak v neblahém omylu žilo lidstvo po tisíceletí, kdy jejich myšlení a jednání bylo ještě ovlivněno vírou v neviditelného Boha. Tu poznal, jak tato víra strhovala lidi a národy do nejpříkřejšího sobectví, protože se cítili hnáni k dobru jen proto, že jim byla přislíbena odměna v říši „Dikde“, a že se dali odstrašiti od špatnosti jen proto, že před jejich zděšenými zraky stále šlehaly plameny pekla.

Ovšem, když chtěl i svou matku vyhojiti z tohoto bludu, tu pěkně pochodil u ní. Od té doby zdržoval se před ní těchto otázek a aby nerušil její klid, přetvařoval se, když v mateřské starostlivosti se vyptávala na jeho přesvědčení, jakoby dosud se držel víry svého dětství.

I nad svým otcem musil v poslední době potřásati hlavou. V posledních letech života stal se neobyčejně vážným. Hynek vídal ho často, jak se s matkou postavil před rodinný obrázek a se modlil, skutečně modlil. — Toť k neuvěření, jaký vliv mají ženy na své muže, každý nesmysl napodobují, jen aby vyhověli svým ženám. — A než zemřel, řekl jí otec zcela vesele:

„Matko, buď klidna, umírám ve víře v Boha“.

Hynek upřímně truchlil pro svého otce, jen tato vzpomínka byla mu vždy nepříjemná, že jeho otec v posledních dnech života byl tak nedůsledný vůči svému dřívějšímu chování.

Nyní chtěl si vzíti k sobě osamělou paní do své vily ve Vídeňském Lese, avšak ona, zakořeněna dlouhým zvykem a tisícerými vzpomínkami na dům v lesní samotě, nemohla se na stará kolena rozloučiti se svým hospo-

dářstvím, kdež i Hynek každý týden jednou, většinou v den Satanův ji navštěvoval. Věděla také příliš dobře, že poměr mezi ní a Agripinou bude mnohem srdečnější, nebude-li bydleti s ní pod jednou střechou. A Hynek se s tím spokojil. Ale musil místo matky — tak vyjádřila se stará paní — vzít k sobě obraz nebeské Matky. Avšak v nejbližší době bude veřejně spálen jako umělecky úplně bezcenný. S těmito myšlenkami Hynek usnul.

— — — — —

Ve snu viděl se na volném poli, nesmírné davy lidu sem proudily, aby spatřily řídké divadlo, jak se spalují náboženské symboly z domácností. Obklopovaly celou horu obrazů, křížů, soch, růženců a stále byly přivázeny na vozech nové předměty. Také Hynkův obraz byl mezi nimi. A jak pozoroval kolemstojící, zdáli se mu býti vesměs dobří známí: Velký muž v rakouském stejnokroji domobrance — tyto stejnokroje možno ještě tu a tam spatřiti v knihách vyobrazeny — což nebyl to jeho pradědeček, a ta paní vedle něho byla prababička a docela blízko stál mladičký, velice hezký hoch a silný muž držel jej za ruku a ukazoval mu na obrázek, jakoby chtěl říci: „Pohleď hochu, pod tím obrazem leželi jsme oba, nejdříve ty a pak já a za nás oba hořelo tenkrát světlo za dušičky“.

A tu již přicházel otec a podal dědečkovi a pradědečkovi ruku a muž ve vojenském stejnokroji potřásl jí a pravil:

„Můžeš mezi nás, vždyť jsi zemřel ve víře v Krista“.

Ale velice hněvivě se strašnou přísností obrátil se teď k Hynkovi:

„Tento ale je nezdárný, jest to zrádce na naší rodině, nechá zničiti naši rodinnou památku, na níž my všichni lpěli s houževnatou láskou“.

A všichni, a dokonce i nevlastní děd, opilec, ustoupili před ním jako uleknutí, jakoby byl proklatcem a zavržencem. Hynek však stále tlačil se k nim, ale oni ho

stále odpuzovali. Již zapálili sluhové horu posvátných předmětů, chtivě rozežíraly se plameny kolem, stále blíže plazily se k obrazu Matky Bolestné. Tu vzmuží se Hynek, nikoliv, nechce býti opovrhován svými předky a zavržen. Odvážným skokem ocitne se na hoře a uchvátí obraz a záře štěstím klade jej do náručí pradědečkovi, který nyní uvolniv ruku hladí ho po hlavě a při tom mumlá: „Jsi přece pravý Herweg“. A pak jeví se v jeho zracích nesmírná úcta, sklání se hluboce, hluboce před Hynkem, až dolů k jeho nohám. A též ostatní všichni, prarodiče a celý rod sklánějí se hluboce před ním, jako kdysi Jakub a jeho rod před Josefem Egyptským.

Ostatní diváci hledí však se vztekem na loupež obrazu, tisíce rukou sápe se po odvážlivci a tisíce hlasů křičí na něho: „Zrádče!“ Zvedají jej a vrhají ho místo zachráněného obrazu do plamenů k nebi šlehajících. — — —

Celý polekán rozhlíží se Hynek kolem. To byl věru strašlivý sen, jak divoce mu bije srdce a málem pocítuje žár ohnivě hory. A to vše pro onen starý obraz! Nikoliv, není možná, třebaže jest nevěrcem, aby jej dal zničit. Jak lpěla jeho rodina na obraze, na něm lpí slzy a starosti tolika pokolení. A pak, musí s obdivem uznati, jakou sílu v utrpení čerpali všichni jeho předkové jen z pohledu na tento obraz. Nikoliv, obraz nemůže, nesmí nechat zničiti. A již zmocnila se ho děsivá myšlenka a již myslí, že příští okamžiky přinesou obrazu nebezpečí. Odhazuje pokrývku stranou a vyskočí s lože. Půlnoc dávno minula. Opatrně, ba skoro láskyplně snímá obraz se zdi a odnáší jej do své ložnice a uvažuje, jak by jej mohl ukrýti před zraky úřední komise. A jak tak stojí před obrazem Matky Bolestné, tu zdá se mu, jakoby bolestný výraz ve tváři svaté Paní přecházel ve vděčný úsměv. Nebo to byla odměna, že profesor Hynek nenechal státi klepající milost v mrazu a o hladu před svými dveřmi?

•

CONSILIUM INIERUNT IMPII. BEZBOŽNÍCI KUJÍ SVÉ ZÁMĚRY.

V tutéž dobu — byl jasný den — přistálo před zámečkem Mynhera Sam Flitgera u Chicaga několik letadel. Přívětivý domácí pán dostal návštěvu svých přátel, a seděl s nimi, vesele rozmlouvaje, v kuřáckém saloně. V příhodném okamžiku pokynul své choťi a tato opustila zábavnou společnost, předstírajíc slabé bolesti hlavy. Teď bylo pět pánů mezi sebou. Scházeli se alespoň jednou za měsíc a vždy u někoho jiného. Tentokráte navštívili Mynhera Flitgera Ben Sibni z Kuky u Čadského jezera a Salman z Palmerstonu v Australii, Džerir z Lahore v Indii a Jetter z Mnichova. Příští měsíc byla řada na Džerirovi, aby pozdravil hosty ve svém malém ráji v Lahore.

Sotva opustila domácí paní malý útulný pokoj, obrátil se rozhovor ihned na předmět, pro který se shromáždili ze všech dílů světa.

„Nuže?“ — pravil Jetter — „co tomu říkáte?“

Rozmlouvali v řeči vzdělců oné doby, totiž latinsky.

„Přišlo to tak, jak se ostatně dalo očekávat“, odvětil Salman.

Byl to statný, nejvýše osmačtyřicetiletý muž, zřetelného semitského typu, jako jeho mladší přítel z Mnichova. Džerir, malý, bledý a zdánlivě o patnáct let mladší Austrálec, připadal jako cholerik mezi pěti přáteli.

„Málem byl by nám ten prokletý Španěl vyvedl hloupý kousek. Znáš jej blíže, Flitgere?“

Domácí pán, nejstarší z nich, s našedivělým plnovousem, ale ještě plný mladistvého zápalu pro ideály, pro jichž uskutečnění se semkli, odvětil prudce se houpaje ve svém křesle: „Již dávno nedůvěřuji Xeresovi a dal jsem jej tajně pozorovati. A bratří, mohu vám prozradit, ten člověk kráčí cestami, které se štítí veřejnosti. Obávám se, že jest to zakuklený křesťanský mnich“.

„Nemožno!“ děsil se Afričan, který cítil ve svých žilách kroužiti černou a arabskou krev.

„Proč nemožno? Myslíte, že tento mor již vymřel? Myslím, že nám to dá ještě mnoho práce. Sledovali jste jeho řeč?“

„Mluvil nestranně“ — vmísil se Mnichovák — „obdivoval jsem jeho řeč. Byl to mistrovský kousek svého druhu“.

„Tím nebezpečnější byl také její účinek“ — pravil Flitger — „hned tři padli: malajský, polský a italský poslanec“.

„Vlastně“ — vzdychl Džerir — „nebylo také možno uzavříti se před logikou jeho argumentací. Xeres měl vlastně pravdu, tvrdil-li: chápeme to dnes jako hrubé poblouzení lidského myšlení a chtění, když na př. byl někdo ve středověku pronásledován pro své náboženské přesvědčení a nazýváme to nesnášenlivostí. Jmenujeme to nesnášenlivostí, že byl český Mistr Jan Hus upálen, protože neodstoupil od svého přesvědčení, a nazýváme Kalvína nesnášenlivým, protože dal usmrtiti svého přítele, který byl jiného mínění než on sám, a nazýváme praxi „cujus regio, ejus et religio“*) barbarstvím. A my mužové ve století největších duchovních vymožeností máme upadnouti do tohoto barbarství středověku a zakazovati spoluobčanům, aby podrželi veškeré rodinné památky a symboly, které obklopují náboženským uctíváním — jež jest jejich přesvědčením? Ohrazuji se proti takovému úmyslu jménem svobody a snášenlivosti“.

„Dobře řečeno, Džerire!“ — zasmál se Jetter. — „Máš úžasnou paměť“.

„Ale bratří, myslím, že právě v tom skrývá se nebezpečí, že přednesl své protidůvody ve znamení logiky. Řekněme, že to prosadí v radě poslanců! Pak teprve si budou troufati s těmito symboly a již dítě řekne matce

*) Vládce rozhoduje o náboženství svých poddaných.

nebo otci: Co znamenají ta dvě skřížená dřeva a ten muž na nich? Dokud nezmizí náboženské symboly, bude blud strašiti stále v hlavách lidí“.

„Bratr Flitger má pravdu“ — vpadl Salman do debaty — „Xeres je zakuklený kněz nebo alespoň přesvědčený přívrženec bludu, protože s takovým zápalem použil všech prostředků, aby obrátil poslance k svému názoru“.

„Xeres jest nám nebezpečný, protože jest jednou z nejinteligentnějších hlav v celé radě. Je třeba se postarat, aby již nebyl zvolen —“ radil Ind.

„Také už nebude zvolen!“ tvrdil Flitger s jistotou, takže ostatní čtyři překvapeně naslouchali.

„Že již nebude zvolen?“ — tázal se poněkud nedůvěřivě Ben Sibni.

„Nikoliv, nebude již seděti v radě poslanců“ — setrval Flitger tvrdošijně ve svém tvrzení — „protože ... protože ... žádný člověk není nesmrtelný“.

Obličej ostatních přelétl úsměv porozumění. To bylo jediné možné rozluštění. A Flitger, obyčejnými smrtelníky „Vaše Božství“ oslovovaný, provedl ihned příkazy: „Samueli, ten muž patří tobě!“

„A kdy? ...“

Ve dvou, nejvýše třech dnech“.

„Dobrá!“ pravil Samuel Jetter.

„Ale“ — varoval Flitger — „víš, ať to vypadá docela nevinně“!

„Myslím“ — vypjal se Jetter sebevědomně — „že ještě nikdo z nás nehrál svou roli špatně“.

Tak byl v této hodině vyřčen ortel smrti a bylo zcela vyloučeno, že by oběť mohla tomuto ortelu uniknouti, neboť těchto pět mužů bylo nejvyšší, pro veřejnost tajnou, světovou vládou.

Flitger uchopil opět nit porad: „Naše příští úloha jest nyní, abychom provedli zákon do nejmenších důsledků. A bude-li třeba, s veškerou přísností. Proto, bratři, snažte se při sestavování komisi vystihnouti to nejsprávnější!“

V čele musí státi rozumoví lidé, cit nesmí hráti žádnou roli. Tu a tam, možná, že se projeví odpor; v Číně dosud příliš lpí na svých fetiších, také v horských krajinách kvete ještě nejbujnější pověra. Tento odpor nutno v nejhorším případě potlačit třeba krvavě. A snad — kolem úst pohrával mu „satanský“ úsměv, jak by asi křesťané řekli — „je i takový odpor vítán, neboť nás může přivést o krok kupředu“.

„Nerozumím ti, bratře“, namítl Ben Sibni.

„Nuže, přemýšlejte přece sami! Bude-li kladen odpor, pak musí za ním státi lidé. Kdo má zájem na tom, aby zůstaly symboly v rodinách?“

„Aha!“ — Teď rozuměl Ben Sibni dobře — „křesťanští kněží!“

„Ano, křesťanští kněží se svým korunovaným králem“ — Flitgerův hlas nabyl fanatického zvuku — „ty třeba postihnouti. Jakožto původce krvavých povstání prohlásíme je za nepřátele zákonů a tudíž i lidstva, které nutno vyhubiti jako škodnou v lesích. Kněží, kteří se zřeknou svého kněžství, mohou býti ještě amnestováni, kněží, kteří tak neučiní, je třeba učinit neškodnými a tudíž odloučiti je ve vězeních od ostatních lidí, kněží, kterým bude dokázáno jednání, mající za účel rozšiřování starého bludu, spadají pod zločinecký zákon. Tak se musí usnésti poslanci v příštím zasedání. Do té doby připadá na každého z nás veliká část práce“.

Zvedl se a podal přátelům obě ruce; i tito vstali rozčileni a na důkaz svého souhlasu tiskli ruku svého vůdce.

„Nuže, stará hydro“ — zasyčelo to z úst Jetterových a v očích se mu zablesklo „dlouho se nebudeš radovat ze svých hlav a až spadne papežská koruna i s třikráte korunované hlavy, pak, pak konečně jest křesťanství mrtvo a naše jméno bude se stkvíti ve světových dějinách jako jméno osvoboditelů lidstva z nejtvrdšího poddanství“.

„Nejásej příliš brzo bratře“, — namítl Džerir — „recidiva jest vždy ještě možná“.

„Ano“ — pravil Salman — „— — Džerir má pravdu. Důvod k jásoťu budeme mít teprve tehdy, až poslední kněz bude sražen k zemi. Ale sraž hydře hlavu, a narostou jí nové. Což nestálo si naše hnutí skvěle po velké válce na začátku století? Naši bratři zaujali nejvyšší úřady ve státech, lid doma i v poli vyhladovělý a vykrvácený, žíznil po pomstě na původcích této bídy. A opět to byli naši bratři, kteří usměrnili jeho běsnění. Jsou to naši bratři, kteří stále a stále rozdmychávají oheň. Jest to nádherná myšlenka, víme-li, že na př. v tehdejší střední Evropě nastoupily miliony exemplářů našich časopisů pout do dílen dělníků i do salonů boháčů“.

„Vždyť to stálo také mnoho peněz, jak možno souditi z povzdechů bratří tehdejší doby“ — pravil Ben Sibni.

„Ovšem, vysoká cena je hodna vysoké oběti“ — pokračoval Džerir — „a naši bratři z roku 1930 tuto oběť přinesli. Jest to nádherné, čteme-li v dějinách našich nepřátel, jak nařikají nad odkřesťanštěním rodinného života, — však jsme se již o to postarali manželskými zákony! — jak bědují, že z takových rodin nemůže již vyrůst kněz a že celé oblasti budou bez kněží“.

„To je neštěstí!“ — vysmíval se Salman. — Nuže nyní začínali pořádati ubohé sbírky, aby s těmito obnosy navnadili syny chudáků a vehnali je do černého kabátu“.

„Zdá se však“ — namítl Flitger — „že přece jen dosáhli jistého úspěchu, alespoň víme z oné doby, že útěk mladých, ze života se radujících a po lásce žíznících mužů před sacerdotiem (kněžstvím) náhle ustal a mnoho z nich se tlačilo do onoho Tajúplna. Tento rys lidstva zůstane vždy nepochopitelný“ — vysvětloval dále — „potřásám vždy hlavou, že najednou i tehdejší lidé, kteří duchovně zajisté nestáli za námi, našli zalíbení v hloupých spisech a listech, které byly nabízeny u kostelních dveří“.

„Právě nepřátelé tehdejší nám co do chytrosti v ničem nezadali“ — namítl melancholicky Afričan — „věděli zcela dobře, že bez vůdce zajde i jejich hnutí, proto moudřejší

z nich přinesli nesmírné oběti k povzbuzení a vychování vůdců“.

„A vykrváceli se!“ — triumfoval Jetter.

„A to bylo naše štěstí“ — vpadl do toho Flitger — „že to nepoznal všecken lid a klidně přihlížel, jak tito nadšenci se vyčerpali. A druhým velikým nebezpečím bylo, že proti našim časopiseckým tankům postavili své papírové kanony.

„Ovšem, my jsme měli tanky, oni jen děla“, — pravil Džerir.

„Ale přece jen děla a nebýt nesmírných námah bratří na celém světě — byly obětovány celé zlaté doly — kdo ví, byli-li bychom trvale zvítězili; je-li jednou probuzen pravý křesťan v křesťanovi, pak je s to přinést ještě větší oběti než my. Ale vynález radia udělal noviny skoro zbytečnými — a to tehdejší nepřátelé opět zmeškali — tento nádherný vynález lidského ducha musí sloužiti úplně nám“.

„A teď“ — jásal Jetter — „teď padla každá naděje pro křesťanství, že by mohlo nabýti opět vlivu na lidského ducha. Naše ideály zvítězily a zvítězí i v budoucnosti“.

Ale domácí pán varoval: „Nepodceňujte vlivu bludu, má stále mnoho přívrženců, kteří ve svém fanatismu se nelekají žádného prostředku, kdyby měli získati jen jediného člověka. Nejnechutnější a nejchytrější mezi nimi však jsou kněží“.

„A jejich kněžský král!“ — prohodil vztekle Ben Sibni. „Není možné se dopídit, kdo to jest a kde jest“.

„Důkaz, s jak chytrým a nebezpečným protivníkem máme co činit. A neprozradí-li nám to nějaký kněz“ — opět objevil se satanský úsměv na tváři Flitgerově — „kdybychom jej tak položili na lůžko, kde by mohl studovati středověké čarodějnické procesy „in natura“ — nezmocníme se nikdy papeže“.

„Ale ty už máš celý válečný plán, Flitgere“ — obdivoval jej Ben Sibni.

„Proto nespím také mnohou noc a abych si ukrátil čas, pracuji a pletu oka na onu proslulou síť, do níž se budou chytati jisté ryby“.

Přátelé bavili se pak ještě rodinnými poměry, také domácí paní, již nevolnost přešla, objevila se opět a ukázala se roztomilou hostitelkou, takže ještě dlouho zůstali pohromadě. Posléze zvedl se jeden po druhém, aby nastoupili cestu k domovu. Ben Sibniovo letadlo bylo potaženo zeleným hedvábím. Vstoupil do zadního prostoru, sloužícího za ložnici, ulehl na lůžko a zatáhl záclonu. Když otevřel opět oči, zastavilo letadlo před jeho domem. Opustil spěšně kabinu a prošel nádhernou palmovou zahradou, v jejímž středu vypínal se jeho dům. Již spatřily ho obě před domem si hrající dívky a radostně běžely mu vstříc. Když je chytil do náručí a když jeho obličej otcovskou pýchou zářil, nebyl by zajisté nikdo tušil, že patřil také k těm, o nichž stojí ve svaté knize křesťanů: „Bezbožníci kuli své plány“.

NOLI TIMERE, PUSILLUS GREX! NEBOJ SE, MALÉ STÁDCE!

V tutéž dobu šel skoro liduprázdnou Rue du Viviani v Paříži muž, mající uši a tváře ovázané černým šátkem. Měl asi bolesti, neboť časem kladl ruku na ucho, jakoby tím chtěl zmírniti bolest. Zastavil se před vysokým domem, jehož skoro všechna okna již byla ponořena ve tmu, a zazvonil. U zvonku byl štítek, označující, že zde ordinuje ušní lékař Alfons Vivreux. Po nějaké době otevřel sluha a spatřiv obvázanou postavu, pravil nevlídně:

„Zdá se, že nevíte, že pan doktor neordinuje v noci“.

Již chtěl zavřítí před cizím návštěvníkem, když tento tiše zašeptal: „Tu es Petrus“ (Ty jsi Petr).

Tu vstoupil do skoro přísných tahů sluhových radostný údiv, okamžitě vpustil cizince a zavřel za ním dveře. Tento strhl teď také obvazy a sluha se před ním hluboce poklonil.

„Nepoznal jsem Vaši Eminenci!“ omlouval se. „Eminenci“ oslovený poklepal mu přátelsky na rámě a pravil přívětivě se usmívaje:

„Že's mne nepoznal, těší mne více, než kdybys mne byl poznal. Jest Jeho Svatost sama?“

„Nikoliv, jest u něho Jeho Eminence kardinál Vittorino a monsignorové Zuna a Guildstern“.

Vedl nyní kardinála do velké předsíně a zde odložil tento světský šat a oblékl červenou sutanu, pak prošel několika nádherně zařízenými pokoji, ale žádný kříž, žádný náboženský symbol neprozrazoval, že zde vcházejí a vycházejí nejvyšší církevní hodnostáři. Teď otevřel sluha velkou skříň, odsunul pověšené šaty a stiskl neviditelný mechanismus. Kardinál vkročil a octl se v prostoru jen uměle osvětleném, protože neměl oken. Byl zcela prostě zařízen: malý stolek, kolem několik vycpaných židlí, v pozadí vyvýšené sedadlo, více nic. Kardinál přistoupil ihned k tomuto sedadlu a sklonil kolena před bílou postavou tam sedící a políbil uctivě její prsten.

„Nuže, milý Blanchote, co vás přivádí sem ještě teď v noci?“ — tázal se papež — a žertovně dodal: „— a ubíráte hlavě Církve noční klid?“

„Ó, věděl jsem, že Vaše Svatost ještě dlouho nepůjde spat, také starost mne sem hnala“.

„Opravdu, očekával jsem, že přijdete“ — odvětil papež a zvážněl. Kardinál Blanchot posadil se naproti němu a když během rozpravy pozoroval sv. Otce, zdálo se mu, jakoby zestárl a ještě více se schýlil k zemi, od té doby, co naposled s ním hovořil. I v tomto shromáždění bylo rozmlouváno a rokováno o posledních událostech. Italský kardinál Vittorino byl rozčilen a jak jej pudila jeho lehce vznětlivá povaha, vyjadřoval se prud-

kými výrazy o této nové ráně, kterou Antikrist zasadil Církvi. Oba monsignorové chovali se tišeji, jak to vyžadovala jejich nižší hodnost. Papež, muž vstoupivší již prvním krokem do stařectví, vyznamenával se zasněným klidem a tentýž klid proudil z jeho celého zjevu, takže bylo možno v jeho blízkosti se cítiti jistým a bezpečným. Byl rodem Francouz a bohatý. Dům, který sám obýval, patřil jemu. V dolních místnostech byly také ordinací pokoje. Studoval medicinu a specialisoval se pro ušní choroby. Protože ale často byl na cestách a s jistě strany bylo úmyslně rozšiřováno, že není příliš věhlasný ušní lékař a pak Rue du Viviani ležela dosti stranou od hluku veřejného života, proto byla jeho klientela poměrně malá. Dokonce v posledních letech, ježto se všeobecně říkalo, že se zřekne praxe a oddá se vědeckým badáním a studiím, odpadli mu skoro všichni zákazníci. Přes to musel sluha Dionýs často vpouštěti lidi žádající o vstup, kteří v různé denní i noční době ptali se na Dr. Vivreuxe. V sousedství se říkalo, že Dr. Vivreux, který zůstal starým mládencem, rád se baví s přáteli, učenici různých vědeckých oborů, kteří v každé době mají k němu přístup. Tyto učené rozhovory trvají někdy celé hodiny a jsou prý pro laika hrozně nudné.

Když pozoroval sv. Otec, že se počíná přítomných zmocňovati jakási sklíčenost, zasáhl do rozmluvy.

„Neboj se, malé stádo! Což neplatí i dnes slovo našeho Spasitele? Proč se bojíte, vy malověrní? Trpí dnes Církev více než při svých začátcích? Vlekou naše muže na popraviště, volá snad již pohanství: *Christianos ad leones?**) Žehnám této velké době křesťanského hrdinství, neboť na popravištích nad kouřícími potoky krve postavilo křesťanství vítězný prapor. Zapějeme „*Te Deum laudamus*“, že světová vláda se usnesla na naší záhubě, neboť tu máme nový důkaz, že naše víra jest božská!

*) Předhodte křesťany lvům!

Neobávejte se ničeho, bratři! Kdyby Bůh nechtěl našemu dnešnímu soužení, a to k naší spáse, nebylo by také na nás přišlo. Bylo by však opovážlivé od nás, kdybychom tyto velké světové události prožívali jako pouzí diváci. Pán, Bůh nejvyšší moudrý, dal nám schopnost, abychom pracovali proti Antikristu, a jak to provedeme, podle toho budeme souzeni“.

Když papež učinil krátkou přestávku, jakoby v duchu chtěl sebrati veškeré ty zbraně k velkému zápasu, španělský monsignor nemohl ovládnouti své pohnutí a vnitřní vzrušení, které vyvolala slova papežova. Vrhł se k nohám pontifikovým a zvolal:

„Nejsvětější Otče, ano chceme všichni státi se mučedníky za Kristovu věc. Dej nám své požehnání!“

Dojat sklonil se Otec k mladistvému synu, ale hlas jeho třásl se napomínající výstrahou:

„Fernandezi, synu můj, mučednictví jest milost, o kterou můžeme jen v pokoře prositi, pro nás pro všechny platí přísloví: buďte chytří jako hadi! Neboť této chytrosti jest nám dnes více zapotřebí, než svědectví krve“.

A pln moudrosti boží a klidu, vydal své směrnice: „Mám obavy o kardinála Xeresa. Ve své horlivosti pro boží věc se snad prozradil. Jisto je, že sklidil nenávist nepřátel. Jak se tito zbavují svých protivníků, ukázala nám minulost příliš často. Nebude-li Bůh s ním zvláštním způsobem, strachuji se o kardinála Xeresa“.

„Nebylo by dobře, svatý Otče, kdyby se na nějaký čas skryl?“ radil kardinál Blanchot.

„A ukáže-li se opět na veřejnosti, vzplane nenávist proti němu ještě prudčeji, a pak jest Xeres příliš dobrým pastýřem, než aby nechal své stádo delší dobu na holíčkách. Nebezpečí stává se však menším, hledíme-li mu přímo do očí. Proto, Fernandezi, odejdeš zítra jako můj posel k mému milovanému synu, loď odjíždí do Madridu ráno v 7 hodin, a ohlásíš mu, že v otcovských starostech se obávám o jeho život a pod poslušností jej zavazuji,

aby alespoň týden neopustil svého domu, a obklopil se svými nejvěrnějšími a nejbdělejšími. Odejde-li po tomto týdnu, nechť jdou jeho důvěrníci před, nebo vedle, nebo za ním, a dají na něho pozor. Neudá-li se na něho v první době útok, bude asi po nebezpečí. Z Madridu odcestuješ, synu můj pak do Chicaga, Cuyaby v Brazílii a do Lhasy a doručíš ctihodným otcům mé pokyny, a ty, Hakone“, obrátil se na msgr. Guildsterna, „odcestuješ do Londýna, Prahy, Vídně a Kazaně, do Jerusáléma a Timbaktu. A hlásiti budete toto: Žádný odpor proti zákonu o symbolech! Věřící nechť dobrovolně vydají ze svých posvátných předmětů, co mohou vydati. Co však jest jim zvláště drahé, nechť skryjí. Naše víra není založena na obrazech a sochách, i když jsme je uctívali ve zbožnosti, a bude žít i dále v srdcích věřících, i když vnější znaky scházejí. Jest však třeba, aby ctihodní otcové se připravili na větší nebezpečí. Tento zákon zdá se mi býti jen první ranou. Kněží nechť se ještě více skrývají; k službám božím buďtež připuštěni jen nejspolehlivější z laiků, a protože papežství, cíl nejvyšší nenávisti, jest nutné Církvi jako páteř tělu, proto budiž budoucně skryto prostým kněžím, kde je sídlo zástupce Ježíše Krista a pod jakým občanským jménem se skrývá. Nikoliv snad proto, že papež se třese před mučednictvím, ó této milosti necítí se on hoden, ale pro Církev a její údy má býti stolice Petrova zabezpečena. Jak ostatně rozhodnuto v nebi, tak se staň“!

Viděl sv. Otec do budoucnosti? Jeho tvář byla úplně odvrácena od světa, jakoby ponořena v mystické zření. Dojati hleděli na něho oba kardinálové a monsignorové. Pak opět předstoupil Fernandez s Hakonem, drže jej za ruku, před staříckého velekněze a oba poklekli, při čemž Fernandez zvolal: „Tvé požehnání, nejsvětější Otče, pak neobáváme se ničeho“.

A papež vztáhl svou ruku, také Vittorino a Blanchot vrhli se na kolena. Když se opět zvedli, pravil: „Dal jsem

vám své požehnání, nyní však poprosíme o mocnější požehnání pro nás všechny od toho, jemuž veškerá moc je dána na nebi i na zemi. Avšak, co je ti, Hakone? Chvěješ se?

A Hakon znovu padl před papežem na kolena, objal jeho kolena a hlasem v slzách se dusícím pravil: „Ó nejsvětější Otče! Jsem tak sláb, chvěji se při pomýšlení na žalář a muka, Ó nejsvětější Otče, kéž nestanu se zrádcem Kristovým! A stanu se jím, opustí-li mne milost Boží“.

Fernandezovým obličejem mihl se na okamžik opovržlivý úsměv a v duchu volal na spolubratra: „Zbabělče!“

Papež však zvedl jej mírně. „Staneš se zrádcem, synu můj, opustí-li tě milost. A také papež a vy všichni stanete se zrádci, nebude-li milost Boží s námi. Proto žij, abys byl hoden této milosti a pak neobávej se ničeho! Co jest slabé v tomto světě, to vyvolil Bůh k potření silného“.

Pokynul Fernandezovi. Tento zvedl na jednom místě koberec. Nebylo viděti nic, než prostá prkna, upevněná širokými mosaznými hřeby k podlaze. Tyto hřeby byly všechny stejné. Fernandez stiskl jeden z nich pětkrát v pěti různých přestávkách. Tu ponořila se úzká část podlahy a objevilo se slabě osvětlené schodiště. Papež kráčel napřed, ostatní následovali, nikdo nepromluvil slova. Schodiště zdálo se ústíti do sklepa, neboť v místnosti, do níž teď vkročili, ležely bedny, láhve, sudy a jiné haraburdí v pestré směsici. Odstranili jednu prázdnou bednu a opět stiskl monsignor neviditelný knoflík; povstala malá štěrbina, již se protáhli.

Stáli v domácí kapli papežově. Tato nebyla příliš velká a vystavěna v čistě románském slohu, stěny byly kolem dokola obloženy nejnádhernějšími mosaikami, podlaha vykládaná cedrovým dřevem, oltář ozdoben obrazem nanebevstoupení Páně, pocházejícím zajisté od velkého umělce: ve tváři Páně zrcadlil se již onen nadzemský mír, kterého svět nemůže dáti; kdežto v tazích některých

apoštolů se zračil pocit sklíčenosti a opuštěnosti, vyjadřoval výraz Jana, Petra a Jakuba bezpečnou víru v slova, která velikými písmenami obíhala kolem celého oltářního obrazu: „Aj, jsem s vámi po všechny dny až do skonání světa“. Papež posílal schválně kněze do nejslavnějších uměleckých škol, aby byli schopni bez pomoci laiků vyzdobiti ústřední svatyni křesťanství.

V nejhlubším mlčení kleslo pět návštěvníků na kolena, jen věčné světélko dovolilo poznávati obrysy postav a vrhalo mírné reflexy na lesknoucí se mosaiky. Všech pět modlilo se dlouho a vroucně. Modlitby obou kardinálů se setkaly: „Pane Ježíši, zachovej nám sv. Otce!“ Byli v ctnosti a poslušnosti upevněni, že bez závisti a v pokoře poznali, že Boží prozřetelnost pozvedla pravého muže na stolicí Petrovu. Fernandez prosil o zář mučednickou a jeho ohnivým duchem mihala se již odvážná slova, jimiž chtěl před soudnými stolicemi tohoto světa vydati svědectví pro svého milovaného Krista. Hakon, Švéd, povzdechl však poněkud stísněně. Miloval Krista neméně než jeho spolubratr, ale ve své bázlivé povaze hrozil se před tím, co ho očekávalo. Proto byla jeho prosba vzdechem našeho Spasitele na hoře Olivetské: „Pane, odejmi kalich ode mne, neboť duch jest sice ochoten, ale tělo jest slabé. Maria, Matko mučedníků, pros za mne, slabého hříšníka!“

A papež? Viděl stále před sebou zářící slova oltářního obrazu, proto zářil také jeho obličej v modlitbě jako Mojžíšův, když sestoupil s hory Páně, a rty jeho šeptaly více slova chvály a díků než prosby a žebrání: laudamus te, benedicimus te, adoramus te! Chválíme tě, velebíme tě, klaníme se Tobě!

VÍDEŇSKÝ KARDINÁL.

Profesor Hynek Herweg byl mezi svými žáky a četl s nimi nesmrtelné verše Virgilovy. Nebylo to však vyu-

čování latině, jak se vyučovalo na počátku století. Žáci neseděli v lavicích, jeden vedle druhého, nýbrž zcela nenuceně na pohovkách a v kožených křeslech. Žáci ovládali již latinu jako svou mateřštinu. Jen v nejnižších třídách ústavu vyučuje se ještě některým předmětům v rodném jazyku, ale již v matematice a dějinách jsou přidržováni k tomu, aby se vyjadřovali latinsky. Ale v hodinách latiny nebyla tato řeč vyučována zdoluhavými mluvnickými pravidly, nýbrž učili se jí rychle hovorem. Počínajíc třetí třídou bylo veškeré vyučování latinské. Hynek líčil právě žákům ohromný pokrok oproti dřívějším staletím, kdy žáci namáhavě, vyzbrojeni slovníkem a mluvnicí, překládali klasika větu za větou a řeč onu proklínali, neboť je stála tolik potu a lámání hlavy. Když žáci vypukli v hlučný smích, z něhož zněl soucit s bratry minulých dob, žák Václav Eschenberger dal znamení, že si přeje mluvit.

„Pane profesore, tak daleko, jako jsme my, byli ve středověku také; v klášteřích vyučovalo se latině právě tak jako dnes a všichni vzdělaní lidé tehdejší rozuměli latině a mluvili jí“.

„Hochu, odkud to víš?“

„Řekl mi to někdo, a proto tvrzení, že z klášterů vycházela jen tma, není než odpornou pomluvou“.

Z mladistvých tahů třináctiletého hocha zářil i ruměnc z rozčilení a plál z jeho slunných očí.

Druhové se posměšně poštuchovali:

„Václav, právní zástupce klášterů, snad naposled nevěří ještě, co mniši kázali!“

Také profesor nemohl se zhostiti pocitu nevolnosti a poněkud ostře poučoval prostořekého žáka:

„Ovšem, jistě že mniši vytvořili mnoho dobrého na svou dobu, bylo také jejich zásluhou, že učili latině a že klasikové se neztratili, ale používali latiny jen k tomu, aby hoši, kteří sami se měli státí jednou mnichy, mohli rozuměti římské mši. Mýtili lesy v nehostinných krajinách a činili půdu úrodnou, v klášteřích byla pěstována krásná

umění a vědy, to vše jest pravda, moji přátelé. A přece musíme je označiti jako neštěstí lidstva, neboť právě jimi byl pěstován a šířen největší a nejosudnější blud: Víra v bytost existující nad zemí a člověčenstvem, kterou nazývali Bohem“.

Ale opět vpadl Václav s námitkou. „Kdo nám ale může dokázat, že byli mniši v nepravu a že učenci všech dob byli v nepravu, a že právě my máme pravdu?“

„On je křesťanem! Hú, křesťan!“ vpadli mu posměšně do řeči druhové. A bezděčně dal se i Hynek strhnouti hnutím tohoto výsměchu a se vším opovržením, jakého byl schopen, tázal se ho:

„Cože, Václave, ty jeden z našich nejschopnějších žáků ty se nestydiš, jsi skutečně křesťan?“

A Václav stál zde, se složenýma rukama na prsou, jakoby chtěl onu svátost, skrývající se jako poklad v jeho prsou, chrániti před profanními pohledy a pěstmi, ale aniž se zarazil, zvolal bojovným, v čisté lásce jásajícím hlasem:

! „Ano, jsem křesťanem, a jsem pyšný na to“.

Tu bylo učiteli, jakoby se měl styděti za tohoto hochy. Hrobové ticho zavládlo v místnosti, druhové se neodvážili vypuknouti v nový výsměch, ale zřetelně odesedávali od něho; hluboká propast vznikla mezi ním a jimi, a věděli: toho musíme příště považovati za svého nepřítele. Hynek pokračoval ve svém výkladu básníka Virgila, byl však zřejmě roztržit a rozladěn.

Což straší tato víra stále ještě v mozcích? Usazuje se dokonce v dětských srdcích a s jakou fanatickou horlivostí jsou jí oddána! Tento Václav Eschenberger! Právě z něho chtěl si vychovati velikého bojovníka za světlo a teď ví, že bude bojovat za tmu a že se stane obávaným bojovníkem. Napadla mu historka z knihy křesťanů: Právě nejskvělejší anděl, Lucifer, bojoval se svou družinou proti Bohu a byl Michaelem svržen do pekel. Tento Václav jest také takovým Luciferem, který chce pozvednouti

prapor vzpoury proti světlu věčné pravdy, ale křesťané nazvou jej svým Michaelem. Škoda ho!

Profesor živě litoval nebohého svedeného hochy, ale často přistihl se sám při myšlence, že hoch si vynutil vlastně jeho hlubokou úctu.

Opustil gymnasium současně s profesorem matematiky Dr. Kolomanem Schirmerem. Na blízku čekala Agripina na svého snoubence Hynka, aby se prošla s ním v nádherném parku. Prof. Schirmer chtěl se poroučeti, ale Agripina pozvala jej přívětivě se usmívajíc, aby je kousek doprovodil, takže světa znalý muž nemohl odolati tomuto pozvání, neměl-li se zdáti nezdvořilým.

„Opravdu vás podezřívám, můj vážený pane profesore, že jsem vám uložila příliš tvrdé pokání“, počala šarvátka s profesorem Schirmerem.

„Nerozumím vám Agripino“.

„Nuže, netvářil jste se právě povzbudivě octnuv se ve stísněné situaci, jíti vedle mladé dámy, vy starý nepříteli žen!“

„Agripino“, vmísil se teď její snoubenec do rozhovoru, „teď ale křivdíš dvakráte mému kolegovi: Není ani starý, ani nepřítelem žen“.

„Nuže, s první výčitkou souhlasím, Agripino, rozhodně, nejsem již mladíkem“.

„Ale také ne starý“, omlouvala se trochu zaraženě Agripina.

„Ovšem, čtyřicet osm let není zrovna bujné a radostné mládí. Ale druhá výčitka zasáhla mne tvrdě. Nikoliv, Agripino, nepřítelem vašeho pohlaví nejsem a rozhodně ne vaším“.

„A přece vám nevěřím. Proč kráčíte sám na své životní dráze, kterou by s vámi ráda sdílela některá mého pohlaví?“

Otázka byla ovšem poněkud nediskretní, ale Schirmer odbyl ji žertem: „Protože se obávám, že mnoho žen se podobá vaší jmenovkyni z dob Césarů a nikoliv roztomilé snoubence mého přítele Hynka“.

„Jaká to neúcta k mému pohlaví! A to nejste nepřitelem žen?“

„Víš Agripino“, žertoval Hynek, „můj milý Koloman žízni po slávě státi se středověkým světcem. Ti také mají své žhavé srdce obrněno ledem, jen aby sladký Bůh nemohl uniknouti tímto náspem“.

„Ha, ha“, smála se Agripina, „domnívám se, že vidím již svatozář kolem jeho učené hlavy a stigmata bláznivého svatého z Assisi na jeho rukou. Teď můžete vztáhnouti jen ruku a konati zázraky a já padnu se zbožnou úctou na kolena a zapálím kadidlo před novým Bohem lidstva“.

Dr. Schirmer smál se také, pak ale pravil žertovně s vážným spodním tónem: „Z dějin nemohl bych vám, Agripino, dáti zrovna nejlepší známku, neboť prostudujete-li dějiny důkladně z pramenů, přijdete na to, že ani středověkým světcům nepálili kadidlo, a také chápete světce jinak, než jak je chápalo křesťanské náboženství — ostatně, v tom nečiním vám nejmenší výčitky, jest to dnešní běžné mínění“.

„Nu, a jak chápete vy křesťanské bohy a bohyně?“

„Tu musím vás opět opravit. Nenapadlo a nenapadá ani dnes žádnému křesťanu, aby spatřoval v některém světci božskou bytost...“

„Ale v kultu světců“, přerušil Hynek vývody přítelovy, „není rozdílu mezi ním a úctou řeckých a římských bohů a bohyně“.

„Možná, že někteří lidé věc přehání, ale směrodatným jest vždy oficiální učení církve a toto nespatřuje svatost ve stigmatách Františkových, Louisy Lateau, Kateřiny Emmerichové, Terezie Neumannové z Konnersreuthu a jak se všichni jmenují, také ne v zázracích Xaverových a Terezie z Lisieux, také ne ve zvláštnostech Alexia a Šimona Stility; směrodatným jest jí ušlechtilý člověk, jaký vystupuje ve světci, v nejskvělejším rozvinutí šlechetného charakteru, aniž by při tom snad byly zakr-

něly ostatní dobré vlastnosti, takže u Aloisia obdivujeme cudnost, ve Františku Saleském mírnost, v Alžbětě Durynské milosrdenství, v Lidvině trpělivost ve snášení bolesti“.

„Vy mluvíte jako křesťanský theolog“, divila se Agripina.

„Zajímá mě se o tuto věc a proto jsem ji dobře studoval. Vidíte, ve smyslu, o němž jsem hovořil, spatřoval bych v člověku, který jde před námi, svatého muže“.

„Kdo je to?“ tázala se Agripina.

„Je to truhlář Eschenberger“.

„Aha, otec mého prostořekého Václava?“ uniklo Hynkovi z úst.

„Hoch jest prostořeký?“

„Ne sice drzý, ale trvá tvrdošíjně na svém mínění“.

„Nuže, je-li přesvědčen o pravdě svého mínění, pak je v právu, drží-li se ho tvrdošíjně. Znáám Václava jako velice milého hochu“.

„Jak je to s tak zvanou svatostí jeho otce?“ tázala se rychle plná zvědavosti Agripina.

„Pohleďte, ten člověk má osm dětí — Václav je nejstarší — a jest zapřažen od rána do večera svou prací, aby opatřil veškeré potřeby velké rodiny a při tom není nikdy mrzut, jest vesel, vede přímo ideální rodinný život, nikoho nenávidí, nikomu nezávidí a jakkoli tvrdě si vydělává svůj chléb, ještě mu zbývá k podpoře těch, jimž se daří ještě hůře. V jeho domě bydlí slepý mladík, zemřeli mu rodiče, nikdo se o něho nestaral a kdyby neměl státní renty, zahynul by. A Eschenberger při své četné rodině jest mu ještě otcem. Za onu nepatrnou rentu vyživuje ho úplně a stará se, aby byl řádně oblečen, a zachce-li se mladíku procházeti se v parku, posílá s ním své starší děvče. Udělal by to někdo jiný? Nemohu jinak, řeknu-li, že Eschenberger ve smyslu křesťanského učení je světce“.

„Možná tedy, že bude ještě prohlášen za svatého“,

namítl Hynek trochu podrážděně, „neboť Eschenberger je křesťanem“.

„Křesťanem?“ tázala se Agripina udiveně.

„Alespoň jeho syn, Václav, přiznal se dnes otevřeně ke křesťanství a nečinil by tak, kdyby nebyl posilován také svým otcem“.

Tváří Dr. Schirmera přelétl sotva znatelný úsměv. „Nuže, kdyby všichni světoobčané byli takoví, jako je tento křesťan Eschenberger, pak by to bylo nádherné na světě“.

Hynek byl podrážděn. Od včerejška připomínalo mu vše onen blud, který považoval pro sebe za dávno překonaný. Nejdříve obrázek, pak Václav a teď dokonce bratr v povolání.

Tuto podrážděnost dal pocítiti i Agripině, když Koloman se byl rozloučil. Agripina jej konejšila:

„To by mne málo trápilo, jak ostatní smýšlejí o křesťanech. Atheismus, na který jsme přísahali, stojí zde přece pro všechny časy tak pevně, že takový Eschenberger, takový líbezný vánek víry v Boha, jím neotřese“.

„Jen aby z tohoto „vánku“ nestal se hrozný vichor, který by otrásl kořeny tohoto světa“.

„Od které doby stal ses škarohlídem?“

„Obávám se, že nový zákon vyvrátí mnohé věci ze země, o nichž jsme se domnívali, že jsou již pochovány. Vidím to sám na sobě“.

„Nerozumím ti, Hynku“.

„Agripino, musím se ti s něčím svěřiti“.

Tu vyprávěl jí historii rodinného obrázku a svůj sen, a jak nemohl se odhodlati, aby obraz zničil. Teď vyměnili si snoubenci role: Hynek odsuzoval tento zákon, Agripina vášnivě jej zastávala, vyčítala Hynkovi nemůžnost, že oddává se sentimentálním návalům dávno zaniklých dob, ba užila i skrytých narážek, že se drží ještě maminčiných sukni, té maminky, která by se dnes vyjímala jako řetkev v zahradě karafiátů. Hynek cítil se uražen

a chtěl se rozloučiti s Agripinou, když došli k domu Dr. Hegenbartha. Ale Agripina přiměla jej, aby vstoupil.

V saloně čekala Gertruda na svou přítelkyni. Spatřivši Hynka začervenala se mírně, pak ale se rychle vzpamatovala a podala mladému muži přívětivě ruku k políbení.

„Přicházím jen“, volala na svou přítelkyni, „abych se na nějakou dobu rozloučila“.

„Chceš opravdu uskutečniti svůj záměr?“ a na vysvětlenou pravila Agripina Hynkovi: „Pomysli si jen, Gertruda chce se státi ošetřovatelkou nemocných a chce na nějakou dobu do Paříže, aby se tam vycvičila“.

„Co pak vás přivedlo na tuto myšlenku?“ tázal se Hynek překvapen. Zdálo se, že Gertruda přeslechla tuto otázku a bavila se dále s Agripinou o záměrech svého budoucího života. Ale z její řeči vysvítala taková láska k trpícím lidem, že Hynek byl naplněn hlubokou úctou k ní. Ale proč obětuje vznešeně. vychovaná dáma příjemnosti bohatého života zajisté nemalé oběti, jako je bdění u lůžek nemocných a patření na jejich rány a vředy? Proč? Činí to pro něho? Prudce vehnala se mu krev do hlavy a když Agripina je na chvílku opustila, aby se převlékla, opakoval Hynek otázku ještě jednou a hlasitě. A Gertruda pohlédla naň svým zasněným pohledem a pravila:

„S počátku myslila jsem, že to učiním, abych utlumila bolest, kterou jste mi způsobil. Teď ale, pane profesore: vím, že existuje ještě jiná, větší a blaženější láska než láska ženy k muži — a tato láska žene mne, a já se těším a jsem nevýslovně šťastna“.

Pak vstoupila opět Agripina. Hynek přemýšlel dlouho o záhadných slovech Gertrudiných, nenašel však rozluštění záhady. Jen to věděl: odhodil jsem skvostný drahokam a zaměnil jsem jej za něco trpytného, o čemž nevím, je-li to pravé... A toho dne byl Hynek velice smuten. —

Když Dr. Schirmer vstoupil do svého bytu — byla to stará, skoro ponurá budova uprostřed města, kterou

celou obýval — ohlásil mu sluha, že zde byl cizí pán a zanechal mu svou navštívenku. Tázal se, kdy může opět přijít a sluha mu naznačil patnáctou hodinu. Schirmer hleděl na navštívenku, na níž stálo prosté jméno: Hakon Guildstern a jeho tahy zračily největší napětí. „Uveď pána okamžitě, jakmile přijde“, nařídil sluhovi a odebral se do zadnějších místností.

„Poselství od sv. Otce! Pokyny stran nového zákona! Pius XIII. jest bdělý pastýř!“

Dr. Koloman Schirmer, vídeňský kardinál a primas celé střední Evropy, byl krásný muž, prostřední postavy s tmavohnědým plnovousem. Spojoval v sobě vznešenou obratnost světoobčanovu s askesí kněze. Papež Pius XIII. velice si ho vážil a v nejvyšších církevních kruzích platil, vzhledem k stáří papežovu, za jeho budoucího nástupce.

Usadil se v nízkém křesle a naslouchal napjatě výkladům Guildsterna, který vyprávěl o papeži a jeho obavách a přinesl kardinálu pokyny, jak se má zachovat. Vyřizoval také pozdravy Greanwillovy, londýnského vrchního pastýře, od něhož právě přicházel a nesl pozdravy stařícké Eminenci Golkovu v Kazani a Lo Honkovi, mladistvému primasu východní Asie. Pak chtěl Hakon navštívit patriarchu jerusalemského, msgr. Omara Ben Abidu, Araba, a černého kardinála v Timbaktu, Ošina. Za týden doufal býti opět v Paříži a podati zprávu sv. Oci.

Tento vážný rozhovor prodloužil se až do doby, kdy vyšly světové noviny. Kardinál otočil šroubem a oba naslouchali zprávám sbíhajícím se z celého světa. Jedna z nich vyvolala největší zájem Hakonův: Loď, letící včera z Paříže do Madridu, pro motorový defekt nouzově přistála na Pic du Midi, odstranila závadu a pokračovala ve své cestě do Madridu. Cestující, kteří museli pobýti delší dobu nedobrovolně na opuštěné hoře, s níž ostatně byl nádherný výhled, jsou všichni zdraví.

„Této lodi použil msgr. Fernandez“, vysvětloval Hakon kardináloví — „a tak zpozdil se jeho příjezd do Madridu,

a Jeho Svatost tolik naléhala, aby co možná nejdříve se dostal do španělského hlavního města“.

Při další zprávě oba kněží pohlédli na sebe s největší hrůzou: „Poslanec Xeres přišel o život politováníhodným neštěstím. Když jel dnes ráno svým motorem do Toleda, ztratil bezpochyby trochu necvičený řidič kormidlo a vjel přímo do rozvodněného Taja. Řidič mohl se ještě odvážným skokem zachránit ze řítícího se vozu a byl polomrtev z řeky vyloven. Do svého coupé uzavřený poslanec i s vozem nebyl dosud nalezen“.

Msgr. Guildstern ležel jako ochromen ve svém křesle, kardinál ukryl v nejhlubším dojetí hlavu do svých rukou. Znal španělského primasa a miloval jej.

„Requiescat in pace!*) Zemřel jako oběť své víry“, šeptal kardinál Schirmer. „A Fernandez pro motorový defekt přišel pozdě, aby ho varoval! Monsignore, věříme přece v prozřetelnost Boží! Snad to dopustil Pán a vyžádal si tuto první krev, aby povzbudil celou Církev k největší bdělosti proti plánům světové vlády. A naší povinnosti jest, abychom viděli tento varovný signál a podle toho jednali, ještě dnes“. Setřásl energicky svou bolest nad zesnulým, teď byl z něho opět roztomilý profesor Dr. Koloman Schirmer, který se srdečným potřesením ruky s návštěvníkem rozloučil. Za čtyři hodiny potom vstoupil tento do krámu hodináře Golkova v Kazani.

Toto „ještě dnes“ mínil kardinál opravdu vážně: Večer téhož dne oznámil majitel hostince „U plavce“ v Karmelitské ulici svým číšníkům, že dnes bude opět spolková schůze. Číšníci se usmívali potutelně. Jejich pán, jinak dobrý muž, byl hotový blázen se svým spolkem. Tu sešlo se deset lidí, kteří pravděpodobně neměli nic chytřejšího na práci, než utvořit spolek, který sbíral všemožné odznaky. Spolková místnost, kterou jim hostinský dal zdarma k dispozici, byla již přeplněna tímto haraburdím. Byly

*) Ať odpočívá v pokoji!

tu odznaky z počátku století, poutnické medaile, pamětní stuhy a plakety různých zpěváckých spolků, tělocvičných jednot, čínského opiového klubu a pod. Jejich pán byl tak poblázněn do tohoto spolku, že si to nedal vzít a sám posluhoval při sezení spolkových členů — nuže, personál se proto nehněval.

Těchto deset mužů, v jichž čele byl profesor matematiky Dr. Schirmer, nepřipustili také žádného nového člena; teprve když se smrtí některého místo uprázdnilo, měla být mezera vyplněna volbou.

Dnes opět, jako každý měsíc, bylo spolkové shromáždění. Služební personál byl v sedmém nebi, neboť v takový den nedbal šéf o něj. Kolem 21. hodiny přicházel jeden po druhém. První byl na svém místě truhlářský mistr Eschenberger, mohutně stavěný muž asi čtyřicetiletý, širokých ramen a pořádných pěstí, z nichž ani nebylo patrné, že konají tak zručnou práci, pro kterou byl Eschenberger znám po celém městě. Teď opět upouštěli lidé od toho, aby se zařizovali nábytkem z továren, jak tomu bylo na počátku století, čímž zaveden byl nevкус. Teď platila opět práce rukou a také vyživovala řemeslníka, jenž byl zručný.

Po Eschenbergerovi dostavili se rychle ostatní členové „Znakového spolku“: zubní lékař, dva kupci, zřízenec elektrické dráhy, herec, obecní úředník a krejčovský mistr. Naposled, rázem 21. hodiny vstoupil do spolkové místnosti předseda spolku s hostinským. Tento zasunul závoru u dveří a všichni přistoupili k předsedovi a políbili mu uctivě prsten na pravé ruce. Kardinál Schirmer zaujal místo uprostřed připravené tabule a zahájil hned schůzi slovy „Pochválen buď Pan Ježíš Kristus“. Po pravici seděl zřízenec elektrických drah — jeho generální vikář — v levo truhlář Eschenberger. Schůze byla vážná a živá. Zločin na kardinálu Xeresovi — neboť nikdo nevěřil v náhodné neštěstí — vrhal své stíny na toto shromáždění. Kardinál vyprávěl jim, jak výstraha papežova Xeresovi

přišla pozdě, navázal pak na nedávno uveřejněné zákony a sdělil jim přání jeho svatosti, aby náboženské symboly byly klidně odvedeny. Ne všichni byli srozuměni s tímto rozkazem.

„Dáme-li si to zase líbit“, namítal krejčí, „pak přijdou záhy s jiným, ještě tvrdším zákonem“.

Generální vikář pravil: „To se stane také, budeme-li se bránit, ba dokonce může se státi, že použijí tohoto odporu, aby ještě ostřeji proti nám zakročili“.

Teď rozohnil se i truhlář: „Nuže dobrá, položme svou krev na oltář sv. věci“.

„Myslíš, synu, že bude pro církev lépe, zahynou-li nejšlechetnější z katolíků?“

„Sanguis martyrum — semen Christianorum“*) — citoval zubní lékař Tertulliána.

„Rozumějte mi dobře,“ vysvětloval kardinál, „kdyby skrývání znamenalo zradu, kdybych byl veřejně vyzván k prohlášení, jsem-li křesťan či nikoli, byl bych jako váš vrchní pastýř první, který by o pravdě vydal svědectví, byl bych první, který rád by položil hlavu na popraviště, ale je také příkazem božím, zbytečně s životem ne hazardovati. I v bouřích křesťanského pronásledování skrývali se křesťané v katakombách a nevykřikovali to po ulicích, že jsou křesťané“.

„Jak se máme tedy zachovat, otče?“

„Jak to radí Otec nás všech: obětujte vnější odznaky své víry, a co zvláště je vám milé a cenné, ukryjte včas v bezpečí. A chystáte-li se večer k modlitbě, představte si v duchu, že stojíte pod křížem na Golgotě a vaše modlitba bude právě tak zbožná i když se zdi zmizelo znamení spásy“.

„Nikoliv, můj starý kříž nemohu dát!“ zasténal Eschenberger. Všichni pohlédli plni účasti na silného muže, hroučícího se pod tíhou těžké tělesné bolesti. Všichni znali

*) Krev mučedníků je semenem nových křesťanů.

jeho starý kříž. Stál ve výklenku u schodiště. Tělo Kristovo, skoro v životní velikosti, bylo černé stářím a kouřem — každý pátek hořelo před ním světélko. — Dům daleko v Ottakringu patřil po celá pokolení rodině a k domu od nepaměti kříž. Rodinná tradice říká, že jednou jeden Eschenberger v prudkém vzteku shodil se schodů svého bratra, který pak se zlámaným vazem zůstal ležeti na místě, kde dnes stojí kříž. Nikdo nebyl toho svědkem než stará matka; tato nechtěla ztratiti také druhého syna a proto mlčela a lidé měli za to, že nešťastně spadl. Ale vrah byl dosti potrestán, neboť každý pátek klečel celé hodiny před křížem, který zhotovil za pokání a celé jeho tělo se třáslo, jak divoce žaloval ukřižovanému Spasiteli a lidé říkali: „Podívejte se, jak rád má svého bratra“. „Nikoliv, svůj starý kříž nedám!“ opakoval Eschenberger.

„Co učiníte, bratře?“ pochyboval herec, mající pod šaty provaz Třetího řádu. „Co učiníte? Kříž je příliš veliký, než aby se dal skrýti“.

„A což, abyste“, radil kupec, „jej postavil za dřevěnou zástěnu, v chodbě je dosti šero, snad svatý předmět ujde slídivosti nepřátel“.

Truhlář podal radostně rádci ruku a pravil: „Ano, to je dobrá rada, snad zachráním kříž tímto způsobem“.

Hostinský „U plavce“ odzátkoval jednu z připravených vinných lahví a naplnil dvě prázdné sklenky. „Víte“, pravil, „která myšlenka se mne přímo hrozně dotýká? Myslím, že zákon má dvě stránky: předně odstraněním náboženských symbolů chtějí skutečně udusiti křesťanské cítění a za druhé jest to lidové sčítání křesťanů“.

„Vyjádřete se blíže!“ volalo několik hlasů dosti hlasitě, takže kardinál výstražně položil prst na ústa.

„Nuže, kdo má dnes ještě kříže, obrazy Matky Boží, růžence a pod.? Bezbožníci? Myslím, že ti již dávno vymetli své domy a najde-li se tu a tam takový předmět, pak to neznamená nic. Ale hledejte jenom důkladně v křesťanských rodinách! Jsou tu modlitební knížky z doby

prababiček, je tu kříž a mariánský obraz a růženec, škapulíř a kongregační medaile“.

Sám kardinál vzhlédl překvapeně.

„Ano, náš hostitel má pravdu, chtějí poznati lidi, kteří jsou ještě křesťany“, zvolal krejčí, „a přesně si to poznamenají, aby nás mohli hned chytit za límec, až to uznají za vhodné“.

„A proto“ rozhodl kardinál, „vydáme příkaz, aby křesťané sami tajně zničili své náboženské symboly. Je lépe, předáme-li je sami ohni za modlitby a slz, než aby oni s posměchem veřejně je zničili, a tím odstraní se i nebezpečí, že se vydáním jich prozradíme nepříteli. Škoda, že posel svatého Otce již Vídeň opustil, byl by mohl informovati Jeho Svatost o tomto rozhodnutí. Tak se budu museti sám vydat na cestu, abych jej spatřil a informoval“.

„Jest sv. Otec ještě v Paříži?“ tázal se úředník, a teď vzpomněl si kardinál na příkaz, že pobyt a jméno vrchního pastýře má býti skryto dokonce i před kněžími.

„Prozatím ano“, odpověděl, „ale není jisto, zůstane-li tam déle. O jedno vás prosím, přátelé: Je třeba, abyste se postarali, aby nikdo nebyl orientován o pobytu Jeho Svatosti. Čím méně lidí o tom ví, tím zabezpečenějším jest před slídlivstvím světové vlády. A totéž platí pro oblast mých diecézí vzhledem k mé osobě. Již dříve jsem prohlásil, že přijde-li hodina, rád položím život a krev za naši svatou víru, ale teprve až přijde hodina, kterou určí boží prozřetelnost. Do té doby musí býti i kardinál v bezpečí. A proto smí jen vás deset vědět, kdo jsem a kde bydlím“.

„To bude těžké“, namítl zřízenec elektrické dráhy, „každé dítě mezi vídeňskými katolíky zná vaše jméno, Eminence“.

„Nu, rázem to nebude možné. Ale na př. bude-li ve vašich rozmluvách řeč o vrchním pastýři, vystříhejte se mého jména, říkejte jen „kardinál“. Pozvolna zmizí jméno mnohým z paměti; i v tom mají býti v nejasnosti, kde

kardinál bydlí. Jest to vůle sv. Otce, který se strachuje o své syny“.

V tom okamžiku bylo zaklepáno na dveře: byl to číšník, hlásící svému šéfu, že jeden z hostů chce s ním rozhodně mluvit. Okamžitě změnil se hlas kardinálův v obchodní tón a číšník slyšel ještě, jak předseda spolku pravil: „Jak určitě vím, zasedal roku 1941 v Magdeburku internacionální kongres hotelierů. Abychom tedy tento odznak našli, je třeba abychom se obrátili na všechny hotely, které tenkrát snad vyslaly tam svého zástupce“. Když se číšník vzdálil, pokračoval: „Naše dnešní rozhodnutí musí vědět již zítra všichni věřící i biskupové mých podřízených diecézí“.

Teď se ukázalo, jak podivuhodně organisována byla tehdejší katolická církev. Zubní lékař, kupec, Eschenberger a herec měli zítra jako poslové prvními vzducholoděmi odjetí do Olomouce, Prahy, Mnichova, Kolína, Berlína, Budapešti a Bělehradu a sdělit arcibiskupům záměry a pokyny kardinálový. Pro vídeňskou diecézi byla zmíněná zde „rada deseti“, každý z nich měl se spojit se svými deseti důvěrníky, tito opět s deseti atd. a tak byla celá síť roztažena nad věřícími a nebylo třeba ani slůvka napsat. A jako ve Vídni, tak tomu bylo po celém světě. Papež Pius XIII. zavedl tuto organizaci hned po svém nastolení a znamenitě se osvědčila.

Kardinál poslal pozdravy po poslech svým biskupům a ukončil katolickým pozdravem schůzi, načež členové uctivě poklekli před vrchním pastýřem a požádali o jeho požehnání. S generálním vikářem vracel se pak pěšky domů.

Šli mimo jasně ozářený chrám sv. Štěpána. Kardinál opřel se těžce o zřízence elektrických drah.

„Ó vznešená svatyně, ó bolestně znesvěcené obětiště! Kdy nastane den vysvobození, abys ty Spasiteli, mohl opět slaviti svůj vjezd za zvuku zvonů a jásotu lidu!“ Skoro sténavě přešla tato slova rty veleknězovy, když stanul s hlubokým bolem před chrámem. Byla to teď síň

pro veřejné přednášky. Dnes byla tam vyhláška: „Kritika důkazů jsoucnosti Boží“.

„Ten den přijde, Eminence!“ těšil jej zřízenec, „snad posunul jej Bůh blíže, než tušíme, neboť velká pronásledování znamenají vždy vítězství Církve“.

„Kéž byste byl pravým prorokem, monsignore!“

Jako odpověď na tato slova generálního vikáře zaburácely teď uvnitř velké varhany mocnými akordy. Nebohé varhany! Jak často vysílaly jste k nebi jásavé „Te Deum laudamus“ do starých sloupů a kleneb. A dnes musíte doprovázeti nebi vyhrožující zpěv atheistů, který začíná:

„Nikdy nenastane den,
kdy sepnou se ještě ruce k modlitbě.“

Kardinál stále ještě stál před chrámem, když masy proudily ven z hlavního portálu a postranních vchodů.

„Ach, pane profesore“, zaznělo to sladce u světu vzdáleného ucha kardinálova, „kde jste seděl, že jsem vás neviděla?“

„Agripino? Ale ovšem, má-li učený tatíček přednášku, na niž se hrne celá Vídeň, nesmí scházet dceruška a snoubenec. Nebyl jsem na přednášce“.

„Ó vy barbare!“

„To víte, má-li náš spolek schůzi, pak mohou všichni universitní profesori zářit svou moudrostí po celém světě, já jdu k „Plavci“.

„Ano, ano, koho chytla jednou sběratelská vášeň“, vmísil se do rozhovoru Hynek, „ten propadne jí tělem a duší, časem i penězi. Co jste odhalili dnes?“

„Pane kolego, přišli jsme na stopu odznaku, raženého na památku mezinárodního kongresu hotelierů v Magdeburku roku 1941“.

„To vás činí jistě šťastnějším, než kdybyste přišel na stopu římskému papeži“, smála se Agripina, „a zapomínáte na veškeru zdvořilost ke kolegovi v povolání, který by se byl jistě těšil, kdyby vás byl viděl mezi posluchači“.

„Upřímně řečeno, Kolomane, dnes jsi mnoho nezmeškal!“

„Ale Hynku!“

„Ano, Agripino, i když je to tvůj otec, neshledal jsem jeho kritiku důkazů jsoucnosti Boží na výši vědy“.

„Pak jsi mu měl odporovati“, kábonila se Agripina.

„V tom mi bránila zdvořilost a úcta, kterou jsem dlužen starému učiteli. Mezi čtyřma očima řeknu mu své pochybnosti. A pak ten výsměch, jímž sesměšňoval věřící v Boha, neměl naprosto co činit s vědou“.

„Nerozumím ti Hynku, a právě to bylo kořením celé přednášky, viděl's přece, jak to všechny bavilo“.

„Chtějí-li se bavit, měli jít do divadla“.

„Pane profesore, můj snoubenec jest v poslední době tak podrážděn, jakým trestem měla bych ho přiměti k pokání?“

„Myslím, Agripino“, odpověděl důvěrně kardinál, „abyste jen jeden den se na něho neusmála a on zkrotne a bude mírný jako psíček“, a ihned zvažněv dodal, „Hynek je spravedlivá povaha a chce spravedlnost i vůči protivníku. Budete velice šťastnou ženou, Agripino“.

Když se Schirmer rozloučil s krásnou dvojicí, zdálo se Hynkovi, jakoby mu byl přítel obzvláště vřele tiskl pravici a jakoby se byl na něho zahleděl přímo láskyplným pohledem, v němž zračila se velká vděčnost, a Hynek našel opět svou dobrou náladu.

REQUIEM.

Na domě profesora orientálních řečí a poslance Xeresa, tak náhle zesnulého, vlály smuteční prapory. Propuknuvší bouře zmítala jimi v povětrí, takže se zdálo, jakoby s náhle nastavším deštěm padala černá plátna s nebe. Byla to beznadějná, do nejhlubší melancholické nálady uvádějící noc. I ulice velkoměsta byly liduprázdné

a což teprve za městem nebylo živé duše viděti; vše bylo jako po vymření, Kdyby vítr nebyl protřásl stromy, věnčící osamělý dům, a voda pleskající se střech a stromů nebyla vnesla rušný život do této samoty, mohlo se míti za to, že vše ustrnulo jako ve smrti. I dům smutku byl němý a chmurný. Jistě že sestře a matce nebožtíkové bylo již potřebí nočního klidu, neboť ve dne přicházeli a odcházeli stále ti, kteří chtěli ještě spatřiti mrtvého, nebo kteří přinesli květinové pozdravy a projevovali svou soustrast. Zítra odpoledne měly býti oficiální smuteční slavnosti, jichž podle doslechu měl se zúčastniti i Adonai s většinou poslanců, což bylo sensací i pro hlavní město.

Když bouře o půlnoční hodině opět divoce se rozpoutala, stáli tři mužové před dveřmi parku a zazvonili. Okamžitě objevila se ve dveřích postava zahalená v kapuci a zašeptala: „in pace“, načež jeden ze tří mužů odpověděl: „dormiam et requiescam!“ t. j. „spím a odpočívám v míru“. Dvěře se otevřely a tři mužové vešli do domu. Tento postup opakoval se několikrát v této hodině a naposled přijel uzavřený kočár, z něhož vystoupili dva muži. Pozorován z venčí, stál dům zamlkle a ponořen v temnotu, alespoň spuštěné žaluzie a okenice nepropouštěly ani jediného paprsku do tmy.

V černě potaženém saloně ležel poslanec Xeres na katafalku. Lidé, vstoupivší během dne do tohoto pokoje, našli rakev již zavřenou, jen malé okénko dovolovalo pohlednouti na klidné tahy zemřelého. Teď byl příklop opět odstraněn. Plápolající světlo rozžatých svíc prozrazovalo, že zde leží církevní kníže. Jako nejprostší kněz měl i kardinál Xeres na sobě fialové mešní roucho, tuto kajícnou prosbu o milost a slitování, jehož je i kardinálu zapotřebí, avšak pod mešním rouchem a albou splýval až ke kotníkům purpurově rudý talár. Po boku rakve stála staříčká matka zesnulého a jeho sestra, u nohou kardinál Blanchot obklopen velkou asistencí kardinálů, biskupů a jiných hodnostářů. Nyní zazněl prastarý zpěv pohřební:

„De profundis... Z hloubi volám k Tobě, Pane!... Vzpomeneš-li na špatné skutky, kdo obstojí před Tebou, ó Pane?...

Ty však jsi slitování a přemíra spásy... Kyrie eleison... Pane smiluj se... Kriste smiluj se!“

Obláčky kadidla ploužily se smuteční komnatou a ze stříbrného aspergilu padaly očišťující kapky svěcené vody na zemřelého.

„Otče náš!... Přijď království Tvé... Buď vůle Tvá! Zbav nás všeho zlého!... Před branami pekelnými — vysvoboď, Pane jeho duši! Ať odpočívá v pokoji... Amen“.

Teď zvedli kněží rakev a za vážného zpěvu nesli ji celou řadou komnat, přes chodbu a schodiště do domácí kaple. Tlumené a drsně zněly hlasy kněží: „Miserere mei... Smiluj se nade mnou, ó Pane, ve svém převelkém milosrdenství... Obmyj mne a zbělím nad sním... Odvrát svou tvář od mých hříchů... Nezavrhuj mne a neodnímej ode mne Ducha Svatého... Poníženým a zkroušeným srdcem neopovrhneš, ó Bože!“

Domácí kaple byla zaplavena jasnou září svíc. Tu vstupuje sama Jeho Svatost v nejhlubší vážnosti k oltáři božímu. Černé hedvábí vlaje dlouze dolů a jasně odráží se bílá mitra od černé barvy, jakoby sám liturgický předpis chtěl říci: zanechte veškerý smutek dole na černé zemi a pozvedněte zraku vzhůru, kde kyne světlá radostná naděje. Celá katolická liturgie rozvinula se v celé své nadzemské nádheře při této tajné bohoslužbě noční. Jak pokorně skláněl papež hlavu a po něm kardinálové a biskupové a monsignorové: mea culpa, mea culpa! Pane, lpí-li ještě nějaká pozemská vina na našem zesnulém bratru, buď mu milostiv, měj slitování s ním: Kyrie eleison, Kriste eleison! A stále úpěnlivěji stoupalo toto volání vzhůru se rtů kněžského chóru. Teď připomíná papež milosrdnému Bohu, že zemřelý byl vyznamenán biskupskou hodností, že jej určil za nástupce apoštolů, aby tedy i jej přidružil do jejich věčného společenství. Avšak do všech těchto

proseb zazní náhle pozouny soudu: Dies irae! Den hněvu den slz! I on, náš bratr, vstane z mrtvých a objeví se před soudcem:

Kniha tehďáž bude čtena,
v níž jest každému odměna
neb pokuta vyměřena.
Kdož obhájí vinu svoji,
ježto sám se dobrý bojí,
že při soudu neobstojí?

Děsivě znějí slova chorálu v uších přítomných. Ach, co jest bohatství, hodnosti, co jest dokonce i církevní kníže se stříbrnou berlou a zlatou infulí před Tebou, ty vševědoucí Soudce světa! Ale již přechází zpěv v útěšné zvuky: Což není soudcem světa ten, který do únavy putoval pro tebe, ó duše, který z lásky k tobě objímal dřevo hanby, který Marii odpustil a vraha na kříži omilostnil? Proč chvějí se před soudem, vždyť vím, že budu státí po tvé pravici, mírný Ježíši, ty Spasiteli! Pie Jesu Domine!

A všichni vstávají se svých míst a papež naslouchá, jakoby po prvé slyšel poselství, jež vídeňský kardinál zpívá v evangeliu o vzkříšení k životu. Nechť popírá budoucí život onen svět venku a hledá své nebe zde na zemi, my věříme ve vzkříšení k životu a jsme připraveni zahoditi tento bídný život pozemský pro onen pravý život, jak jsi učinil ty, milý bratře. V očích bláhových zdánlivě jsi zemřel, ty jsi však v klidu.

Opět stoupá jako modlitba kouř kadidlový vzhůru a naplňuje kapli a zahaluje obětní chléb a obětní víno. Pane, také on obětoval ti svůj nejcennější pozemský statek, neodmítej ho, nýbrž budiž dnes před tvou tváří obětován tak, abys v něm našel zalíbení, Pane a Bože.

Rozechvěle a tiše cinká zvoneček: sanctus, sanctus, sanctus! Opět chtěla by se malomyslnost vplížiti do našich srdcí, neboť jak může duše, pocházející ze země, najíti milost před svatým, svatým, svatým Bohem? Avšak již

jest kříž vztýčen, již teče Kristova krev s Golgoty, již rozpíná Kristus široce paže: pojdte ke mně všichni! V nejhlubší zbožnosti padl na kolena i papež před tímto tajemstvím největší božské lásky a zdá se, jakoby prolétl svatyní onen anděl, který kdysi posilnil Pána v jeho smrtelné úzkosti v zahradě Gethsemanské; skutečně, nadzemská útěcha vchází do všech srdcí, která při pohledu na obět upadla v malomyslnost. Ba i slzy osiřelé matky vyschly, neboť v jejích uších zní opět nádherné slovo: „Maličko a neuzříte mne a opět maličko a uzříte mne“. Ó, ani za život tohoto vroucně milovaného syna nechtěla by prodati tuto skvostnou víru v brzké shledání za ubohý atheismus.

Requiem končí a nadpřirozený třpyt oslavení spočívá na všem; opět dává církev zapáliti věčné světlo, v němž teď žije zemřelý se všemi svatými na věky, neboť ty, ó Pane, jsi dobrotivý: quia pius es! Touto grandiosní pravdou: Ty, ó Pane, jsi dobrotivý, i když sesíláš smutek, ba i tak hořkou smrt! Jsi dobrotivý, Pane, in aeternum, končí církevní zpěv communio.

Jen starý řidič kardinálův nepochopil celou útěchu a nádhery liturgickou. Bez přestání bije se v prsa, bez přestání tekou jeho slzy. Jak se to jen stalo? Čistil vůz svého dobrého pána a připravil k jízdě do Toleda. Tu přišel nějaký cizí řidič, kterého dosud nikdy v Madridě neviděl a prosil o práci. Samozřejmě jej odmítl. Nepřijímáme přece do služby naprosto neznámých lidí. Tu vytahuje cizinec kapesník a pláče a potřásá obřadně šátkem. Teď chápe starý sluha: v šátku bylo něco. Okamžitě pocítil prudkou bolest hlavy, potácel se jako opilý a byl neschopen řídit vůz. Tu zaskočí cizinec za něho, prosí pána, aby jen jednou to s ním zkusil, a dobrý pán, nechtěje odsunouti cestu, důvěřuje vrahu a odjíždí na smrt. Teď je pozdě a žádné slzy nepomohou a přece tekou neustále z očí sluhových. Jen kdyby byl alespoň dostihl vraha, ale ten zmizel z Madridě. Svěřil

se se svým podezřením sekretáři kardinálovu, tento však mu přikázal, aby prozatím ještě o tom pomlčel.

Ještě jeden člověk nebyl právě soustředěn, když requiem se konalo: Monsignor Fernandez Zuna. V duchu vidí se již na uprázdněném místě mrtvého kardinála a cítí zlatem se třpytící infuli na hlavě a kříž zvěčnělého na svých prsou. Nepohřbil sice svou touhu po mučednictví, ale . . . vždyť může podstoupiti tuto smrt také jako biskup, jako ji utrpěl blažený jeho předchůdce. Zdá se mu naprosto jisto, že dostane purpur. Vždyť již v nejbližších dnech bude jmenován nástupce. Jest stále v blízkosti Jeho Svatosti a svatý Otec si ho velice váží, a co je hlavní: jest Španělem. Ze dvou španělských biskupů nepřichází žádný v úvahu: jeden, který právě s největší námahou se zvedá se země, jest příliš stár, a druhý, nu ovšem, jistě že je velice zbožný, ale jeho duchovní schopnosti nejsou přece takové, aby mohl býti povýšen k tak vysoké důstojnosti.

Fernandez vidí již v duchu zlatem se třpytící infuli na své hlavě a cítí šustot purpuru na svých ramenech, a neslyší ani, jak v offertoriu zpívá chór o hluboké propasti a o jícnu lvím a o temných hlubinách a nevycifuje z toho, že i kněz může se zřítiti do těchto hlubin temnoty.

Papež odložil mešní roucha a usedá na nízké křeslo na stupních oltářních, kněžský chór pak zanotoval slavnostní zpěv Libera. Teď dozněly poslední zvuky, vyvolávající znovu trpký den nářku, který jednou přijde. Papež mluví. Není to jinak jeho zvykem, ale dnes musí mluvit, již z toho důvodu, aby uctil kněze, padnuvšího za oběť protivníkům božím. — Jak naslouchá tu starý sluha! — Musí mluvit, aby k boji, který na všechny čeká, posilnil syny, přispěchavší sem skoro z celého světa — jest zde dokonce i kardinál Lo Honk. A hovoří se svatou radostí o velké době, v níž žiti jest jim všem dopřáno, připomíná jim veliké slovo, pronesené pohany o křesťanech: „Vizte,

jak se vzájemně milují?“ „A budou se vzájemně milovati, milují-li Krista s oním zápalem, jak jej milovali Anežka a Vít, Klement a Januarius. Jen Kristus, nic jiného!“ tak končil papež svůj krátký proslov a monsignor Fernandez sklonil teď, jaksi zahanben, svou hlavu. Málem se mu zdálo, že měl na zřeteli více zlatem se třpytící infuli než Krista.

Po závěrečných modlitbách, které pronášel Greanvill, kardinál londýnský, byla rakev úplně uzavřena, co bylo pozemského na kardinálu Xeresovi, zmizelo zrakům této země. Tiše vzlykající přistoupily matka a sestra k papeži a políbily uctivě a vděčně jeho nohy. Propustil je žehnaje jim: „Neplačte jako takové, které nemají naděje.“ Pak odebral se s kardinály ke krátké poradě. Rakev stála opět v černě potaženém saloně profesora orientálních jazyků. Přívětivá neděle vystřídala nevlídnou noc a vila stála tu zcela tiše a osaměle — — —

Když nastala hodina oficiálních smutečních obřadů, naplnil nesmírný dav cesty a náměstí před domem. Všichni chtěli spatřit Adonaie a poslance. A když přijížděl vůz za vozem, tu jásal lid jednotlivým zástupcům národů vstříc a ani netušil, že jsou to pouhé loutky v rukou pěti mužů, ovládajících svět. Adonai měl krásnou řeč, která v tom okamžiku byla slyšena po celém světě. Líčil zesnulého jako muže, vyzdobeného všemi občanskými ctnostmi a oplakával železný osud, který jej zkosil. Pak přišel jemný obrat: „Zemřelý svým posledním hlasováním postavil se do rozporu se všeobecným světovým přesvědčením, ale tím, že jsme přišli, abychom ve smrti jej poctili a želeli jeho osudu, podal atheismus důkaz o své snášlivosti a své úctě třeba i vůči nepřátelskému přesvědčení, pokud se toto přesvědčení neprojevuje nebezpečným lidstvu. Neboť nejvyšším zákonem je lidství“.

Mezi tisíci posluchači bručel si jeden pro sebe: „Bestie, odpravili ho a teď mluví o úctě k nepřátelskému přesvědčení.“

V následujících dnech byl poslanec Xeres již zapomenut pro přípravy k volbě jeho nástupce do světového parlamentu.

PRVNÍ MUČEDNÍK.

Měsíc později! Podzim vtáhl do země, ale byl to krásný, slunný podzim. Vídeňáci využili krátkých slunečních dnů a vycházeli pěšky nebo vozem do krásného božího světa. Ale dnes změnil se vítr a fučel ze severozápadu dosti drsně. V rodině truhláře Eschenbergera slavili jmeniny nejstaršího syna. Nebylo sice již zvykem slaviti jmeniny, katolíci však se drželi zděděného mravu. Církev zbavila věřící povinnosti slaviti svátky, protože to vedlo k stálým konfliktům mezi svědomím a státní mocí. Ale Eschenberger světil své neděle a svátky a raději pracoval tajně v den Satana ve své dílně při zavřených dveřích. A tak i dnes odpočívala veškerá práce, odpoledne chtěl ztráviti venku na procházce, ačkoliv počasí se zhoršilo. Teď seděli všichni u stolu a pochutnávali si na sváteční bábovce. Děti štěbetaly mezi sebou, jen oslavenec byl výjimečně tichý a do sebe uzavřený, třebaže vnitřní radost vyzařovala z celého jeho zjevu.

„Venouši, teď nám řekni upřímně“, tázala se ho matka, „proč jsi tak změněný? Schází ti něco?“

„Nikoliv, maminko, neschází mi nic“.

„A přece se s tebou něco děje. Neuměl jsi snad v gymnasiu u některého profesora?“

„To bych byl přece smuten, maminko, ale já přece smuten nejsem“.

„Tedy, Venouši, jen s barvou ven“, chopil se slova poněkud energicky otec. „Víš, že u nás nesmí býti tajemství a záludností a dokonce o tvých jmeninách má býti mezi námi vše jasné jako slunce venku“!

Teď musel Venouš mluvit. Pohlédne-li oko otcovo tak pronikavě na něho, musí všechno ven, co mu leží na srdci.

„Otče, ve škole vědí, že jsme křesťané.“

„Tak, tak, což pak můj veliký hoch nedovedl své tajemství podržet? To není dobré. Dnes musí křesťan dovésti mlčet.“

Modré oči hochovy zvlhly: „Otče, kdyby to měla být zrada, má se i potom mlčet?“

Eschenberger pohlédl překvapeně na hochá: „Zrada? Vyprávěj, Venouši!“

A Venouš vyprávěl, jak se prozradil, že je křesťanem. Eschenberger přejel láskyplně svou širokou rukou světlovlasou hlavu: „Jsi můj hodný chlapec a věru, měl's pravdu. Stále mlčeti jest zradou na Kristu.“

„A proto budeš teď trpěti mezi svými druhy, vid'?" tázala se starostlivě matka. Ale Venoušovy oči zazářily. Vzpomněl si, co kdysi slyšel z úst profesora matematiky: „Blažení, kdož jsou pronásledováni pro spravedlnost.“

„Ano, maminko, bijí mne, ale raduji se z toho“.

„Ale trvale to takto nepůjde. Nehlásil's to profesoru Herwegovi? Avšak nikoliv, u toho bys ochrany nenašel, vždyť bude zeřem prof. Hegenbartha, našeho nejzuřivějšího nepřítele“.

Nic jsem mu nežaloval, otče, ale profesor Hynek Herweg jest od toho dne, co jsem mu řekl, že jsem křesťanem a že jsem pyšný na to, ještě přívětivější ke mně než dříve.“

„Možná, že je tajným křesťanem“, mínila sestra Eliška.

Ale Eschenberger se krátce zasmál: „Ten? Snad je Herweg dobrým profesorem a člověkem, ale nestane se nikdy křesťanem. Je přece všude, kde se jedná proti naší víře a až se stane jednou mužem té krásné pohanky, pak jest pro nás navždy ztracen.“

„Boží milost zmůže vše, pomysli na Šavla“, poučovala jej zbožná žena a Venouš pravil zcela prostě a u-

přímně: „Mám velice rád profesora Herwega a denně se modlím za jeho obrácení“.

„Máte pravdu“, pravil pokorně muž, „Bůh může z tvrdých kamenů udělati chléb, dovede řídit také měkká lidská srdce podle své vůle. Ale přes to, Venouši, ač je velice hezké, trpíš-li rád pro svou víru, však přece Bůh také nechce, abychom si dali vše líbit. Promluví si sám s profesorem Herwegem“.

V tom okamžiku pohádal se malý František a Gustík o bábovku. Jeden vyčítal druhému, že má větší kousek. Avšak resolutní matka udělala brzo pořádek, ne snad hubováním nebo výpraskem: „Ó, já myslila, že František a Gustík jsou křesťané, křesťan se raduje, má-li druhý větší kousek, ale František a Gustík jsou pohané“.

Malí světoobčané ihned utichli a každý chtěl svému bratříčkovi přisunouti větší kousek — ačkoliv kousky byly beztoho stejné — ale matka rozhodla. Byla to znamenitá paní. Eschenberger nemohl si bez ní ani život představit, a byl dnes do ní právě tak zamilován, jako v den, kdy jí ostýchavě podával kytičku růží. Nedávno, když byla v šestinedělí při posledním dítěti a lékaři jej připravovali na to nejhorší, tenkrát věděl, čím mu po celá ta leta byla. Tu klečel před svým krucifixem a objímal vášnivě nohy Spasitelovy a zavzlykal: „Pane Bože, zlatý, viď že mi jí nevezmeš! Co bych si počal s dětmi, odejde-li mi? Obětuji ti za ni svůj život, můžeš jej vzít, kdy chceš, jen neodtrhni jí od dětí“. A jeho modlitba byla vyslyšena. S nekonečnou láskou objímá teď svou paní: „Ach děti, kdyby vaše maminka byla tenkrát zemřela, neseděli bychom tak vesele dnes na sv. Václava pohromadě“. Ale paní se bránila této dojemné náladě, její oči se leskly sice podezřele, však její ústa se smála: „Jdi, starý, byl bys měl hned jinou, a byl bys býval rád, že ses zbavil své protivné ženy“. Teď vpádl do rozhovoru i mlčenlivý slepý Josef. Směl jísti u stolu, jakoby patřil k rodině a byl naplněn nesmírnou vděčností: „Máte

pravdu, pane mistře, bez paní mistrové nebylo by to ani krásné na světě a bez otce Eschenbergera také ne. Modlím se proto denně, aby vás Bůh ještě dlouho zachoval pohromadě“.

„To čiň Josefe, ano modli se!“ prosila mistrová a její srdce se náhlým strachem na vteřinu zastavilo: „Kdyby tak otec zemřel, nemohu si tu myšlenku ani domysliť. Ale vždyť je ještě mladý a silný a nikdy nebyl nemocen a pochází ze zdravé rodiny. Bůh bude mít slitování“.

A opět byla paní veselá a v dobré náladě.

„Ale věřte mi, mistře“, spřádal Josef svá slova dále, „od té doby, co nemohu hmatati kříž na chodbě, připadá mi, jakobych se nemohl již tak modliti jako dříve“.

„Musíš si jej tedy představit, že je před tebou, i když je před ním tenká prkenná stěna. A až komise odejde, odstraníme opět prkennou stěnu a udělám před ním křídlové dveře, které budou přes den zavřeny, a budou-li zamčena domovní vrata, pak můžeme opět vykonávat svou večerní pobožnost před křížem“.

„Jen kdyby už ta komise tady byla“, povzdychla si matka. Strachovala se o své skryté poklady: několik růženců, socha Matky Boží lourdské, malého sv. Antonína, obrázek zázračné Terezie z Lisieux, sv. Judy Tadeáše a sv. Pia X., zamilovaní patronové matky Eschenbergerové; byly v bedně dobře uschovány a ve sklepě zahrabány. Bude-li to ovšem dlouho trvat, mohou se věci poškodit. Rodinná památka, kříž, stál skryt za temnou prkennou stěnou; obyčejný papírový obrázek sv. Matky Anny a hrubě vyřezávané jesličky chtěli obětovati podle příkazu kardinálova. „Teď jen kdyby už bylo po komisi!“

„Každým dnem, každou hodinu musí přijíti“, pravil otec, „předevčírem byla již v sousední ulici“.

„A jaké věci shánějí dohromady, maminko!“ vyprávěl Venouš, „když jsem šel včera domů, potkal jsem několik plných vozů. A tu jsem spatřil něco hodně smutného: stařena běžela za vozem a plakala a spínala ruce.“

„Nechte mi alespoň můj obrázek Matky Boží!“ křičela stále, až ji jeden zřízenec odstrčil od vozu, takže se zapotácela. Ale běžela za nimi dál“.

„A?“ tázali se teď všichni napjatě.

„Pak přišlo několik státních sluhů a odvedli ji“.

„Do vězení!“ bručel Eschenberger. „V poslední době slyšeli jsme často, že vzpouzející se lidi zavřeli“.

„Děti“, napomínal je, „odvezou-li nám naše posvěcené obrazy, není ještě největší neštěstí. Tyto věci můžeme si opět opatřit, ale kdyby odvěkli naše kněze do žalářů, to by bylo zlé. Pak by nebylo nikoho, kdo by nám sloužil mši sv. a podával nejsv. Svátost oltářní, pak musili bychom se vláčeti se svými hříchy a nikdo by jich nesňal s nás a nikdo by nás nepoučoval a nikdo by nás nevzpřímil a pomalu bychom ztratili i svou víru a nepomýšleli již na věčnost a nedoufali ani v nebe. Proto děti, pamatujte si, možná že to budete jednou potřebovat: musíte se modlit za naše kněze a dávat jim láskyplně almužny, aby při velké starosti o naše duše netrpěli také starostí o své tělo. A budou-li pronásledováni, musíte je skrýti a proklet buď, kdo některého z nich zradí“.

Jeho hlas nabyl rozčileného zvuku a stal se hroživým, a trochu zastrašeně hleděly děti na svého otce. Venouš ale přitulil se k němu: „Otče, chtěl bych se stát knězem“.

A když Eschenberger dojat sklonil se k němu, aby políbil čelo svého nejstaršího, jehož zplodil pro kněžství, bylo zaklepáno na dveře. Otevřely se a chodba byla plná mužů.

„Komise!“ vypravila ze sebe matka ulekaně a bázlivě slezly se děti k matce.

„Nepotřebujete se lekat“ mínil vůdce s trochou opovržení v úsměvu, „nikomu neublížíme a přicházíme jen, abychom provedli zákon, jemuž je každý světoobčan podroben.“

„Pojďte jen dál, pánové, přinesu hned, co mám odvésti, mnoho toho už není“.

Zmizel v sousední světnici a přinesl obraz sv. Anny a dřevěné jesličky, při jejichž spatření malý František zoufale vykřikl: „Mé ovečky, mé ovečky!“ Jeden z mužů odnesl je hned k dole čekajícímu vozu, zatím co paní Eschenbergerová v myšlenkách odprošovala sv. Annu, že ji musí obětovati i s Jezulátkem.

„Víc nic?“ zaznělo poněkud ostře.

„Víc nic!“ zaznělo to zpět stejným tónem.

„Uvidíme! Prosím, zaveďte nás na půdu.“ Eschenberger šel napřed, ostatní ho následovali a prohrabávali staré haraburdí, dali si otevřítí staré truhly a proházeli věci v nich, jakoby byli v nepřátelské zemi.

„To bude mít matka celý den práci, než to dá zase dohromady.“

„Otče!“

„Co je, Venouši?“

Tiše pošeptal mu hoch: „Jeden z komise jest otec Knollův, který mne nejvíce tloukl. A ten byl často u nás, víš přece, dělali jsme spolu úlohy. Otče, viděl často náš kříž.“

Eschenberger cítil, jak zbledl, jak mu náhle vyvstal pot na čele.

Kříž v nebezpečí! Tam vymodlil si, aby se jeho žena uzdravila. „Ne, ten kříž jim nedám.“

Ale silný muž se chvěl.

Vešli do obytných místností a hledali všude, ale nic nenašli. Když sestoupili se schodů, zastavil se jeden z komise před prkenným pažením: „Zde byl kříž!“

„Ano, zde byl“, Eschenberger polykal obtíže, „ale byl již starý“.

Matka v pokoji zavřela dveře a přitáhla k sobě děti: „Teď se modlete, děti, aby nám nevzali kříž“, ale se strachem naslouchala řečem mužů venku.

„Kde je teď? Víte, že zákon trestá přísně každé zatajení?“

„Vím, nezatajoval bych ho, kdyby zde visel.“

„Vytáčky. Kam jste jej schoval? Řekněte to dobrovolně! Nemohu vůbec pochopit, že vy, pane, přece tak inteligentní muž, trpíte ještě takovou modloslužbu ve svém domě.“

„Vy tomu říkáte modloslužba, já smýšlím jinak, přece však myslím, že jest to má nejintimnější věc a nikdo nemá práva zasahovati do mého přesvědčení.“

„Myslete si co chcete, ale zákon zakazuje uschovávání těchto dráždivel a ve jménu tohoto zákona stojíme před vámi. A víte, že spadáte pod přísnost tohoto zákona, najdeme-li teď to, co se zdráháte nám dobrovolně vydat?“

„Tak hledejte!“

Eschenberger oddychl si s ulehčením. Jen když odešli z onoho místa a rozešli se po domě, všude zotvírali skříně a klepali po zdech. S radostí ve tváři vstoupil do obytného pokoje.

„Zachráněn!“ zašeptal blaženě.

Avšak co to? Jakoby někdo odtrhával prkna, takový zvuk proniká ze schodiště do pokoje. Skokem byl Eschenberger venku. Ochranná prkna jsou odtržena a mužové smějíce se stojí před křížem.

„Že jsme tu nezapnou lest nezapozorovali hned! Pane, musíte s námi a ponese te, co jste sám zavinil. Strhněte to te, dolů!“

„Ruce pryč od mého kříže!“ zahřměl na ně truhlář a již odráží jednoho z nich, takže se zapotácel.

„Nuže te, vy chcete násilí, budiž!“

Dvě, čtyři, osm pěstí chápe se ho a tahá jej, Eschenberger chrání zády svého Spasitele, který s nevýslovnou bolestí hledí dolů na zápasící skupinu. V pokoji křičí děti a matka lomí rukama, na ulici se zastavují lidé, nejzvědavější vnikli již do průjezdu. Eschenberger chopil se prkna a odráží útočníky, dva leží na zemi a ztratili další chuť k boji. Otcí dostává se pomocníka ve Venoušovi, který s jiskřícíma očima se staví vedle něho, ale v něko-

lika okamžicích jest odmrštěn a leží v bezvědomí na schodišti. Posměšný hlahol proniká sem z ulice, lidé pocho-pili, oč běží, a výsměch se stupňuje v pusté řvaní vzteku a náhle následuje čin. Jistá žena vytáhla z vozu porculá-novou sošku Anděla strážného: „Tady ta panna s křídly musí dáti tomu hrdinovi uvnitř polibek!“ A již letí socha nahoru a rozbíjí se o stěnu.

Nějaký mladý muž zasáhl ho již lépe skleněnou Mat-kou Boží, neboť Eschenbergerovi stéká široký červený potok po levé tváři. Ale neustupuje. Chodba v starém domě je úzká, všichni nemohou najednou na něho a tak doufá, že se útočníkům ubrání. Jen na krátkou dobu kdyby je zahnal! Snad mu vnukne pak Bůh, jak by kříž ukryl. Opět zasáhl jej tvrdý předmět, náhle se setmělo před jeho očima.

„Ježíši, můj Ježíši!“

Ale stojí! Závrať pominula. Vůdce si vzpomíná, že dostal rozkaz zakročiti s veškerou mocí, ba zdá se mu, jakoby představení rádi viděli, kdyby tu a tam tekla krev. Proč? to neví. Ale rádo se stane. Tak to dál nejde! Muž bije kolem sebe jako divoch a z jeho pomocníků si nikdo netroufá kupředu.

„Nechce tomu jinak!“

Zableskne výstřel. Eschenberger pocítuje bodavou bolest v noze, klesá na koleno a toho okamžiku používají dva a vrhají se na něho, zatím co třetí chápe se kříže. Tu zapomněl Eschenberger na rány a bolest, vzmuží se a chápe se jednou rukou kříže, teď stojí vzpřímen a stírá si krev s oka, pak setřásá útočníka a chápe se opět své zbraně, vyklouznuvší z ruky. Stojí zde zcela volně, košile visí mu rozedrána na prsou, na něž padají kapky krve.

V tom padla opět rána.

Jest zasažen? Nikoliv, necítí nic. Ale co musí teď prožiti! Vše začíná tančit, státní sluhové, vůz na ulici, lidé, ba dokonce i kříž. Co to jen je?

A Eschenberger se hroutí.

Teď mají všichni odvahu a divoké paže cloumají staletý kříž, že praská a sténá a odtrhávají jej a nesou výskajíce na vůz hanby a plijí naň a nedbají křiku ženy, vrhající se na krvácející postavu a nedbají, že s davem řítí se vzhůru zřízenec elektrické dráhy. Tento se rozhlíží a vybízí zděšeně zde stojícího slepého mladíka, aby mu pomohl Eschenbergera vnést do pokoje. Tam zamyká zřízenec rychle dveře a sklání se nad mučedníkem:

„Eschenberger, příteli, kněz je zde!“

Tu otvírá umírající oči. Jest to odměna, že sotva před hodinou doporučil svým dětem kněze? Jakmile poznává generálního vikáře, pokouší se slabě se usmáti.

„Příteli, můžete odpustiti svým vrahům?“

Eschenberger se teprve rozmýšlí. Co má odpustiti? Kdo mu co udělal? Tu vidí kříž před sebou a obnažená prsa Spasitelova jsou potřísněna krví, jeho krví. Teď chápe a opět se usmívá, neboť nemůže mluvit. Ale generální vikář ví, že umírá teď světec, jenž nepotřebuje absoluce. Ale přes to se vzpřímí a činí nad ním znamení, za něž tento silný muž právě bojoval a pronáší spasitelné slovo: ego te absolvo! Když se opět nad ním sklání, poznává, že Eschenberger jest již u svého Spasitele...

SYN MUČEDNÍKŮV.

Profesor Hynek byl hnán mučivými pocity ulicemi.

Dostal dopis od matky. Zapřísahala jej, aby rozhodně zachránil obraz, a není-li u něho dosti v bezpečí, aby jej přenesl k ní, že v hustém lese najde pro něj skrýši. Vyňal obraz z rámu, svinul jej a skryl v duté holi, kterou vyhrál na nějaké slavnosti. Veškerá tato opatrnost byla ostatně zbytečná: komise vyšla mu velice vstříc a ani nehledala v domě, když jí odevzdal svého Murilla.

„U vás toho není zapotřebí, pane profesore!“ ujišťovali jej. „Zeť Hegenbarthův patří k nám“.

A teď málem se hanbil ve své upřímné duši, že se přetvařoval, před očima světa přísný ateista, před sebou samým jakoby byl jedním z těchto fanatických vyznavačů Boha.

Ulicemi táhly skupiny rozčilených lidí, mužů a žen, několikrát je potkal, jak divoce řvali:

„Pryč s kněžími, na šibenici s kněžími!“

Po celém světě bylo již známo, co se včera stalo: jak tento chudý, svedený muž v šílenství se bránil a ohrožoval komisi na životě, takže musela použít zbraně. A všichni, kteří slyšeli tuto zprávu, se ptali: Kdo vnukl nešťastníku tuto šílenou myšlenku? Aby správně zodpověděli tuto otázku, o to se již postarala tajná světovláda. Pracovala rychle. Ve všech velkých městech světa lomozili lidé na ulicích: „Pryč s kněžími!“

Hynek se odvrátil s pocitem hnusu. Co viděl a slyšel před hodinou, vinilo všeobecné přesvědčení ze lži. Přišel z domu Eschenbergerova. Hnala jej tam nesmírná soustrast k osiřelému Venouškovi. Našel stopy boje, roztráštěné dříví, rozbité sklo a kalužinu krve. Stál před mrtvolou Eschenbergerovou, který klidně ležel, jakoby byl právě usnul; rány na čele a spánku byly zakryty bílým šátkem. Snažil se utěšiti vdovu a přece nenašel správných slov; slyšel ovšem, že se to nestalo vinou církve, neboť kardinál dal všem katolíkům pokyn, aby se nezdráhali vydati náboženské symboly. Proč tedy najednou tak zuřivě vzkypělý vztek proti kněžím?

Přistoupil k Venouškovu lůžku. Hoch měl horečku. Měl obvaz na hlavě, neboť prudce narazil hlavou o schod, když byl za bitky odmrštěn. Byl to typický dům hrdinův: otec padne v boji za své nejsvětější přesvědčení, i když je falešné, matka stojí tu odhodlána, v nejprudší bolesti ještě plna lásky a důvěry k tomu, který přece nemůže býti Bohem, připouští-li něco tak hrozného; syn stojící ještě ve svém horečném blouznění po boku otcově a kryjící svým útlým tělem svého tatínka a kříž. Hynek

se sklání soucitně a s něhou k milému hochu a líbá jej na rudé rty. Tu pohlédl Venouš naň široce:

„Ó milý pane profesore, modlím se každodenně a můj otec v nebi pomůže také, aby i vy jste se stal křesťanem, protože jste tak dobrý“.

Jak podivně dojímají ho tato slova, zvláště srovnávali je se slovy, jež právě byl vyslechl z úst Agripininých. Sršela dnes přímo rozpustilostí:

„Slyšel's již, Hynku? To neštěstí vžene teď kněze katovi do rukou“.

„A proč, Agripino? Mohou kněží za to, že se dal Eschenberger zabít?“

„Jak odporně se vyjadřuješ, Hynku! Máš mne za tak naivní, abych myslila, že oni nestojí za celou tou věcí? Chtějí, aby lid se vzbouřil a uznal je opět za své vůdce, tyto kněze, kteří nikdy vůdci nebyli, nýbrž povždy svůdci“.

„Je-li to pravda, že kněží vyvolali tento odpor, pak by je museli nejdříve nenávidět ti, kteří jsou nejděsněji postiženi, to jest rodina Eschenbergerova. Přicházím od nich, Agripino, a ve všem tom zármutku slyšel jsem: církevní úřady zrazovaly před odporem“.

„Ó tito křesťané! Tady vidíš jejich nebezpečný fanatismus! Dokonce původcům veškeré své bídy líbají ještě takřka ruce. Ale teď by se měli kněží nemilosrdně vyslíditi a seznámiti s katovým řemeslem“.

„Nebud' nespravedlivá, děvče! Jsou-li křesťané přesvědčeni, že jednají a myslí správně, pak je mají v tomto přesvědčení ponechat. Pokračující věda je přece pozvolna vyhojí z jejich falešných ideí. Ale nač je potírat násilím?“

„Hynku, vždyť ty jsi také bez milosti mačkal v naší zahradě odporné mšice na růžích“.

„To je divné přirovnání“.

„Křesťané jsou lidstvu ještě nebezpečnější. Neobrátili se, tedy je třeba je vyhubiti jako mšice“.

„To je ale přece strašné! Pak to shledáváš v pořádku, Agripino, když Eschenberger, otec osmi dětí, snaživý

a neobyčejně řádný řemeslník byl zcela prostě zastřelen proto, že hájil svou víru křesťanskou?

„Kdyby se udělalo více takových odstrašujících příkladů, uviděl bys, Hynku, jak brzo bylo by křesťanství překonaným stanoviskem“.

„Jsi bez srdce, Agripino!“

Hynek vyskočil a opustil snoubenku bez pozdravu. Hleděla za ním zaražena. A Hynek bloudil bez cíle ulicemi a nemohl ovládnouti své mučivé myšlenky. — — —

Venouš hleděl v bezesné noci ke stropu. Vše přišlo tak rychle, musí se teprve do toho vpravit, že je sirotkem a jako nejstarší syn podporou matčinou. Stále a stále se ptá, je-li to skutečně pravda, že zabili mu otce, tohoto milého, drahého otce, který jej chtěl ještě dříve než šel na smrt, zlíbat a již se k tomu nedostal, a pak místo něho políbil jej profesor Herweg. To vše probíhá mu hlavou! A vše bylo marné, veškeré bránění a zápasení nepomohlo a tato smrt byla marná: Kříž přece zmizel. Odnesli jej s výsměchem a za několik dní bude spálen. Na tomto kříži lpí krev milého, drahého otce. Teď řinou se mu dlouhými potůčky slzy z očí. A již mu nemůže říci, jak měl vždy tatínka rád a jak vždy pomýšlel na to, aby mu udělal radost... Ó, teď má v nebi všelike radosti a nebude již chtít na zem... Jen až odporný kouř se zvedne, pak přece tam nahoře zesmutní: „Teď spalují kříž, pro který jsem umřel“.

„Musím otci udělati ještě jednu radost, poslední“.

Skáče s postele a obléká se.

„Venouši, proč neležíš?“ praví matka unaveně, „dostaneš zase horečku“.

„Nikoliv, maminko, jsem teď úplně zdráv... „Maminko, mám pochůzku a přijdu snad pozdě, nestrachuj se však o mne“!

„Ale hochu, kam chceš jít? Brzo bude noc“.

„Maminko, netaž se, musím způsobiti otci radost“.
A zmizel.

Proč ho jen pustila, toho nemocného chlapce! Dodatečně dostavuje se lítost. Kdo ví, kde bloudí po ulicích a vrátí se jí ještě churavější. Ale sama bloudí jako ve snách, sotva schopna řádné myšlenky. Nebýti těch malých dětí, které jí způsobují starost v celém neštěstí a chtějí i v té bídě dokonce jíst, zešílela by. Ale stále hledá chvílku, aby odběhla do pokoje, kde on leží, a vpíjí jeho obraz do sebe, aby nikdy, nikdy nebyl setřen v ní, a pronáší k němu veškerá slova lásky, na něž si vzpomene. Ale čas míjí i v žalu a smutku, stmívá se a Venouš tu stále ještě není. Paní Eschenbergerové se vtírá starost o něho stále více do mateřského srdce. Jen kdyby věděla, kde je, sama by ho šla hledat. Má to ohlásit u městského úřadu? Vždyť ten vyslal komisi, která zavraždila jejího muže, nikoliv, na úřad se ve své úzkosti obrátiti nemůže. Snad přece přijde, vždyť už není nerozumným dítětem.

Ale on nepřichází. Děti již všechny spí, on nepřichází; v pokoji mrtvého odbíjí hodiny půlnoc, Venouš tu stále ještě není. Matka je polomrtva úzkostí a hrůzou. To už nemůže snést. Muž leží uvnitř s krvácejícími ranami a teď má ztratit i své dítě? Venku řinčí studený vítr okny a její dítě je venku v tom nečase. Plouží se, nohy zdráhají se ji nésti, k místu, kde včera udála se ta strašná katastrofa, vše leží tu jako včera.

Zde sedí skrčena, bez slzí, bez citu, jen někdy zakvílí jako postřelená zvěř, pak lomí rukama vzhůru k prázdnému výklenku, kde byl kříž, jakoby tam Spasitel ještě na ni hleděl. Ale ona neví, co činí, i pro čas ztratila smysl.

Čtvrtá ranní hodina již odbyla a stále sedí tu ještě skrčena, zkamenělá ve své bolesti jako Niobe.

V tom otevrou se domovní dveře, Paní Eschenbergerová zvedá hlavu:

„Co? Co?“ Tu napadá ji myšlenka: „Venouši?“

„Ano, maminko, to jsem já!“

Rychle odhazuje obal ze slámy se zahaleného předmětu a vysoko pozvedá kříž.

„Maminko, náš kříž! Teď se otec v nebi opět zraduje!“

Matka bere jej překvapena do rukou, ale v náhlém leknutí staví jej ke zdi, neboť Venouš padá jako mrtvý k zemi a zuby cvakají mu horečkou — — —

V těch čtyřech nedělích, co zmítá sebou v divoké horečce, kdy o Venouše zápasí život se smrtí, srovnává si matka pomalu celou cestu utrpení, již prošel její zlatý hoch. Že chtěl kříž skrýti před lidskými zraky, vidí také z toho, že svým kabátem zabalil hlavu a prsa Spasitelova a když ani to nepomohlo, svlékl dokonce košili a zabalil kříž do ní. Ale nebohý chlapec záhy poznal, že příčný trám stále ještě prozrazuje, co nese domů. Jak daleko asi bloudil v noci, daleko venku za městem, než našel otep slámy a s nesmírnou námahou kříž do ní vpravil a pak vlekl domů.

Otřásá se stále znovu strachem, jak denně v horečce několikrát dopravuje podloudně kříž osvětlenými ulicemi hlavního města. Teď je skrčen v stínu průjezdu, protože někoho potkal, teď myslí, že je pronásledován a uhání divoce a udýchaně s křížem domů. Tu sténá a vzdychá na posteli a dech mu hvízdá a tichá matka klade stále uklidňujíc jej své jemné ruce na jeho rozpálené čelo.

Jednou byl zadržen a žalostně zní to z jeho rtů: „Ach, milý pane, nezdržujte mne, má matka se strachuje o mne a já jsem již od odpoledne z domova, z venkova jest tak daleko sem“.

Pak opět otevírá široce oči a hledí na strop: „Jak ty hvězdičky se hezky třpytí tam nahoře! Zda-li pak hledí tatínek dolů na mne? Vid, tati, pomůžeš mi, abych dopravil kříž šťastně domů?“

Matka opět zápláče:

„Ach, otče, pohleď dolů s nebe na to trápení. Nemohu již na to hledět, nemohu, nemohu“.

Teď nabývají tahy nemocného zlostného výrazu, naslouchá a nevrle obrací se na druhou stranu:

„Jak mohou jen ti tam uvnitř zpívat, tleskat a smát se, leží-li můj milý otec mrtev?“

Nebohý hochu, jakou křížovou cestu tělesných a duševních bolestí jsi proputoval ozářenými ulicemi vídeňskými!

Matka chvěje se také s chlapcem, když v horečce vypráví úryvkovitě o uloupení kříže. Mluví zcela tiše, tak tiše, že matka musí klásti ucho skoro na jeho ústa:

Tu plíží se kolem zvláštního kopce, utvořeného z obrazů, soch, křížů, modlitebních knih a pod. Na vrchol vztyčili strážci kříž, potácející se ve větru sem a tam. Celé hodiny mumlaly jeho rty polohlasitě, na jeho mladé tváři jsou napsány napětí a obavy. Čekal tak celé hodiny a plížil se kolem, nemoha najíti příležitost, aby přiblížil se k předmětu své touhy.

Tu náhle vyjasnila se jeho zasmušilá tvář: Tak, strážce šel spat? Ano, dobře, teď ještě počkáš, až druhý odejde na protilehlou stranu kopce. Teď zvedá se Venouš na lůžku a kdyby ho matka a slepý Josef nebyli drželi, byl by vypadl. Matka vysvětluje si již každý z jeho pohybů: teď dosáhl nehluchými kroky úpatí kopce a snaží se velmi opatrně vystoupiti na vrchol. To se zdá býti neobyčejně obtížné, protože předměty leží jen volně na sobě. Teď je nahoře. Z pohybů jeho rukou poznává matka, jak pomalu uvolňuje spodní část kříže. Tu vyrazí ze sebe výkřik leknutí, že vdova Eschenbergerová se při tom vyděsí: kříž s hlasitým úderem se překotil. Krčí se, jakoby se chtěl ukrýti před strážci, kteří pravděpodobně přispěchají, ale již v příštím okamžiku zasměje se: ti dva tam dole myslí, že vítr porazil kříž, a nadávají, že musí zde hlídati. Pak ukládá se opět jeden z nich na primitivní lože a Venouš slézá opatrně a táhne za sebou kříž.

Nemůže se však odvážiti opustiti kopec, neboť strážce obchází jej stále a ani se nezastavuje, již k vůli chladnému

větru. A on, nebohý hoch, musí v nečase ležeti několik hodin. Teď prozrazuje hluboký odlehčující povzdech, že strážce dokonce odešel až k silnici, vyhlídaje, bude-li již vystřídán.

A jak tak tímto směrem hledí, opouští Venouš se svým drahocenným břemenem kopec a vrhá se do nedalekého příkopu, aby si odpočinul.

Ale toto hluboké dýchání netrvá dlouho. Venoušovi počíná nová křížová cesta ulicemi vídeňskými, až konečně stojí před matkou: „Maminko, náš kříž!“

A matka prodělává celou tuto křížovou cestu a vzdychá a sténá s ním a přejíždí mu čelo a vrhá se na kolena a volá v modlitbě k tomu, který ji tak těžce zkoušel. Kdyby neměla slepého Josefa, musila by zahynouti. Ten ji stále vystřídává a utěšuje ji a pláče s ní a nařiká na svůj neblahý osud, zabraňující mu, aby teď vyživoval osiřelou rodinu, jíž jest takovými díky zavázán. A vyčítá si, že ještě stále přijímá dobrodiní rodiny, teď, kdy chlebodárce již není. A dobrá Eschenbergerová dodává mu odvahy: aby zůstalo při starém. Ta troška jídla, kterou spotřebuje, dá se snad ještě sehnat, vždyť i pan kardinál jí slíbil, že ji neopustí.

Kardinál byl již několikrát v domě smutku. Hluboce dojat stál před mrtvolou svého nejvěrnějšího a pak těšil truchlící: aby nezoufala, její muž zemřel jako mučedník, jako sv. Šebestián, že bude v nebi nekonečně šťasten a jeho přímluva je zajisté tak mocná, že rodina bude žít v míru a požehnání.

Zvláště dojat stál také před lůžkem svého mladistvého hrdiny.

„O toho se postarám, paní Eschenbergerová. Je-li to vůle Boží, aby to přestál, doufám, že z něho udělám hodného dělníka na vinici Páně. Brzy vrátí se sestra Agatha z Paříže. Hned ji sem pak pošlu, aby převzala péči o mého Venouška“.

Také láska ostatních křesťanů ji blažila. Všichni přicházeli a nabízeli jí pomoc, v první řadě členové „Znakového spolku“. Také Hynek přicházel a když ze zmatených řečí hochových většinu uhádl, řekla mu paní Eschenbergerová plnou pravdu:

„Pane profesore, jste tak dobrý k nám, vím, že nás neučiníte nešťastnými, když teď víte, proč mé dítě tolik trpí“. A Hynek, zasažen v hloubi svého srdce touto žavou, k smrti odvážnou vírou malého chlapce, zvolal bezděčně:

„To bych musil opovrhovati sám sebou, paní Eschenbergerová. Nikoliv, skláním se v úctě před vaším přesvědčením, které tvoří takové reky, jako otce a syna Eschenbergerovy“.

U Venouškova lůžka spatřil opět Gertrudu. Tak tiše a zručně zastávala svůj úřad a nikdy neprojevila se unavenou, i když probděla celou noc, a vždy byla veselá a přívětivá. I její chování k Hynkovi bylo tak nenucené a neostýchavé, že se stále musil sebe tázat: „Co se to stalo s Gertrudou?“

Milovala jej kdysi, ale teď zdálo se to úplně překonáno. Pašla větší štěstí, než kdyby se jí ptal: „Gertrudo, chcete býti mou?“

To již minulo a bylo promeškáno. Co je to ale, co minila tenkrát v Agripinině salonu: Existuje ještě větší a blaženější láska než láska ženy k muži. Láska k nemocným, kteří jsou jí většinou cizí? To zajisté to pravé není. Jaká je to záhadná láska? Pocítil muka žárlivosti. Pak ale setřásl energicky tyto myšlenky: patřil Agripině, kterou nedávno nazval ženou bez srdce, kterou nejdéle za tři měsíce uvede do své vily. Dříve bušilo mu srdce při této blažené myšlence a krev kolovala mu rychleji, teď ho zamrazilo.

„Existuje ještě krásnější a blaženější láska než láska ženy k muži“.

„Gerto, nenajdu klidu, dokud mně nevysvětlíte ona

záhadná slova. Pronásledují mne od té doby dokonce i ve spánku. Gerto, která je to láska, větší a blaženější než láska ženy k muži?“

Tu zazářila Gertrudina tvář a z ní vycházela taková něha, že by byl nejraději před ní klesl na kolena. Tak krásnou dosud Gertu neviděl. Ona však se na něho usmála, pak v blouznivém zanícení pozvedla své krásné oko :

„Jest to láska k mému Spasiteli Ježíši Kristu ! Líbím-li se jen jemu, pak nechci se líbiti žádnému jinému“.

Tak asi stála sv. panna Cecilie v nebeské líbeznosti před svým pohanským manželem Valeriánem, když pln pozemského smýšlení vstoupil do její svatební komnaty, a neodvažoval se pak vztáhnouti ruku k ní, jež byla zasnoubena Kristu.

Hynek nevěděl ani, jak se dostal na ulici, a jak se dostal do zahrady své vily, nevěděl také. Byl již večer a tisíce hvězd rozžehlo svá světla.

„Kdo jsi, Kriste, že právě ti nejlepší moji přátelé milují tě takovou láskou, která je silnější než smrt?“

A Hynek opřel se o strom a — plakal.

NÁVŠTĚVA V INDII.

„Kde se jen zdrželi?“

Nevrle vystupoval Džerir po schodech, vedoucích na plochou střechu. Zde zvedala se do výše ještě malá věžička. Nasadil svůj dalekohled a namířil jej vzhůru. Sundav jej, bloudil zraky kolem. S vyhlídkové věžičky jeho domu byla rozkošná vyhlídka: tam na severu, skoro v dosahu ruky, divoký horský řetěz Himalají a jejich bílá sněhová pole na vrcholcích. Měl tam malý domek, na způsob salaše, kde trávil nejparnější měsíce v čerstvém horském ovzduší, a jaký opak: u jeho nohou indický ráj se svými palmovými zahradami a červenými růžemi a popínavými rostlinami a papoušky a modrými opicemi.

Ano, Džerir jest šťastný člověk, nezná starostí a utrpení životních . . a dnes ztráví opět den plný požitků, neboť očekává své milé přátele.

„Kde jen jsou? Vlastně už by tu měli být!“

Opět míří dalekohledem k nebi. Tu objevil daleko na východě bod stále se zvětšující a blížící se. Džerir poznává stříbrně bílou vzducholod' svého přítele Salmana z Austrálie a spěchá rychle dolů, aby ho pozdravil. A zatím co oba muži rozprávějíce stojí pod verandou, obrostlou popínavými rostlinami, přistává modrá loď Afričanova. Za půl hodiny bylo všech pět dílů světa pohromadě, aby konali své měsíční porady. Byli to elegantní, světa sběhlí lidé, a chtěli nejdříve pozdraviti domácí paní, než přikročí k vážným rozpravám, ale domácí pán s úsměvem odmítal.

„Neya není dnes ani k vidění ani k mluvení.“

„Snad není nemocna?“ tázal se starostlivě Flitger „avšak nikoliv, to bys nevypadal tak šťastně“.

Vstoupili do nádherného paláce a uhostili se pohodlně v saloně domácího pána. Bylo stále ještě velice parno a čas od času přicházel sluha a rozprašoval chladivé vůně. Jejich rozhovor točil se kolem událostí, přihodivších se během měsíce. Jetter nazval pohřební řeč Adonaiovu v Madridě kabinetním kouskem chytrosti. Ověncil ateismus gloriolou snášenlivosti a přece zajistil jej pro boj a potlačení protivníka.

I jméno Eschenbergerovo bylo často vyslovováno. Flitger mnul si radostí ruce:

„Přišlo to tak, jak jsem si ani lépe přát nemohl. Jen více krve mělo téci. Jedna svedená oběť v celém světě je příliš málo“.

„Vždyť bylo povstání také v Georgii!“

„Ach, to skoro nepočítám. Když lidé spatřili pušky na sebe namířené, spadl jim hřebínek a bez odporu vydali vše. Věc ovšem musela a musí býti zveličena. Celý svět ví dnes, že ze státních sluhů bylo 78 zraněno a

z nich 9 zápasí se smrtí. Je třeba, abychom úředně rozhlásili, že někteří z nich již ranám podlehli“.

„Bravo, bravo!“ zatleskal Ben Sibni, „tak se to dělá. Ale čemu se divím, bratři, že vlastně nebylo odvedeno příliš mnoho symbolů. Křesťané nemohli přece všechno ukrýt, komise pracovaly všeobecně dobře“.

„Nejen dobře, ale přímo znamenitě“ uznával Jetter. Flitger, vševědoucí, vysvětloval: „Tentokráte se papežství se svým kněžstvem ukázalo chytřejším než my: správně vyčenichali, že z počtu nejvíce odvádějících osob soudíme na počet tajných křesťanů a zdá se, že křesťanům bylo dáno heslo, aby sami zničili své náboženské symboly a připravili si k odevzdání jen tu a tam nějaký kousek, alespoň komise přišly tomu na stopu. Ale to, co se stalo, nám postačí. Jste si jisti svými poslanci? Džerire, ty's přece hovořil s malajským a ty Samueli s polským a italským poslancem?“

Džerir pospíšil si s ujištěním, že Malajec jest úplně zničen a že slíbil vše. Tenkrát zmátla ho slova poslance Xeresa tak, že zvedl ruku domnívaje se, že všichni připojí se k návrhu Xeresovu.

Také Polák a Ital jsou zabezpečeni pro příští hlasování, a aby místo Xeresa přišel do světového parlamentu spolehlivě smýšlející poslanec, o to bylo již postaráno. Teď je připravena půda, teď může ateismus napřáhnouti rámě k rozhodující ráně proti víře v Boha. Pouze Samuel Jetter vidí ještě něco černě:

„Co nás to stálo námahy, jaké obnosy byly vydány k vypátrání jmen a bydliště papeže a jeho biskupů. Dnes stojíme právě tak daleko, jako na začátku. Opili jsme kněze, nabídli jim velké sumy, a přece zůstala jejich ústa zavřena. A bude-li teď nad nimi viseti meč, budou ještě opatrnější.“

„Jen dejte několika odpadlým kněžím skvělé postavení ve světovládě, nechte několik zatvrzelých skončiti na popravišti“, opět zračil se satanský úsměv v obličeji

Flitgerové, „také různé středověké stroje mají zázračný dar, že rozvazují i ty nejtěžší jazyky; pak slibují si v příštích letech věčnou smrt víry v Boha, z níž nebude již probuzení ani vzkříšení. Bratří, vše ostatní, veškerá osvěta, veškerý výsměch nemá ceny, nebudou-li odstraněni ti, kteří potají pracují proti naší osvětě, proti našemu výsměchu. Zničme kněžství, pak jest konečně naše úloha vyřešena, pak jest víra v Boha odbyta sama sebou“.

„Neprobudí krvavé lešení a mučení trapný dojem v citění moderního člověka, a nepřipomene mu doby, kdy ještě víra v Boha dominovala?“ varoval Ben Sibni. Ale Flitger jej uklidnil:

„Krvavá lešení a mučidla nemají býti něco všeobecného, nýbrž použije se jich jen u těch zatvrzelců, u nichž shovívavost -- ve smyslu mé známé pohřební řeči -- již proto není na místě, protože se jeví nebezpečnou pro člověčenstvo“.

Australec radil teď, aby se prodebatoval i příští zákon, aby se mohlo předstoupiti před poslance s hotovou věcí. Nebyla to zábava pro těchto pět mužů, aby teď ještě dlouhé hodiny seděli pohromadě, aby uvažovali a zavrhovali, aby vhodné myšlenky dali také patřičnou formu, aby uvážili všechny okolnosti a postavili věc do takového světla, jakoby skutečně šlo jen o pokrok a štěstí lidstva.

Když konečně Flitger prohlásil sezení za skončené, oddechli si a rádi přijali pozvání domácího pána k procházce v nádherných zahradách a uvítali tam podávané občerstvení. Jak rychle byla zde setřesena dřívější vážnost; teď skýtali dojem milých přátel, kteří podlehli nutkání, aby se sešli na několik hodin, aby ve veselém rozhovoru ještě více stmelili pásky přátelské. Litovali jen, že jim nebylo dopřáno míti mezi sebou roztomilou paní domu a vyžádali si důtklivě na manželu, aby jí tlumočil jejich přátelské pozdravy a přání pro těžkou chvíli, která ji očekává.

Když Džerir osaměl a kynul s věžičky na rozlou-

čenou mizejícím lodím, spěchal rychle do komnat své milé choti. Zastal ji samotnu, propustila starou služebnici a očekávala svého manžela. Jakoby jí nebyl viděl již měsíc, spěchal k ní, líbal jí obě ruce a ústa a Neya usmívala se naň právě tak šťastně. Od té doby, co Džerir věděl, že jest v pozhnaném stavu, neznala jeho láska k ní mezí.

Pocházela ze starého bramínského rodu a byla neobyčejně jemná. Jmenoval ji pouze svou „Lotosovou květinou“.

„Jsi nyní volný, úplně volný pro mne?“ šeptala mu ve své jako stříbro zvonící mateřštině. Mluvila také znamenitě latinsky, byla-li však s Džerirem o samotě, dávala přednost řeči Hindů.

„Ano, má lotosová květinu. Jak se raduji, že jsem s tebou opět sám.“

„Puro“, jmenovala jej vlastním jménem, „Puro, co jste projednávali tak důležitého? Pothara řekla, že z tvého salonu nepronikl ani jediný zvuk smíchu.“

„Naslouchala?“ Džerirův obličej vypadal ve zlosti celý strhaný, až se Neya ulekla. Uklidnila však svého manžela:

„Byla po celou dobu u mne, ale sluha, který vám přinášel voňavky, vyprávěl jí, že sedíte vážně pohromadě“.

„Nu ovšem, světová politika, již jest účasten i tvůj Pura, není nic veselého.“

„Ta odporná politika! Což se jí nemůžeš zbaviti?“

„Nikoliv!“

Skoro příkře přešlo to jeho rty, ačkoliv v přítomnosti své choti se vždy snažil mluvit jen příjemné a veselé věci.

Od této hodiny tušila Neya, že těchto pět přátel neschází se pouze, aby ztrávilo několik veselých hodin, nýbrž hovoří o věcech největší důležitosti, jež i její milovaný manžel jí zamlčel. Teď tomu rozuměla: kdykoliv přišli do Lahore, byla mezi nimi a uváděla je u vytržení svou roztomilostí a nechala si to blahosklonně také říkati

od Afričana i Austrálce, ale vždy našel Pura záminku, aby se na nějaký čas vzdálila rozhovorů, které měl s přáteli. Nikdy jí to nenapadlo, ale dnes věděla, že velké tajemství poutalo těchto pět mužů a v ženské zvědavosti si umínila, že bude mít oči i uši otevřeny.

Džerir si uvědomil, že se v přítomnosti této mu nejmilejší bytosti příliš oddal svým citům, návštěvou vzrušeným, a proto zdvojnásobil své důkazy lásky ke své lotosové květině. Připravil jí podušky v širokém křesle, do něhož usedla a přisunul jí stoličku pod nohy, vyptával se jí, jak ztrávila den a držel její ruce, celuje je, ve svých.

„Víš ještě, lotosová květinó, jak jsem musil o tebe bojovat?“

A Neyá přikývla blaženě a vyvolala si v duchu doby, kdy tajně hleděla v Kalkutě, ve svém otcovském domě za krásným mladíkem, chodícím denně její ulicí. A pak poslala starou Potharu na výzvědy.

„Ó Neyo, jest to jeden z nejbohatších Indů a studuje zde na vysoké škole“.

Pak spatřil on ji, když právě vyšla z otcovského domu na ulici a zastavil se jako omámen, hleděl ztrnule za ní tak dlouho, až si vzpomněl, že může přece běžeti za ní, aby ji opět spatřil. A ve slastné vzpomínce vyprávěl jí, jak k vůli ní nevážil si již věd a po celé hodiny čekal u vchodu, až vyšla jako slunce z rána a jak vnikl do zahrady, kde se procházela v blaženosti i bolu. A zde zastihl ho její otec a dal ho vyhnati sluhou.

„Ó Puro, co jsem pro tebe vytrpěla!“

Otec ji dávno již zaslíbil zástupci a pravděpodobnému nastávajícímu vládnímu prezidentovi v Indii. Nepomohlo veškeré jeho přemlouvání, konejšení, prošení a vyhrožování a Neyá stojí stále na svém:

„Chci patřiti jen Purovi!“ Tu posílá ji otec tajně do Evropy, k svému příteli do Palerma.

A Pura ji hledá — její dopisy mu nikdy nejsou doručeny, protože otcův přítel (do všeho zasvěcený) je

zachycuje — hledá ji po celém světě a nenalézá ji a stává se trdnomyslným ve svém paláci v Lahore.

Náhodou dověděli se jeden o druhém: Džerir jest strhujícím řečníkem, dovede s nenapodobitelným ohněm přednášeti básnická díla světové literatury. Byl požádán, aby věnoval světovému publiku své umění, ale zdráhal se vykřičeti i svou bolest do světa. Ale přátelé jej k tomu přinutili a od té doby možno viděti a slyšeti Džerira pokaždé v den Voltaire ve fotoradiu. A zvláště paní a dívky po světě kouzlí si rády krásného Inda před své očarované oči a pijí s blaženou hrůzou jeho nebeská slova. Směje se, když mu vypráví přítel, že se stal miláčkem dámského světa, dokazuje mu to také tisíce dopisů z celého světa, ale jediná myšlenka prošlehne nyní jeho hlavou:

Kdyby mne tak Neyya slyšela!

Od té doby se snaží vlouditi do svých deklamací tyto verše:

Neyo, krásná lotosová květino,
řekni, v kterém moři truchlíš!

Ale Neyya ho neslyší, nechtěla poslouchati hudbu, nevyhledávala zábav, nebavila se hrami, takže hostitel vážně pomýšlel na to, že poradí otci, aby dítě si vzal opět do Indie.

„Neyo, dnes bude opět mluvití tvůj krajan, toho by sis měla poslechnouti!“

Ale Neyya nechce. Ani o Indii nechce ničeho slyšet, kde ji postihla první a největší bolest. Ale hostitel usmívá se šelmovsky. Konečně je Neyya přece jen ženou, a uvidí-li a uslyší jednou krásného Indu, nebude po druhé se zdráhati spatřiti ho opět.

Když nastává hodina rozhlasu, točí knoflíkem na přístroji a hned zaznívá melodický hlas. Neyya plačíc zakrývá si obličej rukama. Tento hlas připomíná jí někoho, koho milovala a jenž na ni zapomněl.

Hostitel je zaražen, obává se, že situaci tím jen zhorší.

„Neyo, sladká lotosová květino,
řekni, v kterém moři truchlíš!“

deklamuje Pura nekonečně smutným hlasem.

Je to Pura, který tu stojí před ní? Tak ji přece jmenovával tisíckrát, když se s ní laskal.

Vyskočila třesouc se rozčilením.

„Puro, můj Puro!“

Pura stojí před ní na promítací stěně a toužebně vztahuje ruce.

„Řekni, v kterém moři truchlíš?“

Teď ví Neyo, že i Pura trpí pro ni, že na ni nezapomněl. A hostitel sděluje jí úplnou pravdu, neboť poznává v tomto okamžiku, že nebylo správné odloučiti obě tyto bytosti.

Tak našel Pura svou Neyu a když hostitel napsal, jak Neyo schází dnem i nocí a pláče pro svého Puru, povolil konečně otec, neboť i Džerir co do hodnosti a bohatství nezadal druhému nápadníku.

Pura odnesl si „lotosovou květinu“ do svého paláce.

Ale od té doby hledaly ženy marně jeho obraz na bílém plátně, patřil jen své lotosové květině a ona samotná směla slyšeti jeho láskyplná slova.

A teď po dvou letech dá rozkošná květina vykvést jiné květině.

— — — — —

Stará Pothara zaklepala na domeček dělníka Bhuty, jenž pracoval v rýžových plantážích pánových. Starší muž jí otevřel a Pothara políbila uctivě jeho upracovanou ruku.

„Co přivádí mou dceru ještě ke mně?“

„Vaše požehnání ctihodný otče!“

Pokorně pokleká a přijímá požehnání křesťanského kněze. Pak svěří mu svá pozorování a obavy, vypráví, že její pán měl opět návštěvu svých čtyř přátel

a že se obává, že to jsou vesměs zarytí nepřátelé svaté víry.

„Nuže, Potharo, že přátelé našeho pána jsou bezbožníky, to tě přece nemůže překvapit. Kdo není s Kristem, je proti Kristu. Z čeho však tušíš to nebezpečí zvláště?“

„Sluha mi vyprávěl, když vstoupil s voňavkami, že slyšel jméno Eschenberger, a podruhé slyšel také mluvíti o papeži.“

„Co slyšel?“

„Pokud byl uvnitř, vedli lhostejné řeči, také nerozumí dobře řeči, kterou právě mluvili.“

„Jest sluha jedním z našich lidí?“

„Nikoliv, ctihodný otče, ale on myslí, že se mi zavděčí, ukojí-li mou zvědavost na hovory hostů.“

„Nuže, Potharo“, usmíval se kněz, „kdybys teď naslouchala po celé zemi řečem bezbožníků, slyšela bys v těchto dnech častěji jméno našeho proslaveného mučedníka a sv. Otce. Z toho nelze nic usuzovat. Ale přes to měj oči a uši otevřeny. Náš pán je v Asii velice vážen, snad se doví o úkladech nepřátel proti nám a zmíní se o tom před svou ženou. Předvídaný úklad ztratí již polovinu své útočné síly.“

„Ctihodný otče, budu mít oči i uši otevřeny. A kdy jsou opět služby Boží?“

„Vzkáži vám to všem, nezabránil-li mi v tom něco, že v neděli, kterou jmenují bezbožníci dnem Satanovým, v polední přestávce. Místo znáš, v rýžových polích u pěti palem“.

„Ó pane, to budete opět dlouho hladovět a při tom ještě pracovat“.

„A vy ne? Potharo, nepomýšlím na jídlo a pití, vím-li, že moje ovečky sténají pod tíhou úpalu a hladovějí až k polední přestávce, jen aby opět mohly nasytit duši Chlebem, který nás sílí.“

A Pothara prosila, aby směla tento sv. Chléb navštívit.

Bhuta jí pokynul, aby vstoupila do jeho ložnice. Obyčejná železná postel s kobercem, hrubý stůl a několik rákosových židlí, to byl veškeren nábytek. V malém přístěnku hořela lampička naplněná kokosovým olejem. Naproti na zdi visela nevzhledná rohož. Bhuta sáhl do jednoho jejího záhybu a vytáhl bílý šáteček a rozprostřel jej. Na něm se objevilo zlaté pouzdro. Pothara klesla na kolena a Bhuta udělal znamení požehnání nad stařenou. Tato zlíbala mu vroucně ruku, držící zlaté pouzdro.

ZÁZRAK.

Hynek dostal dopis od Agripiny. Sdělovala mu krátce, že ho nechce nutit, aby žil s ženou „bez srdce“ a vracela mu slovo a prsten. To bylo vše. Hynkovi vehnala se krev do tváří. Zrušila zasnoubení. Jak ho nazývali šťastným jiní mužové pro tuto známost. Nejrozkošnější bytost proslulého velkoměsta náležela jemu. Jak naléhal, aby byla svatba co nejdříve, pro ni koupil nádhernou vilu, nejkrásnější místnosti v ní měly jí patřit... a teď se rozplynuly všechny sny. Stydí se: zítra, ba již dnes budou to všichni vědět. Myslí to ona opravdu vážně? Jeho sebeláska cítí se uražena, že se s tak lehkým srdcem vzdává! Ale má pravdu. Vyslovil ostré slovo, ovšem, stalo se tak v rozčilení, odprosí ji a ona mu odpustí a usměje se na něho. Obejme ji a pokryje nejžhavějšími polibky její ústa, oči, tváře — —

Vyskočil vzrušeně a hledá svůj nejlepší kabát, aby se hnál — k milence.

A uprostřed shonu se zastaví: Nepřijme ho dnes, ó dovede býti příkrou, zlobí-li se, tu je skutečně — bez srdce.

Vyčerpán klesá do křesla a přemýšlí nyní v klidu a rozumně o svém poměru k Agripině a k svému údivu shledává, že vlastně ani není k smrti nešťasten tímto do-

pisem Agripininým, že přes to jej život těší, a když uplynulo několik hodin, zdá se mu dokonce, jakoby odstranil ze svého srdce něco, co ho tajně tlačilo. Nikdy si to nechtěl přiznat, ale teď je mu to jasným, že miloval Agripinu a miluje ji dosud jenom žárem svých smyslů, a on, zralý muž, věděl, že jest to příliš málo pro vroucí rodinný život.

Jak to řekla Gerta?

„Existuje větší a blaženější láska, než láska ženy k muži“.

Ovšem, rozuměla tím tato fanatička nepřirozenou náklonnost k fantómu Kristu, ale i v jiném smyslu měla pravdu: ne pouze spalující vášeň smyslů má hnáti muže k ženě a naopak, nýbrž onen tichý, hřejivý oheň, vše věřící a vše rozumějící a vše odpouštějící, který nechce toliko přijímat, nýbrž dávat. Takovou Agripina není, jest jen spalující vášni a zbytek jest trochou popele.

Ale Gertruda, křesťanka!

Tak by se skláněla nad ním plna dojemného soucitu, kdyby ležel nemocen, jako se sklání nad lůžkem Venoušovým.

Gerto! Gerto! Teď, kdy ztratil Agripinu, ví, že miloval opravdu jen Gertrudu.

„Teď jest cesta k ní volná!“

Ale již v příštím okamžiku klesá mu hlava s povzdechem. Ztratil i Gertrudu!

„Líbím-li se jen jemu, pak nechci se již líbiti žádnému!“

V tom okamžiku nenávidí Krista, který mu uloupil Gertu. Pociťuje radost, že co nejdříve se sejdou poslanci, aby znova hodili tomuto Kristu rukavici k souboji. A v této nenávisti přichází náhle k podivnému rozhodnutí. Jde si pro dutou hůl, v níž vězí rodinný obraz od matky a rozvinuje jej. Jednal nemůžně a nedůsledně, že ho neodevzdal k zaslouženému zničení. Pryč s veškerou sentimentalitou! Chce jej rozstříhat a spálit jednotlivé kousky na

popel a s výsměchem rozhoditi popel do podzimního větru. Tak také ať se rozptýlí tato fanatická víra v sobeckého Krista, který chce veškerá srdce jen pro sebe!

Jak ale tak stojí před obrazem, tu náhle mění se tahy Matky Bolestné: nyní je to Gertruda s mečem v srdci a nedrží Krista, ale Hynka na svém klíně a opět zaslechne:

„Hynku, Hynku, slyšíš? Jest větší a blaženější láska než láska ženy k muži“.

A Hynek, ten pyšný, samolibý, svět milující a krásný muž pokleká před starým rodinným obrazem a jeho dvě ruce se spínají, ovšem trochu nemotorně, neboť od svého dětství se nemodlil.

Teď modlí se po prvé opět, úryvkovitě, se zadržovaným vzlykotem:

„Maria, bolesti plná... pomoz mi... abych našel Gertu... a chci v tebe věřit“. — — —

V tu dobu ošetřovala Gertruda chudou šestinedělku. Venouš jí skoro již nepotřeboval. Teď byla sama něžnou matkou, lehce uzardělá, plná shonu a mateřské pečlivosti. Jak zavinovala děcko a kladla k životodárnému prsu matčinu, skýtala tak krásný obraz, že sama šestinedělka s úsměvem pravila:

„Ach, sestro, jak jste milá a krásná! A což, až jednou vlastní dítě přiložíte k prsu, pak bude váš manžel nejšťastnějším člověkem na světě“.

Gertruda, vlastně Sestra Agatha, začervenala se silně a skoro nevrle tiskla ruku na divoce bušící srdce. Ale záhy se vzpamatovala. Vesele se usmívajíc pravila k nemocné: „Nikoliv, matko, nechci míti muže ani děcka, však také to nemohu ani potřebovat, co by tomu řekla má milá nemocniční služba?“

Šestinedělka zírala ztrnule, bez porozumění na ni, nechápala své ošetřovatelky. Však až přijde její čas, bude smýšlet jinak.

„Má milá sestro, jen vyčkejte a vzpomeňte si na má slova: i kdybych měla trpěti ještě větší bolesti, nelituji

ani na okamžik, že mohu sloužiti milovanému muži, který mi daroval toto dítě“.

Kdyby byla viděla do Gertrudina srdce! Její slova drásala sotva zahojenou bolest. Ovšem, Gertruda měla tento sladký obraz před očima: milovaného muže, jemuž by byla sloužila každým dechem a jemuž by byla v bolestech rodila děti jeho lásky. A on nedbal toho hřejivého ohně, zářícího z jejích očí, když s ní mluvil, protože byl přitahován sluncem, jeho tisíce třpytnými, spalujícími paprsky. To byla velká bolest, o níž se domnívala, že jí nikdy nepřebolí. Ale právě tato bolest přivedla ji ke Kristu. Naučila se Ho znáti, naučila se Jej milovati. A tato láska vyžrála za slunečního svitu věčného světla, sesílila a stala se vášnivou v objetí kříže. Tu spatřila pět krvavě rudých ran a slyšela hlas:

„Tak jsem tě miloval“.

A stále více ustupovala ona pozemská láska. A přišla doba, kdy nepocítovala již bolesti při vzpomínce na profesora z Vídně, ani závesti vůči Agripině, která směla míti tohoto krásného muže.

Jen někdy, v hodině zapomenutí, pokoušel se starý bol zahrnouti se ve skrytém místečku v srdci, ale Gertruda se stala silnou a nenechala bolesti vzklíčiti. A v den, kdy přijala v domácí kapli kardinálově závoj, který směla nosit bohužel jen v kapli, protože se musela ukazovati světu jako elegantní dáma, tu zajásala ve svém srdci:

„Můj miláček jest můj a já jsem Jeho; Děkuji Ti, Pane Ježíši Kriste, můj nebeský ženichu, že jsi mi tenkrát seslal onu bolest, tím přitáhl jsi mne k sobě. Nuže, vezmi si mne celou, neboť jen Tvou chci býti na věky“.

Sestra Agatha přicházela teď jen zřídka do domu Eschenbergerova, neboť Venouš se již zotavoval a když přišly vánoce, podnikl svou první procházku.

V pohanském světě nebyl již Boží hod svěcen, byl to všední den jako ostatní. Ovšem to trvalo dlouho, než poslední zbytky tohoto nejkrásnějšího ze všech rodinných

svátků byly vyrvány z života lidu. I v pohanských rodinách byly vánoční stromky zvykem a děti těšily se na osvětlený strom a na dárky. Světová vláda musila zakročit s veškerou energií a přísností. Byl určen jiný den jako státní „den lásky“, o němž dostávaly děti svůj osvětlený strom a dárky, ale té radosti neměly děti jako dříve, kdy ještě věřily v legendu o Ježíškovi a v blahém strachu pohlížely ve svaté noci k nebesům, kde přijížděl Ježíšek na Mléčné dráze na saních se svými bělouši a stříbrnými zvonky.

Mezi křesťany panoval však na Štědrý den rušný život, který bylo znáti i na ulicích velkoměsta, i když se se svými přípravami tajili.

Paní Eschenbergerová chodila s vlhkýma očima a připravovala štědrovečerní hostinu. Jak krásný byl minulý Štědrý večer! To byl ještě otec mezi nimi. A jak se těšil vždy na tento den a jak se vždy šelmovsky usmíval: měl pro ni připraveno překvapení a kdyby byla chtěla, byla by mu na to přišla, co tak neobratně skrýval jejím zrakům, ale nechtěla jemu a sobě zkaziti krásnou radost a dělala, jakoby nic netušila. A když hořel vánoční stromek a jesličky se všemi ovečkami stály pod ním a první jásoť se uklidnil, tu museli všichni s ním zazpívat starou vánoční píseň:

„Tichá noc, svatá noc,
právě dnes všecka moc
lásky Boží se zjevila,
když Maria porodila
Ježíše, Spásu světa . . .

A když pak děti po mnoha koledách při vší radosti přece byly ospalé, tu přistoupil s ní před lůžka dětí a blaženě na ně hleděl.

„Matko, to je přece největší vánoční radost, že jsme všichni tak pohromadě a že se všichni máme rádi“.

Pak kolem půlnoci šli ke kardinálovi do jeho domácí kaple a byli přítomni v tichém štěstí půlnoční mši sv. a přijali z jeho rukou milé Jezulátko.

Ano, býval vždy radostný svátek ten Štědrý den. Matce Eschenbergerové bylo dnes hůře kolem srdce než jindy, neboť on ležel venku, daleko venku pod sněhem.

Venouš se chystal k vycházce. Slepý Josef a Eliška chtěli jej doprovázet.

„Maminko, půjdu za tatínkem! Svou první vycházku musím vykonat k němu“.

„Dítě, nebude to na tebe ještě příliš daleko?“

Avšak nikoliv, vždyť mohl použít elektrické dráhy. Jak ráda by šla s nimi, dnes však nikoliv, na Štědrý den nemá žádná hospodyně kdy. Ale pospíšila do uzavřeného vedlejšího pokoje a odřízla se stromečku vonnou větev.

„Pozdravuj ode mne otce, a přines mu toto, ať má také vánoce“.

Ti tři vydali se na cestu a pak elektrickou drahou. Byl tu opět známý přívětivý průvodčí, jevící velkou radost z uzdravení Venoušova, a ptal se na cíl cesty. „Hřbitov“. Tu vydechl tiše:

„Ave anima pia!“

Venouš byl by mu nejraději políbil ruku, neboť věděl, že zřízenec je generální vikář kardinálův.

Opustivše stanici, šli ještě kus cesty, než se dostali k hrobu otcovu. Většina mrtvých bývala dnes spalována, jednou byl to dokonce zákon, že mrtvé nutno spálit, ale pak opět s toho sešlo a bylo rodinám přenecháno na vůli, jak chtějí své mrtvé pohřbít.

Hřbitov byl ozdoben nádhernými pomníky, přes to ale zdálo se, že na kamenném umění leží hluboká melancholie, žádná myšlenka povzbuzující nebo těšící, všude označuje se smrt jako nepřítel lidí, který zakončuje každý život definitivně. Žádné vzkříšení a shledání!

Rodina Eschenbergerova měla svůj hrob asi uprostřed hřbitova. Na kamenné desce stálo v prostých zlatých písmenech: Quies familiae Eschenberger.

Kdo si však podrobně všiml náhrobního kamene a příklopu, byl by shledal, že v rohu, květinovou vázou zakryt, je vtesán křížek.

Všichni tři poklekli u hrobu. Venouš začal vzlykati. Stál po prvé u hrobu svého milovaného otce a položil naň pozdrav matčin. Slepý Josef vzpomínal na den pohřbu. Dobře, že paní Eschenbergerová při tom nebyla, seděla doma u na smrt nemocného chlapce. Ale i smrti tohoto hodného muže použila bezbožnost, aby bojovala proti nenáviděnému křesťanství. Řečník vyličil Eschenbergera jako nebohou oběť kněžského svůdného umění, pak táhli od hrobu městem s rouhavými výkřiky:

„Pryč s kněžími!“

Josef byl hluboce nešťasten. Scházel vůčihledě, šaty na něm jen visely, u stolu neodvažoval se přes přátelské domluvy domácí paní ani pořádně jísti, protože si vždy říkal vyčítavě:

„Ujídám nebohým sirotkům chleba“.

Ach, je nejnešťastnějším ze všech. Kéž by byl směl zemřítí místo dobrého mistra! Nebo kdyby aspoň si mohl vydělávati! Tak ale musí se dáti vyživovati od rodiny, oloupené o svého živitele a jest zcela bezmocen a ani tím nejmenším nemůže jim oplatit. Tápe nyní k náhrobní desce a sklání se hluboko nad ní.

„Ó milý otče“, modlí se z hloubi svého zarmouceného srdce, „jste jistě v nebi! Ó poproste Jezulátko, které dnes přišlo na svět, aby mi pomohlo v mém neštěstí. Tak rád bych chtěl býti otcem vaší rodině a pomocníkem za všechno dobré, které jsem u vás užil, a nemohu nic dělat, protože jsem slepým ubožákem! Ó milý otče tam v nebi, nemohl byste zholat nic vymoci pro mne, aby bylo opět vše v pořádku? Ach, mám takovou důvěru, byl jste

tak dobrý ke mně, pokud moje paměť sahá a v nebi, myslím, jste jistě ještě dobrotivější!“

Venouš a Eliška hledí naň zcela překvapení. Co je to s Josefem? Potácí se, vztahuje paže, stále ještě se potáčeje, kráčí k nim, teď zastírá si oči a s jásotem odtrhuje ruce od očí.

„Jsi to ty Venouši?“ táže se zajímavým hlasem, „jsi ty Venouš a ty Eliška?“

Pak se točí a tápavě jde k nápisu, jehož zlatá písmena přitahují jeho oči a pak vpíjí širou, v zimním spánku ležící přírodu a opět zavírá oči, aby se ujistil, že se s ním stalo něco zázračného, co ještě nezná, a čemu říkáme zrak. Ale obě děti to pochopily, vidí, jak shaslé oči lesknou se v božím světle a ve zbožné hrůze pocíťují:

„Teď vyprosil si náš milý tatínek v nebi zázrak na nebohém Josefovi“.

„Josefe“, volá naň Eliška blaženě, „Josefe, ty vidíš, nejsi již slepý“.

„Mohu vidět!“ pomalu svítá v rozumu mladíkově, nemůže ještě úplně pochopit, jakého nesmírného štěstí se mu dostalo, také oslňuje ho sníh a denní světlo, stále musí očima mrkat. Ale to poznává nyní: dosud bylo jeho největším neštěstím, že byl slepcem od narození. Byl-li zbaven nyní slepoty, pak může chodit bez průvodce, může pracovat, pak... pak může pracovat také pro rodinu Eschenbergerovu a není již neužitečným jedlíkem. Teď opět radostně vykřikl a v nesmírném štěstí strhuje obě děti k sobě.

Venouš ale chápe zázrak:

„Josefe, to vyprosil můj otec v nebi, musíme mu poděkovat“. Táhne Josefa k náhrobnímu kameni a všichni tři poklekají, každý z nich po svém způsobu vysílá své modlitby do onoho světa, kde nový světec kráčí v průvodu Beránkově. A nyní rychle domů!

Ve voze elektrické dráhy bylo velké vzrušení: Byl tu opět onen zřízenec a Venouš vypráví mu, co se stalo

u hrobu otcova. Spolucestující to slyší a většina z nich křičí pohoršeně o podvodu a pod. Ale zřízenec — jeho hlas se chvěje, je to rozčilení, je to žhavý dík? — vysvětluje jim, že zná mladíka jako slepce od narození, že před dvěma hodinami jel na hřbitov jako slepec a teď vidí. A opět zajásal hlasitě Venouš:

„To si vyprosil můj otec v nebi“.

Jedna část cestujících stává se vážnou a přemýšlí, druzí doléhají na slepce a vyptávají se ho na vše, třetí hovoří o autosugesci a nervech a nejnepolepšitelnější mluví o zřejmém podvodu, který by se měl již jednou pro vždy zamezit.

Josef ale sedí tiše a usmívá se v koutku tramvaye a je obklopen samými zázraky: to světlo ve voze na stropě, lidé, barvy oděvů, vše to je mu nové, sotva to vše chápe, ale ve svém srdci modlí se tiše: „Pane mistře, zaplať Pán Bůh tisíckrát!“ — — — — —

Vídeňský kardinál celebroidal půlnoční mši sv. Domácí kaple byla v prvním poschodí. Cizí člověk jí nenašel, neboť kolem dokola byla obklopena malými pokoji a neměla ani oken ani dveří. Příchod k ní dál se tím způsobem, že odstranil se se stěny velký Mozartův obraz, tapeta byla odsunuta a smáčkl se knoflík. Pak povstal otvor, tak veliký, že propustil člověka. Bylo třeba vystoupiti po žebříčku, pak se přišlo do kaple v přízemí. Tato byla zasvěcena sv. Vojtěchu, mučedníku. Do kaple měli dnes přístup jen vybraní hosté. Vidíme zde některé staré známé: členy spolku od „Plavce“, kněze, několik kanovníků, Sestru Agathu a tam v poslední lavici velice šťastnou skupinu; matku Eschenbergerovou, jejího Venouše a zázračně uzdraveného Josefa.

Generální vikář uvedl jej před Eminenci, dříve než začala mše sv. Kardinál vyptával se ho přesně na událost u hrobu Eschenbergerova a okolí mladíkova na jeho slepotu.

„Sepíšeme s ním ještě úplný protokol“, řekl na konec poněkud suše.

Pak celebroidal pŭlnoční mši sv. v naprostém tichu, zakázal dnes veškerý zpěv a hru na harmonium. Jindy spočíval na jeho tváři vždy radostný a slavnostní lesk v této svaté noci, a do svého „Gloria in excelsis Deo“ vkládal všechen vánoční ples svého srdce. Dnes byl neobyčejně vážný, ba skoro stísněný. Teprve po proměňování vzmužil se a nutil se do veselého vzhledu. Po posledním evangeliu se obrátil. Ve vysoké, drahokamy posázené mitře vypadala jeho vysoká postava ještě statněji a berla se třpytila v jeho levé ruce. Mluví-li biskup, oblečený v odznaky své hodnosti takto k věřícímu lidu, pronikají jeho slova dokonce i do nejzatvrzelejších srdcí a zde v kapli byli jenom lidé dobré vůle.

„Opět slavil vjezd Král do své říše, ale jako tenkrát, i dnes nemá kam hlavy složit. Musíme vyhledávat skrytá místa, někdy horší než stáj betlemská, nutká-li nás to, abychom se mu klaněli s pastýři pustin a mudrci z Východu.

Opět vtáhl Král do své říše a opět povstal Herodes proti němu a nutí jej k útěku. Kam má prchnouti? Už ani Egypt a žádný koutek této země neskytá mu přívětivého útočiště.

A přece, zda mohu dnes ve svaté noci, já, dosazený za anděla svého národa, jinak hovořiti než anděl na pláni betlemské?

Ohlašuji vám velkou radost! I v dobách naší bídy přichystal nám Pán velkou radost“. A nyní obrátily se jeho zraky na šťastnou skupinu v poslední lavici: Náš věrný syn, váš milý bratr Eschenberger, který jako mučedník podstoupil smrt pro vznešený znak naší spásy, poslal nám znamení ze své blažené říše: na jeho hrobě udál se zřejmý zázrak; slepci od narození byl vrácen zrak po zbožné modlitbě na jeho hrobě.

Ohlašuji vám velkou radost!

Tato radost jest v první řadě majetkem omilostněného a vím, že po celý život bude vděčen Spasiteli.

Ohlašuji vám velkou radost!

Tato radost vešla nyní do domu mučedníkova. Již neplačte pro něho, neboť jest zařazen mezi dítky boží a jeho podíl záleží v tom, že jest ve společnosti těch, kteří šat svůj umyli krví Beránkovou.

Tento zázrak je naší největší radostí! Slepec stal se vidoucím. Což není všeobecná slepota a temnota nad lidmi, takže i spravedliví v nebezpečí jsou, že zbloudí? Nyní stojí zázrak před námi! Ano, existuje obcování svatých, jest mocný a dobrotivý Bůh, jest život za hrobem!

Toto radostné poselství posílá nám dnes náš blažený bratr jako vánoční dar shůry.

Proto nebojte se! Právě dnes přichází k nám toto poselství z věčnosti a přišlo v hodině, kdy světová nevěra se domnívala, že zasadila smrtelnou ránu víře ve věčnost“.

Teď zmocnilo se kardinála zvláštní pohnutí, matka Eschenbergerová tiše plakala, Sestra Agatha měla ruce skříženy na svých panenských prsou a hleděla jako u vytržení na oltář, ostatní sotva dýchali.

„Dnes vyšly očekávané zákony. A jako důvod uvádějí slavnou smrt našeho svatého mučedníka, jehož pokrytecky oplakávají, jako svedenou oběť fanatického kněžstva, oni, kteří jej zákeřně ubili, aby měli takovou oběť. Jako důvod uvádějí, že tu a tam, v Georgii, v Rio de Janeiro, křesťané se chystali bránit své milované náboženské symboly před zničením. My jsme ti vinníci, ukázali jsme se, jsme prý škůdci lidstva a nebezpečnější než kdysi nihilisté v Rusku carskému trůnu.

V této svaté noci vyrovnali jsme se Jezulátku.

Není pro nás místa na celém světě a kdo nás zabije, učiní záslužné dílo v očích atheismu. A přece pravím: tyto zákony jsou radostným poselstvím pro nás, neboť Pán zvolil si nás jako sv. Pavla za nástroje, povolané k tomu, abychom pro jméno Ježíšovo mnoho přetrpěli“

A nyní vysvětlil jim nové zákony.

„Kněží jsou vyhlášeni nepřátelé lidstva a proto budiž s nimi jako s takovými jednáno.

Ti, kteří do 1. února dobrovolně složí kněžskou hodnost, budou amnestováni a bude postaráno o další jejich zaopatření čestnými místy ve světové vládě. — To jest těch 30 stříbrných“, vysvětloval kardinál, „které jsou slíbeny Jidášovi, zradí-li Pána.

Ti kněží, jimž se dokáže, že ještě po 1. únoru vykonávají kněžský úřad, budou potrestáni smrtí, jestliže zkroušeným doznáním a slibem se neosvědčí pro budoucnost jako přátelé lidstva. Tresty jsou tím větší, čím zarytější je delikvent a čím vyšší úřad zastávají církevní hodnostáři. Občané, kteří dají na sobě provést nějaký kněžský obřad nebo takovému jsou přítomni, propadají trestu podle § 527 trestního zákona“.

Kardinál poklekl na nejvyšší stupeň a zvedl ruce ke svatostánku:

„Pane a Bože! Kalich je hořký, ale slibuji ti jménem svých kněží, že chceme jej píti“.

A přítomní kněží souhlasili:

„Chceme jej píti!“

„Pane, ukázal's dnes zázrakem, že žiješ, že na nás myslíš, že neodejmeš ruky své od nás v této hodině temnoty. Proto nebudeme zoufat! Důvěřujeme v tebe, ó Pane a nezpronevěříme se. Amen“.

Hlouček věřících propukl v hlasitý pláč. Všichni věděli teď se strašlivou jistotou, že nastaly dny Neronů, Deciů a Diokletianů. Ale v jejich srdcích plála zázračná láska ke Kristu, takže každý z nich byl připraven trpěti a krvácti s prvními křesťany. Herec se zvedl, přiblížil se k oltáři a líbal vroucně vrchnímu pastýři ruce a kněžské roucho, pohnutím nemohl ani mluvit a jeho příkladu následovali teď ostatní. V slzách poklekl teď před kardinálem a projevili mu svou oddanost a prosili jej o požehnání.

A kardinál byl naplněn útechou, neboť byl přesvědčen: „Z těchto zde mne nikdo nezradí.“

Ó, církvi Kristova, jak bláhoví jsou tvoji nepřátelé, myslí-li, že krvavými rozsudky a zvonivými mincemi tě udusí!

Pomalu prázdnila se kaple. Kardinál nařídil shasnouti veškerá světla až na jedno.

V šerém svitu ztrávil kardinál část svaté noci na kolenou.

Potěšil a povzbudil své stádo, ale na něho dorážely všechny hrůzy. Dr. Schirmer byl vysoce inteligentní muž, vyčetl ze zákonů více než prostý člověk při povrchním pozorování. Prostý kněz mohl očekávat smrt, církevní hodnostář však vyšší tresty. A on tušil, že rozumí se tím mučení a třásl se při této myšlence. Jest lehké kázati věřícím: „Buďte silní a těšte se, že smíte trpět pro Krista.“

Ale sám se položit na mučidlo, na vlastním těle pocítit trhání svalů a lámání kostí, kdo zůstane tu silný, kdo se tu bude ještě těšit?

A kardinál Schirmer počal se chvěti a děsiti se. V duchu zápasil s Pánem v zahradě Gethsemanské:

„Smutná je duše má až k smrti . . . Pane, duch je ochoten, tělo je však slabé!“

SYN PŘICHÁZÍ DOMŮ.

Ve svaté noci bylo ve Vídni neobvyčejně živo; všechny zábavní místnosti, hotely, bary, pivnice a vinárny byly naplněny žvatlajícími lidmi. Hlavní předmět rozhovoru byly dvě události: zázrak a kněžský zákon.

Snažili se najít souvislost mezi oběma událostmi, viděli v zázraku nový kněžský trik, aby získali pro sebe sympatie světa a jen málo lidí zabývalo se vážně a spravedlivě touto otázkou.

Přes to byl však příští dny hrob Eschenbergerův navštíven tisíci lidí, ačkoliv tam nemohli viděti nic zvláštního. Také zbožní křesťané blížili se k večeru, kdy hlavní

nával zvědavců minul a modlili se na hrobě mučedníkův a přednášeli mu své stesky a bídu. Přicházeli také choří, nemocní dali se sem dovézt a doufali v druhý zázrak na sobě. Mluvílo se také po městě, že souchotinářské děvče bylo náhle uzdraveno ve svém bytě po důvěrné modlitbě k Eschenbergerovi, ale nemohlo se zjistit, jsou-li pravdivé tyto pověsti.

Nejšťastnějším byl uzdravený Josef. Rychle si uvykl na světlo a od rána do večera byl v dílně, aby pod vedením prvního tovaryše, vedoucího závod truhlářský, vyučil se truhlářině, a věru, horlivějšího učedníka nebylo by se našlo po celém městě. Jen aby se co nejdříve všemu naučil, i státi se užitečným stalo se jeho životním cílem, protože ho k tomu hnala vděčnost.

Ne tak šťastnou cítila se ve svém vznešeném saloně Agripina. Sotva se odvažovala vyjít si na procházku, myslíc, že by mohl někdo přijít za její nepřítomnosti.

Ale Hynek nepřišel.

Když Dr. Hegenbarth často přistihl svou dceru v slzách, šel navštívit Hynka.

Poselství, které přinesl Agripině, působilo na ni jako úder hromu: že po dlouhém uvažování došel k přesvědčení, že jejich povahy se k sobě nehodí, a blahopřál Agripině, že byla první, která to poznala a vyvodila z toho praktické důsledky.

Tedy konec! Také dobře! Agripina zafala zuby a zahrála pak na svém hudebním stolku nejnovější tance, a Hegenbarth se uklidňoval:

„Však ona se utěší.“

Ovšem bylo mu srdečně líto, že nebude spojen rodinnou páskou s milým kolegou, jehož znal již jako hochu. Svou dceru nespátril již plakat, ale také ne se smát.

Hynek byl velice rád, když bylo po rozhovoru s Hegenbarthem. Teď neexistuje žádné „zpátky“. Ví, že Agripina je příliš hrdá, nikdy mu neodpustí. Avšak co mu záleží teď na Agripině, s níž by byl býval nešťasten.

Gerta! Gertruda! volá stále ve svém srdci a vymýšlí si tisícero možností, jak by se přiblížil milované bytosti, jak by jí řekl, co pro ni trpí. A tato možnost byla bližší než tušil.

Zpráva o zázraku na Eschenbergerově hrobě hluboce ho vzrušila. Když se vrátila hospodyně do pokoje svého pána a úryvkovitě oznamovala událost, o níž celá Vídeň mluví, smál se jen nedůvěřivě této naivnosti. Vždyť znal slepého Josefa, věděl, že jeho nemoc je nevyléčitelná, nikoliv, to bylo zcela vyloučeno. Snad jest tato pověst jen protestem proti kněžskému zákonu.

Ale nedalo mu to pokoje. Zašel si do Eschenbergerova domu a shledal vše tak, jak mu bylo řečeno. Hynek byl celý zmaten. Nevyléčitelně chorý jest úplně uzdraven, a to náhle, po modlitbě nad hrobem mučedníkovým. Pak tedy žije Eschenberger dále, pak existuje, čemu křesťané říkají nebe a Bůh, který dal takovou moc svým světcům.

Tak by měl Hynek správně uzuzovati, ale on se tomu bránil, vše přitahovalo jej k víře, ale on nechtěl věřit. Hledal v knihách, v nichž byla zázračná uzdravení vysvětlována zcela přirozeně, byl ochpten uznati tajné neznámé síly, jež mají sídlo v lidském těle, než aby byl věřil v tajné síly, které z nadpřirozena zasahují do tohoto světa.

Milost klepala slyšitelně na jeho dveře a volala naň: „Hynku, jako myslícímu člověku nezbyvá ti nic jiného, než abys uvěřil!“

Ale on neotevřel dveří, aby vpustil milost do své duše.

Hynek se trápil hořce, ztrácel chuť k jídlu, v noci prchal spánek na mnoho hodin od jeho lůžka, jeho oči byly hluboce vpadlé a vůčihledě hubeněl. Rychlé přerušení styků s Agripinou zasáhlo jej přece hlouběji než myslel, náhle probudivší se vědomí jeho lásky ke Gertrudě trápilo jej neméně a vzrůstající pochybnosti, je-li ateismus skutečně pravdou, jak dosud byl přesvědčen, způsobily mu přímo tělesné bolesti.

Agripina jej potkala a triumfovala:

„Přece se pro mne trápí.“

I Gertruda jej spatřila. Věděla, že není již snoubencem Agripininým a za to sepjala ruce k modlitbě díky. Od té doby modlila se však v úzkosti srdce:

„Pane, učiň mne ošklivou, abych se mu nelíbila!“

— — — — —
Tak nastal pověstný 1. únor. Ve světě zdál se býti celkový obraz nezměněn, ale lidé byli zvědaví na první srážku mezi vírou v Boha a bezbožností.

Také Hynkova matka hleděla starostlivě do očí synových. Přišla jej navštívit, a starost nechtěla jí od něho pustiti. Snažil se býti veselým v její společnosti a žertovným slovem rozptýliti její obavy. Nepodařilo se mu to však vždycky a stará paní trápila se pro něho, takže sama onemocněla.

Začalo to zcela bezvýznamně: slabost, žaludeční potíže, nespavost a pod. Ošetřující lékař řekl jen: „Stáří samo jest již nemocí.“

Matička scházela čím dál tím více a chtěla domů, ale Hynek ji od sebe již nepustil. S domácím personálem bděl střídavě u jejího lůžka. Jednou pohlédla naň láskyplně:

„Hynku, jak mne těší, že máš v úctě náš rodinný obraz a že's jej nedal spálit.“

Hynek zastyděl se v srdci. Což jej nechtěl rozstříhati na kousky a spáliti na popel? Jak by to bylo teď starou paní bolelo!

„Hynku!“

„Co chceš, maminko?“

„Víš, co mne dnes ještě činí tak šťastnou?“

„Co pak, maminko?“

„Že tvůj otec zemřel smířen s Bohem. Tak shledáme se v míru opět, až zde bude po všem.“

„Maminko, nemluvte ještě o tom!“

„Hynku, nezapomeň na to a to zanechám ti jako odkaz: žítí a zemřítí v míru s Bohem!“

Vyčerpána ustala a zavřela oči. Hynek však zasténal. V míru s Bohem! Ano, jen kdyby mohl věřit v tohoto Boha. Vzal na pomoc veškerou svou vědu a nenalézá Boha. A před umírající matkou musí předstírat, že věří. Ó, kdo ho vysvobodí z těchto muk!

V noci, nemůže-li usnouti, prosí jej, aby jí něco předčítal. A on hledá mezi svými knihami. Celou stěnu zabírají police s knihami, plno moudrosti a věd, ale ani jediná knížečka není mezi nimi, jíž by mohl potěšiti zbožnou, loučící se duši. Ona nemá zájmu na dějinách různých národů a zemí, neboť její životopis dosáhl konečného bodu, ani jí nebaví popisy o hvězdnatém nebi, vidí v duchu jen jednu hvězdu, o níž stojí v Písmě psáno:

„A předcházela je“.

Nechce nic vědět o poetických výplodech básníků a spisovatelů, vždyť její život sám byl vážným románem a teď je ráda, že tento román je dočten.

V nouzi obrací se učený profesor na chlapce Venouše:

„Venoušku, má matka je nemocna, a chce něco ke čtení. Snad jest ve vašem domě nějaká kniha, hodící se pro křesťanku“.

Ulekne se a pozbývá naděje. Všechny náboženské symboly jsou přece odevzdány a zničeny. Nebohá matko, k vůli tobě přál jsem si, aby zákon nebyl uskutečněn. Ale druhého dne přináší Venouš knihu, je prastará, s ne-moderními písmenami, takže učenec musí dlouho slabikovat, než se v ní vyzná. Ale matka vzpřimuje se radostně na posteli:

„Ó, nebeklíč, nebeklíč! Hynku, teď jsi mi přinesl dobrého lékaře do domu!“

A Hynek předčítá:

„Chřadne-li člověk a blíží se k smrti — nikoliv maminke, tak daleko to přece ještě není — máme se ho otázat a on má zbožně odpovídat:“

„Milý člověče, raduješ se, že zemřeš v křesťanské víře?“

A matka odpovídá radostně:

„Ano, Hynku, těším se. Pohleď, milý hochu, naše víra vyžaduje od nás mnoho tvrdého, ale jde-li to ku konci, tu víme, jaké jsme to měli v této víře dobrodiní. Ó jak se raduji, že mohu zemřít v křesťanské víře!“

A Hynka zmocňuje se tajná touha: vždyť také jednou zemře a ... vejde v Nic, ale což kdyby bylo přece pravdou, čemu matka věří ... pak bylo by jeho umírání hrozně smutné.

„Uznáváš, že's nežila tak, jak jsi měla?“ „Ale matko, jak mohou něco takového napsat do knihy? Ty nejlepší, ty nejmilejší maminko!“

„Ano dítě, uznávám pokorně a s lítostí, že jsem měla žít jinak, nebylo u mne vše správné. Byla jsem závistivá a zlostná a nepřemáhala jsem svých vášní a příliš málo se modlila a příliš málo přemýšlela o nebi, spíše o světských věcech“.

Dobrá matka, je celá zhroucená nad takovými lidskými slabostmi ... a on ... učený syn ... co vše vidí on ve své duši?

„Věříš, že náš Pán Ježíš Kristus za tebe zemřel a děkuješ mu za jeho smrt?“

Tu rozpřáhne matka ruce ve velké lásce:

„Ó nejmilejší Pane Ježíši! jak ti mám děkovat? Ty náš Bože, dáš se za nás přibít na kříž a rozpínáš své ruce, abys nás objímal, skláníš svou hlavu, abys nás políbil a otvíráš své srdce, abys nás přijal. Klaníme se tobě, Pane Ježíši Kriste a dobrořečíme ti, neboť svým svatým křížem spasil jsi celý svět. Ano Pane, proč mám bédovat ve svém utrpení, vidím-li, jak ty trpíš, proč mám naříkat, vidím-li tě žíznavého a opuštěného a posmívaného tvými nepřáteli. Pane, pal zde na zemi, ale ušetři mne na věčnosti!“

Hynek vyslechl s podivem modlitby a vzdechy matčiny. Vzchází mu světlo? Může si dát odpověď na svou tehdejší otázku:

„Kdo jsi, Kriste, že tě milují právě moji nejlepší přátelé?“

A pohnutým hlasem — modlí se teď skutečně to, co předcítá ze staré knihy — pokračuje:

„Pak ať promluví zdravý k chorému: milý příteli, dokud žiješ a duše je v tobě, nemáš skládati svou naději v nic, než ve smrt našeho Pána Ježíše Krista. Ponoř se ve smrt, pokryj se smrtí, zahal se ve smrt! A pak promluv k chorému: zavolá-li tě Bůh k soudu, pak mluv: Pane, kladu smrt našeho Pána Ježíše Krista mezi tvůj soud a sebe nebohého hříšníka, jinak se s tebou, Pane, nechci soudit. A chorý nechť opět promluví: Pane, smrt našeho Pána Ježíše Krista kladu mezi sebe a tvůj hněv. A pak nechť promluví chorý po třetí: Pane Bože, poroučím tělo a duši svou do tvých rukou. Byla-li tato řeč k nemocnému pronesena, a když ji zbožným srdcem zodpověděl, umře v jistotě a nikdy nespatří věčné smrti“.

Z Hynkových rukou vypadla kniha. Jaký svět to před ním vyvstával! Ve světě popíračů Boha, jakým je sám, provádí se přímo rafinovaně „ars bene vivendi“*)... ale zde u úmrtního lože matčina „ars bene moriendi!“ Které umění je lepší? Kdyby jen věděl, kdo z nich má pravdu!

Stav matčin zhoršil se až k beznadějnosti. Odpírala jakoukoliv stravu a již ani moc nemluvila. Ale zdálo se, že na něco čeká. Tu kyne svému synu a on se musí hluboko skloniti, aby jí rozuměl:

„Hynku, pošli mi pro kněze!“

Hynek se leká, neboť ví, že nemůže splniti toto přání matčino.

„Maminko, není možná najíti kněze“.

„Hynku, pošli mi pro kněze! Nechci bez nebeské potravy odejíti na cestu do věčnosti.“

„Maminko, vždyť víš, že kněz by byl potrestán smrtí, kdyby ho u nás našli“.

„Což ty ho zradíš, Hynku?“

*) Umění dobře žíti... dobře zemříti.

Skoro hněvivě, vyhrůžně znělo mu to v uších.

„Nikoliv matko, neprozradil bych ho, již k vůli tobě ne, ale nevím o žádném knězi“.

„Hynku, jdi a přiveď mi kněze“.

Matka neznala jiného přání, a když — již k vůli strašlivému nebezpečí — rozhodně prohlásil, že nemůže bohužel tomuto přání vyhověti, tu mlčela dlouhé hodiny, celé půldny. Ale Hynka řezala tato její touha v srdci.

Najednou dostalo se mu radosti. Když Gertruda uslyšela o nemoci, nabídla se, že matku ošetří... a přišla. Její příchod byl slunečním paprskem v mlhavém listopadovém dni. Ano, bylo vidět, že prodělala ošetřovatelskou školu, a byla tak přívětivá k nemocné, jakoby to byla její matka a ne rodička toho, který rozechvřen stál vedle ní a jemuž zůstala a zůstatí musila přece cizí. Hynek poznal opět:

„Gertu jsem ztratil!“

Ale nemohl se již hněvati na Krista, že mu darovala své srdce, neboť byl to také Kristus, v jehož smrt chtěla se matka zahaliti a dobře zaopatřena odpočívati. Nikoliv, nemohl se již hněvati na tohoto Krista.

„Maminko, nemáš ještě nějaké přání?“

„Jen jedno, jen jedno, a to nechceš splnit!“

Jak bolestně to říká! Gertruda obrací se na něho:

„Což nedalo by se toto přání aspoň částečně vyplnit?“

Hynek hledí pátravě na Gertrudu. Jest křesťankou, snad ví o nějakém knězi.

„Gerto... matka... si přeje... křesťanského kněze“.

„Ano, Hynku, kněze!“

„A já vím, že je to nemožné opatřiti kněze“.

„Nemožné? Nic není nemožného!“

„Považte to nebezpečí, v jaké se takový kněz vydává“.

„Dobrý pastýř klade svůj život za své ovce“.

„Víte o nějakém křesťanském knězi, Gerto?“

A Gertruda hledí mu důvěřivě do obličeje.

„Vy nezklamete důvěry, pane profesore, vstoupí-li kněz do tohoto domu. Přivedu matce kněze“.

Odešla a vrátila se za dvě hodiny.

„Přijde ve 22 hodiny. Připravíme vše“.

Prostřela stůl bílým ubrusem a z přinesené lahvičky nalila vodu do sklenice a připravila dva svícny a talíř s chlebem a solí. Dobrá matka přímo oživila.

„Přijde již brzy?“

„Ano matko, za dvě hodiny“.

„Proč ještě nejde?“

„Pomodlíme se, než přijde“.

A Gertruda posadila se na židli u hlav postele a modlila se se starou paní, dětinně a dojemně. Hynek sledoval všechny přípravy se zvláštním pocitem. Když jednou Adonai přišel do Vídně a on mu byl představen, měl podobný pocit. Teď bylo 22 hodin.

„Zda-li pak nezapomněl?“

„Nikoliv, přijde jistě“.

„Duše Kristova, posvěť mne,
Krví Kristova, napoj mne!...“

Hle, tiché zvonění! Gertruda spěchala ke dveřím před-
síně a otevřela. Statný pán vstupuje. Byl to dr. Schirmer.

„Kolomane, ty? Ty knězem?“

Skoro zděšeně vykřikuje to Hynek.

„Pax huic domui... Pokoj budiž s tímto domem a se všemi v něm bydlícími“.

Otevírá ruční kabelku, kterou si přinesl a vybaluje z ní talár z jemné látky a přes něj obléká bělostnou rochetu a štolu z bílého a fialového hedvábí. Teď opět rozevírá talár a jakoby ze svého srdce vyňal malé zlaté pouzdro. Gertruda klesá zbožně na kolena a Hynek jakoby zmožen závratí, následuje jejího příkladu, jako dítě své matky. Kněz přistupuje k lůžku nemocné, která se mu usmívá vstříc. Gertruda kyne Hynkovi a oba zanechávají kněze samotného s nemocnou.

„Teď zpovídá se mu ze svých hříchů“, vysvětluje řeholnice popírači Boha.

Ano, takoví jsou tito křesťané: i nejmenší skvrnu chtějí smýti se své duše, neboť do nebe nesmí nic nečistého. Hynek však sotva slyší něžná slova Sestřina. „Také Koloman, můj milý přítel, tento vysoce učený profesor... i on... křesťanem, dokonce víc — knězem!“

Teď ukončil kněz svatý výkon a kyne jim, aby vstoupili. V pokoji nemocné je ticho jako v hrobě, dvě svíce plápolají a zrcadlí se v zlaté schránce. Hluboce skloněn klečí Dr. Schirmer před Sanctissimem a modlí se Confiteor: „mea culpa, mea culpa, mea maxima culpa!“

Má vina, má vina, má preveliká vina. A Hynek pokleká pokorně vedle něho na podlahu a sleduje každé slovo s rozechvěným napětím a bije se v prsa: Což „Mea culpa! není mou vinou, že jsem byl nevěřící, neměl jsem se dáti poučiti nejen nevěřícími, nýbrž také věřícími? Mea maxima culpa!“

Teď drží kněz bílý Chléb pozdvižený: ecce Agnus Dei... Ejhle Beránek Boží! Pane, nejsem hoden, abys vešel pod střechu mou, ale toliko rci slovo a uzdravena bude duše má!“

Třikráte v poněkud stoupajícím tónu vyslovuje to a obrací se napolo k Hynkovi, a Hynek vpadá do slov, jsou to vzlykové výkřiky jeho choré duše, bránící se Beránkovi Božímu.

„A uzdravena bude duše má!“

„Accipe soror! Přijmi, milá sestro, Tělo našeho Pána Ježíše Krista, který uchovejž tvou duši pro život věčný!“

Věčný život! Tu mizí pozemský život, byl únavný a strastný a práce plný, ale tu přistupuje víra a praví: „Nezoufej, slibuji ti věčný život a jako záruku přijmi toho, o němž víra ti praví, že jest obsažen v tomto zářivě bílém chlebě“.

Jak tu teď leží pokojně a klidně dýchajíc ta dobrá

maminka! Teď podal jí ruku ten, jehož milovala po všechny dny života svého. Nyní přistupuje kněz opět k ní:

„Ježíši, pro tebe žiji,

Ježíši, v tobě umírám,

Ježíši, tvou jsem v životě i smrti“.

„Ježíši, děkuji ti za milostiplnou návštěvu, jsi teď zcela můj, chci býti cele tvou, nic nemá mne dělit od tebe“. Hynek stále ještě klečí. Klade svůj obličej na opěradlo židle, a celé jeho tělo se chvěje.

Gertruda však hledí vděčně k nebi:

„Pane, nedej uplynouti této hodině milosti, dokud synu, který byl ztracen, neukážeš cestu do pravého domova!“

Kněz ponořuje ruku do nádobky se svatým olejem a lehce potírá smysly nemocné:

„Pane, odpusť podle svého dobrotivého milosrdenství, čím tato naše spolusestra hřešila očima, ušima, chutí a jazykem, rukama a nohama“.

Ach, tato milá, svatá maminka, nepotřebuje tolik tohoto pomazání jako on, který před očima viděl jen tento svět a zavíral je před věčností, který připouštěl jen slova nenávisti proti tobě, ó Bože, do uší, který pěl starou píseň nenávisti:

„Ecrasèz l'infame“!*) Ruce vztahoval po zbraních proti Kristu a kráčel temnými cestami dětí tohoto světa.

Teď dává jí kněz ještě útěšné apoštolské požehnání a podává jí Krucifix k polibku: Pax tibi — pokoj budiž s tebou!“

Svatý výkon je zakončen slovem pokoje. Kněz skutečně jej přinesl. ona tu leží v míru.

A Hynek ví: také on najde pokoj jen tenkrát, půjde-li cestami svých přátel, vznešeného mučedníka Eschenbergera, jeho obdivuhodného syna. líbezné panny, klečící v tiché modlitbě u nohou lůžka a svého přítele Kolomana, který je knězem. A takové lidi chtějí vléci na popraviště!

*) Zničte tu hanebnici (= Církev)!

Věru, nikdy nepřipadala mu lež ateismu odpornější než v tomto okamžiku, kdy jeho přítel, kněz, s nebezpečím života spěchal k úmrtnímu loži jeho staré prosté maminky.

Ani se neodvažuje přiblížit se ke knězi. Uctivá ostýchavost mu brání, zdá se mu, jakoby sám stál hluboko dole a on vysoko nahoře. Teprve když Koloman odložil kněžská roucha a opět jako elegantní muž světa před ním stál, nabyl Hynek opět část své staré důvěrnosti:

„Kolomane, Kolomane, ty nejmilejší, nejlepší, ty jsi — knězem?“

A Koloman se usmál na něho zvláštním způsobem, stiskl mu ruku a při odchodu pravil:

„Nejen knězem, ale jedním z dvanácti kardinálů naší svaté Církve“. To bylo překvapením pro Hynka!

Záhry po půlnoci zemřela Hynkova matka. Docela tiše, bez zápasu odešla. Dříve než upadla v agonii, tápala po něm a on poklekl u ní. Položila mu žehnajíc ruku na hlavu a vydechla:

„V míru s Bohem!“

A Hynek se zvedl a pošeptal jí:

„Ano, maminko, chci žít v míru s Bohem jako ty a v míru s Bohem chci jednou zemřít jako ty! To ti slibuji, neboť věřím nyní ve věčný život u Boha!“

Tu se ještě jednou usmála. Šťastná žena! — — —

Příštího rána dal se Hynek ohlásit u Dr. Schirmera a byl ihned připuštěn. Schirmer seděl u svého psacího stolu. Hynek přistoupil rychle k němu a dříve než se kardinál zvedl, ležel Hynek před ním na kolenou:

„Ctihodný otče, pomozte mně, neboť chci věřit v Krista, milovati jsem se ho již naučil“.

A kardinál sklonil se k němu a zvedl jej něžně:

„Čekal jsem na tebe, můj synu a zápasil jsem ve svých modlitbách o tvou duši. Deo gratias!*) Syn našel cestu do otcovského domu!“

*) Bohu díky!

Sám vyučoval jej v křesťanských pravdách. Po dlouhé hodiny bylo možno viděti oba přátele, jak se procházejí v sadech a vesele spolu rozmlouvali, ale tento rozhovor bylo vyučování náboženství od nejprimitivnější formy až k Summě Tomáše Akvinského.

A všechny námitky musil Hynek přednésti a veškeré pochybnosti — stará nevěra zápasila mocně o Hynkovu duši — ale před argumenty učeného kardinála musily ustoupiti jako mlhy před sluncem.

A Hynek znovu rozkvetl a hleděl opět vesele do světa, — se vztekem pozorovala to Agripina — a byl tak šťasten, tak šťasten jako tenkrát, když ho matka jako chlapce vzala s sebou na služby Boží do města.

A kardinál podal mu, konvertitovi, důkaz své zvláštní důvěry: jednoho večera byli oba u hrobu Eschenbergerova a Hynek se pomodlil k mučedníku modlitbu díky, neboť zajisté i on vzpomněl si na něho s prosbou u trůnu Božího. Na zpáteční cestě vyprávěl mu kardinál, že omlostněný Josef byl již několikráte obeslán na městský úřad. Přísně jej vyslychali, jak nabył zraku.

A on vyprávěl prostě a jednoduše skutečnost: jak se modlil na hrobě Eschenbergerově a jak náhle nabył zraku. Kladli mu křížové otázky a přimlouvali mu, že již dříve měl zajisté nějaký paprsek v oku, chtěli dokonce, aby podepsal, že jen špatně viděl, ale kněží že mu nařídili, aby se stavěl slepým a teprve na hrobě Eschenbergerově aby prohlásil, že nabył zraku.

Tu se Josef rozzlobil:

„Nevěříte-li mi, pak věřte těm, kteří mne již dlouhá léta znají“.

Teď byly předvolány děti Eschenbergerovy, jedno po druhém, ale dokonce i ti malí neřekli nic jiného, než že Josef byl úplně slepý a tápal po domě, rovněž sousedé, také nevěřící, potvrdili výpovědi dětské.

Byl opět předvolán, přinesl Josef doklady, na nichž bylo potvrzeno, že na podkladě vrozené, úplné a nevyléčitelné slepoty požívá státní rentu.

A Josef stal se odvážným:

„Pánové, nic vám nepomůže! Byl jsem náhle zázrakem božím uzdraven na přimluvu svého milého zemřelého dobrodince. A vyšetříte-li věc poctivě, uvěříte i vy v Boha a jeho světce“.

Tu se rozhněvali a propustili jej s pokynem, aby své pohádky vyprávěl hysterickým ženám.

„Zázrak a hrob mučedníkův jest nevěře trnem v oku“ pokračoval kardinál, „neboť hrob jest navštěvován více lidmi, než se myslí a nejen zvědavci, nýbrž lidmi všech stavů, kteří ve své strasti kladou v něj poslední naději. Skutečně také udála se již tři náhlá, zázračná uzdravení a celá řada — jinak nevysvětlitelných — vyslyšení modliteb, které všechny jsou u mne protokolovány, již k vůli procesu blahořečení, který byl právě sv. Otcem nařízen. Ale nevěra běsní vztekem a obávám se, že uzavrou přístup k hrobu Eschenbergerovu, aby zamezili „pověru“ nebo, což je pravděpodobnější, vykopou pozůstatky mučednickovy v zájmu „všeobecného blaha“, spálí je a popel odstraní, jakoby tím mohli zameziti uctívání světce. Ale věřící z celého světa by to trpce bolelo, kdyby nemohli již putovati k jeho relikviím“.

A rozvrhl plán, jak by se mohlo tělo Eschenbergerovo dopravit do bezpečí. Hynek radostně souhlasil a děkoval příteli za jeho velkou důvěru.

Propustil veškerý svůj personál, protože prý nemýšlí se teď oženit a proto nechce mítí nákladnou domácnost. Stará posluhovačka nosila mu jídlo z blízkého hostince. Ve své zahradě však dal si vystavěti pěknou besídku v podobě okrouhlého pavilonu s věžičkou a praporkem, a když dělníci odešli, přišli jiní, kteří však pracovali většinou jenom v noci. Hynek věděl, že byli mezi

nimi i kněží. Vynesli z pavilonu mnoho hlíny, kterou nenápadně rozházeli po zahradě. Celé týdny trvaly tyto práce.

V té době zažil Hynek velký radostný den: Svátek svého návratu do Církve. Kardinál zvolil k tomu druhou neděli po velikonocích, svátek dobrého Pastýře. A byli tu všichni, které znal jako dobré lidi.

Venouš rozradostněn přistoupil k němu a podal svému učiteli ruku:

„Ach, pane profesore, protože teď patříte také k nám, miluji vás teď ještě více“.

A Sestra Agatha? V jejím srdci zazněl celý jásavý koncert: Te Deum laudamus.

Hynek byl oblečen jako ženich ve svém nejlepším společenském úboru, jen svatební myrta scházela na černém kabátě. Teď vstoupil kardinál do slavnostně ozdobené a ve světelné záplavě tonoucí kaple a postavil se u oltáře, za asistence generálního vikáře a dvou kanovníků. Hynek poklekl před ním a skládal zvučným hlasem, z něhož vyznívalo tiché chvění, vyznání víry v Krista a Církev a dotkl se v přísaze starého evangelia svatého Jana:

„Na počátku bylo Slovo a Slovo bylo u Boha a Bohem bylo Slovo“.

Ne jako přítel k příteli, ale jako otec k synu mluvil teď velekněz k nejmladšímu členu své obce a napomínal jej k neochvějné vytrvalosti ve právě přísahou stvrzené víře, i kdyby se mělo státi, že by pro tu víru měl trpět nebo zemřít a napomínal jej k lásce, podle níž pohanský svět poznáváti má křesťana, a nabádal jej, aby kráčel křížovou cestou sebezapírání a aby odložil veškerou lásku k světu.

A Hynek hleděl pevnými zraky svému vrchnímu pastýři do očí. Ano, to vše teď učiní — chce vychovati v sobě nového člověka, když zavřel temná tajemství starého člověka do prsou zpovědníkových.

Kardinál usedá na trůn. Stupně trůnu jsou pokryty jeho purpurem jakoby rudým kobercem a na nejvyšším stupni klečí Hynek před očima tiše se modlíciho hloučku

křesťanů. Něžně objímá kardinál svou levicí ramena muže klečícího před ním a sklání ucho a naslouchá jeho šeptání:

„Já nebohý, hříšný člověk, zpovídám a vyznávám se“. A široce rozevírá záhyby své duše, kterou již dlouhé týdny prozařoval světlem své lítosti a vypráví mu o své nevěře a zášti proti Kristu a o řečech, které pronášel proti Bohu, soukromě i veřejně a o své radosti, když byly uveřejňovány nové zákony proti křesťanství. Oplakává to, že se vzdaloval služeb Božích a svátostí, žaluje na sebe, že měl býti lepším synem své milé maminky a lepším člověkem ke svému okolí. A vyznává svou hříšnou žádostivost vůči ženě Agripině a zahanben vyznává biskupovi, že jeho žádosti směřovaly vzhůru také k čisté nevěstě Ježíše Krista.

A v srdci kardinálově se pozvedá tichý jásot: tento krásný muž, obklopený zajisté tisícerým pokušením a nemající ochranného náspu náboženství s jeho milostnými prostředky ke spáse, udržel své tělo čisté před tím, co v nevěřícím světě platí za něco samozřejmého. Jistě s ním byl Bůh již tenkrát, kdy ještě Bohu se rouhal!

A Hynek zpovídá se dále ze všech nepravd slovem i činem, ze vší závisti a požívačnosti a lenosti, ze všech svých přestupků příkázání církevních. Vše říká lítostivě a pokorně zástupci Kristovu a dostává se mu odpuštění exkomunikace a všech hříchů a nedostatků ... nový člověk povstává: Dr. Hynek Herweg, křesťan.

Teď začíná kardinálova mše sv. S nevýslovnou hroucností lásky sleduje Hynek jednotlivé části. Tiše počíná zpěv mužských hlasů, starý chorál Angela Silesia z roku 1657:

Ich will dich lieben, meine Stärke,
Ich will dich lieben, meine Zier.....
Ich will dich lieben, schönstes Licht,
Bis mir das Aug' im Tode bricht!*)

*) Chci tě milovati, má Sílo, chci tě milovati, moje Kráso ... chci tě milovati, nejkrásnější Světlo, dokud mé oko neshasne v smrti!

Ach, dass ich dich so spät erkannte,
Du hochgelobte Schönheit du,
Nicht eher dich mein eigen nannte,
Du höchstes Gut, du wahre Ruh'.
In tiefster Seel' bin ich betrübt,
Dass ich dich, Gott, so spät geliebt.
Ich ging verirrt und war verblendet,
Ich suchte Ruh' und fand sie nicht;
Ich hatte mich von dir gewendet
Und liebte das geschaff'ne Licht.
Nun aber ist's durch dich gescheh'n,
Dass ich in dir mein Heil erseh'n*)

Sklání hluboce hlavu. Byl ovečkou, zbloudilou v poušti a hladovou a zraněnou ostrými trny. Teď ale našel ji dobrý Pastýř; dlouho ji hledal, dlouhá léta, než našel svou milovanou ovečku a odnesl domů a ukryl na svém srdci.

Ó s jakým díkem, s jakou lítostí přijímá Hynek Pána do svého srdce... jako záruku věčného života: in vitam aeternam!

Když oba přátelé seděli spolu u snídaně, prosil Hynek kardinála:

„Eminence, teď mám jen ještě jedno přání, které se jaksi rušivě vtírá do radosti dnešního rána: budu jednou hoden sloužit Pánu u oltáře?“

Kardinál se zamyslel, teď postavil přítele stranou.

„Můj synu, o tomto přání musíš ještě mnoho a dlouho uvažovati. Dnes, v záři svíc, v blaženosti po obdržení odpuštění hříchů a v objetí Krista v Eucharistii spatřuješ

*) Žel, že jsem tě tak pozdě poznal, ty převelebná Kráso, že jsem tě již dříve nenazýval svým majetkem, ty nejvyšší Dobro, ty pravý Pokoji! V hloubi duše se rmoutím, že jsem tebe, Bože, tak pozdě počal milovati. Bloudil jsem a byl jsem zaslepen, hledal jsem pokoj a nenalézal ho; odvrátil jsem se od tebe a miloval jsem stvořené světlo. Nyní však stalo se tvou milostí, že jsem v tobě poznal spásu!

před sebou „hosanna“ kněžství. Ale musíš v duchu vystoupiti také na Golgotu, musíš si představit, co přinese příští doba kněžím; nejen žaláře a smrt, nikoliv Hynku, také mučidla, vymyšlená ďábelskou zlomyslností, aby nás přinutila ke zradě na Spasiteli.

Hynku, musíš dovésti odpovědět na otázku Páně: dovedete také se mnou vypít kalich? slovy Janovými a Jakubovými: possumus. Neodmítám tě, synu, od tohoto strašlivého tajemství, ale ještě dlouhé měsíce musíš přemýšlet na modlitbách a v slzách a v nevyslovitelných vzdeších o tomto přání a musí se ti úplně ujasnit, dovedeš-li říci se světa a jeho lásky a jeho ovzduší; dnes to zajisté nemůžeš říci, protože jsi teprve nově obrácený člověk, pak ale přijď ke mně nebo k mému nástupci, a budeš-li smýšlet tak jako dnes, pak s radostí ti otevru bránu svatyně.

Vade in pace, fili, Dominus tecum. — Jdi v pokoji, Pán budiž s tebou.“

Když se později opět procházeli spolu ulicemi a zahradami, nikdy se neptal kardinál svého přítele, k čemu se rozhodl a Hynek v uctivé ostýchavosti před vysokým církevním hodnostářem, neměl odvahy zmíniti se o tom, co tiše uzavřeno nosil ve svém srdci. Avšak noci viděly ho při pilném studiu skloněného nad „vědou spásy“.

BOHOSLUŽBA V RÝŽOVÝCH POLÍCH.

Nastalo léto a plody zrály. Na statcích Džerirových bylo dávno po žních, on sám vyhnul se palčivému žáru a odebral se se svou rodinou do letohrádku v Himalajích. Dělal dojem úplně šťastného člověka, neboť jeho choť darovala mu dědice.

Co protrpěla pro toto dítě, jak třásl se o její útlý život! Teď se šťastně pozdravila a celá se zhlížela v péči o dítě.

Po prvé zmeškal schůzku přátel u Ben Sibniho, Afričana, a dostal od Flitgera zcela udivený dopis. A co mu bylo v tuto dobu po světové politice a boji proti Bohu?

Jeho světem a bohem byly oči jeho dítěte a ženy, kterou teď miloval ještě více, protože tolik trpěla.

Jen pomalu vracel se do starých kolejí, jevil opět zájem o své plantáže a práce na nich. Opět se dostaví k příští schůzce, která se má konati u Salmana v Palmerstonu.

Teď byly v pokojíčku, obráceném k východu, jen Ney a s děfátkem a stará služebnice Pothara. Byl večer a venku byl velebný klid, jako bývá v osamělých alpských údolích, kladoucí se tak blaženě do srdcí. Ney hleděla zamyšleně k Mont Everestu.

„Potharo!“

„Přeješ si, milá velitelko?“

„Dení ti také někdy tak divně u srdce, když se večer ztiší? Člověk přebíhá očima hory, vždy výše a výše a tu chce se mu blaženě plakat“.

Pothara pohlédla překvapeně na útlou postavu své velitelky. Byla hrubší postavy a hrubší v citění a nemohla sledovati jemných sensitivních hnutí svého duševního života. A přece vystihla z toho to správné, protože byla křesťankou.

„Ano, milá velitelko, jsi tak šťastna, že bys měla vlastně jásat a ty chceš plakati v blaženosti. Víš, co to znamená? Tvá duše není spokojena s tímto štěstím, žízni po větším, nikdy nepomíjejícím štěstí a proto duše vzlyká“.

„Větší nepomíjející štěstí? Potharo, to neexistuje. Chvěji se při myšlence, že by mi mohlo toto dítě být vzato nebo můj Pura. Chci zemřít, ztratím-li je. Větší, nepomíjející štěstí?“

Potřásala nevěříc a přece tiše se ptajíc svou krásnou hlavou. A Pothara vyslovila slova věčné pravdy ze svaté knihy:

„Ano velitelko, takové štěstí existuje; ani oko nevidělo, ani ucho neslyšelo, do žádného srdce neproniklo, a smrti již nebude ani nářku ani smutku ani bolesti, a on setře slzy s našich očí!“

Ney zírala ztrnule na služebnici. Boží slovo má božskou sílu. Uctívá hrůza ji přeběhla. Odkud ví slu-

žebnice o tomto štěstí, které nepomine? Ó zadržela by železnou rukou a silou toto vysoké, blažené štěstí.

„Potharo, povídej mi o tomto štěstí, pouč mne o tomto štěstí“.

„Velitelko, ještě nepřišla hodina, ale poznáš to. Jen jedno mi slib: tvůj manžel nesmí se dovědět o tomto rozhovoru“.

„Nesmí se dovědět? Potharo, ať jest šťasten i on, šťastnější než já, a není-li pro něho štěstí, nechci ani já mít podíl na tvém štěstí“.

„Neyo, též on nechť je šťasten, ale teprve, až to poznáš ty, sice zničí blaženost vás obou“.

A pomalu začala a opatrně, jak jí řekl Bhuta, kypřiti půdu pro seménko věčné pravdy. Vyprávěla nevěřící ženě o bytosti tak krásné, že pozemský tvor by musil zemřít slastí, kdyby na ni pohlédl pozemskými očima. A tato bytost — úzkostlivě se vystříhala slova „Bůh“ — žila již dříve než Indie zde byla ve své nádheře, a bude stále, až Indie se stane lednou pouští — tak to slyšela od Bhuty — a tato bytost zná každého člověka a každou travičku a hady a ryby v hlubinách a slyší nás, voláme-li k ní. Tato bytost může nás učiniti šťastnými a toto štěstí nebude mít konce“.

Se zadržným dechem naslouchala mladá matka.

„A tato bytost může učiniti nekonečně šťastným Džerira, dítě a mne? Jak se jmenuje tato bytost?“

Kdyby Pothara byla řekla Bůh, byla by se Neyo zlostně od ní odvrátila, neboť její Džerir znal jen nenávisť proti Bohu a výsměch Boha a rouhání Bohu. Pothara byla však chytrá.

„Nejlépe může se tato bytost nazvat „otcem“ a já denně volám k němu. Naučím tě, jak se mluví k Otci: „Otče náš, jenž jsi na nebesích!“

A Pothara naučila ji modlitbě Páně a vyzvala ji, aby modlitbu denně pronášela, že Otec ji uslyší a vezme ji, Džerira a děťátko do ochrany. Tak modlila se bezbožnice denně modlitbu, kterou Spasitel přinesl s nebe. — — —

Zcela jinaká byla rozmluva, kterou měl Džerir se svým inspektorem.

„Myslíte opravdu, inspektore, že mezi mými lidmi jsou nějakí křesťané?!!!“

„Zavedete-li vyšetřování, přirozeně neodhalíte nic, ale ujišťuji-li vás, že Nadir slyšel na vlastní uši, jak mluvili o bohoslužbách v příští den Satanův, pak věru není pochyby, že mezi našimi lidmi jsou křesťané, snad dokonce i kněz!“

„A nepoznal podle hlasu, kdo byli ti dva mužové?“

„Ano, kdyby to byl mohl poznat, pak by bylo snadné vybrat celé hnízdo. Bylo příliš tma, k tomu ještě mluvili tiše, také Nadir si vzpomněl příliš pozdě, že se měl přiblížit za nimi, aby zjistil, kdo byli ti dva křesťané“.

„Co tedy uděláme?“

„Soudím takto, pane: Že tedy v den Satanův jsou bohoslužby, to je jisté. Ale pro dvě nebo tři osoby nepřijde kněz, bude tedy jistě větší počet těch, kteří budou slaviti služby boží. Snad v některém z dělnických domků? Ty jsou příliš malé, aby pojaly větší množství, také by to bylo příliš nápadné, kdyby se mnoho lidí shromáždilo v jednom domku“.

„Myslíte tedy, že se budou bohoslužby konati v přírodě?“

„Což neskýtají jim nepřehledná rýžová pole nejlepší skrýše?“

„Máte pravdu, inspektore, a to místo musíme vypatřiti. Vezměte tedy Nadira a ještě několik jiných, jejichž ateismus je nesporně zjištěn, aby nespustili s očí ty dělníky, o jejichž smýšlení snad pochybují a nechť je nenápadně sledují“.

„To nebude možno, pane, vždyť ani nevíme, zda mezi těmi, které považujeme za našince, nejsou také zakuklení křesťané? To bychom si pěkně ustlali! A pak jest dělníků příliš mnoho, jak mohli bychom je pozorovat?“

„Pak si nevím rady“.

„Pane, snad by se mohla uvážiti tato myšlenka: Zadržte některé — ovšem nesmí věděti jeden o druhém — pod nějakou záminkou v den Satanův v Láhore. Ti, kteří beze všeho budou srozuměni, jsou našinci, nic neví o bohoslužbách, ti však, kteří se budou vytáčet a hledati výmluvy — protože by za žádných okolností nechtěli se zříci bohoslužeb — tito jsou podezřelí, ty budeme pozorovati a odkryjeme místo schůzky a kněze chytíme“.

„A prémie za jeho dopadení bude patřiti vám, inspektore“.

„O kterou se poctivě rozdělíme s Nadirem“.

„Jako důvod, že je zdržím, uvedu, že musím každého z nich v den Satanův odeslati s důležitým poselstvím, řekněme do Lhassy, Pekingu a Tokia, aby byli tedy pohotově v mém domě a nevzdalovali se. Dnes je den Leninův, okamžitě pojedu s vámi inspektore. Jak se těším! Budeme první, kteří se budou honositi slávou, že odevzdali křesťanského kněze soudu“.

Pospíšil do pokoje své choti a něžně se rozloučil s ní a s dítětem na několik dní, protože musí vykonati práci největší důležitosti. Nesměla mu říci, co krásného se dověděla. Ale tiše modlila se za odcestovavším:

„Otče náš, jenž jsi na nebesích . . . , neuveď nás v pokušení . . . zbav nás od zlého! Amen“.

Bylo to, jako při kázání našeho Pána na hoře. Skupiny mužů a žen tábořily zde a stály kolem a neodvracely svých zraků od úst indického kněze. Bylo dobře, že připadl dnes svátek apoštolských knížat Petra a Pavla na den Satanův, oficiální svátek světa, proto byla také bohoslužba na tento den ustanovena.

Bhuta mluvil svým libozvučným, trochu melancholickým hlasem o smrti sv. Petra:

„Když jsi byl mlád, opásal ses sám, když jsi sestárl, opáše tě někdo jiný . . . To řekl, aby naznačil, jakou smrtí zemře“.

Tušil něco Bhuta? Prosil svou obec, aby si vzpomínala na něho a setrvala na modlitbách, kdyby snad i jemu nastala hodina, kdy jiní ho opáší a odvedou do muk a smrti.

Několik žen vzlykalo tiše a vzhlíželo s truchlivou láskou k svému božímu poslu, zatím co muži zatínali zuby a pěstě:

„Jen ať přijdou! Nenecháme tě opásat a odvést v muka a smrt“.

Bylo to jako při horském kázání našeho Pána. Příroda sama ve své jižní nádheře a bujnosti byla posvátným chrámem, zahlaholivším v Te Deum. Bylo zde prostranství mezi rýžovými poli na jedné straně a nádhernou bavlníkovou plantáží na straně druhé. Malý oltář — jen čtyři dřevěné kůly, prkno přes to, na tom malý oltářní kámen s relikviemi, jen tak veliký, aby se mohla naň postavit hostie a kalich, bílé plátno, kříž a dvě skleničky se svíčkami — stál mezi dvěma bavlníky. Kolem dokola hluboké ticho a tísnivé horko. Tu a tam zabzučení hmyzu a křik několika papoušků z dáli.

Při této bohoslužbě uplatnil se opět krásně katolicismus Církve. U oltáře stojí kněz, prostý rýžový dělník ve službách Džerirových, jemu po boku jako pokorní ministranti obchodník bavlnou z Lahore a lékař. Tu sedí skupina žen, které sem přispěchaly z míst mnoho hodin vzdálených, aby opět jednou pookřály na duších a přijaly Chléb života. Patřily nejrůznějším kmenům, ale nejvíce zastoupeny byly chudší a prostší lidové kruhy.

Když Bhuta ukončil svou řeč, požehnal dvěma snoubencům a počal pak ihned se službami božími. Byl zde již od časných hodin ranních a zpovídal pozvolna příchozí, neboť všichni chtěli přijímat Pána, jak to také bývalo zvykem při bohoslužbách prvních křesťanů. Tábořící na zemi, unavení dalekou cestou, poklekli nyní na kolena při svatém obřadu. Ach, kdy bude jim opět dopřáno slavit služby boží. Chtějí alespoň teď co nejvíce pokladů odnésti

domů do svých chatrčí a domků, k svým pracem a utrpením a pokušením a bojům proti starému hadu, ďáblu.

Rozechvěně a tiše, že vzadu klečící sotva slyší, zní zvonek kmitajícím se vzduchem: Teď slaví Král Slávy opět svůj vjezd. Trůn jest sice chudičkový, na němž udílí audienci, ale bohatá oslava jest mu údělem: Nebe indické zdraví svého Krále a ke klanění a pozdravům přidružují se traviny a keře a vše, co tu žije a tyje a dokonce i vážné, temné hory v pozadí jakoby posílaly svůj tichý pozdrav.

A lidé, kteří se tu vrhli na kolena, jsou všude stejní a za všech dob, jejich první pozdrav je také první prosbou: „Pane, posilni našeho kněze! Pane ochraňuj ho! Pane, dej záhy minouti dobám trampot!“ A pak přijde celé velké vojsko vlastních strastí a nouzí: „Pane, ten, koho miluješ, jest nemocen, přijď a uzdrav jej! Pane, stalo se mi velké bezpráví, opustíš mne? Pane, mé dítě nekráčí tvými cestami, nepůjdeš ho vyhledat? Pane, v mém domě není míru, přijď, ty Kníže pokoje, a dej mi svůj mír!“

Jakého to máme trpělivého a milého Pána, který každodenně slyší tolik vzdechů a tolik proseb a všem slibuje, že je občerství!

Jak jej za to milují, tyto krásné dítky Indie, jak jim září tváře v oné kráse, která není z tohoto světa, která dokonce vrásčitý obličej nadechne zábleskem svatého nadšení teď, kdy všichni přicházejí, všichni ti hladoví a žízniví, chtějící jísti Chléb, jenž dává věčný život a píti z plných zdrojů Spasitelových.

Bhuta jest naplněn tichou radostí! „Pane, děkuji ti za tyto dobré lidi, že's povolal mne do své svatyně a kdybych měl proto podstoupit i smrt, tato hodina radosti a požehnání odškodnila mne přebohatě.“ Teď kráčí k mužům, klečícím vedle sebe, tento chudý rýžový dělník vedle lékaře a velkoobchodníka.

„Ó mužové, teď teprve jste muži, protože myslíte správně a důsledně a podle tohoto smýšlení jednáte a za

tím stojíte a poklekáte před tím, co poznáváte jako nejvyšší a nejhlubší, největší a nejsvětější dobro!“

Pak přistupuje k ženám a dívkám.

„Ó ženy, teď teprve jste řádnými ženami, protože toužíte po spojení se Ženichem, protože se klaníte a klečíte před tím, k němuž vás táhlo srdce nebeskou mocí“.

Co to nyní bylo? Několik lesních ptáků vzlétlo s ulekaným pokřikem nad místem spásy. Vylekal je dravý pták? Nezní to jako štěkot psů? Kupec hledí poněkud úzkostlivě na kněze, i ten stal se pozorným a snaží se rozdělit poslední účastníkům poslední drobty svaté večeře. Lékař uklidňuje své okolí:

„Vždyť jsou všude postaveny stráže“.

Tyto však spěchají sem teď bez dechu.

„Jsme kolem dokola obklíčení!“

Nepopsatelný zmatek hlasů, pláče a křiku. Jako při vypuknuvším požáru pobíhají lidé bez hlavy sem a tam, většina snaží se prchnouti rýžovými poli, ačkoliv musí vědět, že neuniknou, jsou-li obklíčení.

Několik chladnokrevných mužů zaměstnává se knězem.

„Otče, odložte rychle kněžská roucha, aby ve vás nepoznali kněze!“

A trhají mu, teď ovšem bez obvyklé uctivosti mešní roucha s těla.

„Tu jsou!“

Znovu začíná bázlivý pokřik žen. Ze všech stran sháňejí pronásledovatelé hlouček křesťanských bojovníků a přivádějí zpět uprchlíky. Džerir, sedící na bělouši, vidí ještě, jak v blízkosti oltáře dva muži — cože doktor? a obchodník, jenž od něho vždy kupuje část sklizně — snímají jeho dělníku Bhutovi dlouhé černé kněžské roucho. Teď stojí tu Bhuta jen v kalhotách a košili, z níž prosvitají holá záda.

Tedy Bhuta knězem? Na toho by si to byl nikdy nepomyslel. Žene koně ku předu a několika skoky jest u

oltáře. Bhuta poznává, že je ztracen a klesá, oddaně a tiše se modle, na kolena u oltáře.

„Jen když je sv. Eucharistie zachráněna! Leží dobře ukryta v srdcích přijímajících mužů a žen“.

„Ty Bhuto?“

Má v ruce tlustý bič z hroší kůže a bije surově do zad knězových, takže široké červené pruhy proskakují na jeho kůži. Bhuta sebou trhá, ale nemluví ani slova a klidně si to nechává líbit, když mu svazují ruce na záda, řemen kolem těla a jeho konec k sedlu běloušovu.

Státní milice vykonala rychlou práci: po třech až pěti osobách jsou křesťané spoutáni a hnáni vojáky ku předu jako stádo.

Bhuta musí běžet vedle koně, ale záhy nemůže stařec stačit a s povzdechem klesá na kolena. Džerir zastavuje, jeho celá panovačná povaha propuká proti nešťastníku a tentokráte zasvištěl bič přes obličej knězův. Avšak Bhuta rychlým pohybem chápe se ruky, držící hroznou zbraň a líbá ji.

„Děkuji ti pane, že's mne bil“.

Nadobro zaražen hledí Džerir na kněze. Takového něco se mu ještě nestalo. Netroufá si již pohlédnouti na kněze a zdržuje svého koně, když chce rychleji cválati.

Ó křesťanská lásco! jakých vítězství dobýváš i nad pyšnou myslí největších nepřátel!

V malém letohrádku v Himalajích chodila druhého rána stará Pothara jako náměsíčnice. Dělal všechno obráceně a v jejích očích byly dosti zřetelné stopy mnoha prolitých slz. Neya ptala se jí často po příčině, ale nemohla býti chytrá z odpovědí služčinych. A když Pothara opět prohlásila, že se dověděla, že lidi, které velice milovala, stihlo něco velice bolestného a proto že je zarmoucená, tu odpověděla jí velitelka potřásajíc hlavou:

„Ale Potharo, vždyť jsi nedávno vyprávěla, že ta velkolepá bytost, Otec, chce nás učiniti šťastnými. Proč tě tedy nechá truchlit?“

Ó ty mé dítě! Ano, Neyo, Otec opravdu chce, abychom jednou prožívali nesmírné štěstí, věčné a nepomíjející, ale — a teď ti řeknu opět něco nového — toto štěstí vykoupíme si nejlépe časnou bolestí, utrpením, smutkem. A že v takových hodinách ztrácíme odvahu, poslal nám tento Otec ve své lásce k nám svého Syna na zem mezi lidi. Těmto lidem prokázal nesmírná dobrodiní, uzdravoval jejich nemocné a zbavoval je malomocenství a slepcům dal zrak a žehnal jejich dětem. Neyo, kdybys tenkrát byla stála u něho se svým dítětem, byl by je také požehnal.

A za to ho lidé zbičovali do krve a přibili třemi hřeby na kůl, pak tančili kolem něho a vysmívali se mu.“

„Ó ti tygrové!“ zvolala Neya.

„On však volal k Otci, velice rozezlenému nad nevděkem těchto lidí: Otče, odpusť jim, neboť nevědí, co činí“.

Neya zaplakala.

„Ó ten nebohý, milý Syn!“

„A vidíš, Neyo, od té doby hledí každý, kdo má velký bol, v duchu na tento bolestný kůl toho Syna a srovnává svou bolest s bolestí Synovou. Pak se vždy utiší a snáší klidně své trápení. Z toho se však Otec tak raduje, že chce takovému člověku dáti věčné, nepomíjející štěstí“.

Tak uváděla Pothara, sama ještě bolestí se chvějící nad zajetím knězovým a ostatních křesťanů, svou velitelku do mysteria crucis, do tajemství kříže.

Džerir však nevrátil se domů s touž radostí, s jakou před několika dny odcestoval. Zdálo se, že něco uvedlo jej do špatné nálady. V nevědomých okamžicích přejížděl si přes pravou ruku, jakoby ji chtěl otřít, neboť . . . pálila ho pod polibkem knězovým, kterého zbila do krve.

HROBKA MUČEDNÍKOVA.

Agripina stála před zrcadlem a usmívala se vítězně: Kdo může odolat její kráse? Dokonce i chladný host otcův, pan Jetter z Mnichova, podlehl jejímu kouzlu. Až na kolena padl před ní a žadonil:

„Agripino, jste první ženou, která uvedla mou krev do prudkého varu. Agripino, jste-li hodně krutá, jste-li bez srdce, pak nechte mne k smrti zraněného vrátiti se do Mnichova.“

Nikoliv, není bez srdce. Chce na vzdory ukázati někomu, kdo ji také nazval ženou bez srdce, že má citlivé srdce pro cizí bol a svolila k zasnoubení s Jetterem. Ačkoliv, když srovnávala! Nikoliv, nesmí srovnávat, nebo propukne náhle v hysterický pláč.

Nikoliv, nebude mysliti na druhého, stojí-li nyní ženy před ní. Což není Jetter také statným zjevem? A k tomu ještě velice bohatý muž, který své ženě může vykouzlit ráj. Proč by nechytla příležitost za šos? Ale přes to mnoho by dala za to, kdyby se dověděla, jak přijal Hynek zprávu o jejím zasnoubení.

Což už je zase v myšlenkách u něho? Nechce již mysliti na toho, jenž se jí zřekl s tak lehkým srdcem a přece ona ví, že bude naň mysliti v slasti i v bolu.

A on? Sepjal vděčně ruce:

„Bohu díky, ona to dříve překonala než já. Toto rozřešení bylo nejlepší. Agripina bude žíti v lesku a bohatství, stane se hvězdou mnichovské společnosti, která ji bude zbožňovat, a bude velice šťastnou. Již nepotřebuje se v myšlenkách trápit pro Agripinu a může se vrhnouti tím lehčeji a vší silou vzdělaného a uzrálého muže na studium theologie.“

Uposlechnuv rozkazu svého vrchního pastýře, zkoušel sebe přísně a dlouho. Zápasil někdy po dlouhé hodiny před Eucharistií o milost tohoto povolání. Ptal se sebe co nej přísněji, přivedl-li to tak daleko v sebezapření, aby

myslel na Gertu bez pozemských přání, maloval si příští kněžský život v nejtemnějších barvách: opuštěn, zrazen, pronásledován, žalářován, mučen, usmrcen. A to vše nezdolalo tajné tužby, aby oblečen v bílou albu a posvátná roucha vystupoval po stupních oltáře a aby vztahoval posvěcené ruce k zázračnu.

Při tom byl neúnavný v studiu a stále bohatěji otevíraly se jeho užaslým očím poklady svaté vědy.

„Ó kdyby naše všechna intelligence dostala do rukou tato díla křesťanských duchovních velikánů, musila by bezbožnost zalézt do nejspodnějších hlubin pekla“!

A tak vstoupil jednoho dne opět do pracovny kardinálovy a vyslovil prosbu:

„Eminence, prosím o milost, abych byl přijat mezi kandidáty sv. kněžství“.

Kardinála nepřekvapilo toto rozhodnutí Hynkovo, věděl, že tento den přijde, ale v moudré opatrnosti, s jakou Církev připravuje veškerá velká díla, vyžadovalo se i zde, aby uplynula jistá zkušební doba. Teď rozpřáhl kardinál široce své paže a přitáhl přítele na svou hrud. Sdělil mu, že se musí ještě rok věnovati studiím, pak udělí mu svatá svěcení. A oznámil mu velkou radost:

On, kardinál jest povolán k sv. Otcí v záležitosti blažohřešení Rutwalda Eschenbergera a Hynek může jej doprovoditi jako sekretář a při té příležitosti představí ho kardinál Jeho Svatosti.

„Jak dalece pokročily práce v tvém pavilonku? Již delší dobu nedostal jsem se k tomu, abych tě navštívil ve tvé vile“.

„Eminence, dílo je hotovo a každou hodinu může přijmouti svatého hosta“.

„Dobře, to jest velmi dobré! Musíme si pospíšet. Hrob Eschenbergerův byl nedávno prohlížen komisí. Mají něco za luhem proti tomuto sv. pokladu. Bohu dík, strážce jest jedním z našinců, jinak by byla naše intervence skoro nemožná. Připrav se tedy: Pozítří ve 2 hodiny!“

Kardinál měl vážné důvody k obavám. Jetter přišel z Mnichova do Vídně z příkazu světové vlády jen proto, aby nařídil zničení Eschenbergerových pozůstatků. To putování k jeho hrobu, ta pověra s jeho uctíváním musí jednou přestat. A tak byl již v kanceláři připraven úřední dopis, jímž se paní Eschenbergerová zpravuje, že v zájmu a jménem lidstva budou pozůstatky jejího muže spáleny a popel rozmetán — — — — —

V noci z neděle na pondělek zastavil uzavřený automobil před strážním domkem hřbitova, z něhož vystoupilo šest mužů a neslo na svaté pole dlouhý, těžký předmět. Nikdo nepromluvil slova, nikdo neměl světla, ačkoliv noc byla tmavá. Zastavili se u Eschenbergerova hrobu a hned začali odstraňovati náhrobní kámen. Po delší práci vyzvedli rakev zesnulého a vložili dovnitř jinou úplně stejnou, ale dosti těžkou. Eschenberger byl přece velký, statný muž. Veškeré stopy nočního vniknutí byly zahlazeny, také strážce dostal příkaz, aby ještě ve dne odstranil každou stopu a každou nalomenou větvičku na zelených keřích.

Hynek byl velmi vzrušen. O půl noci přišel kardinál; paní Eschenbergerovou nezpravili o tom, aby nezjitřili znovu její bolestný smutek po zemřelém. Konečně vjelo auto do zahrady, šest mužů odneslo Eschenbergerovu rakev do besídky. Tato byla těsně uzavřena a nelišila se mnoho od jiných letohrádků. Uprostřed byl stůl, kolem zdí pohodlná proutěná křesla, stěny byly ozdobeny krajinkami a veselými obrazy, na skobě visela loutna, na níž vlály pestré fábory, úzké točité schody vedly do pěkné arkýřové věžičky.

V tomto pavilonu byla připravena skvostná kovová rakev, opatřená částečně skleněnými stěnami. Na rakvi samé byly připevněny útěchyplné křesťanské emblemy: palma, ryba, monogram Kristův a beránek, dílem ze stříbra, dílem ze zlata. Šest mužů postavilo dřevěnou rakev s Eschenbergerovými pozůstatky na zem. Jeden z nich byl zřejmě lékař, neboť dával v tomto smyslu pokyny. Navlékli

si pak tenké gumové rukavice a nasadili si masky, jakých používali v minulých válkách vojáci, aby se uchránili před jedovatými plyny. Opatrně počali otvíratí Eschenbergerovu rakev. Očekávali strašnou podívanou; rozklad musil býti právě v největším proudu.

Co to? S tichým výkřikem překvapení na rtech, vrhli se všichni bezděčně na kolena: Tu leželo Eschenbergerovo tělo úplně neporušeno, jako první den po jeho smrti, ba i rána na čele a spánku měla růžový nádech. Strhli masky, ani stopy po mrtvolném zápachu.

„Nový zázrak, bratří, pojďte a pomodleme se!“

Dojati poklekli opět všichni a pozorovali za chvalozpěvu a modliteb díků známé tahy svého svatého přítele, až kardinál dal tiché znamení. Zvedli nyní uctivě sv. tělo a ustlali mu na hedvábí přepychové rakve. Pak ji zavřeli a zaletovali, ale skleněnými stěnami bylo možno vidět tahy světcovy, který se podobal klidně spícímu člověku.

Hynek stiskl teď knoflík, připevněný neviditelně na nejdolejším stupni točitého schodiště. Teď objevilo se druhé schodiště, vedoucí dolů. Po velké námaze snesli rakev dolů.

Hrobka byla klenutá síň, asi 10 metrů dlouhá a polovici široká, ze všech stran pevně betonovaná, aby nemohla vnikat vlhkost. V předu stál oltář na šesti sloupech z červeného mramoru s pozlaceným svatostánkem, ozdoben šesti zlatými svícny. Ze svatostánku jakoby vyrůstal Eschenbergerův rodinný kříž. Na bílém těle Spasitelově byly znatelný ještě hnědé uschlé skvrny krve mučedníkovy. U paty kříže byl připevněn obraz: kněz malíř namaloval mistrně Eschenbergera, jak klesá při obraně kříže. Spodní část postranních stěn byla vyložena červenými mramorovými deskami, kdežto klenutí pnoucí se vzhůru představovalo v sytých barvách scény ze života mučedníkovy. Byl tu Eschenberger jako jinoch, jak se modlí před obrazem Matky Boží o zachování čistoty, vedle Eschenberger jako muž ve své dílně s modrou zástěrou a vyhrnutými rukávy, další obraz ukazuje Eschenbergera v kruhu své rodiny,

jak drží nejmladší dítko v náruči a poučuje, jak má posílati polibky Matce Boží; také boj o kříž byl znázorněn i zázračné uzdravení slepého Josefa; strop byl docela vyplněn scénou v nebi, jak Spasitel s mučedníky spěchá svému odvážnému bojovníku vstříc. Celek dělal v záři umělého světla neobyčejně vznešený a nádherný dojem. Pod oltářem byl dutý prostor. Do něho vsunuli rakev Eschenbergerovu a uzavřeli ji silnou skleněnou deskou. Rozsvítily-li se připravené lampy, zářila na oltářních stupních klečícímu, mírná tvář světce. Ale nebylo úmyslem vystaviti jej stále všem pohledům, nýbrž jenom ve svátky, kardinálem určené. Proto byla přišroubována ještě tenká mramorová deska s Kristovým monogramem před skleněnou stěnu.

Jakmile bude vykonáno blahořečení mučedníka — což se má státi v několika dnech — zasvětí kardinál kapli ke cti blahoslaveného Rutwalda — od onoho dne Eschenberger bude jmenován podle svého křestního jména — a odevzdá ji službám božím.

Hynek dal si také zarámovati svůj obrázek Matky Boží do slohového rámu a umístil jej zde, a každou sobotu — jako svatý odkaz jeho mrtvé maminky — bude před ním hořeti červené světélko.

Mužové oddali se ještě krátké pobožnosti před oltářem blahoslaveného Rutwalda a tiše šeptajíce vyšli pak ven.

Bylo to dobře, že relikvie Rutwaldovy byly včas odstraněny, neboť za týden byla rakev nalezená v Eschenbergerově hrobce odvezena do krematoria, a popel byl rozmetán na všechny strany. Paní Eschenbergerová protestovala sice, dostalo se jí však vyřízení, že jí nemůže býti vyhověno z důvodů veřejného blaha, když již popel „nového křesťanského boha“ byl rozmetán. A paní Eschenbergerová oddala se tiše svému bolu, klečela však ještě téže noci s Venoušem před manželovým novým stánkem

odpočinku a tiskla své rty na skleněnou stěnu. A stesk a radost udržovaly její duši v rovnováze.

Světovými novinami byl patřičně oznámen nový triumf, že nejvyšší vláda byla nucena odstraniti a zničiti předmět nejnesmyslnější pověry křesťanů, mrtvolu Eschenbergerovu. Ale mezi křesťany celého světa šlo šeptem od úst k ústům: „Sv. tělo nalezeno úplně neporušené, jest zachráněno a v důstojné svatyni uloženo“.

A uctívání blaženého Rutwalda nabylo ještě větších rozměrů a ze všech dílů světa byla hlášena kardinálovi ve Vídni zázračná uzdravení a vyslyšení modliteb.

Den po přenesení Eschenbergerově odcestoval kardinál s Hynkem do Paříže. Měl dlouhé porady s kardinálem Vittorinem, „advokátem diaboli“ v procesu blahořečení, který namítal, že Eschenberger se projevil neposlušným vůči rozkazům sv. Otce. Kardinál Koloman předložil nyní protokol celé schůze v hostinci „u Plavce“. Z ní vysvítalo, že Eschenberger byl úplně odhodlán uposlechnouti pokynů papežových a vydati náboženské symboly, a to bez odporu, a také nahlédl, že jiné chování není možné. Toto rozhodnutí bylo sděleno ostatním biskupům a Eschenberger byl jedním z posledních cestujících do Mnichova a Kolína. Byla také po ruce sdělení biskupů těchto provincií, že Eschenberger ani slovem neradil k odporu, nýbrž ke klidnému vydání. Co se však týká jeho boje, stal se tento u něho přímo psychologickou nutností. Kardinál vyprávěl, jak Eschenberger zasténal, maje se vpravit do myšlenky, že má odevzdati také svůj kříž. Ale opět byl poslušen pokynů papežových, který výslovně dovolil skrytí předmětů, věřícím zvláště milých. Co se má státi, bude-li takový předmět odhalen, o tom nebyly vydány žádné pokyny. Eschenberger byl si úplně jist, že jeho skrýše nebude odhalena a byl nesmírně překvapen, když viděl, že jest prozrazen. Kardinál vyprávěl celou historii kříže a pokračoval pak ve své obhajovací řeči: Odsuzujeme snad sv. Petra, že tasil v zahradě Gethsemanské meč k ochraně

Spasitelově a ufal služebníku veleknězovu ucho? Ačkoliv musil vědět, že Pán s tím nebyl srozuměn, jak ostatně jasně vysvítá z jeho následujících slov? Ale my si vysoce vážíme Petrova nepředloženého činu, jako výronu jeho lásky k Pánu.

Také Eschenberger ve své obdivuhodné lásce k Pánu nemyslel již na pokyny velepastýřovy, viděl jen svůj kříž v nebezpečí a kryl jej svým tělem, ba dokonce — což dlužno ještě více oceniti — nemyslel ani na svou rodinu, kterou uvrhne do neštěstí, vidí v té chvíli jen pěstě pozdvižené proti kříži a odráží je.

A že ani Bůh neshledával nedokonalosti v jeho, s lidského stanoviska nesmyslném činu, nýbrž nejvyšší lásku, lásku až k smrti, dokazují vznešené zázračné události, kterými oslavil svého svatého mučedníka, dokazuje jeho tělo, vzdorující rozkladu. A kdyby i nějaká pozemská skvrna na něm lpěla, krev jeho vystříknuvší na tělo Ukřižovaného, byla by poslední skvrnu smyla.

„Advocatus diaboli“ prohlásil se za poražena a stal se, jak se později kardinálovi přiznal, sám jedním z nejhorlivějších ctitelů nového blahoslaveného. Proces mohl býti nyní ukončen. Sv. Otec určil příští pátek k blahorečení a kardinál chtěl býti přítomen sv. obřadu.

Bývalému nevěřícímu profesorovi stala se audience u svatého Otce životní událostí. Když papežové sídlili ještě v Římě a ve starobylé nádheře vatikánských sálů přijímali poutníky na vysokém trůně, obklopeni vznešenou assistencí kardinálů a chráněni malebnou vážností švýcarské gardy, tu musili se jim papežové jeviti jako něco nadzemského a nepopsatelná úcta nutila je k pokleknutí. Hynek byl přijat Piem XIII. v prostém soukromém pokoji, ani stopy po lesku a nádheře, žádný vysoký trůn, ani skvělá družina, jen msgr. Fernandez byl přítomen audienci.

Papež byl oděn ve zcela prostém bílém taláru, ani kříž na prsou nezářil Hynkovi vstříc. A přece byl Hynek, světa zkušený, sečtělý a učený muž zcela přemožen.

Ne skvělé okolí, víra jest to, jež obklopuje postavu nejvyššího velekněze nymbem nadzemské vznešenosti: skutečný zástupce našeho Boha Ježíše Krista na zemi!

Hynek poklekl před bílou postavou a políbil vroucně její střevíce: líbá střevíce Spasitelovy, neboť není hoden dotknouti se ani žehnající ruky.

Papež byl již informován o životní cestě Hynkově a podal mu v otcovské lásce prsten k polibku. Teď chtěl promluvit k němu několik přátelských a povzbuzujících slov, ale náhle se odmlčel, jeho pohled byl jako nepřítomen, hleděl do dálky. — Dostalo se mu snad zjevení? — Pak prohlížel si opět hluboce dojat postavu před ním klečícího muže a opět pohlédl do dálky, jakoby chtěl srovnávat; a pak zpozoroval Fernandez něco zvláštního, něco, co neprokázal papež ani svým nejdůvěrnějším přátelům: zvedl mladého muže, objal jej, hleděl mu hluboce do očí a políbil jej na ústa. Hynek byl jako vůle zbaven a úplně bez vůle klesl opět na kolena; papež udělal nad ním znamení požehnání, a aniž s ním dále hovořil, propustil jej slovy:

„Esto fortis fili, magna enim te exspectant. — Buď silný synu, neboť něco velkého tě čeká“.

A když toto veliké se dostavilo, vzpomněl si Hynek na tento okamžik v tajné komnatě papežově a pochopil teprve, že Pius XIII. měl tenkrát zjevení.

Také monsignoru Fernandezovi bylo toto chování papežovo nepochopitelné. Byl poněkud rozmrzen:

„Cizincům dává přednost a nejvěrnější odpuzuje“.

Po smrti kardinála Xeresa doufal určitě, že papež odmění jeho věrné služby a určí ho za nástuce zesnulého. Co však učinil? Postavil Španěly pod jurisdikci francouzského kardinála Blanchota, a s poukazem, že mimoevropské země jsou zkráceny vůči Evropě, udělil biskupu sidneyskému kardinálský purpur a podřídil mu Australii a ostrovy Indického oceánu.

Teď ovšem nemá Fernandez na dlouhá léta naděje, neboť že by sv. Otec jednou po Blanchotově smrti povolal

Španěla za kardinála a podřídil mu Francii, jest jen pravděpodobností, ale ne jistotou, i když se staly analogické případy. Od té doby jest Fernandez mrzut. Sv. Otec to dobře pozoruje a jen se jemně usmívá.

Hynek byl přítomen papežské mši. Obraz Nanebevstoupení Páně byl zastřen červenou oponou, z níž se markantně odrážel obraz nového světce. Sv. ceremonie začaly. Vídeňský kardinál přistoupil k trůnu papežskému a prosil papeže, aby přijal do počtu blahoslavených Rutwalda Eschenbergera, padlého slavně při obraně víry. Papež dal přečísti dekrety a ohlásil pak hlasitě všem přítomným, že katolická Církev byla obohacena o novou hvězdu blahoslaveným Rutwaldem, vzorem křesťanského dělníka, otce rodiny a křesťana. Svíce zaplály, s oltáře usmíval se nový blahoslavený, k jehož prvnímu uctění klečel sv. Otec na nejdolejším stupni oltářním a první provolal:

„Ora pro nobis beate Rutwalde!“

Při této mši svaté přijal Hynek z rukou papežových sv. přijímání. Opět ustal sv. Otec na okamžik a hleděl dojatě na tvář mladého muže, v hlubokou pobožnost ponořenou.

Na konci mše sv. napomenul krátce papež přítomné, aby byli věrni právě tak v plnění povinností jako bl. Rutwald a milovali Spasitele tak, aby byli ochotni vytrpěti smrt právě tak oddaně jako on. A nyní pozvedl hlas, který se zřetelně chvěl:

„Blahoslavený Rutwalde, první mučedníku v boji světové vlády proti Kristu, vypros svou sílu a svou odvahu příštím mučedníkům! Pros za indického kněze, pros za kněze v Kanadě, kteří již úpí v moci nepřátel, přimluv se za ně, aby majíce na zřeteli tvůj vznešený příklad, nezradili Spasitele, nýbrž ať jako ty dobudou si koruny dokonalosti“.

Papeži dostalo se tajného poselství, že oba tito zajatí kněží byli již podrobeni přísným výslechům, ale že dosud zmužile mlčeli.

SVATBA — PRIMICE.

Sňatek krásné Agripiny Hegenbarthové byl i pro světové město sensací. V hustých skupinách stáli mužové a ještě více ženy před vládní budovou a očekávali příchod svatebních hostů. Říkalo se, že přispěchali i přátelé ženichovi z Ameriky, Afriky a Indie.

Agripina byla uváděna svým otcem po širokém mramorovém schodišti do sňatkové síně. Byla úžasně krásná ve svém bílém brokátu a myrtové koruně na hlavě a když se objevila, nejednou bylo slyšeti výkřik obdivu.

„A takového něco nechal si profesor ujít“, divilo se několik mladých mužů.

Agripina přelétla hrdým pohledem čekajících. „Nikoliv, samozřejmě tu není ten, jemuž by dnes muselo býti bolno u srdce, kdyby mne viděl“.

Ale on zde nebyl a nevěděl o ničem. Již před mnoha dny opustil svou vilu „Orlík“ a odešel do ústraní v opuštěném lese, do domku, kde prožívali jeho předkové radost i žalost. Konal ve své majestátní samotě poslední exercicie jako přípravu na poslední velké svěcení.

Ženich Jetter byl doprovázen svým australským a indickým přítelem, k nimž přidružili se pak ostatní hosté. Oddavky vykonal vysoký úředník a blahopřání trvala jen krátce. V Hegenbarthově domě byla připravena drahá tabule. Jetter byl celý blažený a měl oči jen pro svou mladou choť. Jeho čtyři přátelé uchýlili se však do výklenku a bavili se svým zvláštním, jen jim srozumitelným způsobem.

„Příteli Džerire“, káral Flitger Inda, „o tobě slyším pěkné věci. Ty! A ještě k tomu činíš pokusy k vysvobození chyceného kněze! Což se's dal také mezi křesťany?“

Tato otázka zněla skoro vyhrůžně. Ale Džerir zasmál se z plna hrdla:

„Jaké to podezření, Flitgere! Jsem málem nad tím uražen“.

„Ale skutečnost je dokázána“, namítl Ben Sibni.

„Tomu se, přátelé, nedivte! Bhuta byl jedním z nejlepších mých pracovníků a skutečně dobrý člověk. Bylo mi ho líto. Toť vše. Myslel jsem si: Z vděčnosti ke mně, svému ochránci, odloží jistě svůj blud, proč by měl býti tak ukrutně usmrcen?“

„Pak nemáš ani zdání o fanatismu těchto lidí. Nepohnou-li ho ani hrůzy smrti, aby se zřekl svého bludu, tím méně vděčnost. Události to přece dokázaly: ani Kanaďan ani Ind nedoznali ničeho a vzali svá tajemství s sebou do hrobu. Však budoucně dovedeme rozvázati jim jazyky“.

„Ale říkejte si, co chcete“, namítl opět Džerir, „jsou to hrdinové svého přesvědčení. Byl jsem při popravě Bhutově. Žádné chvění neprozradilo jeho zajisté mohutného rozrušení, a ještě na popravišti na otázku, chce-li svůj život zachránit a dosíci skvělého státního postavení pouhým udáním jména papežova nebo svého biskupa, vykřikl své hlasité, příkré „nikoliv“, že to znělo po celém náměstí“.

„Tu vidíte sami, přátelé, jak nebezpečný je tento blud, jak hluboce ještě vězí v mozcích a kolik práce musíme ještě vykonat. Teď jsou světové zákony proti kněžím již přes rok v platnosti a chytili jsme teprve dva, není to žalostné?“

„Což, Flitgere, nemáš bližších zpráv o dopadení irského kněze?“

„Byl prý chycen, ale cestou do Vídně ztratil jsem styk a nevím, je-li to pouhá pověst nebo pravda. Ale je-li to pravda, co jsou tři proti tisícům, kteří provozují ještě své neblahé řemeslo?“

„Tisíce? Snad přeháníš, Flitgere“.

„Svět je veliký, přátelé. A kdyby malá země, jako Alpy, měla jen dva kněze — má jich však více — pak bylo by pro celý svět daleko více než tisíc kněží“.

Otec nevěstin přistoupil ke skupině. Přimhouřil oči:

„Nemáte nic nového, přátelé, v kapsách?“

Flitger blížil se svými ústy k uchu tazatelovu:

„Něco nového? Nové světové město“.

„Cože?“

„Příští shromáždění to rozhodne. To stále překládání shromáždění z jednoho města do druhého, z Washingtonu do Cařihradu, z Moskvy do Tokia, nemůže se trvale provádět, a konečně každý národ má právo požadovati zasedání ve svém hlavním městě a je-li to neproveditelné, cítí se celý národ uražen ve své národní cti“.

„A pak“, vpadl do toho Salman, „musí atheismus sám vytvořiti něco reprezentativního, co postaví daleko do stínu výtvořky křesťanské epochy. A to musí býti nové hlavní město světa“.

„A kde?“ tázal se Hegenbarth do nejvyšší míry vzrušen.

„Na tom se musí poslanci usnésti a ještě mnoho vody proteče Dunajem, než nabude plán určitých forem“.

Džerir přinesl Agripině pozdravy své choti a odevzdal jí jako dar nádherný dýmant.

„Musíte poznati Neyu a mého malého Puru, vy nejkrásnější mezi ženami“, lichotil. A Agripina se smála:

„Řekl byste to také, kdyby vaše Ney byla zde, vy nejkrásnější mezi všemi muži?“

Ó věděla, že lže. Nejkrásnější mezi všemi muži! Ženu, která ho zajímá, chtěla by nenáviděti, nenáviděti s vášnivou slastí. A nevěděla, že již nenávidí tuto ženu: tuto sponsa immaculata, tuto ecclesia sancta (nevěsta bez poskvrny, svatá Církev). Zase se přistihla při myšlenkách na Hynka.

„Přátelé“, Flitger řekl to pohlédnuv letmo na mladého muže, který tak vesele žertoval s nevěstou, „přátelé, Džerir se mi nelíbí. Nepřestoupil snad k nepřítelům? Pak... pak... bylo by to strašné pro nás a... pro něho“.

Ale přátelé odporovali a brali Džerira v ochranu. Že se však ujal kněze jen proto, že byl jeho dělníkem, vzbudilo podezření Flitgerovo. A rozhodl se, že dá Džerira tajně pozorovati.

— — — — —
Josef šel s Eliškou, která značně vyrostla, mimo jasně ozářená okna.

„Ach, Josefe, kdybys byl viděl nevěstu! V jedné staré knize u nás je obraz princezny Marie Antoinetty, ta vypadala právě tak“.

„A až bude Eliška jednou nevěstou, pak si bude ženich také myslet, že je krásnější než princezny celého světa“.

„Myslíš Josefe? Nebudu se asi nikomu líbit“.

A Josef ještě neobratný a bez nějakého zlého úmyslu pleskne:

„Velice se mi líbíš, Eliško, a až budu jednou potřebovat ženu, pak to musíš být ty“.

Již mnohokrát spřádal podobné tajné nitky. Teď si odbyl tovaryšskou zkoušku, stal se velice zručným a záhy se osamostatní. Ó jak děkuje zesnulému mistru! Docela ožil, zpívá a hvízdá si při práci celý den a odvádí paní mistrové každý vydělaný groš, takže tato mu dokonce přátelsky mnohdy peníze vrací.

„Nikoliv, Josefe, těší mne, že's tak vděčný, ale nechci využití tvé dobroty“.

A tak povstává vždy přátelský spor mezi mistrovou a tovaryšem. Až jednou přijde pravý čas, chtěl by své nitky ještě pevněji připoutati k rodině a k tomu má mu dopomoci Eliška. A dnes prozradil se jí, aniž to byl jeho úmysl. Neškodí, možná, že je to dobře, vžije-li se Eliška pomalu do této myšlenky. Vždyť není právě ošklivý. A vrhá při tom tajně ze svých jasných očí, na nichž není dnes vidět, že byly kdysi uhaslé, samolibý pohled do jednoho z velkých zrcadel.

Eliška má však zcela jiné myšlenky v hlavě, než budoucí sňatek s Josefem. Má být při nastávající primici důstojného pána primiční nevěstou.

Tato čest dělala ji šťastnější, než kdyby byla skutečnou nevěstou. Bude mít primici v kapli „svat. Rutwalda“. Ano, její milý tatínek jest světce v nebi. Nedávno odcestovala matka s Venoušem. Vyprávěla pak celá radostí záříc, jak přišli do domu papežova. Byly jim zavázány oči a dlouho byli voděni sem a tam, a když

jim sňali pásky s očí, spatřili se v nádherném kostelíku a na oltáři byl obraz drahého otce a kolem jeho hlavy svatozář. A byl tu sv. Otec a biskupové, také pan kardinál a profesor Hynek a mnoho cizinců. A bylo to tak krásné a dojemné, jak předstoupil pan kardinál s několika biskupy a třikrát naléhavě prosil o svatořečení zesnulého Rutwalda, jak papež padl na kolena a vzýval Ducha Sv. Pak vstal a ohlásil, že blahoslavený Rutwald je světce. Teď zvonili všemi stříbrnými zvonky a obraz nového světce zazářil, když papež před ním poklekl a po prvé jmenoval jej sv. Rutwaldem. Matka, zalita slzami, mohla sotva vidět.

A po jejich návratu konal kardinál v kapli sv. Rutwalda slavnostní bohoslužby, při nichž Eliška směla také býti a tenkrát byla Hynkem tážána, chce-li býti jeho malou primiční nevěstou. Jen kdyby ten čas chtěl rychleji utíkat, nemůže se již dočkat radostného dne. — — —

Svatá svěcení uděloval kardinál třem kandidátům ve své domácí kapli. Hynek byl úplně klidný a sledoval sv. výkon s hlubokým porozuměním a se svatou radostí. Súčtoval již se světem a s jeho ovzduším, když při svém přijetí do Církve ohlásil kardinálovi své přání stát se knězem. Dnešní den byl jen korunováním tohoto přání, nehleděl již zpět, nýbrž kupředu.

Když po kněžském svěcení opustil dům vrchního pastýře v občanském šatě, s dobře pěstěným plnovousem, jako cíl mnohého ohnivého pohledu krásných ženských očí, nikdo z chodců by nebyl tušil, co se s ním dnes stalo: že tyto ruce, točící elegantní hůlkou, byly před několika okamžiky pomazány sv. olejem a že neviditelná pečeť byla vtlačena nesmazatelně na jeho čelo: sacerdos in aeternum, knězem na věky podle řádu Melchisedechova. Zdálo se mu skoro, jakoby lidé pozorovali, že je nově vysvěceným knězem. Pospíšil si, aby co možná rychle byl již doma. Dnes, kdy nese nebe ve svém srdci, chce býti vzdálen profánních zraků a sám dlíti se svým Bohem.

V odpoledních hodinách navštívil svatyni sv. Rutwalda a stál hluboce zadumán před obrazem Matky Bolestné, před níž hořelo dnes světélko. Co vše událo se s ním ode dne, kdy se rozhodl, že obraz bezbožníkům nevydá. Dnes sklízí dík Matky Boží, která jej přivedla do služeb svého Syna, cui servire regnare est, jemuž sloužiti, znamená panovati.

A když četl ve svaté knize, která se měla teď státi jeho stálou družkou životní, verše žalmu: filius meus es tu, hodie genui te, není to, jakoby se opět nad Táborem nebe rozevřelo a on slyšel hlas shůry: jsi mým milovaným synem, dnes, právě dnes v den, kdy vyšplhal ses na Tábor svatého kněžství, zplodil jsem tě. A jeho duše přetékala svatým plesem.

A když se stmívalo, navštívil také hrob pozemské matky, neboť i jí byl zavázán velkými díky.

Jako primiční den určil si za tři dny připadající svátek sv. Rutwalda.

Ráno, když ještě bylo tma, zmocnila se ho náhle velká úzkost. V exerciciích bývala často srovnávána mše s cestou na Golgothu a teď jako nikdy spatřil před sebou svou Golgothu v děsivé zřetelnosti: osamělá bude jeho životní cesta. Teď, kdy rozhodnutí již padlo, zalézá do něho ona nadlidská oběť: že zůstane osamělý a nenáviděný, že bude musiti se skrývati před slídičskými psy nepřátel a u každého nemocného, ležícího na smrtelné posteli, napjatě naslouchati, nepřicházejí-li a nesváží-li a neodvedou ho do vězení — v muka mučednická — v předčasnou smrt — jej, který mohl vésti nejpohodlnější, nejradostnější život, aniž při tom potřeboval zraditi křesťanství.

Hynek vyskočil z lože a setřel si těžké kapky potu.

„Odstup, Satane! Chceš mi ztrpčiti nejkrásnější den?“

Vplížil se do hrobky sv. Rutwalda. I zde obklopovala ho nejhlubší samota, ale jeho srdce plesalo teď v radostné jistotě:

„Čím osamělejší je to kolem tebe, tím hlasitěji mluví Bůh k tobě“.

„Ó sv. Církvi, jak jsi moudrá, že dáváš svým slu-
hům osamělost jako družku do kněžského života, na
místě ženy a dítěte!“

Hledí vzhůru ke krvi zbrocenému kříži a dolů na
slavného mučedníka:

„Ó Pane, jak mohl jsem já, jenž chce býti tvým u-
čedníkem, jen na okamžik váhat nésti tvůj kříž, kde sv.
Rutwald ani na okamžik se nerozmýšlel obejmouti tento
kříž a za to odhodil rodinné štěstí a život!“

Teď čekal Hynek pln vznešeného klidu a v toužebné
radosti nejkrásnější hodinu svého života.

Opět hořelo světélko před obrazem Matky Bolestné,
na oltáři byla rozžata všechna světla a lampy, v tom zá-
řila hluboká červeň růží ze zelené listnaté okrasy, mra-
morová deska byla u oltáře odstraněna, sv. Rutwald, jehož
svátek bude dnes po prvé slaven, má býti viditelný všem
návštěvníkům. Tito přicházeli pomalu, jeden po druhém
a poklekli ke krátké modlitbě před oltářem světcovým.
Bylo viděti mnohou známou tvář mezi přítomnými: rodinu
Eschenbergerovu s Josefem, zřízence elektrické dráhy,
dnes však v taláru a fialové mozzetě, a herce, nesoucího
kolem svých beder provaz sv. Františka, hostinského od
„Plavce“, krejčího, ostatní kněze vídeňské, kteří se mohli
uvolniti pro tento den a Sestru Agathu.

Teď vstupuje kardinál ve své celé biskupské nádheře
a jemu po boku, bledý, v černém taláru, kolem paže ze-
lený myrtový věneček, nový kněz. Dnes jest přece jeho
svatební den a před ním kráčí symbol mystické nevěsty:
děvčátko v sněhobílém závoji a na hlavě korunu nevěsty:
oblouček s trny.

Teď došli k oltáři, počínají významné modlitby. Kar-
dinál má sám primiční kázání; navazuje na dnešní slavnost:

„Sv. Rutwald jako otec své rodiny za svého života
a jako velekněz ve své smrti“ a přechází na kněžský život,
který má býti také životem věrné otecké starosti o své
svěřence a obětním životem až k smrti a ještě ve smrti.

Vývody tohoto muže, který mluvil jako někdo, jemuž je dána moc, učinily hluboký dojem na všechny a upevnily je opět v jejich lásce k těm, kteří považovali život za bezcenný, z lásky k nesmrtelným duším.

Teď oblékají nového kněze ve svatá roucha. Chvějícími prsty se opásává a přistupuje k první oběti. Sestra Agatha sleduje každý krok tohoto mladého kněze. Náhle se leká. Není tento oltář celý ponořen v krvi? Tu klečí kardinál a s něho stéká krev purpuru, nový kněz jest zahalen v krvavě rudé rouchu, červeně jako krev třpytí se dalmatiky asistentů a rudé růže visí tam nahoře jako velké kapky krve. Otřásá se zimou a v prudkém zděšení spíná ruce. Pak opět činí si výčitky pro svou roztržitost. Což není dnes svátek mučedníkův, tu musí býti vše červené! Ale slovo krev tíží ji po celou mši a stále musí se zmužovat k svaté radosti, kterou probouzel tento dlouho toužebně očekávaný den v jejím srdci.

Ale Hynek, po kající stupňové modlitbě, do níž vložil veškerá poblouznění své nevěry, stoupá vzhůru k obětinnému oltáři. Počátek mše sv. Rutwalda zní:

„Budiž mne vzdáleno, abych se něčím honosil, leč v kříži našeho Pána Ježíše Krista, v němž mně svět a já světu odumřel. Gloria Patri...”

Jak mohl jen váhati před několika hodinami! Co je mi ještě po světě? Čím jsem ve světě? Mrtvý! Zemřelý! A kříž Páně uchopím s veškerou láskou, to budiž mou slávou, mým životem, mou nadějí a mou útěchou teď a na věky.

Gloria in excelsis Deo!

To jest chvalozpěv jeho duše, nemohoucí již uzavřít v sobě svůj jásot, a přidružuje se k andělům, aby v jejich společenství pěla chválu Pánu. Ano, zvolil nejlepší podíl, protože smí teď sloužiti Tomu, který jest solus Dominus, solus Altissimus — jediný Pán, sám Nejvyšší!

Oremus!

Nyní následuje církevní modlitba k sv. Rutwaldovi, kterou složil sám sv. Otec:

„Ó Bože, který jsi vybavil svého svatého mučedníka Rutwalda nadpřirozenou silou, aby dal v sázku svůj život v obraně vznešeného znamení naší spásy: propůjč i nám, abychom toto znamení jako dědictví našeho Pána Ježíše Krista pokorně uctívali a vítězně za ně bojovali. Skrze téhož Krista Pána našeho ... Amen“.

Jako epištolu zvolil papež ono místo Skutků apoštolských, jak nepřátelé kamenují sv. Štěpána, až odevzdává svou duši Bohu. Tak dostal i sv. Rutwald první smrtelné rány od nepřátel Kristových a již leže v krvi, odpustil i on jako Štěpán svým vrahům. Jako Graduale bylo vzato místo z III. žalmu:

„Šťasten muž, bojící se Pána a nalézající zalíbení v přikázáních jeho. Sláva a bohatství sídlí v jeho domě a jeho spravedlnost trvá na věky. Kdo seje v slzách, sklídí v radosti. Pán posadil mu korunu na hlavu z nejskvostnějšího kamení“.

V evangeliu byla předčítána perikopa Matoušova:

„Za onoho času přistoupili žoldnéři k němu a vztáhli ruku na Ježíše a jali ho. A aj, jeden z těch, kteří byli s Ježíšem, vytasil meč a udeřil žoldnéře veleknězova a uťal mu ucho. Tu pravil Ježíš k němu: Schovej meč svůj v jeho místo, neboť všichni, kteří s mečem zacházejí, mečem zahynou. Nebo myslíš, že bych nemohl poprosit Otce svého a on poslal by mi teď více než dvanáct pluků andělů? Jak by ale pak bylo Písmo naplněno, že se tak má státi? V téže hodině pravil Ježíš k zástupům: „Jako na vraha vyšli jste s meči a holemi, abyste mne jali“.

Neodehrála se v Eschenbergrově domě podobná scéna? Tu přišly celé zástupy se svými zbraněmi a vložily ruku na Spasitele na kříži, aby se surovým násilím odvěkly jej do města. A jako Petr, staví se i sv. Rutwald na obranu před Spasitele a přichází o život podle slov Spasitelových mečem, a zaplatí životem svou odvahou.

Credo in unum Deum!

Jak krátce za ním leží doba, kdy volal: není Boha! Toto důvěrné credo před celým zástupem křesťanů má být náhradou za jeho dřívější nevěru. A kdyby měl dostat příkaz: pro tuto víru passus et sepultus est, neochvějně přizná se k této víře, neboť za passus et sepultus stojí v Credo radostné: resurrexit... ascendit in coelum... credo in vitam aeternam!

Obláčky kadidla stoupají vzhůru, mladý kněz nakuřuje obětní dary: teď ó Pane, jen chléb a víno ti obětuji, ale od této hodiny jsem odhodlán obětovati ti více: svůj čas, své zdraví, své schopnosti, svůj kvetoucí mladý život.

Sanctus, sanctus, sanctus.

Hlas knězův klesá až v šepot. Posvátný okamžik se blíží. A nyní drží bílý chléb v rukou. Jest to možné? Svět venku popírá vše nadpřirozené a teď má ruka a má ústa mohou způsobiti něco, co přesahuje veškeré síly rozumové? Jest to možné? Ale on to ví a věří v to a pokleká před tajemstvím a klaní se.

Po prvé, člověk kdysi nevěřící, vykonal vznešený zázrak proměňování. Jak spočívají jeho oči na bílé způsobě, jakoby musily proniknouti závojem tajemství a spatřiti tělo bez poskvrny, jak bylo zrozeno z Marie Panny, a první slovo, které šeptá na první pozdrav tomu, jehož jaksi zrodil a nyní lidu ukazuje, zní:

„Můj Spasiteli, miluji tě nekonečně, nevýslovně“.

Nyní požívá sv. Boží tělo a rozděluje těm, kteří se tísní k mladému knězi: všichni, všichni.

Tiše modlí se Postcommunio:

„Kristus jest můj život a smrt, můj zisk“.

A na konec přicházejí všichni k němu, kardinál i Sestra Agatha, mladí lidé a životem uzralí, prosíce o první požehnání mladého kněze, který má přece zvláštní sílu, vždyť tyto ruce dostaly při sv. svěcení plnou moc, aby „požehnáno bylo to, co požehnají tyto ruce“.

Pak pozvolna vyprázdnila se svatyně. Hynek modlil se na stupních oltáře své první díkůvzdání po mši svaté.

Benedicite!

Nemůže, jeho srdce je plné, proto:

„Ó slunce, vy hvězdy, vy vody pod nebem, krupobití a dešť, blesk a hrom, chvalte Pána!

Ty země, veleb Pána!

Vy stromy a keře, chvalte Pána!

Ty moře s tvou zvířenou, ty ovzduší se vším, co v tobě se pohybuje, ty země s tvými tisícerými tvory, chval Pána!

Vy všichni lidé, ty Israeli, vy kněží, chvalte Pána, neboť je dobrý a jeho milosrdenství trvá na věky“.

A večer zastával již svůj sv. kněžský úřad, byv povolán do nejzazšího předměstí, kde člověk, chvějící se věčností vstříc, toužebně očekával jej a jeho útěchu.

Tak skončil Hynkův primiční den.

POUT.

Zatím co Hynek krácel cestou práce a sebezáporu, letěla Agripina z triumfu do triumfu, od požitku k požitku. Jetter skýtal své mladé, všeobecně obletované choti v pravdě královský život, takže Hynkův obraz počal blednouti v její vzpomínce. To by jí nebyl mohl poskytnouti její první snoubenec.

Jen jednou počalo se její srdce chvěti, když s Jetterem navštívila indické přátele v Lahore. Neyá byla rozkošná a přece necítila se Agripina k ní nakloněna. Byla tak něžná, tak cituplná. Agripina slyšela také z Neyina vyprávění o její lásce. Jakou odvahu a vytrvalost měla tato malá paní! A Neyá pravila:

„Od svého Pury nebyla bych upustila, i kdyby mi byla zmizela veškerá naděje, že jej kdy naleznu“.

Řekla to tak samozřejmě a tak půvabně, že sama krásná Agripina byla zaujata kouzlem mladé bytosti. Ale hned, s malým nádechem výsměchu, odpověděla jí:

„A co byste byla měla ze života, kdybyste byla musila čekat deset nebo dokonce dvacet let na své štěstí? Zda-li byste se tu nebyla poohlédla po jiném štěstí?“

Tu vstala Ney, její oči pohlédly ohnivě na Agripinu, takže sklopila zraky.

„Co bych byla měla ze života? Nejsladší vzpomínku a nejradostnější vědomí, že jsem zůstala věrnou milovanému muži. Jak bych mu byla kdy mohla říci, že jsem ho milovala — a nezůstala mu věrnou?“

Agripina naléhala k brzkému odchodu. Slova Neyina zaryla se do ní jako bolest palčivých ostnů.

„Milovala jsem Hynka, když jsem mu nezachovala věrnost? A on, Hynek?“

Jak tak sní ve své tmavočervené vzducholodi v kabině, stojí opět živě před ní Hynek, tento polozapomenutý snoubenec. Jak hledíval na ni vždy tak dobrosrdečně! A při tom dovedl tak pěkně říci: „Agripino, mám tě tolik rád.“

Tak nepohlédl Jetter na ni ještě nikdy. Jeho pohled byl žhavý, spalující slunce, a Hynek byl jarem, v jehož slunci každý rád sedí. A toto jarní slunce, které nepálí, nýbrž vykouzluje tisíce a miliony květin, ustoupilo před žářem letního slunce. Že i ona nedostala úžeh! Agripina vzdychala, že se její muž udiveně na ni ohlédl. Proč musí teď stále mysliti na Hynka? Vždyť je po všem, po všem!

A neujasnila si, že Neyina slova o lásce, která se musí osvědčiti ve věrnosti, probudila její ve slastech a požitcích uspané svědomí.

Několik týdnů poté potkala Agripina Hynka. Byla na krátké návštěvě u svého otce, který měl opět jednu ze svých proslulých přednášek v obrazárně — bývalém chrámě sv. Štěpána. Agripina stála na Jidášově náměstí a pozorovala podivuhodně vypracovanou starou skříňku. Již chtěla vstoupiti do obchodu, aby ji koupila, tu zahrnul Hynek za roh a stál před ní. Zdál se býti více překvapen než ona, která se také dříve opanovala. Hynek zdvořile pozdra-

vil a chtěl jít dále, ale Agripina jej oslovila, jak se zdálo, docela nepředpojatě.

„Zpyšněl jste, pane profesore, že neuznáváte za hodnu slova starou známou?“

„Odpusťte, Agripino, neměl jsem odvahy vás oslovit.“

„Ach, cítí se vinen“, zajásala uvnitř.

Ale nyní zdálo se, že jeho odvaha se zdvojnásobila, uhodil přímo na hřebík:

„Slyšel jsem o vašem sňatku, Agripino, a že jste šťastna, to vidím“.

„A jste zajisté trapně dojat?“

„Znáte mne tak špatně? Nikoliv, Agripino, buďte šťastna! Nikdo nepřeje vám toho ze srdce více než já“.

Řekl to svým starým, dobrosrdečným tónem, že bylo Agripině vesele i bolno u srdce.

„A vy Hynku?“

„I já jsem šťasten, neboť mám mír“.

Uklonil se a spěšně odcházel.

Agripina hleděla za ním, pokud ho bylo vidět.

Jsou jeho poslední slova pravdivá? Ale proč prchá před ní tak spěšně? Obává se, že by delším stykem s ní mohla se otevřít zavřená rána? Však ona mu tu ránu roztrhne, bude jí slastí, rozjitří-li tuto ránu ke krvácení, neuteče Hynkovi, nýbrž vyhledá další příležitost k rozmluvě.

Nebohá netušila ani, že Hynek proto tak rychle zkrátil shledání se svou bývalou snoubenkou, protože na jeho srdci spočíval hedvábný váček s drahocenným pokladem, který chtěl přinést muži, se smrti zápasícímu.

— — — — —

Také Neyiny dojmy pokud se týkalo Agripiny byly protichůdného rázu. Její elegance, její krása a roztomilost ji okouzlovaly, ale její srdce se nerozehřálo a když pozorovala, jak využívá všech dovedností ženské vědy, aby probudila pocit líbivosti i u Džerira, cítila se Neyu odpuzovanou. Ovšem zapovídala jí povinnost zdvořilosti, aby

dala Agripině znáti svou nechuf, ale oddychla si blaženě, když byla s Purou opět o samotě.

„Té dámy už nezvi, Puro!“ Prosila chotě.

„Dítě, teď musíme oplatit návštěvu v Mnichově“.

„Nikoliv, nepůjdu tam, musíš najíti omluvu pro mne“.

„A proč ne, má lotosová květino, nelíbí se ti? Jest velice duchaplná, možno se s ní dobře bavit“.

Do Neyiných očí vstoupila slza.

„A proti této růži zdá se ti malá lotosová květina poněkud nepatrnou?“

Džerir se srdečně zasmál.

„Tedy proto? Nikoliv, neobávej se ničeho, má jediná, má sladká!“

Zasypal Neyu nesčetnými výlevy své něžnosti, takže opět šťastna obrátila k němu své oči. Ale ještě ji trápí, že musí před Purou dosud skrývat, co se s ní stalo. Již dávno ví, že nadzemský Otec, k němuž se modlití ji Pothara naučila, jest světovou vládou sesazený Bůh, jehož syn jmenuje se Ježíš Kristus, zrozený z Marie Panny, který trpěl a zemřel a třetí den opět vstal z mrtvých. A co Pothara není schopna vysvětliti, to doplnil křesťanský kněz, kterého navštěvovala časem s Potharou v Delhi.

Teď připravovala se na křest.

„Ó kéž bych mohla své štěstí sdíleti s Purou!“ To byla její bolest. Ale poznávala sama, že rozhořčený nepřítel Kristův nestane se rázem beránkem, k tomu je třeba mnoho milosti a mnoho modlitby. Tu a tam přivedla řeč na křesťanské náboženství, ale on dosti nevrle odmítl jakýkoli úvod do této věci.

„Žiješ mnohem pokojněji, nevíš-li nic o tom“.

Obrátila-li však rozhovor na Bhutu, umučeného kněze, rozčiloval se někdy s počátku, pak ale sám připustil, že zákony vůči němu byly vlastně krutě použity.

„A nemáš tolik vlivu, aby tyto zákony byly opět odstraněny nebo alespoň zmírněny?“

Džerir spatřil však Flitgerův planoucí zrak před sebou:

„Nikoliv, ostatní všichni jsou Flitgerova názoru“.

A Neya uhodla pozvolna strašlivé tajemství měsíčních schůzek pěti přátel.

Byla na svátek Neposkvrněného početí pokřtěna v Delhi na jméno Marie. Pothara, služebnice, byla kmotrou kněžninou.

Její blaženou vnitřní radost zakalila však záhy náhlá bolest: Malý Pura onemocněl, brzy po vánocích. Byla to záhadná nemoc: dítě počalo odmítati stravu, a když mu přece lichotkami bylo něco vnuceno, zvrátil to skoro vždy malý žaludek. Džerir a Neya se velice ulekli a zavolali lékaře. Byl to křesťanský lékař z Lahore, který byl po tříměsíční vazbě pro spoluúčast na náboženském obřadu propuštěn. Shledal sice vnitřní orgány dítěte poněkud choré, ale nejevil obav. Při druhé návštěvě radil rodičům, aby přivolali proslulého internistu z Lahore, neboť Pura zhubeněl a zřejmě scházel. Narychlo přivolané první medicínské kapacity indické řekly Džerirovi otevřeně, že dítě bude již jen krátce na živu.

Džerirova bolest byla nesmírná a bezmezná. S jakou touhou očekával toto dítě, a pro toto děfátko byl by málem ztratil svou ženu, toto dítě, které denně stávalo se mu půvabnějším, mělo zemřít. Uháněl jako zběsilý, aby bolest setřásl, dlouhé hodiny svými rozlehlými láný a vracel se domů bezútěšnější. Klesal u lůžka dítěte a plakal zoufale do peřinek.

Tehdy vždy Neya vstoupila něžně do pokoje a položila mu ruku na hlavu:

„Nezoufej ještě, Puro, snad ještě Bůh pomůže!“

Nebránil se tomu, že vyslovila jméno Boží. Ano strpěl, že poklekla vedle smrtelného lože a posunovala šňůrou perel ve svých prstech: „Jehož jsi, Panno, našla v chrámě!“ ... „Pomoz mi opět zachrániti dítě, jež lidská moudrost má za ztracené“.

„Jenž pro nás těžký kříž nesl“.

„Spasiteli, je-li to vůle tvá, dej nám síly, abychom nejtěžší kříž rodičů snášeli jako ty“.

„Jenž vstal z mrtvých“.

„Ó Pane, nevzdávám se naděje, že i toto dítě může vstáti zdrávo ze smrtelného lůžka“.

Džerir hleděl jako šílený na modlíci se rty ženiny. Ležela nějaká tajná naděje v tomto pohledu? Naděje v Toho, kterého popíral?

Ale dítě stávalo se stále ubožejší.

Ještě jednou propukl celý vztek nevěřícího živelnou silou, strhl perlovou šňůru své ženy a mrštil jí o zem.

„Zanech pověry, Neyo, tvůj Bůh tě neslyší, tvůj Bůh jest ukrutným bohem“.

Ani si neuvědomil, že tato slova byla již přiznáním jsoucnosti Boha, třeba že krutého.

Neya zvedla opět růženec a pohlédla vyčítavě na Džerira:

„Urážíš Boha, Puro, jak ti má pomoci?“

Ale se svou silou byla v koncích. Skryla svou hlavu na jeho prsou a vyplakala se. A on, aby ospravedlnil svou nevěru, pravil:

„Vidíš, ani ty nemáš již naděje“.

Neya se okamžitě vzpamatovala.

„Puro, když proti veškerému očekávání se naše dítě uzdraví, uvěříš pak?“

Džerir však mlčel.

„Puro, uvěříš potom?“ zněla naléhavěji otázka vedle něho.

Džerir pohlédl na chroptící dítě. Povolal první lékaře Indie a jejich rozsudek zněl: bez naděje.

Nevěřil jim a zavolal kapacity z Evropy a slyšel totéž slovo. Teď jim věřil a také denně viděl, že měli pravdu: bez naděje!

„Puro, uvěříš pak?“

Kdyby nemožné stalo se možným? Pak, pak, pak jako myslící člověk musí věřiti v existenci nadsmyslných mocností.

„Pak bych uvěřil, Neyo, ale nestane se to. Bez naděje!“

A Neyo přimkla se k tomuto slibu.

„Bože můj, přivedu ti nového učeníka, nového bojovníka pro tvou věc, učiň zázrak!“

A její mateřské srdce se třáslo a křičelo stále k nebi:

„Učiň zázrak!“

Ale nebe zůstalo zatvrzelé. Džerir chodil kolem se zaťatými zuby, styděl se, že si dal vůbec vyrvati tento ústupek. Vše jde v přírodě svým železným chodem, a žádná světská a žádná nadsmyslná moc není s to, zasáhnouti do kol. Smiřoval se s tím teď posledním koncem dítěte. Jen v mateřském srdci kvetla stále ještě nepatrná květinka a když již se Neyo chystala vytrhnouti tuto květinku z kořínků, vždy opět ustala.

„Neyo, mé dítě“, stará služebnice přistoupila k ní, „Neyo, mé dítě, slyšela's již o zázracích nejnovějšího světce? Jeho hrob je ve Vídni a je vyhledáván všemi, kdo jsou ve velké bídě.“

Neyo s počátku dobře nerozuměla. Jak? Sv. Rutwald že by mohl pomoci jejich dítěti? Jak tu vstoupila nová krev a život do jejích tváří a veškerá únava prchla z jejích údů!

Pout k hrobu sv. Rutwalda.

Hned odjížděla Pothara do Delhi ke knězi, který Neyu křtil a přivezla patřičné pokyny a vysvětlení.

Džerir odešel do své ložnice — nemohl již bez muk patřiti na své umírající dítě — a vrhl se oblečen, bez spánku a snu na své lože a čekal jen na plouživé kroky. Přinesou mu tu zprávu? Pojď, teď nastal konec? Ale nikdo ho neleká. Konečně přišel sluha a ohlásil mu, že obě ženy v jeho vzducholodi odcestovaly do Vídně, aby pro dítě vyhledaly nejlepšího lékaře světa.

Džerir vrhl se opět na lože, tupý, tichý, bez myšlenek.

„Přivezou zpět mrtvolu. Dobře pro mne: nepotřebuji ho vidět, jak umírá.“

— — — — —

Hynek přečetl po druhé dopis sv. Otce a uvažoval. Teď počíná pro něho nová životní epocha. Papež povolal ho k sobě k své osobní službě. V Kazani totiž zemřel „hodinář“ Golkov. Sv. Otec jmenoval jeho nástupcem msgr. Hakona Guildsterna, který upadl do velkého leknutí a nechtěl ničeho slyšeti o tomto zodpovědném místě. Teprve když byl pod poslušností zavázán, dal se Guildstern vysvětliti na biskupa, dostal purpur a usídlil se v Leningradě. Na Hakonovo místo u papeže byl povolán Hynek. Musil nyní složiti svůj úřad profesorský a vystoupiti v Paříži pod nenápadným titulem. Kardinál blahopřál Hynkovi.

„Sv. Otec tě asi zvláště uzavřel do svého srdce, tak záhy nepřišel dosud nikdo do okolí papežova. A tato služba bude jen prvním stupněm vzhůru k církevní hierarchii.“

Hynek neopouštěl rád Vídeň. Zde ztrávil své první roky jinošské, zde našel svou víru, zde stal se knězem, zde spala jeho maminka, čekajíc na vzkříšení, zde, v jeho zahradě byl hrob sv. Rutwalda. Šel nerad, ale sv. Otec volal, na něm bylo, aby uposlechl. Sestoupí teď ke mši svaté a poručí svůj osud do rukou eucharistického Boha.

V tom je mu hlášena dáma: Neya vstupuje a zdraví jej v bezvadné latině katolickým pozdravem:

„Důstojný pane, mé dítě umírá, pomůže-li ale sv. Rutwald, bude žíti.“

„Ženo, tvá víra je veliká.“

Pohlédl na umírající dětskou tvář. Zde skutečně může pomoci jen zázrak, stav dítěte je beznadějný, dítě dýše již jen v slabých trhavých tempech. Také ručičky a nožičky již stydnou.

„Důvěřujte, ale mějte i odvahu a sílu říci: ne má, ale tvá vůle se staň, ó Bože!“

A Neya sklání pokorně hlavu. Hynek kráčí napřed, Neya a Pothara následují, její mateřské srdce křičí opět:

„Učiň zázrak, sv. Rutwalde . . . je-li to vůle Boží.“

A Bůh bude chtít, jest to výkupné za Purovu ztracenou duši.

„Dítě jest zajisté již pokřtěno?“

V náhlém leknutí zírá Ney a ztrnule na tazatele. Nikoliv, nikdo v posledních týdnech starosti a strachu na to nepomýšlel, ani Pothara.

„Nuže, přijmu je nejdříve do Církve boží.“

Jak uklidňujícím tónem zněl tento hlas! Ney a zažila nyní na svém dítěti, co před nedávnem jako blažená událost stalo se jí samé údělem. Viděla žehnající ruku na mrtvolné hlavičce dítěte a posilující pomazání na týlu a prsou, aby bylo nyní bojovníkem pro Krista. Slyšela, jak Pothara jako kmotra slibuje, že bude odporovat Satanu a jeho pýše a jeho nádheře, za to však věřit v Boha a v jeho jednorozeného Syna a Svatého Ducha a ve věčný život. Také ona pronášela zároveň v pokoře a důvěře slova: věřím, věřím.

A teď stéká očišťující a posvěcující voda přes nebohou hlavičku:

„Rutwalde, křtím tě ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého.“

Teď i kdyby umřel, nenosí jen zvenčí bílý šat a hořící svíci — andělé přicházejí mu vstříc a bude sídlit v světle.

Matka odevzdala se úplně do vůle Boží.

„Pane, staň se, jak ty chceš, jen dej i mému Purovi světlo víry!“

Hynek počíná mši svatou, Venouš mu ministruje. Ney a drží dítě v objetí a klečí na lesklých kamenech. Její rty se modlí a pak opět naslouchá ulekaně, slyší-li ještě dítě dýchat. Stále jasněji si uvědomuje, že odnese si ze svatého místa malou mrtvolu a vytoužené slzy padají konečně opět na zápasící tělíčko. „Jen když je pokřtěn.“

A vděčně hledí na kněze, jemuž děkuje za toto štěstí svého dítěte.

Teď poklekl Hynek a Venouš zvoní stříbrným zvonkem. V rukou kněze stoupá vzhůru bílý Bůh. A opět modlí se Neyá:

„Pane, mé dítě umírá, ale chceš-li a přimluví-li se za mne sv. mučedník, bude žítí opět.“

Mše svatá je u konce. Neyá rozprostřela bílý závoj přes obličej dítěte. Teď pocífuje tajnou hrůzu: až odhalí závoj, uzří záhadný obličej mrtvého. I těžké, chroptivé výdechy dítěte přestaly. Ale musí býti připravena. Zavírá oči a strhává závoj.

Dítě však žije. Má oči otevřeny a — usmívá se po prvé po měsících na svou matku.

Neyá vykřikla, a kdyby služebná ji nebyla zachytila, byla by se zhroutila. Také Hynek ohlíží se překvapen od oltáře. Pohled na tvář matčinu poučuje jej:

Spasitel způsobil zázrak na přimluvu sv. Rutwalda.

V salonu dovídá se veškeré osudy Neyiny. Vypráví mu o Džerirovi a jeho dosavadní nevěře.

„Teď uvěří! Jak budu šťastna, důstojný pane!“ končila své výklady, vrhajíc stále blažené pohledy na dítě, jež vesele tleská ručkami a chce jíst.

Neyá nezamlčela také knězi schůzky pěti přátel, o nichž je jista, že kují špatné záměry proti křesťanství. Každý jest z jiného zemědilu. Hynek naslouchá pozorně. Každý z jiného dílu světa? Dává si popsat Američana.

„Bože, to jest on, kterého nazývají rouhavě „Adonaiem“, president světového parlamentu. A napsal si jména ostatních. To jest ona tajná světovláda. Bohu díky, teď ji známe. Jak podivuhodně pracuje božská prozřetelnost: Dítětem jednoho z těchto nevěrců, k smrti nemocným a zázrakem uzdraveným, odhaluje své Církvi její zapřísáhlé nepřátele.“

Neyá chce také poznati rodinu zázračného světce a dává se vésti Venoušem do domu, kde Eschenberger se stal mučedníkem. Při rozloučení s Hynkem doporučuje

knězi svého milovaného Puru. Má jej uvést do blažených výšin křesťanské pravdy.

Neya ztrávila několik hodin v omilostněné rodině. Její dobré srdce letělo vstříc těmto dobrým lidem a vzala s sebou slib paní Eschenbergerové, že nejstarší dcera bude smět na čas k ní do Lahore. Josef nebyl s tím jaksi srozuměn, že by delší čas neměl vidět růžovou Elišku, ale paní Eschenbergerová byla chytrá žena a ráda viděla, budou-li tito dva mladí lidé na čas odloučení, neboť Eliška byla ještě příliš mladá, a pak odluka měla dokázati, jsou-li pocity Josefovy vůči její dceři pravé a stálé. Neya dala si představit i také Josefa a hluboce dojata vyslechla příběh o jeho uzdravení.

Sotva opustila Neya Hynka, dala se ohlásiti druhá dáma: Agripina. Hynek úplně překvapen vyšel jí vstříc. Co měl s ní dělat? Agripina pozorovala v rozpacích toto překvapení, ale rychle opět nabyla rovnováhy.

„Divíte se, pane profesore, že vás navštěvuji? Neměla bych vás teď vlastně znáti, ale k čemu hrát komedii? Mnoho mi záleží na tom, abych nepřerušila styků s mužem, který mnoho pro mne znamenal — její hlas klesl v tiché šeptání — a poměr, který byl láskou, proměnit v přátelství.“

Hynek ulekl se velice, byl příliš světa zkušeným mužem, aby nepoznal, co Agripinu k němu žene.

„Agripino, vy nemilujete svého chotě.“

Tu propukla v bolestný vzlykot a vrhla se vášnivě na Hynkova prsa.

„Nikoliv, Hynku, nemiluji. Miluji jen tebe a usmrtím se, odpudíš-li mne.“

Hynek vyprostil se z objetí ženina.

„Agripino, co to činíte? A vy smýšlíte o mně tak nízce? Jakže, mám přiložit ruku k tomu, abyste zrušila věrnost svému pravoplatnému choti? Agripino, tak hluboko jste klesla?“

Agripina plakala zoufale dále.

„Byl to jen vzdor vůči tobě, že jsem se vdala za Jettera. Domnívala jsem se, že tě nenávidím, a teď vím, že tě miluji více než kdy jindy. Hynku, usmrtím se, odpudíš-li mne.“

Hynek stál jako v horečce před krásnou ženou. Měl s ní vroucí soucit. Tak bez míry v žádosti, tak vášnivou činí nevěra, v křesťanství jest sebepřekonání nejkrásnější ctností. Pravil k ní zcela něžně:

„Agripino, pohlédněte skutečnosti jasně do očí. Můj neměnitelný názor je: Musíte býti svému manželi věrnou, milující ženou.“

„Nikdy!“ vykřikla beznadějně.

„Toto vědomí také propůjčuje tiché vnitřní štěstí. A naše cesty se musí odloučiti — pro vždy. Pamatujte si, Agripino, naše cesty nesmí se již nikdy zkřížit. Opustím toto město a snad vás nikdy nespatřím. Žijte blaze, Agripino! Bolelo by mne velice, kdybych se dověděl, že se z vás stala špatná žena.“

„Kam jdeš, Hynku?“

Hynek se usmíval.

„Tam, kam musím“.

„Hynku, vezmi mne s sebou, půjdu s tebou na konec světa“.

Kdysi byla by tato slova jej naplnila slastí, teď zněla mu jako z velké dálky.

„Agripino, proč připravujete sobě a mně hořkou hodinu? Půjdu bez ženy na místo svého určení a doufám, že se stanu šťastným“.

Podával jí ruku na rozloučenou.

Tedy je odmítnuta, zavržena, co nehlouběji ponížena.

„Je to vaše poslední slovo, Hynku?“

„Ano, Agripino, budu myslet na Vás denně a za váš klid — málem by řekl: se modliti — vysílati svá nejvroucnější přání“.

„Šlápl jsi na mne, viděl's mne ležet u svých nohou

a s chladným výsměchem pásl ses na mých mukách, Hynku. To ti nikdy nezapomenu a nikdy neodpustím.“

S planoucíma očima stála před ním a zvedla zařatou krásnou ruku, pak vyřítla se ven.

Hynek stál tu a křečovitě tiskl ruce. Kdyby žena jednoho z členů tajné světovlády byla věděla, že se vrhla na zem před knězem a marně žadonila o jeho lásku, její přísaha pomsty byla by vyzněla ještě strašlivěji.

Avšak Hynek obrátil své zraky k pavilonu a pravil tiše: „Pane, odpusť jí, neboť neví, co činí“.

TRIUMPHUS INIQUITATIS. ZLOBA TRIUMFUJE.

Pět přátel bylo opět shromážděno v Lahore a horlivě se radili. Ale nebyla mezi nimi obvyklá nálada, zdálo se, jakoby jeden na druhého nemohl pohlédnouti s takovou nepředpojatostí, jak bývalo jejich obyčejem.

Jetter byl nervosní. Ostatní přátelé pronášeli mezi sebou mínění, že Agripinin charakter zajisté se již prudce srazil s jeho povahou.

Flitger stal se neobyčejně jemnoslyšným a naslouchal zvláště napjatě každému slovu Džerirem pronesenému, jakoby každé z nich mělo zvláštní důležitost.

A Džerirovo chování bylo umělkované, to poznal každý. Byl jako vždy roztomilý a přece cítil každý — aniž by to mohl vyjádřiti — jakoby mezi každým z nich a Džerirem ležela hluboká propast.

Jejich naléhavá porada týkala se příštího světového hlavního města a jeho polohy. Po nejrozmanitějších návrzích shodli se v tom, aby poslanci přeložili světové hlavní město na Kavkaz, na úpatí Aghri Daghu. Zde leželo by uprostřed tří starých zemědílů, Evropy, Asie a Afriky, dosti jižně a přece také v horách, které zaručují

mírné klima. Nové město má se jmenovati „Athea“, a vše, co dosud vymyslel lidský duch a stvořila lidská síla, má býti tímto městem zastíněno.

Mělo býti dále zákonem rozhodnuto, že je trestné opovrhovati někým pro jeho národnost nebo jej utlačovati. Bylo to sice samozřejmé, a bylo to považováno za kulturní hanbu, že na počátku století byli obyvatelé Tyrol od Italů potlačováni, že Němci a Francouzové stáli proti sobě v nepřátelských táborech. To bylo dnes většinou překonáno, každý národ spravoval se sám a třetí plochy zmizely. Ovšem nikdo z pěti přátel nechtěl doznati, že velkou zásluhu na tom měla Církev. Neboť papež Pius XII. nařídil přísnými dekrety, aby národnostní nenávist byla potírána.

Zákonem měl býti zlomen poslední hrot národnostní nenávisti.

Také boj proti náboženství zabral při poradách široké pole. Zákony, od nichž bylo tolik očekáváno, zklamaly. Jedině tři kněží byli dosud zatčeni a popraveni. A to v celém světě! Dva kněží dali se vládě k dispozici a když měli prozraditi jména papeže a jeho biskupů, nevěděli nic, nebo dělali alespoň, že nic nevědí.

„Papežství a kněžství“, skřípal Salman, „ukázaly se chytřejšími, než jsme doufali. Což není prostředku vyláskati je z jejich doupat?“

„Všichni drží k sobě, jako malta na starých kostelích“.

„Četli jste o čarodějnických procesech v středověku? Čarodějníci soudcové dostali z nich vše, co chtěli, ba i to, co nechtěli“.

„Myslí Adonai, že se máme vrátit k středověké ukrutnosti?“

Dokonce i cynický Mnichovák se děsil.

„Tuto kulturní hanbu nemohli bychom zodpověděti před svými potomky!“ odporoval teď také Džerir, který po celé shromáždění převážně mlčel. Flitger vrhl na něho bodavý pohled.

„Potomci se o tom nedoví ani toho nejmenšího.“

Oběť podle zákona propadla smrti, co této smrti předchází, vymkne se zrakům současníků. A pak sám zákon dává nám přece rukověť. Mluví o největších trestech proti vyšším hodnostářům. Zůstane-li prostý kněz zatvrzelý, proč měl by ujíti přísnějšímu trestu? Ostatně mohou poslanci odhlasovati tento dodatek jako doplněk k zákonu.

Bratří, mám teď dosti bezpečné známky, že v Mexiku jistý Stanislav Tehuan jest knězem. Bude-li dodatek, o němž jsem mluvil, odhlasován, dám jej zatknouti a mučiti. Uvidíte, jak brzy dostaneme do rukou křesťanské biskupy i s jejich papežem.“

Opět fixoval ostře Džerira, který při posledních slovech se zřejmě rozčilil a nápadně zbledl.

Když se podával čaj, a také Neva, veselá a krásnější než jindy, se objevila mezi hosty, umlkly okamžitě vážné rozhovory a družná veselost rozhostila se v jídelně. Jetter přál si také spatřiti malého Puru. Od té doby, co si přál, aby mu Agripina darovala dědice, přilnul zvláště k malým dětem.

Eliška Eschenbergerová přinesla maličkého, který dělal první pokusy v chůzi a v mluvení a svou dětskou nemotorností velice přispěl k veselosti všech.

A zatím co všichni se zaměstnávali dítětem a obdivovali je, pocítila náhle Eliška ostrý pohled na ni namířený. Eliška se ulekla. Ve své k čistému panenství probuzené duši cítila nečistotu tohoto pohledu, jak ji ohmatává drzým násilím. Sklopila, červenajíc se, oči a odvrátila se. Salman šklebil se široce. Taková děvčata miluje, a čím čistší jsou a čím cudnější, tím více labužnickou pochoutkou se mu zdají; 5. poschodí jeho mohutného obchodního domu v Palmerstoně, které nazývá svým „Nejsvětějším“, mohlo by vyprávěti mnohé zajímavé dobrodružství. Obrátil se pln zájmu na domácí paní, odkud pochází toto milé, skromné děvče.

„Ano, ano, dítě z Vídně!“ smál se pak a kolébal se ve svých vzpomínkách.

Eliška však utekla k služebné Pothaře.

„Potharo, přijde-li tento muž opět do Lahore, musíš mne schovat, nebo odjedu domů. Bojím se ho. Musí to být špatný člověk.“

Jak zcela jinak hleděl na ni Josef. Tu rozechřálo se její srdce a její duše zůstala čistá.

Ale Neyá nepustila Elišku, a matka Eschenbergerová byla úplně srozuměna. Děvče naučilo se mnohému, co jí později mohlo být užitečné. A i když Josef, dříve jinak veselý, teď tichý a zasmušilý u své práce stál — stal se z něho zručný tovaryš a upozornil již na sebe svými pracemi — matka Eschenbergerová se jen smála. Vzdálenost jest jako oheň, v němž se zkouší zlato, je-li pravé. Také Venouš byl v poslední době zamlklý. Rozloučení s Hynkem ho příliš dojalo. Spatřoval v něm svého druhého otce a byl mu oddán s přímo vášnivou úctou. Avšak na jednu věc těšil se již dnes: smí ho po půl roce navštívit v Paříži. Ale příležitost k tomu naskytla se mnohem dříve.

Den po shromáždění pěti přátel v Lahore dověděl se sv. Otec o nebezpečí, v němž je kněz Tehuan. Příští vzducholodí odjížděl již Msgr. Hynek do Mexika a Tehuan zmizel beze stopy z místa své činnosti.

Záhy na to sešli se poslanci v Londýně. Svět naslouchal, neboť podivuhodné věci byly rozhodnuty. Byl tu zákon o bojích a sporech národů. Byl přijat všude se sympatiemi.

Na prosté kněze, kteří zůstali zatvrzelí, mohl být použit také trest citovaný v kněžském zákoně § 37. Málo lidí přemýšlelo o tom, jaké to jsou tresty. S jásotem byla přijata zpráva o zamýšleném založení světového hlavního města „Athey“ na úpatí hory Aghri Daghu, a inženýři a stavitelé činili horečné přípravy k odjezdu na Kavkaz a chystali již do nebe sahající plány.

Salman však a Jetter, jakož i Ben Sibni, dostali od Adonaie dopis, v němž jim sděloval, že má již nepo-

chybné důkazy zrady Džerirovy. A tento že má nyní zakusiti také trest zrádcův. Provedením pověřen byl Salman.

— — — — —

Připravuje-li se na nebi velká bouřka, málokdo tuší, že již za hodinu místo milého slunce ovládnou oblohu těžká mračna a příroda, právě se smějící a těšící se z lesku a nádhery, zachvěje se mocným děsem před mihajícími se ohnivými hady a počínajícím hromovým rachotem.

Také Džerir byl úplně bezstarostný a přešfasten. Jeho syn, kterého měl za ztracena, byl mu vrácen. Byl také dosti opravdovým mužem, aby vyvodil z toho důsledky pro svůj další život. Chtěl věřiti a modliti se s Marií — Neyou k Bohu, který mu uzdravil jeho dítě. Ovšem, nepřipadal mu tento krok lehkým. Jako dítě vyrostl v nevěře, byl obeznámen s nevěrou jako s něčím přirozeným a jistým jako mnich se svým breviářem. A teď měl se oddati něčemu úplně opačnému, měl zavrhnouti, co mu bylo milé a pro co bojoval, a měl milovati, co nenáviděl a potíral. Ale on chtěl věřit, již z vděčnosti. Dal se vyučovati v křesťanském náboženství od téhož kněze v Delhi, který pokřtil jeho ženu. Každý týden k němu přijížděl. Jakmile absolvuje katechumenát a stane se z plného přesvědčení křesťanem, bude pokřtěn.

Někdy kroužila v tu dobu stříbrně zbarvená vzducholod nad Lahore a opět zmizela. Pak bylo by bývalo možno spatřiti také cizí muže v blízkosti paláce, kteří se však úzkostlivě vyhýbali setkání s domácími lidmi.

K večeru se Džerir vracel do Lahore. Jeho tváře zářily svatým zápallem. Nyní nepochybuje již o existenci Boží. Proč nevyvěsí Církev své neklamné důkazy o tomto Bohu veřejně na ulicích, proč nerozešle miliony letáků do všech domů? Atheismus musel by se shroutit. Dobrák, nevěděl ještě, že k víře patří dobrá vůle, kterou teď měl, a že při zlé vůli i ty nejskvělejší a nejjasnější důkazy se odrazí jako oštěp na šupinatém krunýři krokodilově.

Když mu ještě kněz vysvětlí tak jasně i to ostatní, pak bude toužit po dnu, kdy smí se stát křesťanem.

Vesele zasedá se svými drahými k večeři. Jeho učitel ve vědě spásy poradil mu, aby denně si přečetl kapitolu ze sv. knihy křesťanů. To byla vždy radostiplná hodina pro všechny, neboť všichni chtěli býti účastni slova Božího. Včera seděli kolem něho a naslouchali dojati, jak svým měkkým hlasem předčítal příběh synů Jakubových, kteří bratra prodali do Egypta, a jež Pán tak vysoko povýšil. Eliška měla slzy v očích, protože jí to živě připomínalo bol Josefův; bez otce, surovými cizinci odvezen do nemilosrdné ciziny, kde odporná žena chce ho svést k hříchu. Jistě měla tato Putifarka oči jako onen Austrálec.

Dnes přečte Džerir, jak otec a jeho Josef slaví radostné shledání po všem tom utrpení.

V očekávání sedí teď na nízkých polštářích, dokonce i malý Rutwald Pura se utišil.

Džerir odchází do své ložnice, aby přinesl posvátnou knihu.

V tom zazní z ložnice výkřik, tak zděšený, tak strašlivý, že ženy v ochromujícím leknutí sedí jako přimražené. Neyá má ruce skříženy na prsou a její prsty se zarývají do kvetoucího těla.

Pojednou objevuje se Džerir ve dveřích... rozrušen... smrtelně bledý... potácejí se.

„Puro!“ křičí naň Neyá a marně se snaží vstát ze svého místa.

Džerir potácí se k ní a ukazuje ruku: v zápěstí nepatrná rána jako špendlíková hlavička. Teď vykřikla Neyá strašně: pochopila, co se stalo.

„Neyo, jsem ztracen!“

Neyá, šílenstvím bez sebe, chápá se ruky, přikládá své rty na ránu a ssaje chtivě, jako malý Rutwald kdysi na jejích prsou.

„Neyo... je to marné, cítím, jak působí jed hadí.“

Ztrnule a široce zírá na něho nešťastná, a děsná

pravda v ní svítá: v několika minutách bude státi před mrtvolou svého chotě. Vášnivě tiskne ho k sobě, jakoby chtěla zápasiti s neblahým hostem, který překročil práh paláce, o život jemu propadlý.

„Neyo ... to ... udělal ... Adonai!“

Eliška však vrhla se na kolena:

„Otče na nebesích, sv. Rutwalde, pomoz, pomoz!“

Ale prozřetelnost boží chtěla, aby Džerirova životní dráha skončila a oddaně před Božím majestátem sklonil sv. Rutwald svou oslavenou hlavu. Džerir nemohl již státi a klesl na místo, kde Neyo seděla. Jeho zmírající pohled objal ještě jednou obě milované bytosti, kynul směrem k dítěti, dotkl se svými rty jeho úst a položil na znamení požehnání ruku na jeho hlavu.

Tu vzpomíná si Eliška: Džerir připravoval se na křest a musí zemřít, dříve než byl pokřtěn. Ona ví: v čas potřeby smí každý člověk pravoplatně křtiti. Chápe se nádoby s vodou a předstupuje před muže, šubajícího se v děsných bolestech.

„Pane ... milý pane Džerire ... chcete přece umřít jako křesťan.“

A Džerir přikyvuje:

„Pozdě!“ bědují jeho rty.

„Není pozdě! Věříš v Boha?“

„Ano, pevně věřím.“

„A v našeho Spasitele Ježíše Krista a Ducha Svatého?“

„Ano!“

„A v katolickou Církev a odpuštění hříchů a vzkříšení k životu?“

„Ano, věřím všemu, všemu, všemu!“

Říká to s největší vroucností, jaké je ještě schopen. Tu vylévá mu Eliška křestní vodu na hlavu. A protože v duševní úzkosti jí žádné jiné jméno nenapadá, než jméno jejího milého hochy, na kterého skoro stále vzpomíná, křtí jej:

„Josefe, křtím tě ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého“.

A zatím co temné vlasy Indovy byly ještě mokré vodou znovuzrození, nastoupil Džerir cestu do neznámé země, kde trůní sesazený Bůh a panuje od věčnosti k věčnosti.

Za nářku, který teď nastal, běží Eliška ven, bolí ji příliš tato událost, než aby mohla hleděti na scény zoufalství. Utíká palmovou alejí, jakoby před hrůzou chtěla prchnout. Náhle cítí, jak ji objaly ze zadu dvě paže a strhávají k zemi. Zděšena se ohlíží a hledí do tváře cizího muže, kynoucího druhému. Nemůže křičeti, neboť cítí, že jí něco vecpali do úst. Na další se nedovede upamatovat, neboť omdlela.

Nad Lahore kroužila vzducholoď barvy stříbrné a zmizela pak k jihovýchodu.

LILIUM INTER SPINAS — LILIE MEZI TRNÍM.

V domě Eschenbergerově byl podobný smutek jako po smrti otce Eschenbergera. Nejprve byli všichni bezradní, matka činila si trpké výčitky, že pustila dítě z domu. Pak učinili udání u úřadů. A podivno, po krátké době přišla zpráva, že dítě skočilo pravděpodobně do řeky a mrtvola že byla zanesena do moře, ježto nablízku řeky byla nalezena hedvábná stuha patřící Elišce. Teď byl nářek matčin ještě větší. Jen Josef potřásal hlavou. Proč by chytrá Eliška byla skočila do vody? Dobrovolně jistě ne, ona dcera světcova, a stal-li se zločin, proč nesnaží se úřad, aby do věci vnesl více světla? Křesťané byli zvyklí nedůvěřovati úřadům.

Venouš však poklekl u hrobky svého otce a modlil se:
„Otče, pomoz mi, abych Elišku našel.“

Dal mu Světec pokyn nebo přišla mu myšlenka proto,

že dlel v domě Hynkově? Bylo mu, jakoby k němu pravil: Porad se s Hynkem.

Pronajal dům herci, který nosil provaz sv. Františka kolem beder. Tak vydal se Venouš s Josefem na cestu a oba letěli do Paříže. Msgr. Hynek byl již o všem zpraven. Věděl, že Džerir stal se obětí téže mocnosti, které podlehl kardinál Xeres. Litoval mladého muže, jehož dosud znal jen z obrazu a kterého si přál osobně poznati, ještě více litoval jeho nešťastné vdovy, jejíž radost ze zázračného uzdravení dítěte byla tak rychle vystřídána nejtrpčí bolestí. Ale co má Eliška společného s tímto aktem pomsty? Věděli nepřátelé, že je dcerou sv. Rutwalda? Tak nemoudrými nebyli zajisté Džerir ani Neya. Stál před hlubokou záhadou. Tu přicházeli Venouš a Josef zdrceni a prosili ho o radu a pomoc. I on byl zaražen při zprávě o chování se úřadů.

„Ta věc nemůže býti vysvětlena ani zde, ani ve Vídni, nýbrž na místě samém. Tedy vzhůru do Indie! Ty, Venoušku, nemůžeš mne doprovázet, nesmíš zameškat svých studií, ale ty Josefe, ty se můžeš snáze uvolnit, ty mne doprovodíš, a Bůh dá, že Elišku opět najdeme.“ Působil oběma lidem zdání důvěřivosti, zatím co ve svém nitru pocífoval velice málo naděje. Vyžádal si od sv. Otce dovolenou na neurčitou dobu a odletěl nejbližší vzducholodí do Delhi.

Palác v Lahore našel opuštěný. Pothara dopravila svou zoufalou paní do letohrádku v Himalaji, kde alespoň nemusila denně patřit na místo zločinu. Neméně než čtyři jedovaté hady zabili sluhové v ložnici Džerirově.

Hynek těšil vdovu pokud jen mohl a opět našel potvrzení svého přesvědčení, že v takových okamžicích může jen víra dáti správnou útěchu.

O Eliščině zmizení nemohla mu podati žádných vysvětlení. Vyběhla prý po smrti Džerirově a již se nevrátila. O hedvábné stuze, kterou prý našli na břehu řeky, nevěděla nic.

Úřady dostaly jistě tajný pokyn, aby nepropustily světla do celé věci.

Pak je zmizení Eliščino ve spojení se zločinem na Džerirovi. Tázal se dále :

„Věděli čtyři „přátelé“ Džerirovi, že sv. Rutwald je je jejím otcem?“

„Nikoliv, nikdo to nevěděl, jen my, kteří jsme byli křesťané.“

„Jaký tedy mohli mítí zájem na cizím děvčeti?“

Teď vzpomněla si Pothara, jak Eliška celá zděšená a studem se chvějící řekla:

„Potharo, přijde-li opět tento muž, schovej mne, nebo odjedu domů.“

Vyprávěla Hynkovi, jak se to stalo a teď bylo mu vše jasno.

„Nebohá Eliško! Ty lilie mezi trnům! Nikoliv, to nepřipustí sv. Otec, aby's byla zašlapána do bahna.“

Ale přece cítil, jak se mu chvějí kolena a studený pot vystoupil mu na čele.

„Nebohá Eliško, posilniž tě Bůh! Jak musíš bojovat! Tedy jen Salman mohl býti únoscem. Za ním!“

„Neboj se, mé milé dítě, jsi u dobrých přátel.“

Eliška však vyskočila a hledala svýma očima dveře:

„Chci k Neyi, nikoliv... pusťte mne domů, chci domů k matce.“

„Nikdo ti nebude bránit, mé zlaté děvčátko, jistě ti nikdo nebude překážet, ale hned nemůžeš odtud, příští vzducholoď letí teprve zítra ráno.“

Eliška se poněkud uklidnila. Nu, když může již zítra odcestovat, ráda snese tento pobyt. Ale proč? Přemýšlí: proč jsem zde? a pomalu vybavuje se jí vzpomínka na přepadnutí. Jistě s ní zamýšlejí něco zlého. A opět hledají její oči ustrašeně východ. Stará žena dovede však rozptýlit její obavy:

„Buď ráda, že's našla tak dobrého přítele, jako je můj pán. Byla's unesena zlými lidmi, kteří jistě zamýšleli něco zlého s tebou. Můj pán jim na to přišel a odehnal je od tebe. A dopravil tě sem, a ty jsi nevěděla nic o sobě“.

Elišce se opět ulehčilo u srdce. Tedy není v rukou únosců, nýbrž u svého zachránce.

„A kdo je ten dobrý přítel, abych mu mohla poděkovat?

„Brzy ho uvidíš, přijde sám a zeptá se tě, jak se ti daří. Podívej se, jak myslí na tebe a o tebe se stará. Chceš-li mu udělat radost, obleč si tyto skvostné věci, zatím co odejdu, budeš v tom jako víla z pohádky“.

A pomalu se odplížila. Eliška tu stála a držela vonnou tkaninu v ruce. Skutečně, její neznámý přítel poslal jí něco nádherného. Ale ze šatů vycházela zvláštní vůně, která jí přímo bolela — odložila šaty daleko od sebe. Opět se jí zmocnil strach. Může býti tento přítel dobrým člověkem, když má takové obrazy pověšeny na stěnách? Ó kéž by bylo již ráno, aby mohla domů!

A aby nemusela stále hledět na šaty, poklekla a upjala zrak na pohovku a modlila se za nebohého Džerira a jeho opuštěnou Neyu.

Tak našel ji Salman.

Když ho spatřila, vykřikla Eliška a prchla do nejzazšího kouta pokoje. Salman pozoroval ji se širokým, zálibným úsměvem.

„Proč se mne bojíš?“

Stavěl se hodně otcovsky, použil několik žertovných obrátů ve své řeči a ukázal se tak starostlivým, že Eliška počala tiše pochybovati, že Salman je skutečně zlý člověk. A dokonce, když při jejím stydlivém poukazu na obrazy stavěl se rozhořčeným a vysvětloval, že obrazy musí býti okamžitě odstraněny, ježto nejsou podívanou pro čisté, nevinné děvče, tu pohlédla Eliška vděčně na něho. A skutečně, Salman zazvonil a přikázal energicky staré ženě, aby okamžitě dala odstraniti tyto obrazy. A zvláště když

chytrým vyzvídáním se dověděl, že se jmenuje Eliška Eschenbergerová a je dcerou onoho Eschenbergera, jehož smrt před časem vzbudila takový rozruch, tu neznalo jeho přátelství mezi. V srdci však zanotoval přímo ďábelsky vítěznou píseň:

„To musím ohlásit svým přátelům, že dcera božsky od křesťanů uctívaného Eschenbergera stala se mou maitresou“.

— — — — —

Eliščin spánek byl poměrně neklidný. Ve snu spatřila Džerira, jak odporný had ovíjel se okolo jeho paže a nohy a pevně se do něho zakousl. Tak přišel k ní a volal: Eliško, zachraň se, had se tě také zmocní. A již odpoutal se had od něho a plazil se k ní, která jako ochromená na něho zírala. A ku podivu, najednou vzala hlava hadova na sebe tahy Salmanovy, jenž opět na ni hleděl jako tenkrát v Džerirově paláci. Tu vykřikla Eliška hrůzou a probudila se. Vzpřímila se a pozvedla ruce:

„Ó Maria, bez poskvrny dědičného hříchu počatá, pros za nás, kteří se k tobě utíkáme“.

Tak učil modliti se její svatý otec dorůstající děti v hodině pokušení. V Elišce probudila se panenská duše a jemným instinktem vystihla nebezpečí, hrozící jí od tohoto muže, který se k ní blížil tak otcovsky a přátelsky a v jehož černých jako uhel vlasech byly již znáti první sněhové vločky.

„Hned ráno opustím dům“, myslila si Eliška, „a počkám si na loď i kdyby to mělo celý den trvat“. Ale k svému zděšení poznala, že nemá u sebe ani groše, aby mohla dalekou cestu zaplatit. Plakala zoufale do polštářů, neboť tohoto muže nechtěla prosit. Druhého dne však nemohla opustiti dům, protože — jak jí sdělila stará žena — je vzdušná doprava na několik dní zastavena. Salman byl ale stejně přívětivý a přátelský. Když jí ale otcovsky položil ruku na hlavu a hladil a pak touto rukou chtěl ji přitáhnouti na svá prsa, tu odstrčila jej zlostně od sebe.

Tajně skřípal zuby: „Jen počkej, malá ještěrko“.

Když byla vzdušná doprava opět zahájena, vyprávěl jí Salman, že od její milé matky přišel dopis. Eliška zajasala a chtěla viděti dopis. Bohužel nemohl jej Salman již ukázati, protože jeho sekretář každý večer ničí poštu, která se nemá uschovat a Salman prý mu zapomněl říci, aby dopis paní Eschenbergerové nezničil.

„Co píše maminka? Stýská se jí po mně?“

„Tvá matka, dítě, jest velmi chytrá paní. Nahlíží — psal jsem jí v tomto smyslu — že pobyt v mém domě bude ti velice užitečný, když přece u Neye jsi nemohla zůstat, a jest mi velice vděčna a prosí mne, abych tě u sebe ponechal, jak dlouho mi bude libo“.

„To je lež, pane Salmane, to má maminka nepsala“.

„Nuže tedy napiš jí sama a zeptej se jí. A odpoví-li, že máš jít domů, nezdržím tě ani minutu“.

Eliška uvažovala. Matka skutečně si velice přála, aby dcera šla do Indie, proč by neměla souhlasiti, aby ztrávila nějakou dobu v Australii? Ale matka neví, co Salman zamýšlí. Kdyby to věděla, přišla by sama z mateřské úzkosti a zachránila ji z drápů šelmy.

„Dobře, budu psáti,“ rozhodla se Eliška.

„Ano, piš jí, tam na psacím stole máš vše potřebné. Ale uznáš snad, že jako poslušná dcera zůstaneš zde, než tě zavolá“.

Eliška svěsila smutně hlavu. Proti těmto důvodům nedalo se nic namítati. A čekala den co den na odpověď své matky. Paní Eschenbergerová však nepsala.

Mezi tím použil Salman těch nejrafinovanějších umění, jichž používá svůdce v boji proti nevinnosti: něžné lichočení a bouřlivé naléhání a konečně brutální postup. Salman odhodil masku a ukázal se takovým, čím byl: brutálním zpustlíkem.

Eliška, slabé dítě, osvědčila se však jako dítě mučedníkovo a vytasila se se svou nejmocnější zbraní, když v okamžiku tísně šeptala otcem naučenou modlitbu, nebo dokonce bouřlivě ji pronášela. Tu ustoupil dokonce

i Satan, jako na starých obrazech had se štítí záře pa-prsků Immaculaty. Ale právě líbezný obraz panny, mod-lící se ve své tísní k Marii, přiváděl zpustlíka v nové běs-nění a zapřisáhl se, že dceru světcovu, až se jí nabaží, sníží až k pouliční holce.

Eliška přemýšlela o útěku z hnusného domu a po-zнала v zoufalství, že je vězněm. Celé páté poschodí bylo zařízeno pro ni s marnotratným přepychem — kolik dívek asi prošlo již touto nádherou — vchod byl však zamčen těžkými železnými dveřmi. Hleděla oknem do zející hloubky a s úděsem odstoupila. Ale stane-li se to, čím již něko-likráte hrozil, pak se nezalekne před skokem do této propasti. Slyšela, že také jedna světice unikla do náručí smrti, než by si byla dala urvatí věnec se své panenské hlavy. Ano, raději skočiti dolů, než býti po vůli tomuto muži!

Tak súčtovala Eliška se svým mladým životem a v duchu se rozloučila se všemi lidmi, které měla ráda. Po-myslela-li ale na Josefa, tu zaplakala a cítila, jak velikou oběť znamená pro ni toto mučednictví. — — — —

V tuto dobu v různých obchodních místnostech o-hromného závodu Salmanova prosili dva mladí mužové o místo. Byli však odmítnuti. Smutně chtěl jeden z nich vyjít, zatím co větší, jakoby v očekávání ještě stál. Tu vzpomněl si starší účetní, že správce domu říkal před několika dny, že potřebuje spolehlivého domovního sluhu, protože dřívějšího vyhnal pro opilství. A jeden z těchto dělá takový důvěru vzbuzující dojem, že by se to s ním mohlo zkusit. Poslal tedy oba k správci a ten rozhodl se vzít mladšího na zkoušku. Tento prohlásil také, že je ochoten vykonávat každou práci a ihned přiložil ruce k dílu, takže správce domu jej spokojeně poklepal po tváři. Druhý ovšem nenašel žádného zaměstnání a rozloučil se se svým druhem podotknuv, že bude hledati dál. Nešel však hledat, nýbrž nastěhoval se do nejbližšího útulku pro cizince. Byl velice hovorný, mluvil s každou služkou a každým cídi-čem a byl nadmíru nadšen polohou a krásou Palmerstonu.

„Řekněte mi“, obrátil se na jedno ze služebných děv-
čat, „čí je ta nádherná budova tam šikmo naproti?“

„Vidíte, pane“, vysvětlovalo mu děvče, „něco takového
neuvidíte tak honem v Asii nebo Evropě?“

Zdálo se, že nebyla ještě daleko ve světě z Palmer-
stonu. Hynek ale pospíšil si, aby ji ujistil svým nadšením,
a ona opět hořela, aby krásného pána zasvětila do všech
tajemství tohoto domu. Hynek vyptával se pak na rodinu
bohatého Salmana a obdržel zvláštní odpověď. Pokojská
smála se výmluvně a Hynek ihned porozuměl.

„Tedy Salman je starý mládenec a užívá života? Co
si ale počne s tolika prostorami a poschodími?“

„Ó, ty všechny jsou v používání. Dole jsou skladiště
krámy atd., v prvním poschodí jsou kanceláře, ve druhém
kuchyně a služebnictvo. Třetí poschodí je zařízeno pro
hosty a ve čtvrtém bydlí on sám“.

„Ano a v pátém?“

Děvče se opět pousmálo.

„Tak vysoko jsem ještě nevystoupila. Prý to tam vy-
padá jako v pohádce. Pan Salman nazývá to svým „nej-
světějším“. Tam nahoru nesmí nikdo než on sám“, a zcela
bezprostředně pokračovala: „Opustí-li takové děvče dům,
aby udělalo místo jinému, dostane od pána veliký čestný
dar, a je zaopatřeno na celý život“.

Hynek vyčetl tajnou závist ze slov děvčete, přírodou
nikterak bohatě obdařeného.

„Avšak“, teď jen šeptala, „ne každá dovede si ceniti
své štěstí. Před dvěma roky oběsila se jedna, myslím, že
to byla Římanka, na hedvábném šátku na dveřích“.

Hynek věděl dosti. Tedy v pátém poschodí je to
nešťastné dítě. Bude dosti silnou? Děti temnoty jsou přece
chytřejší než dítky světla. „Milý Bože, ať raději zemře,
než aby byla pošlapána v kal“.

V tomto mínění počal se modliti breviář a chodil
neklidně ve svém hotelovém pokoji a podivuhodný klid
a důvěra se v něm uhostily. Jeho modlicí rty šeptaly pak:

„Třeba, že kráčím stínem smrti, nechci se obávati ničeho zlého, neboť ty jsi při mně, ó Bože!“

— — — — —

Nový podomek osvědčil se velice zručným a ochotným, nikdy se nepozastavoval nad žádnou prací, ba dokonce, kde mohl, ubíral jiným ještě práci: přinášel dříví do kuchyní, doprovázel kuchařku do zahrady a nosil jí zeleninu, prostíral koberce na schodiště, čistil mosazná zábradlí, ba i prach se zamřížovaných dveří v pátém poschodí stíral, byl ale pánem, který právě vyšel ve špatné náladě, hrubě odbyt a poslán dolů. Když ale správce domu si ho nemohl vynachválit, stal se pán k němu přívětivějším. Směl dokonce, byl-li jeho komorník právě zaměstnán, nositi někdy jídlo do jeho soukromých komnat. Tu otevíral podomek oči a uši a ujišťoval, že něco krásnějšího v životě ještě neviděl. To lichotilo Salmanovi a prováděl jej blahosklonně všemi komnatami a vysvětloval mu cenu zde nahromaděných uměleckých děl, nábytku, obrazů, hodin. Dal i správci pokyn, aby Josef se střídal s komorníkem ve službě a když se komorník stal žárlivým na Josefa a projevil také svou zlost, Salman ho zkrátka vyhnal a pověřil Josefa osobní službou. Teď považoval správce domu za svou povinnost vysvětliti Josefovi některé zvláštnosti pánovy. Mžoural očima, když jej zasvěcoval do tajemství pátého poschodí, — jak bilo tu srdce Josefovi v těle — dále je pánovým zvykem, vrací-li se jednou nebo dvakrát v týdnu z herny domů, vypíti několik lahví silného vína. Sluha, který ho pak svléká, musí ovšem býti zosobněnou mlčenlivostí. Druhého dne je pán dávno vyspalý z následků nemírného požitku. Opět bušilo mocně srdce Josefovo, teď počal si budovati plán ve svém nitru. Zastával svou službu vskutku k nejlepší spokojenosti. Čekal trpělivě na svého pána a přemáhal denní únavu, když hodiny na schodištích ukazovaly 1. a 2. hodinu noční. Po druhé hodině přišel pán a Josef přinesl na podnosu víno. Salman klesl těžce do klubového křesla a srkal víno stále těžšími doušky.

Byl při tom veselý, vysmíval se Mohamedovi, který svým přivržencům zakázal víno, a dovolil dokonce sluhovi, aby se napil z jeho poháru. Ke třetí hodině zmlkl, Josef ho svlékl — tu zachrastily klíče — a pomohl mu do postele. Příští den měl nésti jídlo do pátého poschodí. Na tento okamžik čekal. Napsal rychle několik slov na papírek, když vystoupil z liftu a krácel k železným dveřím a vsunul jej do omelety. Věděl, že tento pokrm je určen pro Elišku, neboť v den Lukián (pátek), zdráhala se jísti maso, kdežto pro hlídačku bylo několik masitých jídel na podnosu. Zazvonil a hlídačka vzala od něho jídla okénkem v mřížoví. Na lístku bylo napsáno: Eliško, tvůj Josef tě zachrání. Čekej na mne v noci z Lenina na Nitzscheho. Eliška jásala radostí.

Hlídačka hlásila to plna radosti pánu a také Salman shledal, že Eliška po prvé po dlouhé době je veselá. Hlídačka slyšela ji dokonce i zpívat. I když chovala se vůči jeho přibližovacím pokusům odmítavě jako dříve, Salman byl přece spokojen.

„To je poslední škubání chyceného ptáka. Oddala se svému osudu a za několik dní stulí se mi do náruče“.

Ale nálady žen mění se někdy podivuhodně rychle: Ráno dne Nitzsche byla v tak odporné náladě, byla nevyspalá a uplakaná a trvalo celý den, než se zdálo, že se upokojila. Utěšovala se: „Kdyby nebylo náhlé překážky, byl by mne Josef jistě vysvobodil“. Pak opět klesla jí odvaha: jen podaří-li se to Josefovi? Pán nosí klíče u sebe. Jak se dostane Josef k těmto klíčům? Ale psal tak jistě! Od té doby prohlížela denně pokrmy, ale žádné poselství již nepřišlo. Eliška doufala, bděla teď každou noc a řekla hlídačce, aby ji probudila až kolem poledne. Alespoň nebude její zmizení hned nápadné, kdyby se jí podařilo uprchnouti.

Josef nemohl jí vysvoboditi v noci z Lenina na Nitzscheho, protože jeho pán den před tím odcestoval a teprve večer v den Nitzsche vrátil se domů. Byl se svými přáteli

u Ben Sibniho. Ohlíželi se při svých poradách po zástupci Asie ve světovládě na místo zrádce Džerira a usnesli se zvoliti Sibiřana Moldarovského, bydlícího v Kopalu na Bajkalském jezeře, jenž byl velmi energickým mužem a nenáviděl křesťanství z hloubi duše.

V noci z Kaifáše na Satanáše vyšel si konečně opět Salman do své obvyklé hráčské společnosti. Josef učinil spěšně potřebné přípravy. Hynek opatřil mu provaz, který skryl pod polštářem ve svém pokojíčku v druhém poschodí. Rychle spěchal teď ještě do útulku cizinců a hovořil s Hynkem. Ten zaplatil své účty, protože musí pro naléhavé zprávy rychle odcestovat. Protože vzducholoď odjížděla v 1 hodinu do Sidney, opustil po půlnoci hotel. Pokojská hleděla lítostivě za ním a když příštího dne spatřila květináč, který denně vlastnoručně zaléval, rychle jej vzala k sobě a přitiskla rozpukávající poupě k svým rtům. Hynek často se modlil, od té doby co se stal knězem, co kdysi Gertruda volala v srdeční úzkosti:

„Pane, učiň mne ošklivým, abych se nikomu nelíbil, jen tobě!“ Pocífoval obdivující a chtivé pohledy, které ho všude pronásledovaly, jako rány, jimiž byl mír jeho duše trýzněn. Pod Josefovým oknem přitlačil se nyní, čekaje v temném koutě. Bylo dobře, že tato část domu zasahovala do odlehlé ulice.

Salman přišel jako obvykle v 1 hodinu a zazvonil pro své víno. Byl dnes podivně rozpálen.

„Pojď ke mně, Jendo, nebo jak se jmenuješ?“

„Josef!“ odpověděl pokorně sluha.

„Tedy Josefe, poraď mi!“ naléval chvějící se rukou a nutil sluhu k pití.

„Aby se vám vše poštěstilo, pane!“

„To je aspoň správné přání, Josefe! Ano, aby se mi vše poštěstilo, v mých podnicích a ...“ — teď stáhla se jeho ústa v smyslný úsměv „ — v lásce. Láska patří k vínu a víno k lásce. Ty Josefe, jsi opravdu fešný mládenec, na takového se ženské rády dívají. Tobě se také všechno

podaří. Ale i mně —“ napil se „— musí se pošťětit, ještě dnes!“ — učinil energický pohyb, aby povstal — „Josefe doprovodíš mne, k mřížovým dveřím“.

Jeho tváře planuly a oči se leskly jako u nočních dravců. Josef modlil se ve své úzkosti střelné modlitby. „Pane vnukni mu něco jiného!“

Ale do jeho myšlenek vplížilo se rozhodnutí, že u mřížových dveří spíše ho srazí, než by ho vpustil dovnitř.

Salman klesl zpět do svého křesla.

„Dnes už ne, ale zítra“.

A toto „zítra“ bručel si pro sebe alespoň čtyřicetkrát, jakoby toto rozhodnutí mělo být vryto neodvolatelně do jeho pustého srdce. Konečně dostal ho Josef do postele. Rychle vyňal z kapsy pánovy podivuhodně zhotovené klíče, které mohly jedině otevřít zámek v pátém poschodí a plížil se nahoru. Podařilo se mu také zticha otevřít zámek a železné dveře a stál s tlukoucím srdcem na chodbě ve tmě. Kam má jít? Netroufá si rozsvítit. Tu šustí něco v jeho blízkosti.

„Eliško!“

Již cítí hlavu dívčinu na svých prsou.

„Josefe, ty anděli s nebel“

„Pojď jen!“ naléhá on a již zamkl opatrně mřížové dveře. Ve svém pokojíčku uvazuje lano, neboť hlavním portálem byl útěk nemožný.

„Nebojíš se spustit po laně dolů?“

„Vždyť jsem už chtěla nahoře skočit dolů!“

Pak ovšem má Eliška dosti odvahy k tomuto smělému podniku. Dole dává Hynek znamení, že nikoho není na blízku. Eliška dosáhla šťastně země, po ní slézá Josef.

Opět chce Eliška děkovat svému zachránci, ale Hynek naléhá:

„Děti, jen rychle pryč. Visící lano může se stát každým okamžik naším zrádcem“.

Tak plíží se všichni tři z města a směřují k jihu. Hynek za svého pobytu v Palmerstonu dověděl se od

souvěrců, že v poušti, pět hodin odtud, bydlí v jeskyni křesťanský kněz. V křesťanské svátky putuje k němu vždy množství křesťanů a jsou přítomni jeho službám božím, naslouchají božímu slovu a za to nosí mu potraviny. K tomuto knězi chtěli prchnouti a ukrýti se u něho, až se budou bez nebezpečí moci odvážiti zpáteční cesty. Neboť bylo jisto, že Salman, tento mocný člověk, použije všech prostředků, aby dostal zpět uprchlou ovečku. Tak spěchali s napětím všech sil do pouště. Hynek označil si přesně cestu. A když Eliška již nemohla, zvedl ji silný muž do své náruče a nesl ji dlouhý kus cesty jako matka své děcko. Když slunce vyšlo, dorazili do jeskyně knězovy. Ten čekal již na ně a přátelsky je pozdravil. Uvedl je dovnitř a nabídl jim, co měl: Chléb a sýr.

Kněz byl muž prostřední velikosti a slabý čtyřicátník. Vypadal však starší. Postavení jeho očí ukazovalo, že koluje v jeho žilách krev domorodců, kdežto pleť prozrazovala Evropana. Jeho děd byl rodem Dán, který se před časem vystěhoval do Palmerstonu, jeho syn oženil se s dcerou domorodé rodiny. Nesl ještě stopy dřívější krásy. Ale strastiplný život, přísná askeze a snad mnohé duševní boje vyryly brázdy do jeho čela. Zatím co milenci seděli blaženě pohromadě a vyprávěli si své osudy, uvedl kněz Hynka úzkou chodbou dále do prostorné jeskyně, nuzně osvětlené lampičkou. Hynek vrhl se vroucně s knězem na kolena před Nejsvětější Svátostí a děkoval. Nad tabernáklem visel prostý obraz Jana Křtitele. A zde vyprávěl Austrálec svůj životopis svému spolubratru.

Jako jediný dědic velkého bohatství svých rodičů potloukal se ve všech hlavních městech světa a oddával se požitkům a výstřednostem mládí plnými doušky. Pak se v Cařihradě nešťastně oženil, neboť jeho žena byla ještě marnotratnější a nestydatější než on. Když zmizelo jmění do kapes jiných, opustila jej a své dítě. Skončila ve vykřičeném lokále v Lissaboně. Ale on byl nucen pracovati pro sebe a pro své dítě a tak se stal z něho lepší

a vážnější člověk. Byl křesťanem, ale nikdy se nestaral o křesťanství. Teď stalo se jeho útechou a silou. Když byly chlapci čtyři leta, vzal si ho Bůh. On ležel tenkrát ve dne v noci na kolenou a volal k Bohu, aby mu nebral to jediné, co mu ještě zůstalo po jeho zhroucení. Ale dítě zemřelo. Byl úplně otupělý a chtěl si vzít život. Avšak kněz Bhuta, dělník v rýžových polích v Lahore, který nedávno podstoupil slavnou mučednickou smrt, vzpřímil ho opět, ba dokonce probudil v něm myšlenku, že Bůh chce ho svléci ze všeho pozemského, aby ho více přitáhl k sobě. S počátku dobře nerozuměl, co Bhuta tím míní, ale časem rostla jeho touha úplně sloužiti Bohu a tato touha byla ukojena. Odcestoval do Paříže a studoval zde duchovní vědu, byl samotným sv. Otcem Piem XIII. vysvěcen na kněze a poslán sem. Teď už je 10 roků v této jeskyni a našel své nejvyšší štěstí a z celé Austrálie přicházejí k němu o radu a útěchu a dokonce pan kardinál sidneyský zvolil si ho za zpovědníka. Slzy tekly mu proudem z očí při tomto vypravování.

Jak se Hynek později dověděl, bičoval se do krve každý pátek za své hříchy v mládí a postil se tento den od půlnoci do půlnoci. Denně o půlnoci vstával se svého pytle s listím a modlil se před Nejsvětější Svátostí až do ranních bohoslužeb.

Hynek pozoroval kněze s největší úctou. Ten bojoval více a byl lepší než on, a předsevzal si, že ve svých asketických cvičeních rozvine větší horlivost. Když se zvedli od vážného rozhovoru, přicházeli první návštěvníci do kaple. Vždyť byla dnes neděle a křesťané slavili své bohoslužby. Pln pokory klečel tu Austrálec opět před Hynkem a vyznával mu slabosti poslední doby a prosil jej o kněžské rozhřešení. Hynek udělal znamení sv. kříže nad ním s radostným vědomím, že mu bylo opět dopráno nahlédnouti do svaté duše.

Pak sloužil Hynek mši svatou a po něm jeho hostitel. Hynek pozoroval dojat nevyrovnatelnou pokoru a

zbožnost kněze, který ztrávil své mládí v požitcích a neřestech, a tiše zanotoval Hynek slova žalmu: „Misericordias Domini in aeternum cantabo“. Milosrdenství Páně na věky budu opěvovati!

A když po sv. evangeliu se obrátil a pronesl několik slov k své malé obci, tu žasl sám Hynek, tento vysoce vzdělaný a učený kněz, nad plností a hloubkou myšlenek, které čerpal ze studny evangelia a rozděloval žíznicím.

Uprchlíci zůstali čtyři dny u poustevníka a povznášeli se vzájemně svatými rozhovory a písněmi. V noci ustlali Elišce v kapli, kdežto tři muži spali v obytné prostoře, a Eliška před spaním obrátila své zraky k oltáři, kde svítila lampička, a děkovala blaženě Bohu: „Ach, můj Ježíši, jen když jsem unikla „nejsvětějšímu“ toho strašlivého muže, zde ve tvé svatyni jsem šťastna jako v nebi.“

Prostřednictvím poustevníkovým dostali se nenápadně ke kardinálu v Sidney, který opět zařídil vše tak, aby mohli opustiti Australii soukromou vzducholodí.

Při loučení s hostitelem požádala Eliška, aby jí řekl své jméno, aby jej ode dneška mohla uzavříti jako svého dobrodince do večerní modlitby.

Kněz pravil zcela prostě:

„Buď šťastno, dítě, s tímto hodným mladým mužem. A mé jméno chceš vědět? Jak jsem se jmenoval dříve? Ten, jehož značilo mé jméno, jest mrtev a pochován. Bohu díky! Teď jmenují mne všichni křesťané v Australii: „Hlasem volajícím na poušti“.

— — — — —

PO ČTYŘECH LETECH.

Jednoho divukrásného dne počátkem července letěla vzducholod' přes Kaspické moře. Přibrala v Astrachani u ústí Volhy několik cestujících a dala se směrem jižním. Cestující seděli většinou u malých stolků na palubě a oddávali se zábavě pozorování střídavých obrazů; neboť loď

držela se dosti blízko západního pobřeží a přibírala stále nové cestovatele ve Vladikavkazu, Derbeni a Baku. Všichni zdáli se míti stejný cíl. Pro blízkou dopravu byla tato cesta velice příjemná.

To také asi pocífoval mladý muž, který s netajenou rozkoší pozoroval zázraky přírody.

„Nalézáte zálibu v této cestě, mladý muži!“ oslovil ho blahovolně starší pán. „Pozoroval jsem vás hned s počátku a nemohl jsem se zdržet, abych vás neoslovil. Přicházíte po prvé do hlavního města?“

Mladý muž odpověděl kladně na tuto otázku a mezi oběma pány rozpředla se velice povzbuzující rozprava. Starý pán se dovídal, že mladík pochází z Vídně a používá právě nastávších prázdnin k cestování. Prošel pěšky Německem a Švédskem, navštívil Rusko a jel lodí z Kazaně po Volze dolů. Návštěva světového hlavního města, kde ostatně bydlí jeho milý přítel, má býti korunou jeho cesty. Pak opět vrátí se k matce.

Společník chválil Vídeň, jako jedno z nejlepších měst. „Ale přijdete-li do Athey, bude se vám zdáti Vídeň vesnicí“.

„Vídeň je má otčina a budu ji shledávati vždy krásnou“, řekl mladík vroucně.

„Bravo, mladý příteli, toto smýšlení slouží vám ke cti. Domov má vždy kouzelný půvab pro toho, kdo se svou vlastí srostl, ale láska k vlasti nesmí nás činiti nespravedlivými vůči cizině a slepými vůči její kráse. A ostatně, Athea stala se vlastí všech. Jen tam pobuďte několik týdnů a s tajným steskem opustíte toto město a ztratíte kus srdce na tomto kousku země“.

„Ano, slyšel jsem zázračné věci o Athei“.

„Athea jest osmým světovým zázrakem. Světovým zázrakem pro svou rozlohu, světovým zázrakem pro tu krátkou dobu, s jakou povstala z horské samoty. Naše technika učinila od bezmála sto let neuvěřitelné pokroky, ale že Athea bude státi za čtyři roky a tak vypadati, nepovažoval jsem nikdy za možné“.

Loď blížila se ústí řeky Kury. Zde měli přestoupiti do menších lodí a pak jeti proti Kuře a Arasu.

„Vidíte tam v dáli hrot Aghri Daghu nebo Araratu, kde uvázla pohádková loď Noemova? Podívejte se tam jen dobřel U jeho úpatí leží Athea“.

„Že si ale zvolili právě Arménskou vysočinu pro světové hlavní město? Slyšel jsem, že je tam sopečná půda, bál bych se tam“.

„Eh co, od roku 1840, tedy více než před 150 lety, neudálo se žádné neštěstí. A pak je naše věda tak daleko, že dovede na určitých místech zamezit zemětřesení nebo výbuchy sopek, potřebuje býti zřízeno jen stálé spojení mezi vzduchem a nitrem země, jak se také stalo v Athei. Krásnější místo pro světové hlavní město nemohlo býti ani zvoleno: leží takřka mezi třemi zemědílly a mezi dvěma moři a je v horách a v rovině, máme zde sníh a led a máme palmy a pomeranče. Podle pověsti byl prý zde ráj a první lidé byli tak hloupí, že se dali Bohem vyhnat — chtěl asi užívatí sám celé té nádhery — nás nevyžene žádný Bůh z ráje, který jsme si sami pořídili. Proto nazývá se také naše město „Athea“. Bez Boha! A neradíme mu, aby vkročil jen nohou do našeho města. Zbičujeme a ukřižujeme ho, jako kdysi jeho pořádného syna“.

Venouš, tak jmenuje se náš cestující, mlčel úzkostlivě.

„Jen aby Bůh strašlivě nepotrestal takové rouhání“.

Hledí zmateně směrem k Araratu. Jsou-li všichni obyvatelé takoví, pak jest půda Athey hroznou půdou. Mezitím přistála loď a cestující vstupovali rozmlouvající a smějící se, nebo spěšně pobíhající do čekajících říčních lodí. Venouš usedl opět vedle svého hovorného spulucestujícího a dával se dále zasvěcovati do zázračného světa Athey. Zdálo se, že to dělá vyprávěči neobyčejnou radost, může-li mladému muži sloužiti za mentora.

„Víte vůbec, kolik lidí pracovalo při stavbě světového parlamentu? Ale to pochopíte teprve, až jej uvidíte“.

Nečekal však, až Venouš spatří zmíněnou budovu. „Deset tisíc lidí pracovalo, uvažte to číslo: 10.000 lidí, kteří pracovali ve dne v noci a odpočívala-li jedna polovina, proudila druhá do dílen. Vždyť studujete gymnasium, — neřekl jste mi to? — pak jste jistě viděl obraz proslulého chrámu Dianina v Efezu, který škoda, neblahý Herostratos zapálil. Ale co pravím, škoda? Vždyť parlament je větší a krásnější a byl stavěn podle plánů chrámu Dianina“.

„Ano, slyšel jsem chválit tuto budovu, kam jsem jen přišel.“

„Již ten, kdo vynašel místo pro „Medeaon“, tak se teď totiž parlament jmenuje, byl geniem. Před Aghri Daghem jest malá hora, mírně stoupající a náhle se zahrocuje. Na úpatí této hory leží Medeaon. Skoro tak vysoko jako ční do výše, sahá i do hloubky. Po širokých mramorových schodištích přijdete dolů do I. poschodí, kdo je pohodlný, může sjeti vytahovadlem. Toto první poschodí v hlubině jest již samo o sobě městem: zábavní místnosti obyvatelstva. Najdete zde nádherné koncertní síně a lázně všeho druhu, plzeňskou restauraci a vídeňské kavárny a čínské čajovny a taneční sály a sportovní místnosti a turecké bazary, z každého národa to nejlepší a nej příjemnější. A chcete-li, mladý příteli, poznat lásku, sestupte do II. poschodí dolů. zde jsou nejrozkošnější děvy všech národů pohotově zasvětití vás do těch největších tajů“.

Venouš se začervenal a Moldarovský, nástupce Džerirův ve světovládě, si pomyslíl:

„Tenhle Vídeňák je hotové venkovské neviňátko. Ten otevře oči, až vše pozná“.

„A v III. poschodí“, pokračoval, „jsou nejružnější sklepení k uschování nesmírného množství spisů, sbíhajících se z celého světa. A pod ním jsou státní vězení. Ta jsou ale strašlivá. Ano, můj mladý příteli, stali jsme se dnes mnohem jasnovidnějšími a chytřejšími než naši předkové před 100 lety se svou směšnou humanitou. Tenkrát mohl se zločinec těšit, že přijde do vězení, neboť

tam měl veškeré pohodlí: často lepší jídlo než doma, elektrické světlo, teplo, lékaře a pod. My jsme od toho upustili. Komu je dokázán zločin, musí za to pykat. Trestáme ho skutečným peklem, kdežto církev peklem jen hrozila. Ale lidé nedbají hrozeb, protože jako rozumní lidé nevěří v peklo. Ale před naším peklem se strachují! A skutečně také ubylo značně zločinů u porovnání s tak vynášenou křesťanskou érou“.

„Ale to je přece hrozné, pomyslíme-li, že lidé v 1. a 2. poschodí se baví a pod nimi sténají o hladu a temnotě lidé, kteří jsou přece také lidmi“.

„Ano, zločinci to vědí, že nad nimi plyne život ve své nejrozkošnější formě a to je právě část jejich trestu. Porovnání musí jim způsobiti bolest: tam světlo ze zlatých lustrů, zde temnota, tam nejbujnější vůně, zde zápach vlastního těla, tam sta požitků pro každý smysl, zde hlad a bolest a zoufání. Ó, toto porovnání musí bolet, ale ti nad nimi to vědí také a budou se chránit, aby se neprovinili proti státním zákonům“.

Venouš se zhrozil. Nu ovšem, muselo to tak býti! Kde mizí křesťanství, tam musí mizet i charita, která i ve zpustošené duši hledá a nalézá ještě známku bratrství.

„Teď jsem vám vysvětlil teprve podzemní slasti, následujte mne nyní ven na denní světlo. Zde stojí Medeaon před vámi ve své celé pohádkové nádheře. Jak víte, byl chrám Dianin okrouhlou stavbou. Také Medeaon jest podobný. Vše z bílého mramoru, — z celého světa byl sem svážen tento mramor — samé jonské sloupy a mezi nimi výklenky pro sochy. Zde jest obrovská socha Medey, podle které je celá budova pojmenována. Jsme přece v blízkosti Kolchidy, pověstmi opředené, kde černá čarodějka Medea kula své pikle, až opředla světlovlasého řeckého mladíka Jasona svými osidly. Vždyť znáte tu historku. Socha Medey je uměleckým dílem prvního řádu. Představuje čarodějnici v okamžiku, jak hledí vstříc řecké lodi, v níž blíží se její osud. Tisíce výklenků a reliefů

jsou vyhrazeny všem národům země, všichni umístili tam své velikány a tak oslavili svůj národ, ale nikoliv v bezvýznamných figurách, nýbrž v nádherných dramatických scénách táhne tu před námi historie národů. Zde mají Italové svou vlčici, kojící zakladatele Říma Romula a Rema, a Lukrecii zneuctěnou, vrážející si dýku do prsou a zde jsou Gracchové, řečníci bouřlivě pro svobodu lidu, Julius Caesar a vedle ostatní imperátoři. Zastavte se a pohledte do arkádového dvora I. poschodí na sochu Neronovu, jak tu stojí s lyrou a hledí na požár města. A znáte Rieniziz, tribuna na bílém koni a papeže Lva, kterého nazývají Velikým, jak rukou zadržuje Attilu, vůdce hunského. Atheismus můj milý příteli, je tak snášenlivý, že uznává i velikost oněch mužů, kteří kdysi propadli náboženskému bludu. Němci zde mají svého Bedřicha Barbarossu, Alžbětu Durynskou, Luthera, Dürera, své filosofy, básníky, umělce, vojevůdce a j. A Češi mají zde postaveného Václava knížete, císaře Karla IV., Husa a své presidenty a podobně.

Jmenoval jsem vám jen tři národnosti, ale ujišťuji vás, zde můžete studovat dějiny všech národů, najdete zde indického Kalidasu a čínského Čena, Washingtona, Lincolna, Wilsona, Kolumba, Voltaira a Diderota, Angličana Shakespeare, Norvéžany Ibsena a Nansena, Portugalce Magelhaesa a Němce Guttenberga, najdete zde vojevůdce a vynálezce, velké bojovníky proti Bohu a jejich často neméně velké protivníky, najdete zde muže vědy a královny krásy, budete státi před grandiosními obrazy bitev a čarodějnických procesů a budete pozorovat a obdivovat pokrok kultury.

A to vše bylo vytvořeno ve čtyřech letech. Na tom spolupracovali také všichni čelní umělci světa“.

Moldarovský pásl se na úžasu studentově a pokračoval ve vysvětlování:

Tyto arkády vinou se kolem tří poschodí, z nichž vyšší je vždy užší než spodní. Proto je v každém poschodí místo pro širokou ulici, která se podobá spíše parku než

ulici svou ozdobou stromů a kvetoucích keřů. Obyvatelé Athey procházejí se také zde velice rádi, zvláště přijdou-li z podzemních zábavních místností.

Uvnitř najdete dole zasedací síň světového parlamentu: podlaha je římská mosaika, sedadla z vonného cedrového dřeva, na stěnách obrovské malby, jež znázorňují pověsti argonautské. Vedle jsou místnosti různých národů a přijímací sály Adonaiovy a státních ministrů a nejvyšších soudců.

V I. poschodí jest umístěna světová knihovna, veškerá díla, počínajíc posměváčkem Lukiánem, která se vypořádala s vírou v Boha. Tento mohutný násep nepřekročí již žádný bůh. Co jsou proti tomu jednoduché folianty tak zvaných církevních otců a thomistických filosofů? Před pravdou se rozprášily do všech světových stran“.

Moldarovský rozhlížel se vítězně kolem a všichni mužové a ženy na lodi přikyvovali mu na znamení souhlasu a proto nepozoroval, jak jeho mladistvý posluchač se hluboko sklonil a tajně se na čele pokřižoval, aby usmířil Boha za rouhání, které mu bylo vyslechnouti. Moldarovský vysvětloval se západem dále:

„II. a III. poschodí jsou vyhrazena pro skvělé hostiny a překonávají leskem vše, co dosud zde bylo. Velký slavnostní sál s patnácti pozlacenými galeriemi jest úplně bílý a zlatý, mezi tím sněhově bílé sloupy se zlatými nástěnnými kandelábry, stěny jsou vykládané mosaikami a představují hostinu Neronovu a vítěznou slavnost Vikingů. Rozkošnými točitými schody dostanete se do útulných síní III. poschodí, do heren a ložnic. Takové hostiny může se zúčastniti dvacet tisíc lidí a přece se nebudou zdáti sály přeplněné.

A teď přijde to nejvelkolepější: Přiblížíme-li se městu, uvidíte nahoře vypínati se vznešený znak Athey. Medeaon jest vystavěn, jak jsem řekl, na úpatí nevysokého pahorku. A teď zdá se, jakoby vyrůstal z Medeaonu — ve skutečnosti je postaven na vrcholku hory — druhý kolos rhodský: ochranný duch našeho města“.

Moldarovský mluvil o něm skoro s posvátnou úctou.

„Šestý světový zázrak, kolos rhodský byl tak obrovské velikosti, že mezi jeho nohama mohla projeti velká plachetní loď. Takovým kolosem je také socha Atheova, nahá mužská postava bez dětinského fíkového listu. Jedna ruka Atheova ukazuje posměšně k nebi, aby naznačila, že oné bytosti, před kterou po tisíciletí leželi národové bázně na kolenou, vůbec tam není. Druhou ruku, jakoby dosvědčoval, klade na prsa a tímto gestem jakoby volal na osvobozené národy: Jen jeden jest bůh... Člověk!

Nohou šlape hněvivě symboly víry v Boha: kříž a papežskou tiaru. Na podstavci vrhl se zoufale před ním mnich. Tato socha jest, — mohu-li si posloužiti dosavadním způsobem vyjadřování — bohem vesmíru. A lidé uznávají ho jako svého jediného boha, který je vede k slasti a štěstí, a proto shledáváme podstavec sochy denně přeplněn květinami. Uvnitř sochy jsou zařízeny pěkné pokojíčky, do kterých se dostaneme pohodlnými mramorovými schody. Slouží za byt zahradníků parků, kdežto sál v hlavě sochy je oblíbeným výletním cílem, odkudž je nádherná vyhlídka na Atheu“.

Za tohoto vysvětlování přišli do blízkosti města. Venouš mohl, hleděl-li ostře, rozeznávat z chaosu věží, domů a kopulí právě popsany znak města, jak se tyčí vzhůru. Mužové a ženy na lodi kynuli klobouky a šátky tomuto bohu vstříc. Celá flotila malých lodí a člunů křížila jejich cestu a veselí lidé hleděli do jasných vln. Velkoměstský shon počal. Projeli pod obrovským mostem, který byl pokračováním nedohledné zdi.

„To je napodobení městské zdi babylonské, přeneseno ovšem do obrovských rozměrů“, vysvětloval Moldarovský „a to zde je město Rusů. Každý národ má svou vlastní čtvrť a vlastní správu. Ruské město je nádherným kouskem světového velkoměsta.“

A opravdu Venouše oči skoro bolely od lesku odrážejícího se z kopulí veřejných budov, divadel a jiných

zábavních podniků. Celá čtvrť měla čistě ruský slohový ráz.

„V této části města nesmí se také použití jiného slohu a kdo staví nový dům, musí předložit úřadu plány ku schválení a ten se snaží uskutečnit pokud možno největší rozmanitost. Každý dům světového hlavního města jest tudíž sám o sobě předmětem studií. Najdete zde také shromážděny umělce a stavitele z celého světa a každý má příležitost se uplatnit. Každý dům má také jiné jméno a každý se také snaží plasticky vyjádřit předmět, který ono jméno značí. Vidíte tam na břehu hrozen nad vcho-dem skvostné vily? Jest to jediný dům s názvem „U červeného hroznů“. V japonském městě je modrý a v rumunském zelený hrozen. Zde vlevo jest dům Volha a podívejte se, jak rozkošně znázorněn je zde ten obrovský veletok“.

„A to vše bylo zbudováno ve čtyřech letech!“ divil se Venouš znovu.

„Ano, ve čtyřech letech! Znam to místo, jak vypadalo, když vyšel zákon o světovém hlavním městě. Více méně pusté a bezútěšné, několik městeček v krajině rozptýleno. Tato byla nejprve srovnána se zemí, když jako roje egyptských kobylek přihnuly se davy dělníků. Všechny národy poslaly sem své dělníky, kteří tu bydleli ve stanech a barácích a ve všech okolo ležících městech. Celé lodní náklady přijížděly denně, aby stravovaly ony statisíce. Pak divoký chaos a přece podivuhodný pořádek, prokopávání půdy, kanalisace a betonování a pak stoupalo vzhůru, jakoby z ničeho, nádherné tělo města Athey a přimilo se a rostlo a dotýkalo se svým temenem věčně modrého nebe“.

Moldarovský vemluvil se do svého nadšení, že ani nepozoroval, jak Venouš již sotva dbal jeho posledních slov, neboť jedno zázračné dílo za druhým táhlo před jeho udivenými zraky, až loď rázem zakotvila v přístavišti.

Rychle rozloučil se přívětivý mentor a vstoupil do kočáru čtyřmi bělouši taženého, který jej hned odvezl.

Venouš hleděl překvapeně za ním a pomyslně si, že asi mluvil s vysokým pánem, když v tom mu někdo mírně poklepal na rameno. Hynek stál před ním a s jásavým výkřikem padl mu Venouš do náručí.

„Nemohu tě vznešeně uvést do svého bytu, jako onen zlatý kočár toho pána, milý Venoušku!“

„Kdo byl ten přívětivý pán? Zasněžil mne do divů světového města.“

„Mohl tě zasněžit jen do málokterých divů, byl to doktor Moldarovský, člen světovlády, nástupce Džerirův“.

„Ach, odtud jeho tak strašlivé blasfemie!“

„Ale teď pojď! Zítra ti budu vůdcem“.

A sestoupil s ním po schodišti do podzemí.

„Víš, Venouši, celá doprava odehrává se pod zemí. Nahoře jsou jen chodci a koňské potahy. Vznešený svět používá opět elegantních koní“.

Hynek vedl Venouše do široké, jasně ozářené ulice, kde elektrické dráhy a motorové vozy zběsile uháněly a vstoupil s ním do elektrického vozu. Po půlhodinné jízdě vystoupili a dostali se výtahem na boží světlo. Venouš stál strnulý a Hynek bavil se údivem mladíkovým. Jemu se také jinak nevedlo, když po prvé stál se sv. Otcem na tomto místě. Celý div Medeaonu ozářil jej svým přímo nadzemským leskem a nad ním obr Atheos se svým posměšným pohledem k nebi. Hynek nemluvil mnoho na jinocha; ohromující dojmy nechť jsou mlčky zpracovány. Opět vstoupili do výtahovadla a stáli před podstavcem sochy, na němž ležel zoufalý mnich.

„Nebolí to vaše oči?“ tázal se Venouš starostlivě, ale Hynek se smál.

„Oko zvykne všemu. Tak, teď jsme doma!“

Otevřel dveře v podezdívce kolosa a vyzval Venouše, aby vstoupil.

„Cože, vy bydlíte v soše Atheově?“

Monsignore odpověděl mu vesele: „Vid, zázraky Athey neběrou konce? Uvidíš a zažiješ ještě více. Kdyby ubohý

Atheos nebyl hluchoněmý, mohl by zvolati láskyplně: „Chovám tě v srdci!“ Neboť mé dvě světničky jsou skutečně v té části sochy, kde normální člověk má srdce. Kdyby to věděli obyvatelé Athey, že srdcem jejich Athea je římský monsignore, myslím, že by nebohého Athea pro jeho pohostinství poslali do pekel. Pojď jen a podívej se!“

Šel napřed a Venouš udiven stoupal za ním po širokém schodišti výše, stále výše. V hostinském pokojíčku si odpočinul. Byl skutečně unaven cestou a stálým divením, ale dlouho nevydržel na pohovce a Hynek jej vedl nahoru do hlavy kolosa. Zde byl veliký, okrouhlý sál. Hynek ukázal mu vše, co se dalo očima dosáhnouti.

„Vidíš to město zde vpravo? To je naše německé město. Zde převládá gotika. Vidiš zde krásný Norimberk v malém měřítku, kousek Tyrol a samot Šumavských, a jako girlanda táhnou se městem růžové a myrtové zahrady. Z prostředka vyčnívá vysoká gotická stavba se čtyřmi věžemi: jest to budova nejvyšších správních úřadů. Celý německý národ závodil, aby ji co nejnádherněji zařídil a skutečně zaujímá mezi všemi jedno z předních míst. Nápis, který uvidíš, jsou všechny latinské a německé. Tento týden budou hráti ve velkém hudebním paláci — jest tam na nejvzdálenějším okraji — denně „Soumrak bohů“ od skladatele Rich. Wagnera. Můžeš si také poslechnouti. Myslíš snad, že fotoradiem staly se podobné zábavní místnosti zbytečnými, ale přesvědčíš se o opaku. Všechna naše divadla a opery jsou denně přeplněny. Lidé jsou už takoví: většinou stává se zábava teprve tehdy zábavou, mohou-li jí užívat ve společnosti druhých. Pro osamělé domy v kotlinách Mont Everestu nebo v alpských údolích, pro nemocné a mrzáky a pro takové, kteří se rádi straní obchodního hluku, jest fotoradio neobyčejnou vymožeností. Většina však prožívá své opery a činohry v divadle samotném. Zajisté při tom hraje úlohu i velice mnoho ješitnosti, neboť všichni vystavují sebe nebo své šaty rádi k obdivu na veřejnosti.

Teď pojďme dále. Vlevo na německé město přesně směrem jihovýchodním až k Araratu hraničí římský sektor: kráčíš zde ulicemi starého Říma, potkáš zde římský triumfální vůz, najdeš v domech atrium triclinium, ovšem přizpůsobené modernímu pohodlí a jako správnou budovu uvidíš chrám Joviše kapitolského.

Bohatý Miláňan, obchodník s hedvábím, dal postavit Neronův domus aurea, a lákadlem i pro jiné národnosti Athey jest obrovský circus maximus, kde se kochají pohledem na starořímské zápasy. Byl jsem tam jednou a hned jsem si vzpomněl na první křesťany, jak museli zápasit v aréně, jak byli mučeni a křižováni.

V řeckém městě spěchají lidé denně do starořeckého divadla: nejdříve kráčí chór po jevišti a znějí nesmrtelné verše Antigoniny a Elektriny. Toto řecké město odtud neuvidíme, neboť se táhne daleko dolů k japonské části Athey“.

Venouš hleděl kolem dokola, zmocňovala se ho závrť z tak pestrého a malebného obrazu různých domovů všech národů. Dověděl se, že jižně od Araratu postavili si američtí a australští národové své domovy a v pokojné soutěži všech těchto národů bylo vytvořeno to nejvelkolepější a nejnádhernější, co lidský duch si může jen vymyslet.

A co zvyšuje ještě malebný obraz, jest to, že každý národ se snaží ukazovati se veřejně ve svém historickém kroji. Vidíme togy bezvousých Římanů vedle pestrého oděvu Japonce, Španělé zvolili si vkusný кроj Filipa II. a Židé dobu krále Šalomouna. Pro všední dny mají všichni jednotný oděv a nepozná se tu rozdíl mezi národy.

Mimo Venouše bylo ve vyhlídkovém sále ještě velké množství návštěvníků, většinou cizinců, kteří jako on spěchali do hlavního světového města, aby shlédli jeho zázraky.

Hynek a Venouš se vrátili pak do bytu Hynkova. A nyní musil Venouš vyprávěti o domově, o milém kardinálu Kolomanovi a o ostatních přátelích monsignorových. Tu vytasil se také Venouš se svou záležitostí, kterou mu

vložila matka na srdce: Na svátek Nanebevzetí Panny Marie má být svatba Josefova s Eliškou. Josef jest teď samostatným, velice hledaným a velice zaměstnaným mistrem. Nyní si chce vzít Elišku, kterou si tak těžce musil vydobýt, a Hynek je má oddati u oltáře sv. Rutwalda. Rád přislubuje svou účast, vždyť beztoho touží spatřit opět svou vlast. Také Venoušovi sděluje Hynek novinku: Velice brzy, na svátek apoštolských knížat, bude vysvěcen sv. Otcem na biskupa. Stane se církevní hlavou Němců v Athei, jichž počet obnáší asi 800.000. Budou mu přiděleni dva pomocní kněží. „A vidíš, tak stane se srdce kolosa Athea dokonce biskupskou residencí. Nájemce mého bytu, znamenitý katolík, je na to velice hrdý“.

Hynek se bránil pokorně a vytrvale přijetí nejvyššího důstojenství církevního a poukazoval sv. Otcí na své mládí a na malý počet kněžských let. Sv. Otec však trval na své vůli, z důvodů naprosto nevysvětlitelných, a tak připravoval se Hynek uprostřed hluku obrovského města a jeho rozkoší ve svatém soustředění a v nejhlubším uzavření do svého nitra na den apoštolských knížat Petra a Pavla.

Obrátil se na Venouše:

„Teď mne následuj, seznámím tě s posledním tajemstvím Atheovým: V předsíni stála něžná soška květinářky, nesoucí v košíčku růže. Dotkl se růží v tomto určitém pořadí: nejprve temně červené, pak bílé, pak opět temně červené, žluté a po třetí temně červené, a tu zmizela květinářka ve zdi a ukázala se krajková záclona. Opět stiskl na určitém ornamentu tajný knoflík a teď se ukázaly dřevěné schody, vedoucí šikmo do břišního otvoru obra. A zde byla domácí kaple příštího biskupa. Hynek zasvětil ji nejsv. Trojici a jako oltářní obraz zvolil proslulé zobrazení Dürerovo. Podle obrazu byla celá kaple v gotickém slohu. Jako upomínku na mládí a na své obrácení vzal s sebou z Vídně rodinný obraz Bolestné Matky. Hynek poklekl s Venoušem před Nejsvětějším.

Venouš modlil se k Spasiteli:

„Pane, jen ještě několik málo let a bude mi dovoleno sloužit v tvé Svatyni. Pomoz mi k tomu a učiň mne toho hodným“.

Hynkovy rty však zapěly Pánu eucharistický chvalozpěv Tomášův:

„Adoro te devote, latens Deitas! Ano, skrytý Bože, klaním se ti! Denně vyhledává tisíce chlípných očí postavu nahého muže a nevědí, že hledí k tobě, neboť ty zůstáváš skryt jejich slepotě. Denně zdraví tisíce rukou znamení nevěry a netuší, že zdraví tebe, skrytého Boha, kterého popírají. Denně kladou vonné květinové pozdravy před nahou sochou, spojencem a základem jejich nevěry a nevědí, že tato květinová oběť je přinášena tobě, Synu panské Matky, jehož tělo a krev živí panny. Mysleli, že postavili svému bezbožectví pomník a tento pomník stal se Betlémem, skýtajícím přístřeší Slovu tělem učiněnému. Tisíce pohledů hledí pátravě vzhůru a tisíce rukou kyne vzhůru a tisíce proklínání Krista ječí nahoru, ty ale hledíš se vznešeným majestátem dolů jako slunce na tento prášek, zemi, a posíláš paprsky své lásky dolů, nebohým, slepým lidským dětem.

Pie Pelicane, Jesu Domine! Me immundum munda tuo sanguine! Ty dobrý Pelikáne, jediná kapka krve z tvého Srdce postačí, aby zbavila hříchů celý svět. Zítra opět při mé oběti poteče krev smíření! Ó pošli kapku dolů, těmto krásným, veselým lidem, neboť tvé oko vidí je pokryty a zality kalem a špínou. Pie Pelicane, Jesu Domine! Ó dobrý Pelikáne, Pane Ježíši!

DŮM „U DESETI ZLATÝCH RŮŽÍ“.

Příštího rána ministroval Venouš při mši svaté designovanému biskupu. Malý hlouček věřících byl přítomen oběti: mladý Japonec a Sestra Agatha, pozdravivši usměvavým kývnutím hlavy milého známého, a ještě asi deset mužů různého stavu a stáří. Jeden klečel na klekátku a

měl hlavu hluboce skloněnou do modlitebních knih. Venouš poznal v něm kněze; byl veliký a hubený, prostředních let, nepříliš krásný, ale energických tahů. Když Hynek ukončil mši svatou, přistoupil tento kněz k oltáři a mladý Japonec mu přisluhoval. Po skončených bohoslužbách seznámil Hynek Venouše s Japoncem, který byl synem klenotníkovým.

A protože Hynka odvolaly důležité záležitosti, nabídl se Japonec, že provede Venouše světovým městem.

Hynek pak, Sestra Agatha a kněz odjeli do německého města a vstoupili tam do vysoké čtyřposchoďové budovy, nad jejíž branou byla kytice deseti zlatých růží s nápisem:

„Útulek u deseti zlatých růží — pro cizí, projíždějící ženy“.

Přívětivá paní, která otevřela bránu, pozdravila příchozí a políbila uctivě oběma kněžím ruce.

V malém, prostě zařízeném pokojíčku třetího poschodí usedli a Hynek ihned zahájil porady:

„Nuže, ctihodná Matko, vyložte nám blíže své plány!“

„Vy víte, biskupská milosti,“ počala Agatha se sklopeným zrakem, „že klášterní Sestra potřebuje soustředění a stálé posilnění a povzbuzení, neboť jsme věru slabým pohlavím. Sestry jsou rozptýleny po celém světě, jedna ve své rodině, druhá opuštěná, jiné opět jsou obklopeny samými pohany, a některé postaveny doprostřed bahna. Biskupská milosti! Mnohé ztratily své povolání a“ — Sestra Agatha zaslzela — „mnohé ztroskotaly, opustivše víru a vzdaly se čistoty. Mezi děvčaty v podzemním poschodí Medeaonu jest jedna bývalá Sestra“.

Teď přerušil i kněz dosavadní mlčení:

„Shromáždí-li však ctihodná Matka své spolusestry časem v tomto domě a přidrží je ke klášternímu životu, zůstanou s pomocí s hůry spíše uchovány svému povolání než bez požehnání tohoto společného života“.

„Zajisté“, odtušil biskup, „myšlenka je přímo znamenitá, ale jak to bude s bezpečností? Zřídily jste dům a věnovaly jej útulku pro projíždějící osamělé ženy, které se ostýchají bydlet ve veřejných hotelích“.

„Tak jest . . biskupská milosti, a co se zdá býti nebezpečné, že bezbožníci budou navštěvovati tento dům, to bude vlastně jeho ochranou, neboť nikomu nebude nápadné, že budou přicházeti a odcházeti stále cizí ženy. Dolní místnosti mohou sloužiti za útulek cizím ženám, 3. a 4. poschodí zůstane naším klášterem, můžeme dokonce zavésti jakýsi druh klausury a nositi řádové roucho. Zde shromáždíme vždy nějaký počet Sester, zde budeme se společně modliti a vzájemně se povzbuzovati a posilovati sv. Eucharistií a přijímati slova útěchy z úst našich kněží, za něž společně se modlíme a vzdycháme před svatostánkem.“

Hynek vstal a podal Sestře Agathě ruku, k níž se hluboce sklonila, aby ji políbila.

„Kéž Duch Svatý, který vám tuto myšlenku vnukl, je i nadále s vámi, ctihodná Matko! A nyní jedno si, Sestry, hluboce vštipte: Mlčeti, mlčeti! Silentium strictissimum!“

Pak dal se provésti domem „U deseti zlatých růží“. Dolní hostinské pokoje byly velice pěkné, namnoze elegantně zařízené, vypočtené pro nejzhýčkanější nároky příchozích cizinek.

„Sestro, odkud jste vzala na to peníze?“

„Biskupská milosti, Bůh nám pomáhá! Sestry ze všech provincií přijaly radostně tuto myšlenku a sbíraly a strádaly i strádaly, aby každá k velkému dílu přispěla“.

Cely Sester byly přiměřené chudobě, kterou přislíbily. Domácí kaple, jako každá svatyně křesťanů na celém světě, byla skryta světským očím a nejrafinovanějším způsobem byly vyhledávány a zařizovány vždy nové skryše. Kaple Sester, zasvěcená sv. Terezii Ježíškově, byla dosti prostá, stěny vyložené světlými tapetami, uprostřed stál prostý stůl, kolem něhož bylo možno seskupiti libovolné

množství židlí. Oltář s obrazem sv. Terezie mohl se se vším, co na něm bylo, ponořiti pod podlahu stisknutím knoflíku a nic pak nepřipomínalo, že se zde konaly služby boží. Také v každé cele Sester bylo tajné zařízení, umožňující v případě nebezpečí ukrytí řádového roucha. Hynek byl velice spokojen a slíbil rád, že kapli zítra vysvětlí a bude tam sloužiti první mši svatou.

„Kolik Sester má zde místo?“

„Máme místo pro šedesát Sester“.

„Ohlásily se už některé?“

„Máme zde již třicet dvě Sestry. Pět chci zde ponehati stále pro službu v kuchyni a v domácnosti, ostatní zůstanou zde prozatím měsíc a uprázdní pak jiným místo“.

Biskup obrátil se na kněze:

„Důstojný pane, zde máte bohaté a požehnané pole působnosti. Hned zítra můžete začít s první exerciční přednáškou“.

Kněz uklonil se na znamení souhlasu.

„A pak budete dnes v 18 hodin zpovídati v Goethově parku a otec Method bude v tutéž dobu zpovídati v mé kapli. Také biskup z arabského města prosil mne naléhavě o výpomoc, má mnoho nemocných a žádného kněze. Musíte si zařídit své exercicie tak, abyste mezitím mohl odskočiti také do arabského města“.

Sestra, která uctivě ustoupila stranou, učinila posuňk politování.

„Ó, stav kněžský, jaká oběť, jaká oběť!“

Biskup pravil usmívaje se pouze k svému výpomocnému knězi:

„Bez oběti není koruny! A nebeská bude zajisté drahocennější než pozemská, vidíte otče Habsburgu?“

Kněz rozšířil své oči a tyto zářící oči zkrásnily rázem jeho tvrdý obličej:

„Ó, biskupská milosti — omnia habeo ut stercora! Vše jest mi blátem“. Zde nalézáme posledního potomka

starobylého rodu vladařského. Skoro tisíciletá sláva rodu — omnia stercora — bláto.

Otec Habsburg častěji říkával Hynkovi: „Žádný z mých urozených předků nenalezl takového štěstí jako já“.

Když Hynek sestupoval již z třetího poschodí, zastavil se ještě jednou a obrátil se k Sestře Agathě:

„Jak se jmenuje nešťastná Sestra, která ... se v Me-deaonu ... prodává?

Opět se dala Matka Agatha do pláče:

„Ve své rodině a snad i dnes jmenuje se Julie Kovalská, v klášteře Sestrou Immaculatou. Dostaly jsme současně závoj a měly jsme se velice rády. Večer po složení slibů vklouzla ještě jednou před spaním do mé cely: Ach, biskupská milosti, byla krásná jako nebešfanka a tenkrát řekla mi ve skutečně nadzemském nadšení: Víš Agatho, oč jsem teď vroucně prosila Matku Boží? Aby mi dala ještě této noci zemřítí, předvídá-li, že zruším někdy svaté sliby“.

„A toto sladké dítě musí končiti v takové špíně! Ach, proč Neposkvrněná nevyslyšela její modlitby v oné noci?“

„Proč, Sestro Agatho? Snad mají mítí věřící příležitost, aby chválili nekonečné milosrdenství Páně, který jako dobrý pastýř jde na poušť, aby našel zbloudilou ovečku“.

DŮM „U MODRÉ RYBY“.

Z kláštera „U deseti zlatých růží“ odešel Hynek, rozloučiv se s otcem Habsburgem, k nejbližší stanici podzemní dráhy a jel do francouzského města; šel pak ještě kus pěšky až k západnímu úpatí hory Araratu a zazvonil u domu velkoobchodníka s vínem, který měl na zdi znak stříbrné ryby.

Vstoupil a dal se ohlásiti u pana Dr. Vivreuxe a byl sv. Otcem přijat v pracovně. Také papež měl teď sídlo

v Athei. Samozřejmě! Také Petr spěchal kdysi před 2000 lety do světového hlavního města, do Říma, do velkého Babylonu, odkud vedly cesty do lesů Germanie a Skytie a do pouští asijských a afrických, odkud se táhly neviditelné nitky ke všem národům tehdejší země.

Dr. Vivreux nerad opouštěl svou Paříž a svou milou kapli, když ke všemu ho již značně tížilo stáří. Ale nahlédl, že je to nutné a vyslovil první tuto myšlenku mnohých. V residenci, v ulici Viviani, zanechal kardinála Blanchota a vytvořil si nový domov v Athei. Přijal vděčně nabídku velkoobchodníka s vínem Rocheta, který mu nabídl zadní trakt svého domu. Rochet, velice podnikavý muž, dal vytesati do araratských skal mohutná sklepení, v nichž měl uloženy nejlepší světové značky: tokajské, mělnické, burgundské, tunisské, španělské atd. Zde byl neustále shon pomocníků a sklepmistrů, válení plných a prázdných sudů. Pro starého velekněze byl život zde poněkud hlučný, ale chtěl-li míti kolem sebe ticho, potřeboval jen vyjít si do skalní chodby zvláště pro něho tesané, o které nikdo nevěděl. A tato chodba vedla jej ke „Quies animae“.

Skalní kostelíček byl zasvěcen Narození Páně. Sv. Otec vycházel při volbě tohoto tajemství z takové myšlenky:

„Jako v Betlémě byla zvěstována sláva na výsostech Bohu a pokoj lidem dobré vůle na zemi, tak i tato svatyně má se státi střediskem šíření království Božího a zvěstování míru Kristova.“

Okrouhlá postranní kaple byla zasvěcena sv. Petru a druhá Matce Boží. V této mariánské kapli bylo také uschováno Sanctissimum. Také tento skalní kostelík zdobily nádherné mosaiky. Zde trávil papež denně několik hodin, zde se modlil a přijímal v rozjímání pokyny nejvyššího Krále pro vládu církevní.

Hynek hlásil mu založení ženského kláštera a papež požehnal toto dílo. Byl však poněkud v obavách; bylo mu opět hlášeno, že byl kněz v Palermu zatčen. Dosud

nikdo nespáchal zrady. Všichni zemřeli s tajemstvím ve svých prsou. Ale teď používají mučidel, nelidských mučidel středověkých. Posledně chycený kněz otevíral již ústa pod mukami, aby učinil doznání a vydal na pospas jméno biskupa své země, ale Bůh smiloval se nad ním: nebohý kněz podlehl v tom okamžiku svým bolestem a jeho ústa oněměla.

„Mučení zlomí hrdinnou odvahu našich kněží!“ nařikal papež.

„Svatosti, také za Nerona a Decia byli křesťané mučeni, také pod Alžbětou byli kněží mučeni — a my čítáme tyto krví popsané listy našich dějin mezi slavné listy“.

Papež usmál se naň přívětivě:

„Jak vždy opět zapomínám, že Duch Boží jest také duchem síly. Máš více víry, synu, než já!“

„Nikoliv, Svatosti, ale méně starostí a méně zodpovědnosti“.

„Tvé zodpovědnosti přibude, Bůh bude ti dávat stále více okoušeti tohoto nápoje“.

Tu poklekl Hynek před ním:

„Svatý Otče! Jednu prosbu: monsignore Fernandez je hluboce zarmoucen. Ještě netíží mne biskupské svěcení! Nemůže býti tento kalich ode mne odňat? Fernandez byl by spíše ochoten jej vypít, než já, mladý, nezkušený kněz“.

Papež potřásl velice energicky hlavou:

„Kalich vypiješ ty a nikoli Fernandez. Vidím do jeho srdce již dávno, dávno. Jeho hlavu nebude nikdy mitra tížit, neboť biskupská berla náleží do rukou pokorného sluhy Páně. Fernandez však je ctižádostivý.“

„Svatosti, stal by se pak zajisté nejhorlivějším vrchním pastýřem.“

„Myslíš? Nikoliv, jeho srdce zůstane neukojené a nespokojené. Až by měl infuli a berlu a prsten, bude se třásti na purpur. Zda pak takoví kněží budou míti v okamžiku zkoušky tolik síly, aby položili jiný purpur, svou krev, na obětní oltář? To musil by Bůh vylíti na ně zázraky

své milosti, ale co pravím, zalíti je. Synu, teď musí státi v čele Církve svatí mužové, Fernandez jest pro nás odbyt.“

Teď musil Hynek mlčeti.

„Přináším ještě jednu dobrou zprávu, svatý Otče: nejstarší syn sv. Rutwalda počne na podzim studovati theologii“.

Papež odpověděl zamyšleně:

„Sv. Rutwald byl by se stal světce, i kdyby nebyl zemřel mučednickou smrtí. Vychovávati děti pro Boha, prozrazuje svatost. Pozdravujte ode mne matku a pošlete jí mé požehnání“.

„A přišel jsem prositi ještě o toto: Smím odcestovati do Vídně v den Nanebevzetí Panny Marie? Nejstarší dcera sv. Rutwalda, která tak podivuhodně byla zachráněna ze svého duchovního nebezpečí, požádala mne, abych ji oddal s jejím zachráncem, právě s oním Josefem, na němž učinil sv. Rutwald první zázrak“.

Sv. Otec přikývl na znamení souhlasu.

„Tak je to správné! Všichni nemohou sloužiti Bohu v kněžském nebo řádovém rouchu, potřebujeme právě tak nutně hodné křesťanské manželky a manžele a tito mají darovati světu zbožné děti: Jen tak bude svět znovu dobyt pro křesťanství“.

Kráčaje předsíní, setkal se Hynek s msgr. Fernandezem. Tento hleděl na něho mrzutě a Hynek cítil, jak těžkým bylo staršímu knězi, aby pozdravil mnohem mladšího biskupa. Hynek však přistoupil přátelsky k němu:

„Monsignore, mluvil jsem k vůli vám s Jeho Svatostí“, teď pohlédl mu Fernandez napjatě do obličeje. „Nabídl jsem sv. Otcí svou resignaci ve Váš prospěch“.

„Tuto milost od vás nemohu žádati ani přijmouti“.

Jeho hlas zněl poněkud podrážděně. To se stalo jemu! On už řadu let sloužil svatému Otcí věrně a horlivě a tento mladý muž, s jehož rukou se sotva setřel olej kněžského pomazání, tomu je dána přednost, ten stoupá před ním po stupních hierarchie a on Fernandez, zůstává v

ponížení jako prostý monsignore. Ale slova Hynkova vzbudila v něm přece nejvyšší napětí. Vždyť to bylo ostatně v pořádku, nahlíží-li sám Hynek nevhodnost svého vzestupu.

Odpověď biskupova však odvrhla prudkou ranou všechny jeho naděje.

„Svatý Otec nepřijal mou resignaci, ale mějte důvěru, monsignore, a utlumte v kněžské pokoře všechny ctižádostivé myšlenky...“

Dále se nedostal, neboť Fernandez přerušil jeho slova prudkým výbuchem zlosti:

„Biskupská milosti, sloužil jsem svému Bohu již jako kněz, kdy vy jste ho ještě popíral a zápasil v modlitbách o svou duši, kdy vaše ústa pronášela proti němu jen kletby, a nemám zajisté zapotřebí přijímati od vás pokyny, jak mám uspořádati svůj duchovní život“.

Hynek od něho odešel smuten.

„Sv. Otec má jako vždy pravdu!“ pomyslí si.

ZEĎ BABYLONSKÁ.

Japonec byl znamenitý mladý muž a Venouš cítil se velice spokojen v jeho společnosti. Jmenoval se František Xaver Mintso a pocházel ze staré katolické rodiny, která od té doby, co se stala věřící, nikdy nezměnila svého vyznání. Měl jednou převzít klenotnický závod svého otce a byl již zasnouben s křesťanskou krajankou. Šel s Venoušem pěšky římským městem, kde tento měl příležitost osvěžit své vzpomínky z gymnasijských dob u římských lázní a sloupů, pomníků a obrazů, divadel a paláců.

Za tohoto procházení nastalo skoro poledne a oba vstoupili do caupony, jakéhosi hostince, a naobědvali se. Pak sestoupili do podzemní dráhy a dostali se do prostorné síně, kde byl shon jako na velkém nádraží. Venoušovi bylo zvláště nápadné, že při velkém horku většina lidí byla oblečena v kožichy, Pohlédl tázavě na svého průvodce, který mu vysvětlil, že by bylo dobře, aby se

také opatřili kožichy. Rychle zavedl svého svěřence do velkého obchodního domu a oblékl sobě a Venoušovi teplý kožíšek, zaplativ malý obnos, neboť kožíšky byly jen vypůjčeny. Vstoupili do vytahovadla a vystoupili pod vrcholem Araratu. Teď pochopil Venouš, neboť proti nim vyrazil ledový chlad.

Ale bylo zde nádherně! Pod jasným modrým nebem čněl horský kůžel do oblak a odleskem slunce třpytily se nezměrné ledové a sněžné plochy, sahající hluboko dolů až k posledním výběžkům města. Jenom že zde nebylo majestátní mlčení, samota, která tak dojíká poutníka při cestách v horách. Zde byl nejživější a nejveselejší ruch: tu uháněly saně a lyže a leskly se brusle při sladkých zvucích hudby. Zde rozvínovaly dámy celou zimní nádhru, aby pak dole opět oblékly tropické úbory; zde stály pevné horské chaty, v nichž podávaly se nejrozmanitější horké nápoje. Stále byly chaty naplněny veselými, žvatlajícími lidmi, kteří se vrátili dovnitř s tvářemi hořícími zimou, vrhali se na pohovky a srkali horký čaj a naslouchali některému koncertu ze vzdáleného zemědílu, a pak opět vyřítili se ven do světa věčného sněhu a ledu.

Oba mladí poutníci vystoupili ještě výše až na vrchol. Zde byla nízká, masivní rozhledna a Venouš se díval a díval.

Tak hleděl asi Noe, když na tomto místě vystoupil ze svého korábu a když příroda ležela před ním opět v panenském stavu po velkém zničení potopou. Tu postavil oltář a přinesl Bohu oběť a zajásal asi rozkoší:

„Ó Bože, děkuji ti, že smím ještě jednou vstoupiti na tuto divukrásnou zem!“

Teď leželo celé nesmírné město u jeho nohou nebo vlastně pestrý obraz nejrůznějších měst, ze všech dílů světa. A mezi nimi řeka Aras, nejkrásnějšími mosty světa překlenutá. V noci skýtá pohádkový pohled, neboť tu třpytí se na ozdobných člunech a lodích tisíce světél a světélek a lampionů všech barev. Ve dne zrcadlí se v jasných vlnách tyto hory se svými věžemi a paláci.

A ten nízký vrch tady po pravici, to jest Malý Ararat, který jak vidíte, je v létě ledu prost. To je vlastní vilové město Athey. Nejbohatší a nejmocnější světa mají zde své letohrádky. Pohleďte jen, zde vidíte bílý a červený mramor prokmitávati mezi zelenými stěnami a popínavými růžemi. A široký pás nad vilami, to jest nejkrásnější park světa. Všechny druhy zvířat, nebezpečné v uzavřených odděleních, ostatní volné, pobíhají tu a radují se ze života. V příštích dnech navštívíme tento park. A teď se podívejte dobře zády k slunci, k východu, kde myslíte, že město končí. Nevidíte nic zvláštního?"

„Vidím jemnou linii“.

„A tyto linie můžete sledovati kolem celého města. Jest to zeď babylonská. Víte přece z dějin, že staří Babylonané postavili kolem svého města zeď tak velkých rozměrů, že několik vozů mohlo na ní jeti vedle sebe. Taková zeď, převedená do gigantických rozměrů, jest zeď Athey. Na tuto zeď jsou Athejští snad právě tak pyšní, jako na Medeaon a Athea. Doslovně celé hory byly sneseny, aby dodaly potřebný stavební materiál. Zde se procházejí obyvatelé nejraději a nalézají vždy něco příjemného pro oko i sluch. Pojedeme tam hned“.

Ještě jeden zamilovaný pohled vrhl Venouš na obrovské zázraky u svých nohou. Kolosální Atheos zdál se býti loutkou. Tak směšně malým připadá asi Bohu vše, co my lidé nazýváme velikým a podivuhodným. A Venouš zvážněl. Dřívější lidé nebyli zajisté špatnější dnešních. Jistě neznali nenávisti proti Bohu a přece jich Bůh neušetřil a všechny zničil.

V duchu vidí Venouš horu Ararat zalidněnu: jak lidé lezou v smrtelném strachu na vrchol a zděšeně hledí zpět na šumící proudy. A stále výše se drápou, slabí zůstávají pozadu a klesají do náručí potopy. Nejsilnější však a nejobratnější dosahují místa, kde právě stojí. Ale stále jich přichází více a více a všichni chtějí býti zde na vrcholu, neboť až sem přece potopa nedosáhne, ale

není tu místa pro všechny. Tu počíná strašlivé, zoufalé, zvířecí zápolení mezi člověkem a člověkem o malou píď půdy, jen tak velikou, aby mohl na ni postavit svou chvějící se nohu. A krev ubitých mísí se s chtivě dorážejícími vlnami a volá na ně:

„Pomstěte nás, pomstěte nás, pomstěte nás!“

A vlny přicházejí jako mstitelé a dosahují jejich nohou a tisknou se na jejich srdce a vnikají do úpících úst. A pak nastává hrozné ticho na vrcholu Araratu, jen moře, táhnoucí přes vrchol, pěje svou stále stejnou píseň: „Benedicite Dominum maria! Pějte chválu Pánu, vy moře!“

Tak potrestal tenkrát Bůh lidi a zajisté nebyli horší, než lidé dneška.

„Pane“, tak probíhá to jeho myšlenkami, „běda, co se stane z tohoto města, které jest tvým opakem ve všem; co se stane tomuto městu, zůstáváš-li od věčnosti do věčnosti stejný v trestání?“

Ale jako odpověď zní z ledových plání jen veselý výskot a píseň hudby, k níž se připojili mužové a ženy v jemných kožiších a sladké dětské hlásky:

„Nikdy již nenastane den,

kdy ruce by se sepjaly k modlitbě“.

Oba přátelé — těmi stali se během své krátké známosti — nastoupili zpáteční cestu, vrátil kožišky a jezdili pak dlouho po městech amerických a asijských. Pak vystoupili skoro na konci města, v blízkosti babylonské zdi.

Co vypadalo s vrcholu Araratu jako tenká nit, byla zeď 50 metrů vysoká a právě tak široká. Nepůsobila však nudně, neboť nejpodivuhodnější rozmanitost byla zazděna, vpletena a vsazena do této zdi babylonské. Ve výši asi 15 metrů probíhaly vnitřkem elektrické dráhy a spojovaly celou periferii městskou. V dolní části zdi byly zařízeny obchodní místnosti, vychvalující nejskvostnějšími výkladními skříněmi své zboží.

Po každých 200 metrech vedly kryté točité schody nahoru a druhé dolů, takže nikde nemohla nastati porucha

v dopravě. Horní rovina zdi byl jediný, velkolepý park. Visuté zahrady Semiramidiny byly tím daleko překonány. Každý musel žasnouti nad uměním zahradníků, kteří i veliké stromy dovedli sem zasaditi. Krásné cesty a trávnický a květinové záhony, růžové háje a myrtová křoví a lavičky se střídaly v pestré hojnosti. Aby zeď vynikala také stavitelskou krásou, byly vestavěny do ní nejskvostnější pavilony, věže, oblouky, vyhlídkové balkony, hudební síně, divadla, vinárny a ostatní zábavní místnosti. Co však působilo zvláštní přitažlivostí na obyvatelstvo, byly umělecké malé chrámy, porůznu vyčnívající ze zeleně, vyrůstající někde z pokraje zdi, jak to právě vyžadoval architektonický obraz. V těchto malých chrámech byly plasticky i v obrazech znázorněny pamětihodnosti národů. Každý národ postaral se o svůj chrámeček a upravil část zdi, na níž stál.

„Nablízku máme českou čtvrť. Jistě znáte dějiny a tu vás budou zajímati památky toho národa. Prohlédněme si je“.

Sestoupili do hloubky půl zdi a vešli dovnitř a počkali na příští vůz. Brzy dostali se do české části zdi babilonské. Kráčeli chvíli a tu spatřili na skále hrad, obklopený košatými lípami.

„To je vyšehradská skála“.

Vstoupili do hradu. Bylo zde znázorněno nádvoří vyšehradské z doby Libuše. Ona sedí v životní velikosti na trůně a vítá Přemysla s knížecí radou, shromážděnou kolem sebe. Skupina druhá představuje Libuši, stojící na skále a věštící slávu zlaté Praze. Na hradě pak celá řada obrazů z českých dějin, zvláště z válek husitských. Venouš se zatajeným dechem pozoroval tyto mohutné reliefy a obrazy. Ale nikde ani zmínky o sv. Cyrilu a Metoději, sv. Ludmile, Janu Nepomuckém, nikde obraz velebného Velehradu nebo posvátného Hostýna. Stejně zajímavá byla prohlídka německé části. V přiléhajícím Goetheově parku poznal Venouš opět něco nového.

Na lavičce seděl pán, jenž právě odložil knihu, v níž horlivě četl, protože se dal do příležitostného rozhovoru

s jiným pánem, pravděpodobně známým. Japonec upozorňuje na něho Venouše. Venouš si vzpomíná, odkud ho zná:

„To jest přece kněz, který dnes sloužil mši svatou v kapli uvnitř kolosa Atheal“

„A víte, nebo tušíte, co teď dělá? Zpovídá. Věc vypadá tak nenápadně. Sedí na lavici a čte, tu přijde cizí člověk a s pozdravem posadí se vedle něho. Nikdo netuší, že tito dva projednávají velkou otázku duše. Když kající je hotov a dostal rozhřešení, což vidí jen zasvěcenec, vstane a odchází s pozdravem. Ale to místo je zde krásné. Sotva jeden vstal, již tam sedí druhý. A protože nikdo nezná kněze, nevšímá si ho také blíže a nikdo netuší, že zde kněz sedí někdy celé hodiny, kdežto osoby, posazující se vedle něho, stále se mění“.

Šli s pozdravem mimo otce Habsburka a spatřili ještě jeho vážné kývnutí hlavou.

Schylovalo se však k večeru a Venouš si umínil, že se sem podívá ještě jednou, aby v klidu si prohlédl ty všechny krásné vzpomínky na dávnou slávu svého národa. Přejížděli mimo perský chrámek, do něhož vloženy scény z Firdusiho nesmrtelného eposu. Ale když přišla řecká část zdi, nemohl si přece odepřít alespoň letmo prohlédnutí jonské a dórské chrámky, v nichž odehrávala se trojská válka a Odyseus konal svou cestu plnou útrap. Nejkrásnější však byl souboj Achilův s Hektorem před branami trojskými, s jichž cimbuří starý Priamos vztahuje zoufale paže k synovi. Postavy byly vytesány z bílého mramoru a Venouš nemohl se od panoramatu odtrhnouti.

Zachvěl se poněkud, když citoval proslulé verše:

„Essetai emar, hottan pot ollole Ilios hire“.

„Jednou přijde den,

kdy shroubí se posvátná Ilias“.

Ale večer již nastal. Japonec vedl přítele do řecké vinárny. Domnívali se býti v starém Řecku: Děvčata, podobající se šatem a vzrůstem božské Hebě, předložila jim víno a přinesla jídlo. Otevřeným oknem zachvívalo

se listí vinné révy a obraz hodujícího Dionysa přispěl k jejich veselé náladě.

Setmělo se, když nastoupili zpáteční cestu. Ráno chtěli pokračovati v prohlídce města, ovšem v pomalejším tempu. Proto se rozhodli, že zítrek věnují jen japonskému městu.

Když opustil Japonec svého přítele u Medeaonu a Venouš vstoupil do svého hostinského pokoje, nenašel Hynka doma. Venouš byl však unaven a proto spal již tvrdě, když Hynek ve 24. hodinu se vrátil.

OVEČKA NA POUŠTI.

Kde byl biskup do tak pozdní hodiny?

Když se setmělo, převlékl se Hynek a vyšel branou Medeaonu jako elegantní pán; lehce seběhl dolů po schodech, vedoucích do zábavních místností a vstoupil do mnichovské pivnice; neboť jemu, jako Němci, líbila se více než různé jiné lokály rafinovaných požitků.

Tyrolská kapela hrála německé národní písně a smíšené publikum zpívalo více méně při tom:

„Hoch vom Dachstein an,
wo der Aar noch haust“.*)

A což teprve, když zahráli národní píseň:

„Tief drinn im Böhmerwald
Da ist mein Heimatsort.
Es ist schon lange her,
Dass ich von dir bin fort.
Doch die Erinnerung,
die bleibt mir stets gewiss,
Dass ich den Böhmerwald
Niemals vergiss!“**)

*) Vysoko od Dachsteinu, kde ještě sídlí orel...

**) Hluboko v šumavských hvozdech, tam jest má domovina. Je tomu již dlouho, co jsem vzdálen od tebe. Avšak vzpomínka, ta mi zůstává stále, takže na Šumavu nikdy nezapomenu!

Tu naslouchal s pocitem stesku i radosti písní své otčiny. Až oddá na Nanebevzetí Panny Marie Elišku Eschenbergerovou, pak pojedě do své lesnaté vlasti, aby ještě jednou pil plnými doušky vůni jedlí a naslouchal zpěvu její vody.

Žasl, a nevěřil svým očím a uším, když pozoroval, jak i cizinci jeho milou píseň zpívali.

Číšnice v bílých zástěrách, se spoustou sklenic v rukou, proplétaly se řadami popíjejících hostů, všemi volány a všechny obsluhující. Hynek v myšlenkách vzpomínal dob, kdy jako student sedával v pivovaru v Mnichově, jak mu vše imponovalo a vše se líbilo, dokonce i starý ředkvičkář, který neklamným pohledem poznal každou sklenici od hostů opuštěnou a jako jestřáb již z dálky se vrhl na ni a skrovný zbyteček, blaženě se usmívaje, vypil.

Kdyby mu byl někdo tenkrát řekl, za dvacet let budeš ty, mladý popírači Boha, seděti jako biskup církve Kristovy 10 metrů pod úpatím Araratu v mnichovské pivnici, byl by toho člověka považoval za choromyslného.

Když odbila 22. hodina, zvedl se a sestoupil o poschodí níže. Na schodech potkal několik mužů různého věku, volajících za ním poznámky, které mu hnaly krev do obličeje a na okamžik stanul nerozhodně, má-li se vrátit. Pak se ale energicky vzchopil a kráčel dále. Sklopil zrak, aby nemusil nikomu, koho potká, hleděti do očí, jakoby chtěl zrovna provést zločin.

Oddechl si, když se dostal dolů, zaplatil u pokladny patřičné vstupné, napsal na lístek jméno Julie Kovalská a odevzdal jej elegantně livrejovanému sluhovi. Tento vedl jej řadou chodeb do bohatě zařízené komnaty.

Hynek posadil se těžce do pohovky a sotva se odvažoval pozvednouti oči, neboť hříchu sloužící místnost byla věrným napodobením lupanaru pompejského. Musil dosti dlouho čekat. Hynek vyňal z kapsy růženec a modlil se za duši, pro kterou právě vydával v nebezpečí svou čest.

Konečně blížily se lehké kroky, dveře se otevřely a holka vtančila dovnitř. Měla ještě dosud strhující krásu, třebaže chyběl nádech, který nás tak dojíká na obrazech Madon velkých mistrů. Spatřivši krásného muže, zazářila rozkošnický a drze a s obvyklou důvěrností chtěla se s ním mazlit. Teď nastala hodina, aby dobrý pastýř hledal ztracenou ovečku.

Hynek vyskočil ihned ze svého místa a vztáhl odmítavě ruce proti ní.

„Nedotýkej se mne nevěsto Kristova, Sestro Immaculato!“

Hříšná bytost zírala ztrnule na něho, jako duchem nepřítomna. On jí zná, on zná její minulost? Úplně bezmocně, hlasem leknutím selhávajícím oslovuje ho:

„Kdo jsi? Kdo ti řekl...?“

A Hynek odpověděl, a vložil veškeru lásku svého kněžského srdce do svých slov:

„Jsem dobrý pastýř a dávám svůj život za své ovce. A ztratil-li jednu ovečku, opouští 99 ovcí v poušti a hledá ji, a když ji našel, vezme ji na ramena a nese si ji domů a svolá své přátele a sousedy a praví: radujte se se mnou, neboť našel jsem svou ovečku, která se mi ztratila. Tak pravím tobě: že bude v nebi větší radost nad jedním hříšníkem, pokání činícím, než nad 99 spravedlivými, kteří pokání nemají zapotřebí.“

Překvapena poslouchala holka nezvyklá slova, cítila, že jí vyvstal pot na čele.

Noc co noc dotýkala se chlípná, špinavá slova jejího ucha, dotýkaly se chlípné, špinavé ruce jejího prodaného těla, znesvěcovaly chlípné, špinavé oči její znesvěcené tělo noc co noc znovu: a teď stojí před ní krásný muž a pronáší slova, dopadající na ni jako hromové rány, že se krčí a kroutí v nevýslovné duševní muce.

A vztahuje odmítavě své ruce proti ní, jakoby chtěly tyto ruce říci:

„Ženo, co je mi po tobě? Tyto ruce jsou čisté a

zdravé, tvé tělo jest však jed, tvé tělo vřed, tvé tělo mrtvolný rozklad.“

A ty oči! Tak asi hleděl Spasitel kdysi na cizoložnici!

Tak může mluvit jen jeho učedník, jak mluví tento muž, tak může hledět na ni jen učedník toho Krista, který pravil:

„Nezhasněte doutnajícího knotu.“

„Ty's Kristův kněz!“ zasténá holka, ale sprostota v ní našeptává jí:

„Škoda, že je knězem!“

„Ano, jsem knězem, dcero má, dal jsem svůj život do tvých rukou, jsem knězem a dal jsem svou čest v sázku, všichni, kteří mne teď potkají, budou přesvědčeni: že jsem šel do tohoto lupanaru, abych páchal neřesti a není v mé moci, abych se z toho podezření očistil, neboť vyjdu z rozkošnického budoiru prodejně holky! Uvaž, jak asi miluji tvou duši, kterou musím zachránit a vynést z této odporné pouště!“

Prodejná holka Julie se vrhla na zem a skrčila se, jakoby každé slovo bylo ranou bičem. Po prvé po dlouhé době si uvědomila, že je nestoudně obnažena před očima čistého muže a zakrývala úzkostlivě sporými zbytky šatu své chvějící se tělo.

Ale tak rychle nemínil ztratit Satan svou hru:

„Mně není pomoci! Jděte, nežádáte-li si mne!“

Tu sklonil se Hynek s nezměrnou soustrastí nad hříšnicí a jeho čistá ruka neostýchala se tentokrát dotknouti se její hříšné hlavy.

„Sestro Immaculato! Jak šťastnou jsi byla, když u večer svého složení slibů ses mohla modlit: Ó Maria, Neposkvrněná! Dej mi zemřít v tuto noc, předvídáš-li, že zruším slib chudoby a čistoty a poslušnosti. Řekni, Sestro Immaculato, kdy jsi byla šťastnější? Tenkrát — nebo dnes?“

„Ó kéž bych byla tehdy v noci zemřela!“

A prostitutka se rozplakala a její slzy padaly k no-

hám mužovým, který nedbal ctí a života, aby zachránil její znesvěcenou duši. Stále hojněji stékaly jí slzy a ona povolujíc náhlému vnuknutí, líbala nohy knězovy a osušovala je svými vlasy.

Avšak kněz pravil:

„Buď upokojena, dcero má, tvé hříchy ti budou odpuštěny“.

„Otče, ctihodný otče, mohu doufat v záchranu?“

„I kdyby byly tvé hříchy červené jako purpur, budou bílé jako sníh“.

„Otče, opustím-li tento dům, kdo přijme prostitutku?“

„Důvěřuj mně! Přivedu tě zpět k Sestře Agathě!“

Sestra Agatha!

Teď vysvitlo jí světélko v její temné noci.

„Ano, chci k Sestře Agathě, ta nebude mnou opovrhovati, ta mne neodpudí“.

A teď dověděl se biskup krátkou historií jejího pádu do propasti. Seděl na pohovce a ona klečela pokorně u jeho nohou.

Jak šťastnou Sestrou byla po profesi! Pak musila ošetřovati bohatou nemocnou dámu a její syn přicházel denně k lůžku a mluvil s ní a denně přicházel častěji a ona toužila slyšeti jeho kročeje a netušila a nemyslila nic zlého. A s vroucím díkem tiskl jí obratné ruce, rozumějící tak dobře ošetřování nemocných a stával se stále důvěrnějším. Tu přišly jí první pochybnosti, ale považovala se dost silnou, aby ho odmítla, kdyby se stal neskromným, a nevěděla ještě, že se tajně třásla na tyto důvěrnosti. A když stal se skutečně neskromným, tu neměla již vnitřní síly, aby odporovala. Žila v hříchu s ním. A když ji opustil, byla tak upevněna v hříchu, že vyhledávala příležitost k neřesti. Tak musila se konečně uchýlit do lupanaru v Medeaonu. Pila hřích jako vodu a život stal se jí hnusným a přece stále vztahovala ruce po hříchu, když jakýsi hlas ji pudil: Odejdi!“

Zmocnila se jí tupá lhostejnost.

„Můj život je ztracen, tož chci vytlouci z tohoto života jakýkoliv radostný plod, kde se jen může ulovit“.

A překonávala své družky v nestydatosti a stala se známou v celém zhýralém světě Athey.

A tu najednou prokmitá světélko do jejího ztraceného života!

Jest to možné? Existuje pro ni ještě něco jiného, než tato zvířecí, otrocká služba?

Ano, jest to možné, jinak by se nebyl stal tento velký zázrak milosti Boží, že kněz vnikne až sem v místa jejích neřestí, ale puzen jinou láskou, než ta, pro kterou žila dosud, a podává jí ruku:

„Vyjdi ven k světlu!“

Její právní poměry byly ihned řešeny. Podle platných, skutečně humánních zákonů mohly tyto nebohé bytosti opustiti své místo v každé hodině. Ale obyčejně nepoužily tohoto dobrodiní zákona. Mnohým bylo blaze v bahně a všem byly takřka uzavřeny všechny cesty vedoucí k rovnoprávnosti s ostatními lidmi. Majitel zábavních místností byl však podrážděn: Julie byla jedna z jeho nejlepších sil. Varoval Hynka:

„Pane, v občanském životě nabaží se člověk velice brzo prostitutky. Co si počne, až ji vyženete? Nepřijmu Vás již zpět, Julie!“

Hynek se studem začervenál, musil to podezření však snést, proto řekl krátce:

„Bude o ni postaráno. Jen když je na svobodě!“

Stoupaje po schodech vzhůru, stáhl si klobouk hluboko do očí, holka však následovala ho v jisté vzdálenosti, jako ovečka svého pastýře.

Hynek byl však pozorován dvěma páry očí, ačkoliv se snažil zůstatí nepoznán. Vchody a východy nebyly skryté, vždyť to nebylo hanbou u mužského světa bezbožného století oddávati se nerušeně přirozeným pudům.

Na ulici šel mlčky napřed a Julie následovala ho zamlkle, ve voze dráhy snažil se býti pokud možno daleko

od ní oddělen, ježto dva páni, kteří znali Julii, vrhali na ni významné pohledy. Tu stáhla si Julie závoj přes obličej. Hynek vystoupil a Julie za ním. U domu, na němž zářil znak deseti zlatých růží, zazvonil. V domě byla již tma a Hynek musil zvoniti dvakrát, než Sestra vrátná otevřela.

„Tato Sestra“, vysvětloval zaražené Sestře vrátné, „zbloudila na cestě. Otevřete jí volnou celu v 3. nebo 4. poschodí a vzbudte představenou!“

Když stáli v cele ve 4. poschodí, ukázal na prostou železnou postel a na hrubý džbán a prostě vybílené zdi.

„Sestro, tato chudoba bude teď vaším domovem!“

A vrátivší se Sestra zapomněla v tom okamžiku, že byla sotva před hodinou obklopena leskem a třpytem a že odpočívala na hedvábí a že se myla voňavkami. Padla v chudobném pokojíčku na kolena a rozpráhla ruce:

„Ó ty můj ztracený ráji! A nevyžene mne odtud anděl s ohnivým mečem?“

Tak našla ji představená, která spěšně vpadla do pokojíku, protože si nemohla vysvětlit, co přivedlo biskupa sem v noci.

„Immaculato, ty?“

A Sestra Immaculata skryla plačíc a stydíc se svůj krásný obličej v hrubém habitě představené.

A Sestra Agatha sklonila se plačíc ke kajícnici a políbila ji na ústa, která líbali zpustlíci z Athey a přitáhla ji na své srdce.

„Jen když jsi našla cestu zpět! Vždyť já jsem nikdy nepřestala modliti se za tebe, nebohé dítě!“

Tak zavládla větší radost v domě „U deseti zlatých růží“ nad nevěstkou, kterou našel dobrý pastýř, než nad všemi těmi svatými a zbožnými dušemi, které se obžalovaly zkroušeně každý týden ze svých malých slabostí a nedokonalostí — — —

Druhého dne zasvětil Hynek kapli ke cti sv. Terezie z Lisieux a sloužil první mši svatou. S velkou radostí byly Sestry přítomny ve svých řádových rouších těmto

službám božím a když odstupovaly se sklopenými zraky a sepjatýma rukama od sv. přijímání, tu zářila tak čistá radost a nebeský mír z jejich panenských tváří, že v posledním koutě klečící žena hlasitě zavzlykala.

„A tento mír prodala jsem za žádost očí, těla a pýchu!“

Když otec Habsburg měl svou první exerciční přednášku, klečela opět v tomto posledním koutě a její vyprahlá duše ssála s divokou chtivostí rosu slova Božího.

Koncem týdne přišel Hynek opět a vyslechl její vyznání hříchů. Kajícnice otevřela veškeré záhyby své duše a čistá, zdravá mysl Hynkova děsila se před propastí zvrhlosti, do níž může žena se zřítit. Byl však mírný a dobrý k pokořené hříšnici a varoval ji takto:

„Sestro, jen se nedomnívejte, že jste pro budoucnost obrněna. Byla jste dlouho ve službách Satanových, než aby vás jen tak lehce propustil. Pošle na vás po hodinách svaté radosti a úkrytu v Bohu hodiny malomyslnosti, v nichž byste nejraději zvolala: můj hřích jest příliš veliký, než abych mohla doufat v odpuštění. A bude vás pronásledovati i ve snu představami neřestí, které jste prožila a v bdění počnou znovu tyto zvony zníti. V den, kdy jako nezkušená řeholnice jste vstoupila do světa, byla jste pod větší ochranou, než dnes, kdy jste jedla ono osudné ovoce. Ale nikdy, nikdy nesmíte ztratiti odvahy. Toto dvojí: mnoho modlitby a mnoho práce uzdraví a očistí vaši duši.“

Když uslyšela z úst svého zachránce z potupy těla útěšná slova, vyslovující osvobození její duše z osidel ďábelských, tu zmizel z jejího obličeje i onen rys, který jí ještě zbyl z doby otroctví. Stala se účastnou svobody dítek božích. Hynek nařídil ještě představené, aby nově obrácenou Sestru hodně zaměstnávala, zvláště v prvních měsících, aby jí nezbylo času k neužitečnému hloubání.

Když Sestra Immaculata z kaple vstoupila do své chudičké cely, leželo na loži hrubé řeholní roucho. Teď, když byla její duše očištěna, směla zítra jako rovnocenná

Sestra přistoupí s ostatními k svatému stolu a spočinouti na prsou Spasitelových. Poklekla uctivě a tiskla hrubý šat na své rty. Pak jej oblekla a nový šat cudně zahalil její bujné údy.

— — — — —

Dvě osoby pozorovaly tenkrát Hynka: Agripina opouštěla právě čínskou restauraci, kde byla obletována elegantní společností, s níž ztrávila večer plný požitků a vstoupila do vysoké chodby vedoucí ven, když hlava Hynkova se vynořila na schodišti: Věděla dobře, kam vedou tyto schody. Spěchal rychle mimo ni a měl klobouk vtlačený hluboko do očí. Byl velice bledý a nehleděl ani vpravo ani vlevo, proto jí nepozoroval. Ona však podepřela se o zeď a hleděla za ním. Tep jejího srdce se na okamžik zastavil.

„Co je vám, paní Agripino“, tázal se starostlivě jeden z galánů — „Vždyť jste bledá a chvějete se. Mohu vám obstarat povoz?“

Agripina se rychle vzpamatovala.

„Myslím, že změna vzduchu zasáhla rušivě na okamžik mé nervy. Ale již jest mi opět dobře“.

Odmítla tentokrát doprovod do svého domu „U krále Oberona“ v Mnichovské třídě. Najala si auto a odjížděla sama a byla velice smutna:

Obraz boha byl v ní rozbit na padrť!

Nenáviděla Hynka, ale měla do té doby před ním nesmírnou úctu. Nyní však?

„Obcuje s prostitutkami! Hynek, jemuž by každá dáma nejvyšší společnosti byla vyšla s láskou vstříc, chodí k holkám!“

To trpce bolelo i ji, která sama ve svých vášních nebyla čistá — — —

A druhá osoba, jež pozorovala Hynka, byl monsignore Fernandez. Smluvil se s přítelem, že se sejdou v Medeaonu a viděl právě, jak Hynkova elegantní postava zmizela ve dveřích vedoucích ke vchodu „tam dole“.

Nejprve myslil, že se stal obětí halucinace. Avšak nikoliv, byl to určitě Hynek. Když se obrátil, aby zavřel dveře, byl jeho obličej jasně světlem ozářen.

A místo aby byl zarmoucen nad pádem bratrovým, Fernandez tajně se radoval a tím živěji pracovaly jeho myšlenky:

„Tak, teď bude papež zajisté vyhojen ze své manýry zahrnovati mladé pohany církevními hodnostmi. To si starý muž mohl pomyslit, že pohanství se nedá tak rychle setřást. Dokonce i v druhé generaci vyskytnou se někdy poklesnutí a odpady. Kdybych byl papežem, nepřipustil bych konvertity ani do stavu kněžského. Skoro lituji, že tato rána jej příliš tvrdě zraní. Ale musí to být!“

Fernandez však mlčel a čekal. Čekal až na předvečer apoštolského svátku. Zítra měl Hynek dosáhnouti biskupského svěcení. Zařídil to nyní tak, že vstoupil s Hynkem současně k sv. Otci, vzdal mu svůj hold a dělal tak zasmušilou tvář, že to bylo papeži nápadné.

„Proč jsi tak zarmoucen, Fernandezi?“

Chtěl ještě dodati: jsi zarmoucen, že jsem dal Hynkovi přednost? Ale moudře a taktně se odmlčel a proto byl naprosto překvapen, když Fernandez vyslovil, co papež se neodvážil říci:

„Svatý Otče, jsem hluboce zarmoucen k vůli monsignoru Herwegovi“, teď pohlédl na Hynka, „který má zítra přijmouti biskupské svěcení.“

„Neznám hodnějšího!“ odtušil poněkud ostře papež.

„Zda-li je ale také hoden před Bohem a před svým svědomím této dignitas tremenda?“*)

„Fernandezi, vystupujete jako jeho soudce?“

„Nikoliv soudce, ale žalobce!“

„Monsignore, viníte mne z chyby, činící mne nehodným tohoto úřadu — jsem ho nehoden; sv. Otec ví, jak jsem se bránil tomuto úřadu — ale mluvte, stojím zde.“

*) Důstojnost, před níž se musí člověk chvěti.

V Hynkovi svítalo tiché tušení.

„Svatosti, může takový býti vysvěcen na biskupa, jenž ve dnech, kdy se má připravovati svatými exerciciemi, modlitbou a slzami na tento úřad, baví se ve vykřičených místech s holkami?“

Rána dobře zasáhla. Papež klesl do svého trůnního křesla, pak ale vyskočil s přímo mladistvým ohněm a opustil trůn. Chytil monsignora za mozzetu a třásl jím rozčileně a zrovna s křikem vyrážel slova:

„Fernandezi . . . to je . . . tak strašlivé . . . Hynku, synu můj . . . teď mluv ty!“

Hynek zachoval obdivuhodný klid a usmíval se.

„Sv. Otče! Fernandez má pravdu, byl jsem tyto dny v lupanaru . . .“

Fernandez se nestačil diviti tomuto doznání.

Sv. Otec oddychoval těžce.

„A . . .?“

„A vyšel jsem po hodině z pokoje nejkrásnější a nejnestydatější holky.“

Tu pohlédl papež naň zděšeně, pak bezhlesně se shroutil. Hynek ulekl se velice, pochopil, že neodpovídal dosti rozumně. Zaměstnával se omdlelým, ale Fernandez prudce ho odstrčil.

„Nedotýkej se svýma poskvrněnými rukama ctihodné postavy veleknězovy, jemuž přinese tvůj hřích snad smrt!“

Tu otevřel papež oči, zvedl se s námahou a dal se dovést monsignorem Fernandezem k svému trůnu. A již klečel Hynek před ním a jal se líbat jeho zvadlé, skleslé ruce. A papež dal si to líbiti, jakoby naplněn tajnou nadějí.

„Svatý Otče, nevyjádřil jsem se zřetelně, vyslechněte mne do konce: Ano vstoupil jsem do odporných míst hanby — Fernandez viděl správně — ale nešel jsem tam, abych spáchal hřích. Když jsem opouštěl místnost, následovala mne holka a tu odevzdal jsem v ochranu Sestře Agathě, neboť byla to padlá spolusestra, nad jejíž duší představená velice truchlila. Dal jsem život v sázku,

neboť řekl jsem holce, že jsem knězem, a vydal jsem v šanc svou čest, protože tato duše zdála se mi býti cennější. Svatý Otče, Sestra Immaculata se vyzpovídala s lítostí a dala se na pokání. A teď mne sudte!“

Tu zjasnily se blaženě tahy papežovy, jako tenkrát, když po prvé spatřil Hynka, rozpřáhl náruč a přitiskl ho k sobě.

Fernandez však vyplížil se ven a dlouho se neodvážil objeviti se před papežem.

Druhého dne udělil papež za přítomnosti několika kardinálů a biskupů atheyských Hynkovi biskupské svěcení.

Na památku však oné strašlivé návštěvy podzemních místností Medeaonu přijal Hynek jako erb obraz bečícího beránka, zapleteného v trní a jako heslo slova:

„Dobrý pastýř dává život za své ovce.“

BISKUP S TŘEMI PALMAMI.

Sv. Otec poslal biskupu palermskému příkaz, aby hned se vydal na cestu a dostavil se k němu k audienci. Hodnostář uposlechl rozkazu papežova, ale byl velice neklidný a zamklý na vzducholodi, letící přes Středozevní moře, zatím co spolucestující v jídelně hlučně se bavili o požitcích, které si slibovali při návštěvě hlavního města.

„Co se asi přihodilo, že mi přikazuje okamžitý příjezd? Měl jsem zítra vysvětit v Cataně kapli sv. Agathy a musím nyní svatý obřad odložit na neurčito. Souvisí to snad se zatčením kněze Antonia a s nejnovějším zatčením Dona Silvestra? Zajisté! Neboť současně s příkazem k odcestování pro biskupa přišlo i nařízení, že všichni kněží sicilští musí na nějakou dobu změnit pobyt a pečlivě se skrývati“.

Našel sv. Otce zarmouceného a plného otcovských starostí: zatčený kněz Antonio prozradil po třetím mučení jméno svého spolubratra Silvestra. A byly co nejurčitější

obavy, že oba budou teď tak dlouho mučení, až udají také jméno svého biskupa. Proto musel býti biskup, mající v erbu tři palmy, přinucen k okamžitému útěku a papež obeslal jej proto k audienci. Ano, musí býti považován před světem za mrtvého.

Druhého dne zašel monsignore Fernandez na úřad a udal, že mezi denně vystavenými neznámými sebevrahy nebo nehodou zabitými je muž, mající jistou podobnost s obchodníkem pomeranči Ettorem Bastianim z Palerma. Několik příchozích z Palerma vypovědělo pak, když uslyšeli o smrti Bastianově, že s nimi cestoval do Athey a že jim bylo nápadné jeho tiché, úplně uzavřené chování. Tak byl obchodník pomeranči Ettore Bastiani zapsán do listiny mrtvých, biskup však, mající tři palmy v erbu, žil.

Chytrá prozíravost papežova nesla požehnané ovoce. Don Silvestre zůstal vytrvalý a vytrpěl zmužile i smrt, Don Antonio však prozradil pod tíhou bolesti jména několika kněží, které znal. Dopraven do svého tichého vězení, sténal a křičel zoufalstvím, když nabyl jasného vědomí a žaloval studeným stěnám svou vinu, a když byl opět natažen na mučidla, zrazoval znovu. Vyšetřování osobně řídil Salman z Austrálie a skřípal vztekle zuby, neboť veškerá zrada nebyla nic platná.

Když měli býti zrazení kněží zatčeni, ptáckové již ulétli z hnízda, kde je pochopové hledali.

Jistě některý z pacholků u mučidel něco vybreptal. Salman předvolal je, jednoho po druhém, byli to mužové, jimž zvířecí radost z ukrutností zářila z očí. Ale záhy se uklidnil: Z těchto mužů neměl žádný zájem zalíbiti se křesťanům, za to však největší zájem, aby dostali chleba. Jistě tedy kněží při zprávě o zatčení jednoho z nich číчали, odkud vítr věje... a hledali spásu v útěku.

Že však ten Bastiani pod pláštíkem dobrovolné smrti ušel trestu, dopalovalo ho v největší míře. Na tom bi-

skupu byl by snad přece vynutil přiznání o papeži nebo alespoň o dvanácti kardinálech.

— — — — —

V chudobné světničce hluboko pod Medeaonem bydlel tibetský kat Tse Sing se svou ženou Kateřinou, Ruskou. Byl obrovský, ona malá, slabá, usouzená. Jen hrubé lůžko v koutě, elektrický krb, stůl a dvě židle tvořily celé zařízení pokoje; na stěny nalepil muž hruběsmyslné obrazy z novin. Mohl míti byt krásnější a útulnější, neboť byl velice dobře placen. Ale propil celou mzdu ve společnosti svých spustlých druhů v řemesle. Do jiné společnosti nebyli kati připuštěni.

Kateřina byla sama ve světničce a modlila se, neboť byla křesťankou, která jen pro svou víru vydržela u svého muže, když mu před tím utekly tři ženy, jedna Tibeťanka, druhá Řekyně a třetí Chorvatka. Vydržela u něho, ačkoliv ji denně bil a duševně a mravně trápil.

A jeho surovosti přibývalo, čím ubožejší se stávala její postava a čím vpadlejší byly její kdysi krásné tahy tváře.

Dnes hleděla stále a stále ke dveřím. Obvykle býval v tu dobu již doma, dnes sedí ještě ve své surové společnosti. Neměla by prchnouti, alespoň dnes se mu vyhnouti? Dnešní noc bude opět peklem. Ale jak slyší jeho těžké vrávoravé kroky, choulí se třesouc na svém bídém loži.

Ale vzpomíná se, dokonce úsměv — podobající se ovšem spíše pláči — snaží se vynutiti na svém obličeji. „Jen když už jsi tady, Tse, už jsem měla o tebe starost“.

„Nepotřebuješ mít starosti, pitomá potvoro!“

Potácel se ke stolu a v očekávání hleděl na ni.

„Nu, bude to?“

„Ó Tse, zač jsem měla koupiti jídlo, vždyť jsi mi nepřinesl nic ze své mzdy. Tse, všechno nemáš přece propít, nýbrž mysliti také trochu na svou nebohou, hladovící ženu“.

Tu dostala první ránu.

A jakoby všichni démoni byli vjeli do něho za opi-

losti, vrhl se na ni a týral ji. Kateřina zvrátila se na lože a sténala tiše pro sebe.

„Ó Bože, vysvoboď mne! Nechej mne zemřít, dopusť, aby mne utloukl k smrti“.

Avšak nikoliv, má ještě velkou úlohu: musí vytrvati a dále trpěti.

Tse sedí dlouho tupě, pak poněkud vystřízlivěl, když ukojil pijáckou zuřivost na nebohé oběti. Teď hledí na ni trochu něžněji:

„Neřvi obludo. Pojď sem! Protože vím, že na mne nepamatuješ, pamatoval jsem sám na nás oba“.

Vytáhl z kapsy kus chleba a maso a Kateřina vrhla se chtivě na jídlo.

„Vidíš, u mne se ti nedaří špatně. Kdybys byla tam v mučírně, myslela bys, že je zde ráj“.

Kateřina byla teď smířena a zasmála se hrubě:

„Ukázal's mu zase, jak jsi zručný...?“ učinila pohyb jako točení kola.

„Ach, ten chlap nic nevydrží, při prvním otočení omdlel. Ale pan Salman již na tom netrval, abych ho položil na tu pěknou „postel“. Myslím, že už neměl nic k doznání, nebo snad stačí panu Salmanovi, co slyšel“.

„Jest toho beztak dost“.

„Cože dost?“

„Nu vždyť jmenoval 8 jmen křesťanských kněží“.

Kateřina se ihned ulekla, neboť řekla hloupost.

„Ženo, odkud to víš?“ Zařval na ni Tse v novém návalu vzteku.

„Tse, tož se hned tak nezlob! Kdo by mi to byl jiný řekl než ty? Muž nemá mít před ženou žádných tajností“.

„Myslíš? To mne špatně znáš. Ale ty proklatá mrcho, zrovna tak tě uškrťm... jako toho kněze, vybreptáš-li jen písmenu“.

„To smíš, muži! Tož jsi ho uškrtil?“ řekla to zcela lhostejně, ale v jejím srdci rostla strašlivá hrůza, pohlédla-li na ty velké ruce, odporné, špinavé ruce, na nichž

lpěla krev nešťastného umučeného kněze, a které musila ještě hladit, aby zakryla svou hrůzu. Chopila se jeho ruky a v heroické odvaze, překonávajíc svůj hnus, přitiskla tuto ruku k svým rtům.

„Tse, za to tě musím políbit. Tato ruka provedla jistě rychlou práci, co? A to ti padlo od pana Salmana pěkné zpropitné do kapsy?“

„Než bys napočítala deset, ženo, bylo po všem. Chlap chtěl se z podlahy zvednout na kolena, ale nemohl — mučidla jsou znamenitým zařízením, teď teprve se mi líbí život — ano, chlap ještě škemral: dej mi ještě čas, abych se pomodlil...“

„To bys byl býval hloupý“.

„Vid? Vysmál jsem se mu: k modlení měl jsi času dost, ale nech modlení, tvůj bůh ti přece nepomůže. Pak jsem mu položil ruce takhle kolem krku, takhle... jen několikrát sebou škubl — mnoho života v něm beztoho nebylo — škoda, že to bylo tak rychle u konce“.

„A neřekl už vůbec nic?“ zněla úzkostlivě otázka.

„Volal ještě svého Ježíše, myslím alespoň, že jsem to slovo ještě rozuměl. Vidiš, ženo, něco takového musí se oslavit. Proto jsem přišel dnes pozdě“.

Kateřina se chvěla duševní úzkostí a soustrastí, dobře, že to opilec nezpozoroval. Ano, strpěla klidně, že ji pak zahrnul svými odpornými něžnostmi.

O půlnoci však, když hluboce chrápal, zvedla se tiše a vyplížila se ven.

U nohou kolosa Athea čekal na ni muž: Hynek. Všechno mu vypověděla.

S útěchou v srdci vrátila se do svého zmučeného života: sv. Otec poslal jí své požehnání.

Teď bude opět ráda dále trpět.

Biskup Ettore Bastiani chtěl po delším pobytu v Athei vrátiti se do své osiřelé diecése, ale sv. Otec mu to již nedovolil.

„Jste mrtev pro Sicilii a pro celý svět. Také vaši kněží musili opustit Sicilii a jiní tam pastorují. Určil jsem již Dona Luigi z Florencie za biskupa palermského.“

Tak zůstal Don Ettore v Athei. Biskup římského města byl již přes rok ochromen a jen s největší námahou mohl zastávat svůj úřad. Proto mu byl přidělen Don Ettore jako koadjutor s právem následnictví a Ettore chopil se vlády nad dušemi plnou silou a se svatou horlivostí, naplňující jeho ohnivou duši.

MYRTY A JEDLE.

Venouš se vrátil domů celý omámen dojmy z Athey. Město, centrum bezbožectví, učinilo naň hlubší dojem, než sám myslel. A také pokušení nebylo od něho daleko: viděl bohatství tohoto světa pohromadě a viděl lesk a rozvinutí nádhery, rafinovaný požitkářský život a svět harmonie a krásy se před ním otevřel. Mohl jednou také žít v tomto světě krásy a býti šťasten. Stane-li se však knězem, bude se podobati štvané zvěři, musí se krčiti za každým křovím a při každém zaprašnění větví obávat se vraha.

Znal mnoho kněží: měli kolem očí zvláštní známku únavy a ve svých pohledech něco nestálého.

Ale pokušení pominulo. Důvěrný styk s biskupem Hynkem, tímto svatým knězem, který zahodil od sebe vše, co se zdálo žádoucím ve světě: rozkošnou ženu, svou vilu ve Vídeňském lese, své skvělé postavení, to posilovalo jej vždy v jeho předsevzetí.

A když matka Eschenbergerová po jeho návratu pohledla mu pevně do očí a ptala se:

„Zůstal jsi hodný, Venouši, v obrovském městě?“

Tu klidně snesl její pátravý pohled a odpověděl:

„Matko, v tom městě je vše veliké a krásné snešeno, ale u tebe doma je přece lépe“.

Pokud někdo v hříšném světě považuje ještě skromný, zbožný otcovský dům za to nejkrásnější, není nakažen červotočem tohoto světa.

Krásné to teď vlastně nebylo v otcovském domě, kdy byly konány přípravy na svatbu, na niž se nejvíce těšili nejmladší sourozenci nevěstini. Dva z nich navštěvovali již gymnaseion, kdežto nejmladší chodili ještě do obecné školy.

Občanská svatba a zapsání truhlářského mistra Josefa Hartera a Elišky Eschenbergerové jako manželů stalo se den před tím, církevní svatba určena v ranních hodinách v den Nanebevzetí Panny Marie. Hynek vykonal v odznacích své hodnosti biskupské oddavky v kapli sv. Rutwalda, v níž odstraněna deska zakrývající sv. relikvie. Neporušeno, jakoby zalito svatou radostí nad štěstím svého milého dítěte, zářilo tělo sv. mučedníka v lesku světél.

Eliška, obléknuvší si svatební šat teprve v Hynkově pavilonu, aby nebudila pozornost, skýtalá rozkošný pohled. A ze snoubence stal se vážný, statný muž.

Hynek pronesl několik málo slov. Spatřiv myrtou ozdobené děvče klečeti před sebou v oné dojemné kráse, kterou propůjčuje jen čistě prožité panenství, musil mysliti na Sestru Immaculatu. Tentýž půvab vyzařoval asi také z ní v den jejího složení slibů. A život této čisté a šťastné nevěsty mohl se podobně obrátiti, jako u oné kající Sestry. Navázal na tuto myšlenku a napomínal mladou dvojici, aby nikdy nepustila se zřetele Boha, jenž je dosud tak přímo zázračně doprovázel a děti, které jim Bůh dá, aby vedli opět k Bohu, tak jako sv. Rutwald, jejich oslavený otec. Neboť budoucí děti, tak končil prorocky, mají svět opět dobýti Bohu. Proto jest sv. manželství opravdu bohumilým dílem.

Svatý obřad měl nerušený průběh: ženich odpovídal hlasitě a mužně, nevěsta s dívčím studem tiše a ostýchavě. Biskup položil štolu na spojené ruce mladých manželů a jasně pronikala jeho slova kaplí:

„Co Bůh spojil, člověk nerozlučuj! Bůh všemohoucí spojiž vás a já, z moci svého svatého úřadu, potvrzují toto manželské spojení ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého — Amen.

Zlatem zableskly se dva prsteny a laskavě skláněl se biskup, aby je snoubencům navlékl na ruce.

Eliška byla teď Josefovou ženou, její tělo náleželo jemu, jeho tělo náleželo jí a obě duše byly jedno.

Ó sv. Církvi, jak ti máme děkovat, že svým požehnáním šlechtíš a posvěcuješ, co bez tvého požehnání bylo by surovým pudem, že svým požehnáním nerozlučně spojuješ k svatému společenství, nikoliv k pouhému spojení tělesnému, co bez tvého požehnání má jen potud trvání, dokud jsou líčka červená, oko ohnivé a údy bujné mládím. Svatá Církvi, díky tobě!

Při prosté hostině seděl biskup vedle Neye. Tato přispěchala sem k vůli Elišce. Byla v plné rozkvetlé kráse, ale důsledně odmítala nabízené jí manželství. Příliš milovala Džerira. Malá paní zůstala neobyčejně silná a vytrvalá ve zkoušce, naplněna velkou útěchou, že Džerir zásluhou Eliščinou se stal účastným milosti křtu v hodině skonání. Teď žila jen výchově svého syna a správě svých statků. Plna radosti vyprávěla biskupovi, že malý Rutwald — Pura jeví neobyčejně zbožnou mysl, takže určitě doufá, že se stane jednou velkou podporou křesťanství.

„Ó paní Neyo“, povzdychl si biskup, „kdyby všichni křesťané byli tak naplněni vědomím o kněžské vznešenosti své povinnosti, aby vychovali děti jako majetek boží, jak činíte vy, pak nemusili bychom se strachovati o budoucnost křesťanství. My kněží nedosáhneme dnes dostatečného styku s věřícími a oni s námi; můžeme jen příležitostně, skrytě postavit Kristův kříž před jejich zraky, ale matka může den co den, hodinu co hodinu nepozorovaně přikládati polínka na svatý oheň, aby nezhasl až do dne, kdy budou moci veřejně šlehati jasné, vroucí plameny lásky ke Kristu“.

Tak byl biskup i při světských radostech učitelem a ukazatelem svým milým na cestě k spáse.

Také s kardinálem Kolomanem měl vážné porady. Hostinský „U plavce“ zemřel a jeho synovec, nastoupivší dědictví, příkře odmítl poskytovat svůj obchodní lokál podivným spolkovým schůzím. Tušil asi pravé jádro „schůzí“. Kardinál také často viděl, jak neznámí lidé slídí po jeho pochůzkách. Padlo na něj již podezření? Rozhodně musí býti velice opatrný. Hynek prosil jej úpěnlivě, aby opustil Vídeň na nějakou dobu, ale kardinál nechtěl o tom ani slyšet.

„Teď mají mne moji kněží a moje stádo více zapotřebí než jindy, vytrvám na svém místě, jak předpisuje mé heslo: Buď věren do smrti!“

Když Hynek jej opouštěl, byl kardinál skoro měkce naladěn. Vroucně přitiskl přítele k sobě:

„Dnes musíme říkati při každém rozloučení: na shledanou tam v nebi“. — — — — —

Hynek odjel z Vídně do své lesnaté domoviny. Jeho unavené nervy potřebovaly klidu. Zařídil si útulně domek v lese, neboť pomýšlel, že čas od času sem přijde, odpočine si a také duševně se opět soustředí.

Když se ráno vzbudil, svítilo již slunce do jeho ložnice, otevřel okno a vpustil dovnitř lesní vůni a ptačí zpěv. Po svých kněžských povinnostech chodil celé hodiny v lesích — ach, jak jej občerstvovala tato samota, kamž přišel z hluku světového města! Plnými doušky lokal vzduch, jakoby si chtěl vzít zásobu tohoto skvostného daru lesní přírody do Athey a skláněl se k stříbrnému potůčku a máchal ruce v studených vlnkách.

A často zamyšleně sedával na divoké skále, kam vylézal již jako dítě. To byl jeho rytířský hrad, který udatně bránil proti útokům hloučku kluků. Teď bylo mu svěřeno hájení jiného hradu: sv. města, nového Jerusalema, který jest ozdoben jako nevěsta pro ženicha neviditelnými mi-

lostnými poklady Kristovými. V tom hradě stírá Bůh slzy a tiší každou bolest a smrti není v něm.

A přece! Quare fremuerunt gentes? Národové syčí ve vzteku proti tomuto svatému městu: Ecrassez l' infame!*)

Ó vy nebozí, zaslepení národové!

A on jest jako strážce postaven do tohoto sv. města!

Custos, quid de nocte? Strážce, jak pokročila noc? Nehrozí nebezpečí?

Ó, jest dosud temná noc, leží nad národy a jen tu a tam zaleskne se hvězdička: Sv. Rutwald, Bhuta, Džerir, irský a kanadský kněz, Don Silvestre. Ti jsou teď všichni zářícími hvězdami. Ó, prostě za mne, přimluvte se za mne, abych se nestal nedbalým ve svém úřadě strážce a svíte mi na cestu, budu-li museti kráčet touže cestou, kterou jste šli vy!

RŮZNÉ JSOU CESTY BOŽÍ.

O rok později, když již paní truhlářová Eliška Harterová s blaženou mateřskou radostí chovala prvního syna na loktech, přijel Hynek opět na několik dní do svého lesního domova. Potřeboval klidu více než kdy jindy.

Pobyl tento rok málo v Athei, za to navštívil jako vyslanec papežův kardinálská sídla jednotlivých národů. Kardinálové byli předem zpraveni, aby povolali své biskupy. Těmto provinciálním koncilům předsedal příslušný kardinál a Hynek podával zprávy o situaci Církve, oznamoval jim přání a pokyny papežovy a radil se s nimi, jaká opatření nutno v každé zemi učinit, aby byl klerus chráněn před ukrutnými a bezohlednými nepřáteli.

Setkal se mezi biskupy a kněžími se znamenitými lidmi, plnými svatosti a odvahy až k smrti. Ne že by se nebáli smrti, i oni zachvěli se při myšlence, co každého z nich může postihnouti, i oni hleděli prchnouti před smrtí,

*) Zničte tu hanebnici!

byť to byla slavná mučednická smrt, ale ať byl v Americe nebo v Římě přítomen koncilu, jevilo se v jejich tvářích železné rozhodnutí: „Máme-li již trpěti a zemřít, pak Pane, staniž se vůle tvá“.

Porady osvědčily se jako velice dobré, již celý rok nedostal se žádný kněz do rukou nepřátel.

V Australii setkal se Hynek opět s knězem, který byl nazýván „Hlasem volajícího na poušti“ a byl v biskupském shromáždění svědkem, jaké vysoké úctě se tento svatý muž těšil u všech. Několikrát byla mu již nabízena biskupská mitra, ale vždy pln pokory a s pláčem odmítal.

V Londýně setkal se s knězem, kterého přivedl s sebou biskup dublínský. Byl synem anglického ocelářského továrníka a Irčanky. Znali ho pod jménem „Viator sempiternus“, věčného poutníka. Bylo neuvěřitelné, co dovedl tento již starší kněz vykonat: Dnes objevil se v Londýně a vyslechl v zábavní místnosti za hluku a výskotu zpověď opilců, ráno stál u smrtelného lože nemocné ženy, zoufale volající po knězi v Birminghamu, pak kázal ve Skotsku v lese. Brzy zase putoval celou zemí a vyhledával roztroušeně bydlící rodiny, jindy zase v převlečení podomního obchodníka, jednou hledaly ho úřady mezi popíjejícími námořníky v přístavní krčmě, zatím co v největší eleganci zúčastnil se plesu předních společenských kruhů v Londýně a při tom jednoho odpadlíka smířil s Církví. Byl všude a nikde, neobyčejně smělý, s přímo dětinskou důvěrou v Boha, uprostřed světa a přece světem naprosto nedotčen.

S pohnutím poslouchal Hynek v Americe příběh biskupa Alexia z Leonu v Nicaragui:

Byl kdysi velice bohat a měl krásný palác v Leonu a rozsáhlé kávové plantáže v jižní Americe a loďstvo vyvážející do světa úrodu. A měl krásnou urozenou paní, která mu darovala dva syny a dvě dcery. Tu přišel posel a hlásil mu:

„Tvé lodě se potopily“.

Pak přišlo velké zemětřesení a zničilo jeho nádherný dům. Ale on se utěšoval:

„Zůstaly mi ještě rozsáhlé kávové plantáže“.

Ale lidé, jimž naprosto důvěřoval, připravili ho o tento majetek: kávové plantáže byly prodány a jemu nezbylo nic. Ale konejšil se:

„Mám ještě aspoň milou rodinu, rozmilé děti, sedící kolem stolu jako granátová jablka“.

Pak zemřelo desítileté děvče. V divoké horečce hořely její tváře a křečovitě držely se její ručky rukou otcových. Ten však nemohl zabránit smrti. A když první bolest pominula, říkal si:

„Bůh ponechal mi ještě tři děti“.

Musil však tvrdě pracovat od časného rána do noci a ještě v noci, aby opatřil chléb.

Pak přinesli mu domů mrtvolu nejstaršího syna. Vyjel si s druhý v člunu na mořské pobřeží a když se člun převrhl, přišel o život právě on, kdežto ostatní byli zachráněni. Tuto bolest dlouho nemohl přemoci... a zatím zhoubná nemoc navštívila i město Leon a veškeré umění lékařů nemohlo jí zmoci. A když zatlačil druhému synu oči, vytrhl své poslední dítě z lůžka a skryl je na svá prsa a utekl do hor. Ale smrt měla rychlejší nohy a čekala tam šklebíc se na svou oběť. Když čtyřicetiletý muž se vrátil sám do Leonu, vlekl se unaveně a těžce a jeho černý vlas zbělel jako sníh.

A doma našel ženu šílenou, která se rouhala Bohu a proklínala ho. On ji však napomínal:

„Nebojíš se Pána Boha?“

Když byla dopravena do ústavu, kde byla teď za živa pohřbena, stihla ho poslední zkouška: strašlivá nemoc, v níž se modlil jen o jedno: aby byl smrtí vysvobozen, neboť nikdo nevydržel v jeho blízkosti a brzy ležel opuštěn a čekal na smrt.

Kněz z města slyšel však o jeho utrpení a přišel k němu a domlouval mu přátelsky a smyl hnis z jeho ran a ob-
vázal je. Když se šťastně uzdravil, kněz ho již neopustil.
Alexius dal se zasvětit do vědy spásy a stal se knězem
a později biskupem.

A Bůh vrátil mu větší bohatství: milostné poklady
sv. Církve, nad nimiž ho ustanovil správcem a dal mu
četné syny a dcery, kteří s úctou a láskou jmenovali ho
svým otcem.

Do svého erbu pojal střep na památku Jobovu, který se-
dě na hnojišti seškrabával si vředy, a jako heslo zvolil slova:
„Buď požehnáno jméno Páně“.

Američtí křesťané znali ho všichni a jmenovali ho
„Trpělivým otcem Jobem“.

Ano, věru podivnými cestami vedl Bůh většinu kněží,
aby zaklepali na dveře svatyně:

Australský kněz musil kráčet napřed špinavými ce-
stami, než dospěl čistých výšin Sionu;

a otce Habsburka přitáhla opět aloisiánská čistota
k oltáři neposkvrněného Beránka;

biskup leonský musil býti nejdříve protříben v mu-
kách všemožných utrpení;

Viatora sempiterna vábila stravující horlivost na Kri-
stovu vinici, a biskup s třemi palmami stal se kdysi kně-
zem, protože jeho zbožní rodiče nutili ho nerozumně ke
kněžství, ale boží milost byla s ním a s jeho poslušností:
po dlouhých bojích stal se knězem z přesvědčení, plným
svaté horlivosti.

A Hynka nechal Bůh nejdříve kráčet cestami klamu
a tmy, aby tím vděčněji oblékl potom zbraně světla.

A kteří zaklepali na bránu svatyně, osvědčili se. Za
padesát let, od kteréžto doby platilo za hanbu, a bylo
nebezpečné státi se knězem, vetřel se jen v nejřidších
případech nehodný člověk do svatyně.

Hynek znal teď skoro církevní poměry celého světa
a radoval se z toho: teď mohl býti ještě více užitečným

sv. Otci, který mu podal takové důkazy své důvěry. Když opět zotavil své nervy v lesním zátiší, bude zase s novou horlivostí a svatou radostí státi na svém místě a bude strážcem na cimbuří svatého města Jerusalema.

Tu se ozvalo zvonění: je to znamení, že se ohlašují světové zprávy. V posledních dnech nechtěl ani vědět, co se děje ve světě. Samota je tím blahodárnější, čím méně světového shonu do ní vniká. Tentokráte otevřel přístroj docela bezmyšlenkovitě.

Avšak zpráva, kterou uslyšel, byla tak strašlivá, že ztuhla v něm krev a padl na zem a rukama škrábal do podlahy, až krvácely.

Vídeňský kardinál Dr. Koloman Schirmer byl dnes zatčen ve své kapli na Alpské třídě.

Za hodinu na to byl na cestě do Vídně.

Generální vikář vyprávěl mu vše: „Musila býti na něm spáchána zrada; Kardinál byl v poslední době přece velice opatrný. Sloužil mši svatou, theolog Václav Eschenberger mu ministroval a jen nejdůvěrnější lidé byli přítomni. Právě při sumptio Sanguinis vstoupili státní sluhové do jeho domu a zatkli personál. Pak šli rovnou ke kapli, odstranili Mozartův obraz a vstoupili. Byla to tedy zřejmá zrada.

Kardinál byl dosti zmužilý; sestoupil s oltářních stupňů a zvedl ruce k tabernaklu na rozloučenou. Pak nabídl ruce pochopům, kteří mu je okamžitě svázali na zádech. Tak byl odváděn jako zločinec“.

Generální vikář nemohl pláčem ani mluvit.

V Hynkovi však oživily strašlivé obrazy: Podzemní vězení v Medeaonu a mučidla. Když již prostí kněží musili tak děsně mnoho trpět, že Don Antonio stal se při mučení zrádcem svých bratří, co čeká teprve kardinála?

Zasténal a přímo fysická bolest kladla se mu na prsa.

Generální vikář vyprávěl dále:

„Nabídnuv své ruce k spoutání, vrhl kardinál ještě pohled na tabernakl. Že bude teď nejsvětější Svátost

zneuctěna bezbožníky, působilo mu více bolesti než jeho zatčení. Zvolal ještě chvějícím se hlasem: „Václave, Svátost!“

A theolog pochopil. Zatím co se státní sluhové zaměstnávali biskupem, otevřel rychle tabernakl, vysypal spěšně svaté Hostie do korporalu a snažil se uniknouti. Podařilo se mu sice, osvoboditi se z rukou hlídajícího státního sluhy u vchodu kaple, ale ten střelil po něm a zranil ho na noze.

Věděl, že nemůže prchnouti hlavním vchodem, neboť tam stály jistě hlídky a z ulice slyšel křik a výskání. Znal však zadní branku a šťastně jí také proběhl. Rychle kulhal dále a přemáhal bolest, ale záhy se zhroutil. Lidé přispěchali k němu a tu spatřil, jak již oddíl pospíchal obsaditi branku. Teď je ztracen. Má dovoliti, aby se nejvyšší Svátost dostala do rukou nevěřících? Duchapřítomně vytáhl ze záňadří korporal, poklekl a rychle přijímal sv. částechy. Když se ho hlídka zmocnila, byl již Spasitel zachráněn před zneuctěním“.

„Můj udatný Venouši! Brzy budeš hoden nésti svůj kříž“, zašeptal dojatě Hynek.

„Mezi křesťany je veliký smutek“, vyprávěl dále generální vikář, „a když byl kardinál veden ulicemi, plakali mnozí bez ostychu a kynuli mu na rozloučenou; dokonce jedna dáma vznešené společnosti přispěchala k němu a líbala mu uctivě spoutané ruce, byla však okamžitě jedním ze státních sluhů odmrštěna stranou.

Sv. Církev bude míti o jednoho mučedníka více“.

„Dej mu Bůh vítězství“!

Tak se rozešli oba církevní hodnostáři.

Hynek navštívil ještě rodinu Eschenbergerovu. I zde našel smutek a starost a Hynek nemohl je potěšit, vždyť jemu samému přetévalo srdce. Bude-li Venouš, což bylo pravděpodobno, dopraven do Athey, chtěla matka Eschenbergerová cestovati za ním, aby mu byla nablízku.

Smutkem proniknut a smutkem těch, které opouštěl, doprovázen, nastoupil Hynek cestu do Athey.

KREV A PURPUR.

Jásot bezbožeckého světa nad zatčením vídeňského kardinála byl nesmírný. Teď byla zasazena první rána sekerou do stromu papežství a ostatní budou brzy následovat. Nejvyšší úřady byly zcela přesně zasvěceny, kdo se dopustil zrady: bývalý sluha, upadnuvší do velké bídy pro svůj nepořádný život, byl zlákan vysokou krvavou cenou, vypsanou na dopadení nějakého kardinála.

Adonai pověřil vyšetřováním Moldarovského, podle jeho mínění nejurputnějšího nepřítele křesťanství.

Kardinál byl hned dopraven do Athey a uvržen do státního vězení. Také Venouš, který odcizil bohoslužebné prostředky, — sv. Hostie, před veřeným vyšetřováním a činně zúčastnil se služeb božích, sdílel osud vrchního pastýře, kdežto ostatní křesťané, přistižení při bohoslužbách, odseděli si ve Vídni několikaměsíční vazbu.

Herec, nosící provaz sv. Františka kolem beder, zaplatil draze svou účast na mši svaté: ztratil své místo v Grillparzerově divadle a Hynek vypověděl ho z bytu ve své vile a vzal do něho zubního lékaře. Tak alespoň neupadl Hynek v podezření, že on, bývalý intimní přítel profesora Schirmera, může býti také křesťanem.

Hynek při svém návratu zastihl papeže velice sešlého. Zatčení kardinálovo jím hluboce otřásl. Nařídil modlitby po celém světě. Ovšem nebylo ani k tomu potřeba vybídnutí papežova.

V srdci kolosa Athea žadonil Hynek celé noci na svém Spasiteli: „Pane, je-li to tvá vůle, aby neušel mukám nepřátel, vyzbroj ho aspoň tvou silou, aby dosáhl vítězné koruny“.

A papež modlil se před tabernaklem, nad nímž visel obraz Narození Páně:

„Spasiteli, můj milovaný syn leží v doupěti horším než jeskyně betlemská, pošli svůj mír jemu, který vždy hledal tvou čest“.

A v chudobné světničce tibetského kata klečela utrápená žena a v domě „U deseti zlatých růží“ Sestra Agatha, čistá duše, skoro nemocná žalem a vedle ní bývalá nevěstka a modlitby obou byly stejné.

U hrobu sv. Rutwalda prosili plačící křesťané vídeňští o zázrak a ve skalní kapli velké australské pouště vzpomínal o půlnoci osamělý kněz na osamělého bratra ve skalních žalářích Medeaonu.

Matka Eschenbergerová přišla do Athey a ubytovala se v útulku „U deseti zlatých růží“. Složila slib do rukou otce Habsburga, že bude každou sobotu ke cti Matky Boží a sv. Rutwalda úplně se postit a teprve večer něco pít, dokud její dítě bude úpět ve skalním žaláři. Vypadala velice špatně a Mater Agatha hledala jakákoliv slova útěchy ze své vlastní hluboce zarmoucené duše, aby nebohé mateřské srdce si nezoufalo. Matka Eschenbergerová ucházela se opětovně o audienci u nejvyššího soudce Moldarovského, nebyla však připuštěna.

Události měly teď svůj takřka programový průběh.

Dva dny po uvěznění kardinálově čekal Hynek na smluveném místě na ženu tibetského kata, ale Kateřina nemohla mu sdělit nic zvláštního. Při předvedení kardinálově před soudce nebyl samozřejmě kat přítomen.

Tak uplynulo opět několik dní mučivé nejistoty a strachu. Pak dověděl se Hynek, že kardinál byl po prvé mučen, ale že se dokonce snažil potlačit projev bolesti. Na otázku, jak se papež jmenuje, odpověděl s úsměvem: Pius XIII. To věděli ateisté beztak.

Opět uplynulo několik dní. Kateřina nepřišla na smluvené místo. Když po týdnu se opět dostavila, skýtala politováníhodný pohled. Její muž se stával stále zvířetnější, čím zbědovanější se cítila ona. Teď musila po jeho týrání několik dní ležet a nemohla opustit světnici. Proto nařídil papež, aby jí opatřili sílící prostředky. Přinesla tentokrát poselství, že kardinál těžce onemocněl. Přátelé oddechli si ulehčeně: Snad vysvobodí ho Bůh, dříve

než dosáhne vrcholu muk. Nemoc trvala přes měsíc. Teď byl kardinál dosti pečlivě ošetřován, dostával silnější pokrmů a příkrývku. Moldarovský poslal k němu dokonce lékaře.

O Venoušovi nemohla se Kateřina dovědět ani nejmenšího, byl dole pod „ochranou“ jiného hlídače. Po dlouhé době zjistila Kateřina lživým pátráním, že jinoch nebude mučen. Vždyť měli lepší kořist.

Když se kardinál poněkud zotavil, počalo mučení znovu. Jednou připlížila se Kateřina vzdor nebezpečí života až ke dveřím mučírny. Slyšela jednotvárný hlas soudcův a surový chechtot katových pacholků, mezi tím výkřiky a pak žalostné sténání mučeného, až upadl do bezvědomí; slyšela stále tutéž otázku:

„Udej jen jednoho spolukardinála a budeš volný a můžeš se vrátit do Vídně“.

A s kardinálem pod zemí sténali a plakali, prosili a obětovali přátelé na celém světě.

Hynek hubeněl a oči ležely mu hluboko v důlcích. Agripina, spatřivši ho jednou, pomyslíla si s obavou:

„Škoda ho! Obcování s holkami ho zničí“.

Papež, z nařízení lékařova, musil nyní častěji ulehnutí. Když však před ním zamlčovali, aby ho šetřili, další podrobnosti hrůzného procesu, rozhněval se a zavázal Hynka pod kanonickou poslušností, aby již nikdy mu ničeho nezatajoval. Dokonce přemýšlel, jak by svému trpícímu synu poslal nějakou zprávu.

Kateřina pochybovala, že se jí to podaří, aby kardinálovi doručila proužek papíru. Ale Bůh pomohl.

Po jednom dalším mučení obořil se na ni muž, aby rychle přinesla džbán čerstvé vody. Tu hodila na dno džbánu chlebovou kuličku s papírkem.

Když kardinál po dlouhém bezvědomí se vzpamatoval a přitiskl ústa ke džbánu — rukama nemohl vládnouti — a chtivými doušky džbán vyprázdnil, slyšel zaklepnouti kuličku v nádobě. Rozkousl ji a pocítil papírek. Ó kéž

by padl jen jeden světelný paprsek do jeho temnoty, aby mohl přečísti poselství.

Uschoval si papírek jako zlatý poklad na svých prsou. Teď neprosil svého kata o nic jiného než: „Dej mi jen na pět minut světlo!“

V krátkých okamžicích, kdy kat vstoupil se svítilnou, nesměl se odvážití lístek čísti.

Ale kat byl z kamene.

„K čemu potřebuješ světla?“

„Zemru v té strašlivé tmě“.

„Tím lépe!“ vysmíval se Tse Sing.

Prosby kardinálovy byly stále naléhavější. Do tohoto svitku papíru sázel svou chvějící se naději: Všechna utrpení budou vyvážena, bude-li touha jeho ukojena, aby si přečetl těch několik slov. Usuzoval: Podařilo-li se mým přátelům, dostati podloudně poselství ke mně, přijmou také moje poselství. Dal se do slibování:

„Přines mi světlo a za tři dny najdeš velký obnos peněz pod kyticemi růží nakupenými na podstavci sochy Athea“.

Kat se smál: Jak může kolem lámaný člověk zde v žaláři, kterého prohledali až na kůži, disponovati penězi, které ještě k tomu chce vykouzlit venku mimo žalář?“

Jeho žena mu však radila:

„Měl bys to alespoň zkusit. Nemůže ti to škodit a pak jsem slyšela, že kardinálové dovedou všelijaké čáry“.

Nyní tedy dal mu kat světlo, ale zůstal u dveří. Koloman však úmyslnou neobratností převrhl džbán, naříkal pro nápoj a prosil, aby mu přinesl jiný džbán vody. A hlídač se vzdálil, bruče.

Konečně četl kardinál poselství, které z části bylo silně poškozeno, ale mohl si smysl docela dobře sestavit:

„Mi fili... benedi... te... tot... lesia... rat pro te... est... fid... squ ad orte... Pius“.

„Synu můj, žehnám ti, celá Církev modlí se za tebe. Buď věren až do smrti! Pius“.

Když kat se vrátil se džbánem, ležel kardinál s klidným, skoro veselým výrazem na svém loži.

Třetího dne našel kat skutečně peníze pod růžemi. Od té doby hleděl skoro s pověřčnou hrůzou na čarodějného kardinála.

Poselství sv. Otce naplnilo však Kolomana takovou útěchou, že se jeho ústa ještě pevněji uzavřela, když otázky Satanovy při mučení narážely na jeho sluch jako z velké dálky. Ale přece musel dávat bedlivý pozor, jeho myšlenky se počaly másti — aby místo Pius neřekl Vivreux nebo při slově Asie Lo Honk. Nejlépe bude, bude-li se modlit při otázkách a při skřípání kol a při trhání svalů.

A tak slyšelo strašné sklepení pod skvostně osvětlenými místnostmi nejodpornějších neřestí staré modlitby církevní.

„Miserere mei Deus!“

„Kardinále Schirmere, který papež vás jmenoval? Byl to už nynější?“

„Ano.“

„Jest zajisté ještě mlád?“

„Secundum magnam misericordiam tuam“.

„Jak se jmenuje papež? Nazvěte jej jeho anglickým jménem“.

„Auditui meo dabis gaudium et laetitiam“.

„Kate, přitáhni přece kolo!... Tak!“

„Ó, ó, zadržte!“

„Jak se jmenuje papež?“

„Libera me de sanguinibus, Deus, Deus salutis meae!“

„Kolik je vás kardinálů?“

„Podle církevního práva má jich býti sedmdesát“.

„Kolik je vás teď?“ zařval naň Moldarovský a pak se zasmál. „Vím to beztak: je vás dvanáct. Jeden je v Londýně, že ano? Kate!“

„De profundis clamavi ad te!“

Pak již nemluvil, omdlel.

„Proklatě!“ zasyčel pán katů, „ještě jedno nebo dvě mučení a zemře, a nejsme dnes dále, než první den. Tse,

přemýšlej ve své hloupé mozkovici, jak bychom jej mohli přinutit k mluvení“.

Tse se šklebil.

„Pane, nepřivede-li ho mučidlo k mluvení, pak zůstanou jeho ústa věčně němá“.

„Tedy dobře! Muč ho ještě jednou, až se probudí“.

Tse vylil vodu na bezvládného a po delší námaze kardinál otevřel mdle oči. Horečka zmítala jím na mučidle sem a tam.

„Kardinále, jak se jmenuje papež?“

Kardinál tiše sténal.

„Jak se nazývá svým francouzským jménem?“

To znělo z daleka: francouzským jménem. Ovšem papež má francouzské jméno, on potřebuje vyslovit jen několik málo písmen a bude odváznán s tohoto pekelného mučidla. Necítí sice již, že zradou dostane se papeži také podobných muk, jen jedno je živé v něm, co si tisíckrát slíbil v osamělé skalní kobce, když měl ještě smysly pohromadě: „nic neříci, nic neříci, jen se modlit!“

A také teď nic neřekl.

„Kate!“

„Ano, pane!“

A opět zaskřípělo kolo.

„Ó Matko, Matko, Matko, pomoz mi!“

„Jak se jmenuje španělský kardinál? Jen se trochu namáhej!“

„Duše Kristova, posvěť mne,

Krvi Kristova, napoj mne!“

„Kate, ještě jednou!“

„Ano, pane!“

A opět točilo se pomalu kolo.

„Otče, Otče, do tvých rukou poroučím svého ducha“.

Moldarovský zuřil, že mučení nic nepomohlo, ale přece nemohl se ubrániti obdivu nad hrdinstvím mučedníkovým.

Když o půlnoci Kateřina se připlížila na smluvené místo, dala Hynkovi z dálky znamení, jemuž domníval se rozuměti. Pokročil jí vstříc.

„Matko Kateřino, přinášíte mi radostnou zprávu?“

„Ano, kardinál jest u sv. mučedníků v nebi.“

Hynek sepnal ruce k modlitbě.

„Deo gratias!“

Slza zaleskla se mu v očích.

„Svatý mučedníku Kolomane, pros za nás!“

Ještě téže noci dovedl papeže do jasně ozářené kaple Narození Páně a monsignorové a přítomní biskupové následovali v tichém průvodu. Sv. Otec však oblékl pontifikální roucha a když zahalily kadidlové obláčky zlatou monstranci, zanotoval mocným hlasem:

„Te Deum laudamus!“

MATKA MAKKABEJSKÁ.

Od mučednické smrti kardinála Schirmera uplynulo více než rok. Ve Vídni seděl jako arcibiskup pensionovaný průvodčí elektrické dráhy, bývalý generální vikář zemřelého kardinála, vysoce inteligentní muž.

Bohužel nepodařilo se přátelům, aby zmocnili se svatého těla mučedníkovy, bylo asi někde spáleno nebo zmizelo v podzemní kloace. Ale v celém světě byl uctíván jako světec společně s mučedníky, kteří odešli před ním.

Hynek byl povolán k papeži v neobyčejnou dobu. Sv. Otec byl velice sláb a oslovil ho:

„Synu můj, čas mé pouti chýlí se ke konci — nepřerušuj mne — těším se zajisté — proto nemohu již déle otálet, abych veřejně prohlásil, co jsem po smrti sv. mučedníka Kolomana nosil in pectore. Kardinálské křeslo po světci není ještě obsazeno. Určuji tedy, abys ty nosil po něm purpur. A zítra promulguji to v tajné konsistoři“.

Hynek klečel před ním, teď však vyskočil polekán: „Ó nejsvětější Otče!“

Papež ho přerušil a na znamení, že jmenování jest provedeno, změnil proslov k němu:

„Nečiňte námitek, ctihodný otče. Víím, co chcete říci, že v novějších církevních dějinách je neslýchané, aby kněz, který není ani tři roky biskupem, dostal purpur. Důstojný otče, někteří papežové na počátku století, Benedikt XV. a Pius XI. se stali papeži, když předtím byli jen několik měsíců kardinály. A mimořádné doby vyžadují mimořádné prostředky. Namítnete: že mezi evropskými hierarchy sou význační a svatí mužové, z nichž každý je hoden purpuru. Ano, Bohu chvála! Ale víím také, že mezi evropskými biskupy nikdo není tak zasvěcen do veškerých záležitostí církve jako vy. Mimo to, musím nyní mítí kolem sebe alespoň dva kardinály a tu chci viděti ve svém okolí muže mému srdci drahé. Povolal jsem k sobě kardinála Guildsterna, snad požádám také Lo Honka z Lhassy, aby přesídlil do Athey. Ctihodný otče, ode dneška jsou vám podřízeni všichni němečtí a čeští biskupové a arcibiskupové.“

Na druhý den svolal papež tajné konsistorium. Přítomni byli kardinálové Vittorino, kardinál sidneyský, londýnský a chicagský a patriarcha jerusalemský, dále biskupové athejští.

Ve svém proslovu navázal sv. Otec na mučednickou smrt vídeňského kardinála a spojil myšlenky purpuru a krve v dokonalou přednášku. Apeloval na svědomí světa, aby se konečně vypořádalo s barbarstvím nenávisti a se znásilňováním lidí pro jejich přesvědčení. Když se trestá jako zločin nenávisť vůči bližnímu pro příslušnost k určitému národu, s toutéž logikou má se trestat, kdo svého spolubratra nenávidí a pronásleduje pro jeho příslušnost k určitému náboženství. Ku konci svého proslovu ohlásil jmenování biskupa Herwega kardinálem svaté církve.

Jak se Hynek později dověděl, vyvolalo jeho jmenování u evropských biskupů upřímné uspokojení, neboť

všichni byli přesvědčeni, že sv. Otec činí svá rozhodnutí veden oním Duchem, který řídil církev vždy nejnebezpečnějšími úskalími.

Kardinál Hynek Herweg dokončil při svém jmenování 39. roku věku. Bydlel i nadále v soše Atheově.

Krátce potom navštívila ho matka Eschenbergerova. Vypadala staře, neboť starost o nejstaršího syna ji trápila. Nikdy nedostalo se jí ani nejmenších zpráv o něm. Ale mateřské srdce nikdy se nevzdá naděje, i když všichni ostatní dávno poklesli na duchu. Hynek chtěl se ještě jednou pokusit vyprosit milost pro něho, nebo alespoň dovolení, aby ho mohla spatřit.

Byly tedy podniknuty potřebné kroky, aby jí vymohli audienci u nejvyššího úřadujícího ministra. Bydlela zatím stále v útulku „U deseti zlatých růží“.

Kdyby nebylo jejího velikého bolu, byla by zde šťastna v nebeském míru, který ji obklopoval. Myšlenka Matky Agathy, zříditi ve světovém hlavním městě tento útulek, osvědčila se požehnaně. Bylo tu stále přicházení a odcházení světských žen a děvčat i řádových Sester. Tyto přicházely obyčejně ve velice elegantních šatech, ale sotva byly ve vykázaných jim cellách, vklouzly do svých chudičkových řádových šatů a cítily se v této době docela šťastny, neboť byly doma.

Každý druhý týden počínalo nové období exercičních přednášek, které většinou konal otec Habsburg. I Viator sempiternus a australský kněz, zdržující se nějaký čas v Athei, převzali rádi přednáškový cyklus. Zvláště slova „Volajícího na poušti“ zůstala každé účastnici nezapomenutelnou událostí. A oči Sestry Immaculaty potom zrudly stálými kajícnými slzami, které v uplynulých nocích prolévala, zvláště přemýšlela-li o jeho, z vlastní zkušenosti čerpaných slovech, o „štěstí“ hříšníkův.

Sestry se účastnily obyčejně nějaký čas klášterního života, pak opět odcestovaly, každá na místo jí určené, ale znovu upevněny, znovu potěšeny a novou láskou naplněny.

Matka Agatha přikázala také jedné schopné americké Sestře při jejím odjezdu, aby se v Americe poohlédla po podobném domě. Pomýšlela založiti v každém dílu světa alespoň jeden útulek, protože dům „U deseti zlatých růží“ již nedostačoval.

Srdce matky Eschenbergerové bušilo prudce, když dostala zprávu z presidiální kanceláře, aby se zítra v 16 hodin dostavila k audienci k Jeho Božství Adonaiovi. V noci již nespala a uvažovala o všech slovech, která pronese k tomuto nejvyššímu pánu země — s nejvyšším Pánem nebes i země hovořilo se jí to lehčeji — a když pak opravdu před ním stála, mluvila přece jinak.

Nebyla to právě veliká místnost v Medeaonu, v níž ji přijal Adonai, Mynther Flitger. Seděl u psacího stolu. Přistoupila k němu bez pozdravu a padla bezprostředně před ním na kolena. Flitger pohlédl na ni a pravil ne zrovna nepřívětivě:

„Vy jste matka onoho nerozvážného mladíka, který přísluhoval kardinálu Schirmerovi z Vídně při bohoslužbách?“ — Rád vplétal do rozhovoru hned poklesek, mluvil-li o lidech, pro které byla vyžadována milost.

„Ano, božský pane“, jen stěží to ze sebe vymačkala, neboť jí připadalo, jakoby se rouhala Bohu, „a přišla jsem, abych vyprosila milost pro něho“. Pozvedla pro sebe ruce k němu.

„Jen vstaňte, my nevyžadujeme onoho uctívání, které prokazujete vašemu imaginárnímu Bohu.“

Paní Echenbergerová nerozuměla sice tomuto slovu, ale povstala a usedla na pokyn Adonaiův na nízké křeslo.

„Tedy milost pro odsouzeného Václava Eschenbergera? Podívám se do aktů.“

Listoval dlouho, zatím co matka ve svých myšlenkách vysílala krátké modlitbičky:

„Duchu Svatý, vnukni mu myšlenku mírnosti! Milý manželi, pros v nebi za svého syna!“

„Tedy z vyšetřování vysvítá, že mladý muž účastnil

se bohoslužby nejen pasivně, nýbrž dokonce činně.“ —

Matka mu opět nerozuměla, věděla jen, že Venouš ministroval kardinálovi — —

„Ano, on docela odcizil důležitý pro úřady důkazný materiál a utekl s ním a vida se obklíčen, spolkl jej.“ Jak odporně to mluvil o sv. přijímání, které si podal její Venouš jako kdysi sv. Tarsicius! -- „Víte, milá paní, že prostí kněží, konající bohoslužbu, musí býti podle platných zákonů potrestáni smrtí?“

„Ale on přece nebyl ještě knězem!“

„Chce se jím však státi, že ano?“

Paní poznala, že se přeřekla slůvkem „ještě“ a mlčela. Adonai pokračoval:

„Svým jednáním se prohřešil vlastně více proti zákonům než kněz. Dr. Moldarovský vyložil vlastně zákon velice, velice mírně, když odsoudil vašeho syna na 5 let do žaláře v Madeaonu.“

„Milosrdné nebe!“ vykřikla zděšeně paní.

„Jak jsem vám již řekl, soud byl ještě mírný, a žel, není v mé moci zrušiti rozsudek, také nejvyšší hlava státu je vázána zákonem, ba více než prostý občan. Ale neděste se, pět let rychle uplyne a váš syn se vrátí jako usedlý, vážný muž, který bude ctíti státní zákony, tuto základnu všeho štěstí“.

„Nevrátí se již!“ plakala paní Eschenbergerová. Věděla, že útěcha rychlého uplynutí doby byla jen licoměrností. Z těchto žalářů se nevrací již nikdo, po třech, nanejvýše čtyřech letech zahyne každý, většina již v druhém roce. „Nevrátí se již, není silný a jako chlapec byl těžce nemocen, zemře v žaláři. Ó božský pane, vykonávejte právo boží: odpuštění!“

„Nejsem Bohem!“ odvětil Adonai příkře.

„Konejte tedy nejkrásnější lidskou ctnost: lidskost!“ Padla mu plačíc opět k nohám a objala je.

„Ó pane, vždyť jste měl také jednu matku, pro ni mějte slitování s nejubožejší matkou!“

Adonai přemýšlel.

„Paní, přivádíte mne do nejhoršího konfliktu s mým svědomím. Jak to mám zařídit, abych vám pomohl?“

Zdalo se, že úsilovně přemýšlí, listoval v knize, prošel několikrát rychlými kroky místnost a zastavil se pak před ní, zlomyslně se usmívaje, což ho charakterisovalo.

„Jednu možnost skýtá mi zákon ovšem, třeba však, aby podmínky byly splněny“.

Matka si oddychla plna naděje.

„Ó, kdyby byly tyto podmínky na konci světa, opatřím je“.

„Vy nemůžete splnit tyto podmínky, za to však váš nerozvážný syn — zdá se, že celá rodina je velmi nerozvážná, neboť i otec zahynul, jak se dočítám v aktech, pro svou nerozvážnost — vy však můžete mu býti nápomocna“.

„A jaké jsou ty podmínky?“

„Musíme mít jistotu, že již nikdy v životě se nespojí s nepřáteli lidského pokroku a lidského štěstí, s vírou v „boha“ a s kněžstvem“, matce chvěly se rty, teď zmizela jí veškerá naděje, „váš syn musil by tedy veřejně, t. j. alespoň před pěti svědky odpřisáhnouti zřeknutí se dosavadní pověry a na znamení, že to myslí vážně s tímto slibem, pošlapati symbol pověry, kříž, a dovoliti, aby tato přísaha byla uveřejněna“.

„To můj Venouš nikdy neučiní!“

„Pak vám věru nemohu pomoci. Ale nebuďte také tak nerozvážná jako váš muž a váš syn, milá paní! Jako matka milujete přece svého syna nade vše? Tož, pomozte mu a zachraňte jeho mladý život! To nejvyšší a nejlepší na světě je přece život. Vidíte? Škoda mladého talentovaného muže. Obstarali bychom mu skvělé místo ve státě. Jistě váš syn vás také miluje a bude se mu po vás nekoněčně stýskat!“

Paní Eschenbergerová se znovu rozplakala:

„Můj ubohý Venouš!“

„Miluje-li vás upřímně, bude dbáti také vašich slov. Učiní vše, co mu matka poradí. Můžete ho zachrániti“.

Paní Eschenbergerová zbystřila sluch. Nemůže zachrániti svého syna a za těchto podmínek ho nechce zachránit, ale spatřit a mluvit chtěla by se svým dítětem.

„Ano, božský pane! Venouš dbal vždy mých slov, učiní vše, co mu řeknu. Jsem ochotna promluvit s ním“.

„Odpřísáhnutí může se státi v mé přítomnosti. Zařídím vše“.

Napsal na papír své jméno a s touto vstupenkou opustila matka s děkovnými slovy na rtech pracovnu strašného muže.

Jeho obličejem přelétl opět známý úsměv. Pro věc ateismu bude to opět veliký triumf, bude-li již večer do celého světa rozhlášeno: syn známého Eschenbergera z Vídně, jehož smrt kdysi vzbudila velkou pozornost, zřekl se v přítomnosti Adonaiově slavnostním způsobem své pověry a šlapal po krucifixu.

Matka Eschenbergrová sjela liftem hluboko do podzemí a její soustrast s nebohým hochem rostla: vždyť je jako za živa pohřben. Dozorce vězňů, surově vypadající muž, ujal se jí a vedl ji celou spleť chodeb. Při přecházení ukazoval, šklebě se, na různé železné dveře.

„Tady uvnitř měli jsme kněze z Palerma, tady Dona Silvestra“.

Když kráčeli mimo jedno sklepení, jehož dveře byly pootevřeny, osvítila zář lucerny několik přímo hrozných strojů. To byla jistě mučírna! Nedaleko odtud bylo vězení kardinálovo. Konečně zastavili se opět před železnými dveřmi. Nebohé matce bušilo srdce očekáváním a mateřskou úzkostí. Dveře zaskřípaly a matka překročila práh, ale nepoznala svého syna: stál před ní muž, vyhublý, s vlasy padajícími až na ramena a tváří vousy zarostlou. Němě a chvějíc se stála matka před svým synem, který velkýma udivenýma očima hleděl na tuto zvláštní návštěvu.

„Matko, maminko!“

Byl to posvátný okamžik, toto shledání matky se synem. A když si na jejím srdci vyplakal celý svůj bol, hladil ji stále něžně po tvářích a pak vlasy a věrné ruce. Teď byl nekonečně šťasten: odpočíval na srdci matky, která našla cestu pod zem k němu. Byl již pološílený ve své osamělosti přes rok trvající a touhou po ní, po nejmilejší bytosti na boží zemi.

Pak vysvětluje mu matka příčinu své návštěvy:

„Venouši, nesu tvou svobodu v ruce, — nejásej, můj milý, nebohý chlapče, přece nemohu ti přinést svobodu. Pojď, posadme se sem na tvou pryčnu“.

Posadil se k ní a ona přitáhla ho na své srdce. Tak mohla mu vše říci.

„Podívej se, ten hrozný člověk tam nahoře, jehož třeba osloviti „Vaše Božství“, posílá mne sem, abych ti domluvila, aby ses slavnostně zřekl víry a pošlapal kříž, kříž, chlapče, pro který zemřel tvůj svatý otec — pak budeš svobodný a dostaneš skvělé postavení. A slíbila jsem mu, že ti domluvím, jen abych tě mohla spatřit a potěšit a posílit“.

„Matko, Dr. Moldarovský, který tenkrát se mnou jel do tohoto města, vyprávěl mi, že pod Medeaonem je peklo. Ano maminko, tady je peklo; a pomysli si, že má-li zde člověk zůstat ještě měsíc, může býti dohnán k zoufalství. Ale za tu cenu“, zasténal bolem, „zůstanu raději zde v pekle. Snad už to dlouho nepotrvá“.

„Můj milý, zbožný chlapče! Podívej se, proto jsem zde. Víš ještě, máme doma malý obrázek, na němž je namalována matka makkabejská a kolem ní její povražděné děti. Král jí řekl: „Hle, zachraň své nejmladší, domluv mu, aby porušilo zákon a je svobodno a učiním je bohatým a šťastným.“ A matka mu domluvila: „Synu můj, měj slitování se mnou, která tě nosila devět měsíců pod srdcem a tebe kojila a živila. Prosím tě, dítě, pohlédni k nebi a na zem a poznej, že Bůh to vše stvořil. Proto nestrachuj se před kaťem, nýbrž staň se hodným druhem svých bratří

a přijmi smrt!“ „Hochu, nejdražší hochu, mám tě právě tak ráda jako makkabejská matka tohoto svého syna, a jako ona, pravím i já: trp raději a zemři raději nejhroznější smrtí, než aby ses zřekl víry. Raději budu tě vidět v pekle zde, a polozoufalého, než ve skvělém státním postavení, když bys pošlapal kříž. Venouši, možná že tě budou mučit jako našeho svatého kardinála — viděla jsem mučírnu, v níž zemřel — ale zůstaň pevný, vždyť jsi sv. Rutwalda nejmilejší syn.“

A Venouš ji objal a řekl vroucně:

„Viď maminko, že jsi ani na okamžik o mně nepochybovala?“

Tu přišel hlídač a naznačil jí, že musí odejít. Chvějící rukou poznamenala ho křížem na čele, ústech a prsou a zlíbala ho vroucně.

„Dítě, každou hodinu budu myslit na tebe a každou sobotu budu se postit za tebe a v noci budu bdít a modlit se za tebe! Venouši, na shledanou v nebi!“

Venouš pak přiložil ucho na železné dveře a naslouchal, dokud znějící kroky mu dodávaly jistoty:

„Tvá maminka je ještě v tvé blízkosti“.

Když matka Eschenbergerová vystoupila z liftu, omdlela na mramorových dlaždicích přijímací síně.

CÍSAŘSKÁ RATOLEST V MĚSTE SVÝCH PŘEDKŮ.

Otec Habsburg zavítal do Vídně z příkazu kardinála Hynka. Nejdříve navštívil rodinu Eschenbergerovu. Mladá paní ukazovala mu radostně své dvě děti, které požehnal. Jeho poselství však platilo hlavně staré matce: Od ženy tibetského kata dověděl se nedávno kardinál, že Venouš

leží těžce nemocen a snad zemře. Pro matku byla tato zpráva útěchou i novou bolestí.

„Chvála Bohu, bude vysvobozen ze svého pekla“. Ale i krutá bolest rozdírala její srdce: „Nemohu býti u něho, jenž mne volá ve dne v noci“.

Od té doby stala se matka Eschenbergerová ještě tišší a čekala na zprávu o jeho smrti týden co týden, měsíc co měsíc. A že byla tak úplně v nejistotě, to zvětšovalo ještě její duševní muka.

Od Eschenbergerových šel otec Habsburg k arcibiskupovi, s nímž měl dlouhou poradou.

Kardinál Hynek se dočkal blahodárného úspěchu v založení domu „U deseti zlatých růží“, druhý byl založen v Americe a třetí na jeho popud otevřel kardinál Lo Honk v Šanghaji.

Co se tak znamenitě osvědčilo u ženských řádů, ba co se ukázalo jako nezbytnost, mělo býti teď rozšířeno i na mužské řády.

Členové nejrozličnějších řádových společností připadali si jako zbloudilí poutníci. Nikde domova, nikde příležitosti, aby mohli žít v duchu řehole. Hynek chce i zde zasáhnouti pomocnou rukou; dává k dispozici svou vilu „Orlík“ ve Vídeňském lese. Tam dostane i hrob sv. Rutwalda pravé strážce a ochránce.

Před veřejností může platiti tato vila jako útulek pro osamělé muže, kteří si platí bytné a stravné a jsou tam úplně zaopatřeni. Také světští kněží mohou tam bydleti a konati tam svá duchovní cvičení. Řeholníci, patřící nejrozličnějším řádům a kongregacím, Františkáni i Dominikáni, Jesuité, Redemptoristé, Benediktini a Cisterciáci a pod. měli žít v řádovém domě podle pravidel, společných všem řádům, jichž základem mají býti tři sliby. Ve světě venku, mohl každý, pokud to dovolovala jeho služba a jeho postavení, dbáti také ještě zvláštních ustanovení svého řádu. Možná, že dá papež vypracovati zvláštní pravidla pro veškeré řády, která by odpovídala dnešní době.

Arcibiskup přijal horlivě podnět svého kardinála a začal ihned s přípravami. Za představeného domu, který po třech letech měl býti znovu dosazen, navrhl arcibiskup P. Tiburcia z řádu Kapucínů, v Mnichově žijícího, který spojoval v sobě znamenitě všechny vlastnosti pro tento úřad. Také otec Habsburg, člen Tovaryšstva Ježíšova, prosil, aby alespoň na čas mohl zůstat v novém klášteře, aby se opět soustředil a vzdálil z ohlušujícího hřmotu světa.

Otec Habsburg měl ještě jiný důvod, který se ostýchal udati, proč přišel do Vídně: chtěl navštívit místa, po nichž kráčeli jeho císařští předkové. Dnes stál v hrobce, jež mezi lidem stále ještě byla známa jako Kapucínská hrobka, ačkoliv byl již dávno odňat úřad strážců mnichům v hnědých habitech. Stál zamyšleně před náhrobky mocných vládců, jejichž hlasu kdysi celý svět poslouchal.

Navštívil také bývalý císařský hrad v Schönbrunnu. Jaký lesk vycházel kdysi z vysokých rokokových komnat, jaké slavnosti viděly ty nádherné sály, a všechno se točilo kolem korunovaných Veličenstev a na každý pokyn jejich ruky hýbal se houf livrejovaných sluhů, a tvrdé hlavy uherských magnátů skláněly se zde hluboko před Veličenstvem. Papežové posílali k Habsburgům své vyslance a Turci vyslovovali jméno Habsburg s hrůzou, Francouzi chvěli se před Habsburgy a Prusko žárlilo na Habsburgy — — — až poslední císař skončil svou životní pout ve vyhnanství a našel odpočinek ve stínu katedrály ve Funchalu.

Co znamenají dnes pro svět Habsburgové? Prázdné slovo, při jehož vyslovení se většinou na nic nemyslí. On je posledním potomkem proslulého, nikdy milovaného, ale častěji nenáviděného rodu. Složil slib chudoby a spává na tvrdé zemi, slíbil poslušnost, protože nechce si dáti sloužiti jako jeho předkové, ale sám posluhovati jako Kristus ve Večeřadle, a vyvolil si nezrušitelnou čistotu, takže tisícileté jméno jeho rodu vymře a zanikne. A přece vybral si lepší úděl, a kdyby nyní všichni vstali ze svých

rakví v Kapucínské hrobce: všichni Ferdinandové, krásná císařovna, lidumilný Josef, starý František Josef i poslední císař Karel, jehož jméno nosí, a kdyby řekli: „Náš poslední potomku, převezmi dědictví svých předků, neboť cesta k nejstaršímu císařskému trůnu je opět volná!“ — tu by jim pokynul, aby se vrátili do svých hrobů: „Vanitas vanitatum, omnia vanitas!“*)

Jméno Habsburg vymřelo. Před Bohem žije jenom P. Karel.

Pro něho byla blízkost významných památek na vynikající členy rodu Habsburského pouze asketickým prostředkem, aby se ještě více upevnil v radosti a míru, jenž plyne z kněžství.

— — — — —
Úřad schválil beze všeho žádost mnichovského hostinského Michaela Pferlingera, aby mohl zříditi v zakoupeném domě ve Vídeňském lese útulek pro svobodné muže.

Budilo úžas, kolik mužů toužilo po tomto dobrodiní, neboť když jistý obchodník zeleninou, jemuž zemřela žena, navštívil útulek za osm dní po jeho otevření a prosil o přijetí, bylo mu s politováním sděleno, že všechny pokoje jsou již zadány. Když se řádová rodina po třetí shromáždila v kapli sv. Rutwalda kolem svého představeného, aby pojala do srdce jeho myšlenky, přišla právě zpráva, že papež Pius XIII. zemřel. Použili ihned přítomnosti ve svatyni mučedníka, Piem XIII. za svatého prohlášeného, aby se pomodlili za duši zesnulého velekněze.

HABEMUS PAPAM! MÁME OPĚT PAPEŽE!

Papežem Piem XIII. po smrti kardinála Golkova za kammerlenga určený kardinál Guildstern zaklepal zesnulému veleknězi podle starého zvyku stříbrným kladívkem třikrát na čelo a ohlásil poněkud zastřeným hlasem smrt

*) Marnost nad marnost a všechno je marnost!

papežovu. Vzal k sobě jeho rybářský prsten a nařídil smuteční slavnosti.

Pro monsignora Fernandeza nastala doba pilné práce.

Druhý den po smrti lékaře Dr. Alfonse Vivreuxa byla pevně uzavřená rakev jeho odevzdána k spálení a jeho smrt zapsána v úmrtních záznamech úředních. Rakev však, v níž opravdu odpočívaly tělesné pozůstatky sv. Otce, byla přenesena za účasti biskupů, přítomných v Athei, do domácí kaple.

Devět dní byl vystaven podle církevního předpisu.

Denně přicházeli do Athey zahraniční kardinálové, pátý den byli všichni v plném počtu shromáždění. A denně konal jiný kardinál pohřební obřady.

Kardinála Herwega se dotkla smrt papežova příliš hluboko; celou řadu let ztrávil v jeho blízkosti a mohl nahlédnouti do jeho mírné, čisté duše. Podal mu také sv. svátosti umírajících a slyšel jeho poslední slova, která platila ještě jemu:

„Můj milý synu!“

V postranní kapli sv. Petra byla odstraněna mramorová nástěnná deska a byla tam vtesána hrobka. Devátý den, po slavnostním Requiem kardinála Hynka, byla rakev vsunuta do hrobky a vchod zazděn. Na mramorové desce byla vtesána jen palma a jméno Pius XIII.

Nastal desátý den, kdy podle starých církevních zákonů mělo býti přikročeno k volbě nového papeže. Nemohla se díti za okolností a slavností jako kdysi v Římě, kdy dostavilo se 70 kardinálů a konklave bylo odděleno od celého světa.

Ráno ubírali se kardinálové do papežské domácí kaple. Před nimi byl nesen kříž. Volebnímu aktu byli přítomni jako skrutátoři biskup, mající v erbu tři palmy a biskup čínského města. V hlavní lodi, od hlavního oltáře počínaje, bylo 12 křesel s bílými baldachýny pro 12 nástupců trůnu. Kardinál Guildstern sloužil u hlavního oltáře mši k Duchu Svatému, pak se obrátil a připomněl

kardinálům důležitost a zodpovědnost jejich úlohy. Snad nikdy neměla Církev zapotřebí důstojné hlavy jako teď, kdy zdá se, že celé peklo bylo poštváno na stádo Kristovo.

„Proto, ctihodní bratři, nedejte se při volbě vésti osobními myšlenkami ani osobními sympatiemi nebo antipatiemi, nýbrž jen Duchem Sv., duchem hrdinné lásky k Církvi. Tato láska nechť vede vaši ruku, až budete psátí jméno budoucí hlavy Církve“. Připomněl jim, že nikomu není dovoleno napsati vlastní jméno. Pak přečetl ostatní ustanovení o papežské volbě, jak je upravena již starým a dodatečně nejnovějším církevním zákonem:

Kandidát, jenž obdrží dvě třetiny všech hlasů, t. j. 8 hlasů, platí za zvolenou hlavu Církve a je zavázán volbu přijmouti. Nedostane-li žádný kandidát 8 hlasů, jest nutna nová volba a vyřadí se ten kandidát z kandidatury, který dostal nejméně hlasů. Rozdělí-li se tento nejmenší počet na několik kandidátů, rozhodne užší volba, který kandidát se má vyřadit. Stojí-li na konec jen dva kandidáti proti sobě, rozhodne absolutní většina hlasů, dostanou-li oba kandidáti stejný počet, t. j. 6 hlasů, pak dle příkladu volby sv. Matěje do apoštolského kolegia rozhodne se losem.

Nyní vyzval kardinál Guildstern všechny, aby tichou meditací a modlitbou rozhodli se, který má býti zvolen papežem. Všichni kardinálové poklekli před tabernaklem, jen nejstarší se posadili a opřeli si hlavu do rukou.

Hynek probíral v duchu 11 kandidátů. Každý z nich byl hoden tiary. Při kreaci kardinálů dal se papež Pius XIII. vésti nejsvětějšími pohnutkami. Pak ale vylučoval Hynek jednoho kardinála po druhém. Patriarcha jerusalemský, zajisté svatý muž, byl již příliš stár, byl již v stáří zesnulého papeže; italský kardinál měl mnohdy příliš italský charakter, francouzský nemohl býti zvolen, protože jeho předchůdce byl Francouz, Guildstern byl trochu úzkostlivý; nejdůstojnější, nejenergičtější, nejsvětější ze všech byl Tibefan Lo Honk! Měl příležitost pozorovati ho, rozebírat s ním otázky církevní, slyšel úsudek asijských

biskupů o něm, také zemřelý Pius si ho velice vážil a přes jeho mládí ho jmenoval — byl po Hynkovi nejmladším kardinálem a bylo mu 44 let.

Když po uplynutí půl hodiny povstal Guildstern a dal znamení, napsal Hynek silnými tahy:

Eligo in summum Pontificem Rm. D. meum, Dominum Card. Nicolaum Lo Honk.*)

Před hlavním oltářem byl postaven stůl, na něm stály dva zlaté kalichy. První skrutátor, biskup římského města, vyvolával nyní kardinály podle jejich jmen v pořadí jejich křestního křesťanství na kardinála. Proto byl prvním patriarcha jeruzalémský, posledním kardinál Hynek. Každý z voličů přísahal, že napsal podle svého nejlepšího svědomí kandidáta nejzasloužilejšího a vložil hlasovací lístek do zlatého kalicha. Teď byl zjištěn počet odevzdaných lístků. V kalichu leželo 12 složených a zapečetěných lístků.

Za naprostého ticha přečetl čínský biskup napsaná jména, propíchl jednotlivé lístky a sepal k sobě patřící nitě a vložil do druhého kalicha.

Papežská volba, jak se dalo očekávat, byla bezvýsledná. Dostali:

Kardinál Greanville z Londýna	3 hlasy
Kardinál Lo Honk.	3 hlasy
Patriarcha Omar Ben Abida .	2 hlasy
Kardinál Guildstern	2 hlasy
Kardinál Vittorino	1 hlas
Kardinál Hynek	1 hlas

Volební lístky byly ihned před hlavním oltářem spáleny.

Ježto kardinál Vittorino a kardinál Hynek dostali po jednom hlasu, musili kardinálové užší volbou rozhodnouti, kdo má býti z těchto dvou kandidátů, kteří dosáhli nejnižšího počtu hlasů, vyřazen z kandidatury. Tato užší volba byla ihned provedena: vyřazen byl kar-

*) Volím za nejvyššího velekněze ndp. kardinála Mikuláše Lo Honka.

dinál Vittorino. Pln pokory a radosti — neboť žádný z dvanácti kardinálů netoužil po tiaře, která v dnešní době byla více než jindy trnovou korunou — předstoupil Vittorino a prohlásil zvučným hlasem, že postupuje svůj hlas podle církevního předpisu ostatním kandidátům, t. j. Greanvillovi, Lo Honkovi, Omar Ben Abidovi, Guildsternovi a Herwegovi.

Pak se všichni rozešli a odebrali se do svých pokojů v papežském domě, které msgr. Fernandez uzamkl, takže nikdo se nemohl dostat ke kardinálům.

Téhož dne odpoledne přikročili kardinálové k druhé volbě, tentokrát však přicházelo v úvahu jen 5 kandidátů. Volba byla opět bezvýsledná:

Kardinál Greanville	dostal své 3 hlasy
Lo Hong	své 3 hlasy
Omar Ben Abida	 2 hlasy
Guildstern	 2 hlasy
Hynek Herweg	 2 hlasy

Postoupený hlas Vittorinův připadl tedy Hynkovi. Tři kandidáti s nejmenším počtem hlasů stáli nyní proti sobě: Omar Ben Abida, Guildstern a Hynek Herweg.

Přikročeno ihned k užší volbě a tato ukázala, že je vyřazen kardinál Guildstern. Předstoupil a odevzdal své 2 hlasy ostatním kandidátům: Greanvillovi, Lo Honkovi, Omar Ben Abidovi a Hynkovi Herwegovi.

Druhého dne opakoval se tentýž postup:

Londýnský kardinál	dostal své 3 hlasy
Lo Honk	 4 hlasy
Omar Ben Abida	 2 hlasy
Hynek Herweg	 3 hlasy

Omar Ben Abida byl vyřazen z další volby.

Volbě odpolední hleděli všichni kardinálové s největším napětím vstříc. Rozhodnutí blížilo se stále více a více. Modlitby všech staly se vroucnějšími, obavy těch, kteří přicházeli v úvahu, většími.

Greanville stál na svých 3 hlasech
na Lo Honka připadlo již 5 hlasů
— pravděpodobně bude ho zítra zdobit tiara —
Hynek Herweg dostal 4 hlasy

Greanville byl vyřazen, dva nejmladší kardinálové stáli proti sobě jako kandidáti papežství.

Tu spatřila kaple divadlo, nad nímž musili se radovati andělé i lidé: kardinál Hynek předstoupil a se slzami v očích prosil, aby ctihodní otcové upustili od jeho volby a přenesli všichni své hlasy na důstojnějšího Lo Honka. A Lo Honk předstoupil a označil Hynka jako Prozřetelností určeného papeže a prosil opět za Hynka. A oba kandidáti se objali.

Hynek ztrávil noc až k rannímu volebnímu aktu v mučivé úzkosti. Připadnou-li mu tři hlasy londýnského kardinála, tu nastane něco, nač by si netroufal pomyslet při smrti papežově, ba dokonce ani při prvních volbách.

To nemůže býti, to přece Bůh nechce, aby on, nejmladší a jak byl přesvědčen, nejnehodnější, měl zaujímat nejvyšší důstojenství církevní. Modlil se nepřetržitě:

„Pane, odejmi ten kalich ode mne!“

A neměl odvahy, aby se pomodlil dodatek: ale ne má, nýbrž tvá vůle se staň!

Ráno byl opět nesen kříž do kaple, pak kráčeli skrutátoři a jejich pomocníci a nakonec 12 kardinálů. Opět ve svatém zahloubání poklekli před Eucharistií. Hynek cítil, jak mu vyvstával pot na čele, prodělával chvíle pravé úzkosti olivetské a pokračoval v modlibě:

„Pane, odejmi ten kalich ode mne!“

Lo Honk byl smrtelně bledý, jeho celá postava se třásla jako v horečce.

Volba začala.

Lo Honk dostal svých 5 hlasů

Hynek Herweg 7 hlasů

Okamžitě byly spuštěny baldachýny 11 kardinálů, jen Hynkův baldachýn zůstal vztýčen. Hynek opřel se nazad,

smrtelně bledý a velké slzy kanuly mu na purpur, který měl naposled na sobě. Guildstern přistoupil k němu:

„Svatý Otče!“ a učinil posunek, aby ho následoval. Hynek zvedl se namáhavě a potácel se do kaple sv. Petra. S radostí zářícíma očima hleděli za ním kardinálové. V kapli odložil Hynek purpur a byl oblečen do papežských rouch z bílého hedvábí. Guildstern navlékl mu rybářský prsten.

„Jaké jméno chce přijmouti Vaše Svatost?“

A Hynek přemýšlel. Jeho duch letěl zpět do prvých dob mladé Církve. Tu zjevil se muž plný ohně a vysoce nadaný. A skřípaje zuby z nenávisti proti učedníkům Kristovým jel do Damašku, aby je pochytal a dovlekl do Jerusalema. Náhle osvítilo jej velké světlo a hlas pravil: „Šavle, Šavle, proč mne pronásleduješ?“

„Kdo jsi, Pane?“

„Jsem Ježíš, kterého pronásleduješ.“

„Pane, co chceš, abych činil?“

A Šavel stal se Pavlem, který se slzami vyznal:

„Pronásledoval jsem Církev Kristovu.“

A Kristus řekl o něm:

„Vyvolil jsem ho za nástroj, aby nesl známost mého jména pohanům a králům a synům Israelským. A ukáži mu, kolik bude musit trpěti pro jméno mé.“

Nebyl také Hynek Šavlem ve své nevěře, ve své nenávisti proti Církvi Kristově, než i jej osvítilo nebeské světlo? Ne zvolil si ho také Bůh zřetelně za nástroj, aby učinil Boží jméno velikým mezi pohany?

Pošeptal kardinálovi Guildsternovi jedno slovo, následoval ho a vstoupil na svůj trůn. Kardinál přistoupil k oltáři. Svatá radost se třásla v jeho hlase, když vyslovoval známá a proslulá slova:

„Annuntio vobis gaudium magnum: Habemus Papam. Ohlašuji vám velkou radost: máme papeže: Jeho Eminenci nejdůstojnějšího kardinála Hynka Herwega, který přijal jméno Pavel VI.“

A na místě lidu, jásajícího kdysi na Petřském náměstí v Římě novému papeži vstříc, kynuli kardinálové a přítomní hodnostáři své nejvyšší hlavě: *ad plurimos annos!*

A když kammerlengo Guildstern zanotoval *Te Deum*, předstoupil jako první kardinál Lo Honk k papežskému trůnu a sklonil se hluboce před papežem, tak hluboce, že jeho ústa dotýkala se papežových nohou.

A po něm následovali ostatní s polibkem nohy a ruky a trojnásobným holdem.

A když papež Pavel VI. povstal k prvnímu požehnání *Urbi et Orbi*, tu byl jakoby osvícen: Pius XIII. byl při prvním setkání s ním poctěn viděním, že směl hledět do budoucnosti a viděl v nově obráceném mladém profesoru svého nástupce na stoličce Petrově. Proto vzal ho Pius XIII. k sobě, proto tak spěchal, aby ho vysvětil na biskupa a jmenoval ho kardinálem. A Hynek přijal teď oddaně kalich, poznal, že je to vůle Boží.

Za tři dny byla jeho korunovace.

Jaký to býval slavnostní den kdysi v Římě, den nejvyššího lesku pozemského a rozvinutí neslýchané nádhery, když zněly stříbrné trubky a uniformy gardy a vatikánských hodnostářů se blýštily, když nad hlavami se vznášela sella gestatoria kolem vějíře z pavích per a tisíce křičely v opojném nadšenní: *evviva il Papa Re!* A do celého toho lesku padala jako bolestné kapky známá slova: „*Pater Sancte, sic transit gloria mundi!*“ a jasně vznítily se chomáčky koudele a troška popela padá na zem a jest rozšlapána.

Tak pomíjí veškerá nádhera a sláva světa!

V domácí kapli v Athei byla provedena korunovace velmi prostým způsobem. Sv. Otec šel pěšky do kaple a sloužil v přítomnosti kardinálů a biskupů athejských svou první slavnostní papežskou mší, při čemž asistující tibetský kardinál oblékl mu pallium. Na konec vsadil mu patriarcha jerusalemský tiaru na hlavu:

„Přijmi tiaru ozdobenou třemi korunami a věz, že jsi otcem knížat a králů, vládcem zemského okrsku a náměstkem našeho Spasitele Ježíše Krista na zemi, jemuž budiž čest a sláva na věky věkův. Amen.“

PAVEL VI.

Světovláda byla bezradná.

Seděli tentokráte na stinné verandě palmové zahrady Ben Sibniho v Kuce na Čadském jezeře. Kdyby vstal z mrtvých bývalý „císař saharský“ Lebaudy, který byl kdysi posmíván jako snílek, ten by se smál radostí. Jeho tehdejší myšlenky jsou dnes uskutečněny. Umělými zavodňovacími zařízeními, vrtáním studní a stále rozlehlejšími plantážemi se podařilo proměnit největší díl Sahary v ráj, v němž vyrostla kvetoucí města a malé osady jako houby po dešti a mnoho milionů lidí našlo tu bohatou obživu.

Velké zásluhy o uskutečnění projektu měl Ben Sibni, který teď domlouval Salmanovi, aby podle stejných ideí zavodnil pouště australské.

Jen Adonai sledoval skoro bez účasti výklady svých přátel. Neměl tentokráte jiného zájmu než uskutečnění myšlenky s neuvěřitelnou tvrdošijností udržované:

Papežství musí být zničeno.

Byl velmi mrzut. Takovými nadějemi doprovázené žalářování kněží a vídeňského kardinála nepřivedlo ho ani o krok dále. Dostalo se dokonce něco do veřejnosti o podzemních tajnostech Medeaonu a několik poslanců se stávalo již nepokojnými. Sami hlasovali pro trest smrti zatčeným kněžím, ale nad mučením potřásali již mnozí hlavami, dokonce počali obdivovati hrdinnou víru obětí. Věc nevypadá tak neškodně. Bude-li opět zatčen kněz, budou i katové odloučeni od svých rodin, neboť jen neprozřetelným slovem jednoho z nich mohly prosáknouti tyto pověsti do veřejnosti.

A teď mají křesťané nového papeže, který jako Pavel VI. předstupuje před svět s veřejným manifestem.

Vypovídá v něm boj ateismu a zapřisahá lidi, které všechny jmenuje svými milými dítkami, aby přece otevřeli oči pro světlo, svítící jen v Církvi. Veškerou naši vědu, naši kulturu nazývá temnotou. Vyzývá svět, aby studoval také spisy věřících, díla protivníků.

Manifest svědčí nesporně o duchu — jistě si zvolili křesťané nejinteligentnější hlavu za papeže — a všude způsobil velký dojem.

„A nikde podklad, nikde stopa, kterou bychom mohli sledovat!“

„Ale co nám to pomůže“, namítl suše Jetter, „dostaneme-li papeže do rukou a zabijeme-li ho? Za několik dní zvolí jiného. Naše pronásledování je práce Sisýfova.“

Ale Flitger nespustil se již této myšlenky:

„Musíme hledět zmocniti se papeže a všech dvanácti kardinálů v jedné hodině. Pak popravíme kardinály a naposled papeže. Až nebudou existovati tito, kteří jedině mají právo voliti papeže, pak je papežství samo sebou odbyto. Pak jsme zasáhli víru v Boha v samém morku.“

Jetter se posmíval:

„Zda se toho někdy dožijeme, že se zmocníme všech? Vždyť se nám nedaří zmocniti se ani obyčejného velebníčka.“

„A přece nevzdávám se naděje! Měl jsem vždy štěstí v provádění svých záměrů — — —“

Když se Jetter vracel s Agripinou do Mnichova, udělal jí v elegantní ložnici vzducholodi, jako již často, malou domácí scénu. Dovolovala domácímu pánu, Ben Sibnimu, při večeři, aby se jí nápadně dvořil a dokonce Salman z Palmerstonu, tento starý zhýralec, byl obdařen několika něžnými pohledy. To činila mu na vzdory.

Jetter stal se v poslední době žárlivým a zkrátil tudíž pobyt své choti v Athei. Tam jistě se zdržoval její první snoubenec, profesor Herweg, a Jetter pozoroval již dávno, že nezapomněla na svou první lásku.

Byl naplněn nezkrotnou nenávistí proti Hynkovi, což mu nebránilo, aby Agripinu miloval ještě divočeji. A ona se chovala chladně, ba přímo odpudivě vůči němu.

I teď odpovídala mu na jeho výčitky jen slovy:

„Jsi dětinský, muži!“

„Jmenuj to, jak chceš, ale jsi nevěrná a nestydatá.“

„A co ještě?“

Zdálo se, že přeslechl tuto otázku.

„Myslím, že sis vyhledala v každém zemědělci jednoho milence!“

„Variatio delectat*)!“ namítla lhostejně.

„A zvláště v hlavním městě světa, zde musí vystoupit na jeviště nejmilovanější milenec.“

Teď se Agripina rozhorlila:

„Co tím chceš říci?“

„Že má žena, která se dobrovolně utekla do mé náruče, nezapomněla na svého bývalého krásného milence.“

Zuřil vztekem. Ale Agripina se zasmála krátce a suše:

„Nemuč mne, Jettere, ten se spokojí s horším „soustem“. A teď chci spát.“

Obrátila se ke stěně a dělala, jakoby spala. Ale nespala. Opět zněla tiše jedna struna jejího srdce. Připadalo jí tak strašně za těžko opovrhovati mužem, před nímž by byla chtěla padnouti na kolena jako před modlou.

Prvním vládním činem Pavla VI. bylo prohlášení řeholních pravidel, zahrnujících veškeré řády společně. Pracoval na nich již z příkazu svého předchůdce. Podle nich byl co nejpřesněji upraven společný život řádových kněží v tajných klášteřích a život jednotlivců venku ve světě. I ve světě byl řeholník vázán třemi sliby, musil se denně odebrati na určitou dobu do samoty a věnovati se rozjímání o božských věcech a po roce měl žítí opět určitou dobu v klášteře pod představeným a se spolubratry,

*) Změna je příjemná.

aby měl zvláštní příležitost cvičiti se v poslušnosti a lásce.

Vědecky nejvíce vzdělaní mniši měli býti přidržováni k tomu, aby konali veřejné přednášky a vydávali publikace, v nichž přirozeně nesměli se otevřeně přiznávat k víře v Boha — kdyby tak učinili, byli by bývali po druhé zajisté nemožni jako řečníci a zpravodajové — ale měli tu a tam užívatí výroků, které by mohly připravit cestu k víře v Boha.

Také v Athei uvedl v život Pavel VI. mužský klášter. Byl by rád získal bývalý klášter sv. Jakuba, ležící na severním úpatí Araratu, ten byl však prohlášen za historickou památku a nebyl na prodej.

Proto zařídil vilu v nádherné zahradě na malém Araratu. Za představeného tohoto kláštera povolal P. Habsburga z Vídně, jehož určil také za svého zpovědníka. V kruzích kněžských jmenovala se tato vila, mající v erbu bílou holubici, „Skalní hrad“. Nebyla postavena ani na skále ani nebyla podobna hradu, a při vyslovení tohoto jména nebyl by si nikdo pomyslel na dům „U bílé holubice“.

Atheismem byly během posledních desítek let vytlačeny systematicky z veřejnosti všechny knihy, psané ve smyslu víry v Boha. Žádné nakladatelství by se neodvážilo vydati knihu křesťanskou.

Pavel VI. přešel teď k útoku. Založil velkou tiskárnu v obrovském saharském městě Sibni, nazvaném po proslaveném původci oživení Sahary. Na venek vypadala jako nepatrný podnik, ale tajně pracovaly tu obrovské stroje a spolehlivý personál znamenitých křesťanů.

Zde byly tištěny miliony letáků a všude bylo možno najíti je rozhozené: na ulicích i nádražích, v železničních vagonech, ve vozech podzemní i vzdušné dráhy, u nohou Atheových a v zábavních místnostech Medeaonu, ve chrámcích na hradbě babylonské i v předsíních vil a paláců. Ti, kdož vrhli na ně pohled, zmačkali je vztekle a nadávajíce odhazovali je. Jen nepatrná část lidí je aspoň pročetla, aby nakonec papír zmačkala a odhodila. Zřídka kdy

zamyslel se někdo nad četbou takového lístku. A přece mohlo býti již za půl roku hlášeno papeži, že mnoho tisíc lidí v různých končinách světa našlo již cestu k Bohu a že první příčinou byl leták.

Tak se objevovaly v určitých časových přestávkách letáky s nadpisem:

Nedůslednost nevěry. Žije Bůh nebo je mrtev? Je Církev Kristova nepřítelkyní kultury? Nelidskost protikněžských zákonů. Náboženství a věda. Dobrodiní papežství vůči lidstvu.

Úřady dostaly sice přísný rozkaz, aby pátraly po šířitelích letáků, papíry bývaly také ihned konfiskovány a ničeny, ale mnoho to nepomohlo. Ba mnoho lidí čekalo již zvědavě na vydání těchto listů, i když byli nevěřící, protože se tajně radovali, že úřady jsou voděny za nos, a osobu papežovu obklopili jakousi romantickou gloriolou.

Obtížnější byl způsob rozšíření vědecké náboženské literatury. Zde musila zasáhnouti práce přednášejících mnichů: citovali na př. při přednášce o astronomii křesťanského autora. Vpletli chytře do své řeči: — Spisovatel této knihy byl přívržencem víry v Boha, ale přes to, kdo smýšlí nepředpojatě, musí žasnouti nad obsažností myšlenek, vystupujících v této knize na světlo — a vzbudili tak zájem několika posluchačů pro tuto knihu. Takoví obraceli se po skončení přednášky na řečníka a prosili o vysvětlení, kde by se kniha mohla opatřiti. Řečník předstíral obtíže, konečně se ale nabídl, že se po knize poohlédne, dá-li se snad ještě někde sehnat. A za několik dní po přednášce byl tazatel majitelem žádaného díla a nový svět otevřel se jeho užaslým zrakům. Řečníci snažili se hlavně umístiti mezi lidmi apologie křesťanství. Tak byla celá řada mužů, náležejících inteligenci, získána Bohu.

Nesmírnou pozornost vzbudil vánoční leták, samým papežem sepsaný, který měl název

„MANIFEST LÁSKY“.

Slohově byl stručný a účinkoval jako hroty mečů:

„Před 2000 lety přišel Syn Boží na svět. Přišel se srdcem plným lásky k lidem. A co mu poskytli za to? Stáj a jesle při jeho zrození, nenávist a závist při jeho učení a dobrodiních, kříž a trnovou korunu při jeho smrti. Umřel se slovem odpuštění a lásky k svým nevďěčným lidem. Ale on žije a s ním žije jeho Církev.

A jako on, musí i Církev vás milovati. Miluje vás, přes to že ji pronásledujete a nenávidíte a rouháte a posmíváte se jí. Její kněží, které jste umučili, milovali vás a zemřeli žehnajíce vám, a kněží, které ještě umučíte, milují vás. Celé hodiny klečí před Bohem na kolenou a modlí se za vás a teče-li jejich krev, obětují tyto kapky krve za vás, abyste se naučili milovati Krista. Dbají slov svatého Pavla, kdysi nenávistí proti Kristu naplněného apoštola:

Klnou nám a my žehnáme, spílají nám a my se modlíme. Nenávidíte nás, ale my nikdy nepřestaneme vás milovati. A tato láska přivede vás ke Kristu.

Pro tuto lásku prosím a zapřisahám vás: snažte se poznati učení Kristovo — vy ho neznáte a proto nemáte práva ho odsuzovati. — Poznáte-li je, budete je milovati takovou láskou, která je připravena pro ně zemřít, tak jako jsme my ochotni položit život v mukách za Krista, jenž je Cesta, Pravda a Život.

JEŽÍŠ KRISTUS VČERA I DNES A NA VĚKY!

Dáno v naší papežské residenci ve svatý vánoční Boží hod, v prvním roce našeho pontifikátu. Pavel VI.

Nevěřící ženy propukly v pláč při čtení tohoto manifestu lásky a dokonce i mužové nemohli se ubrániti pocitu úcty ke křesťanství a jeho nejvyššímu hlasateli.

Adonai svolal své přátele k naléhavé poradě.

„Papež je strašný. Půjde-li to tak dále, nastane změna smýšlení, které může ohroziti atheismus. Byl opět zatčen kněz v Číně a nesmíme se nyní odvážiti ho mučit a musíme ho podle zákonů dáti jen popravit.“

„Bratři, řekněte, co máme podniknouti?“

Jetter radil, aby se vydaly okamžitě ostré manifesty proti manifestu křesťanskému.

„Tím ještě více upozorníme lidi na tyto letáky!“

Dr. Moldarovský našel to nejsprávnější.

„Nil novi sub luna*), bratři! Musíme rozpoutati vztek lidu proti křesťanům a tento vztek stále podněcovati. Tak tomu přece bylo před málem dvěma tisíci lety.“

„Myslíš, Moldarovský?“

„Musíme vylíčiti křesťany a jejich kněze jako nestvůry! Pomyslete na hrozné orgie prvních křesťanů, jak zabíjeli i děti, pak pochopíte, proč tenkrát lidé s takovou urputností je pronásledovali. Lid musí býti přesvědčen o zlotřilosti těchto lidí, nesmíme se tedy lekat ani obětí.“

Dlouho se radili i rozčileně řečnili, ale když se rozházeli, zrcadlil se zadržovaný triumf v jejich očích.

Papež Pavel VI. přijal v audienci biskupa, majícího střep Jobův v erbu. I nyní platil zákon, že každý biskup po každé za pět let má se dostaviti před náměstka Kristova, aby mu podal zprávu o náboženských poměrech ve své diecési.

Papež měl opět příležitost obdivovati ctnosti a čilého ducha tohoto zvláštního muže a zdržel ho ještě u sebe, když už bylo po oficielní audienci. Vždyť bylo toho tolik, o čem se mohlo hovořiti mezi otcem a synem. Papež se dotazoval rád starších hodnostářů o radu, což je naplňovalo velikou radostí a vytvářelo pásku lásky mezi pastýřem a stádem ještě vroucněji. Papež vyložil mu své plány a dosavadní úspěchy.

„Ale všechno to je příliš, příliš málo!“, pokračoval. „Světová propaganda nevěry musí býti potírána světovou propagandou víry.“

„A jak zamýšlí Vaše Svatost uskutečniti tuto obrovskou myšlenku?“

*) Nic nového pod sluncem.

„Pro kněze je tato světová propaganda příliš nebezpečnou věcí, každá kapka jejich krve je příliš drahocenná, než abych směl lehkomyšlně dávat jejich život v sázku. Zde musí zasáhnouti práce laiků.“

„Svatý Otče, i laik podléhá trestu před zákony, když se veřejně zastává náboženských ideí.“

„To vím, milý synu. Ale musí býti laické kázání veřejné?“

„Kázání pro nevěřící, jak může býti tajné?“

Papež vysvětlil mu svůj záměr:

„Chci shromáždit z laiků celého světa duchaplné muže a ženy plné dětinné zbožnosti a mučednické odvahy. Tito budou vycvičeni v připravených mužských a ženských klášteřích pro své poslání: veškeré námitky nevěry, veškerá špatná mínění o křesťanství, veškeré pomluvy proti náboženství musí jim býti běžné, takže mohou proti každému protivníku se postavit. Až budou vycvičeni, složí do rukou kněžských slib, že získají pro křesťanství alespoň dva nevěřící. Odcestují pak do své domoviny a vyhledají si mezi známými, přáteli a příbuznými — abych tak řekl — své kořisti. Budou hledět co možná často se stýkati s těmito nevěrci, přivedou řeč na náboženskou otázku, nabídnou se, že jim opatří knihy, v nichž se jim dostane vysvětlení všech pochybností, budou se modlit za ně a trpěti za ně a darují jim svá svatá přijímání.“

Papež pokračoval: „Slibuji si od tohoto způsobu propagandy našich rytířů sv. Františka a sester sv. Cecilie větší úspěch, než z rozšiřování letáků. Musí hlásiti své úspěchy svému biskupu, který opět zasvěti svého kardinála. Prostřednictvím kardinálů budu zpraven já. Doufám, že mnoho konvertitů z vděčnosti za tuto milost rozmnoží řady našich rytířů sv. Františka a sester sv. Cecilie. A jako nejvznešenější prostředek přeji si, aby duch původního křesťanství, který byl duchem nejčistší lásky, nabyl největšího rozmachu mezi křesťany. Kněží budou tedy přidržováni k tomu, aby působili na křesťany, aby zejména pohanům prokazovali velkolepé skutky lásky k nepříteli

a oběti milosrdenství, aby napodobili sv. Alžbětu, která se neostýchala líbat vředy chudiny, a sv. Vincence, který se dal uvrhnouti do žaláře, aby vrátil nešťastného galejníka jeho rodině. Existuje-li něco, co může bezbožný svět skloniti opět pod Kristovo sladké jho, pak je to jen láska, jak ji konal náš ukřižovaný Spasitel, než sklonil hlavu a zemřel.“

Biskup leonský mlčel, ale dojat líbal ruku papežovu. Vždyť věděl, že sv. Otec nedoporučoval jen nadšenými slovy tuto lásku, která překonává svět, nýbrž sám již dávno ji pěstoval a pěstuje. Dověděl se již o významu beránka v erbu Pavla VI.

„A nyní“, přešel papež v lehký konverzační tón, „milý synu, vyprávějte mi také něco o svých osobních záležitostech. Máte ještě svůj obchod tabákem?“

„Není veliký, svatý Otče. Ale nedávno jsem se zradoval: má ubohá pomatená žena zemřela. Byl jsem povolán k jejímu úmrtnímu lůžku; poznala mne tentokráte a mluvila dosti rozumně. Měl jsem štěstí, že jsem jí mohl v nestřeženém okamžiku podati sv. svátosti umírajících. Teď jest v nebi u mých dětí a já patřím teď úplně Bohu.“

„Toužíte někdy po svém bývalém štěstí?“

„Již ne, svatý Otče. Z počátku chtěl ten malý rebelant tady uvnitř potýkati se s Ním, jenž jest počátek a konec, pochopil jsem však podivuhodné záměry Boží a děkuji mu, že mne vedl svými a nikoli mými cestami. A tato myšlenka, že Bůh má přece ve všem prsty, utěšuje mne opět v nynějších smutných dobách, kdy se zdá, jakoby pyšný člověk zvítězil nad Ním.“

Papež přikyvoval na souhlas, také on pocítil přímo hmatatelně vedení této ruky.

„Když jsem dnes ráno stál na vrcholu Araratu a navštívil pak zeď babylonskou a viděl všechnu tu nádheru, kterou vytvořila bezbožná kultura, svatý Otče, myslím, že jsem se na okamžik prohřešil, neboť zmocnil se mne, třebaže jen na několik okamžiků, pocit úzkosti. Bylo mi,

jakoby procházel Satan tímto zázračným městem a volal na všechny ty miliony: „To vše dal jsem vám, protože jste padli přede mnou a mně samému se klaněli.

A ten Atheos nad Medeaonem, není-liž kamenným pomníkem triumfu bezbožnosti nad Bohem?

Svatý Otče, bylo to jen okamžité pokušení, hned jsem je překonal.“

Papež se usmíval.

„V kolosu Atheově hoří věčné světélko před Sanctissimem! A tato kultura bez Boha a tento proti nebi hrozící nahý obrovský muž vás zarazil?“

Rychle vešel do vedlejšího pokoje a vrátil se s knihou a otevřel ji: Daniel II. 31 a násl.

„Ty, králi, viděl jsi (ve snu) hle, sochu velikou; socha ta ohromná a vysoké postavy stála naproti tobě a její vzhled byl hrozný. Hlava té sochy byla z nejlepšího zlata, prsa pak a ramena ze stříbra, břicho a bedra z mědi. Nohy byly železné a chodidla z části železná a z části hliněná. Hleděl jsi tak na to, až se utrhl s hory kámen bez rukou lidských: a udeřil tu sochu do nohou železných a hliněných a rozdrtil je. Tu rozbilo se zároveň železo, hlína, měď, stříbro i zlato a obrátilo se to jako v plevy na letním humně, které byly větrem rozneseny a místo jejich není nalezeno; kámen však, který udeřil sochu, učiněn jest velikou horou a naplnil celou zemi . . . Za dnů pak těch založí nebeský Bůh království, které na věky nebude zničeno a to jeho království nebude dáno jinému lidu; ale rozdrobí a docela zničí všechna království, samo však státi bude na věky.“

„Rozumíte, milý Alexie, aplikaci tohoto snu Nabuchodonosora, krále babylonského, na Atheu a její kulturu?“

„Vyzpovídám se ze svých hříchů!“, odpověděl pokorně biskup, nazvaný „Trpělivý otec Job“.

— — — — —
V této době byl Pavlem VI. ustanoven nový kardinál. Jeho volbou za hlavu Církve uprázdnilo se středoevropské

kardinálské křeslo. Papež vybral výtečného arcibiskupa Bernarda Nováka, v občanském povolání malého knihaře v Olomouci. Jemu byla podřízena celá oblast od Královce až k Bělehradu.

Matce Eschenbergerové mohl poslati potěšující zprávu: Venouš žije dosud, překonal tedy svou nebezpečnou nemoc. Byl s ním zajisté Bůh, neboť vydržel již třetí rok v Me-deaonu. Možná, že se stane i to nepochopitelné, že po pátém roce vydá žalář opět svou oběť.

Založení laického řádu rytířů sv. Františka a sester sv. Cecilie osvědčilo se jako Duchem Sv. vnuknuté a době přiměřené zařízení. „Skalní hrad“ byl stále naplněn muži, kteří skládali jediný řádový slib do rukou P. Habsburga, že budou působit k obrácení nevěřících ve smyslu řádových pravidel. Skoro se zdálo, že v dohledné době pod moudrou vládou mladého papeže musí se obnoviti tvářnost bezbožné země, když tu přišel zpětný náraz.

V přístavu marseillském přeměnili atheisté proslulou svatyni Madonny de la garde v pomník nevěry. Svou architektonikou tak podivuhodně působící oltář zmizel a s ním věčná lampa. Obrovská pozlacená socha Matky Boží, s vrcholu věže daleko do moře zářící — v odrazu slunečních paprsků se zdála býti radostnou hvězdou lodníkovi daleko na Středozezemním moři, takže zbožně spínal ruce a modlil se: Ave maris Stella!*) — musila nyní postoupiti své místo právě tak veliké nahé ženské osobě. A jako dříve křesťanští poutníci putovali sem s modlitbou a votivními dárky, tak táhli sem teď ctitelé bezbožnosti a konávali zde bohoslužby podle svého způsobu.

Tato nádherná památka byla nyní zničena.

Výbuch, jehož mohutností se roztříštila i okna v Marseille, a trosky chrámu byly rozmetány daleko do mořských vln, byl předmětem denních rozhovorů v celém světě.

Byly vydány obrazy zničené památky a jistý archeolog

*) Zdrávas, Hvězdo mořská!

byl zoufalý nad zkázou jedné z prvních uměleckých staveb světových. Tu vynořily se otázky: kdo jsou pachatelé? Kdo měl zájem na zničení chrámu?

Tu byla obrácena nenápadně napřed pozornost, potom zloba velkých mas na křesťany a jejich kněžstvo. Ve všech velkých městech byly protestní schůze, v Barceloně byl řečník napolo utlučen, protože se zastával křesťanů a vyslovil mínění, že by tito nebyli nikdy zničili stavbu, kdysi bohoslužebně zasvěcenou, a o níž doufali, že jednou bude opět vrácena posvátnému účelu.

Atheos a proslulé stavitelské památky z křesťanské éry byly nyní ve dne v noci hlídány. Nevěřících zmocnila se podrážděná nálada a ani rytíři sv. Františka nesměli se nyní odvážiti příliš otevřeně přistupovati k svým přátelům a příbuzným se svými pokusy o konverzi.

Když první rozčilení ve světě pominulo, byla veřejnost znovu rozrušena dalšími, pravidelně za sebou následujícími zprávami:

Ve státě Nebraska zmizelo dvouleté dítě farmářovo. Po dvou dnech našli je zabité a ku podivu, v tělíčku nebylo ani kapky krve.

Za čtrnáct dní opakoval se tentýž zločin v Curychu a za týden v Praze. Tentokráte zmizela jednoletá dceruška lékaře. Zoufalá rodina stála před nerozluštitelnou záhadou. Chůva odešla s děckem do veřejného parku a seděla s ním na lavičce; tu přišel přívětivý pán a bavil se s ní. Po nějaké době zmocnila se jí nepřekonatelná únava. Zavřela na okamžik oči a za chvíli je otevřela. Pán s dítětem zmizel. Příští den našli dítě bez krve pod lavicí ve voze podzemní dráhy.

A opět za dva dny bylo nalezeno anamské dítě na babylonské hradbě v chrámu Hektorově.

Svět byl v nevýslovném rozčilení, rodiče nepouštěli již svých dětí na ulici, velký bezpečnostní aparát pracoval ve dne v noci; nenašla se však ani nejmenší stopa zločinecké sítě, rozprostřené po celém světě. Byly vyslo-

vovány nejdivočejší domněnky. Ale pozvolna nabyly pověsti určitého směru, ať již kolovaly v Londýně nebo Delhi nebo Hankau. Jistý učenec odhalil, že kdysi ve starém Římě daly se tytéž zločiny, až na to přišli, že nová sekta křesťanů potřebuje krve dětí pro své bohoslužebné orgie. Velice chytře přidal dodatek: považují dnešní křesťany za tak pokročilé v kultuře a vzdělání atheistického věku, jehož ani oni se nemohou straniti, že by se jevílo nespravedlivým, kdybychom je činili zodpovědnými za ohavné zločiny poslední doby. Avšak není vyloučeno, že nějaké fanatické sekty mezi nimi snaží se opět oživit pravěké křesťanství. Dokonce z manifestu papeže Pavla VI., který neopatrně vydal do veřejnosti, vysvítá zřejmě, že i on je zachvácen tímto náboženským šílenstvím, chce-li obnoviti původní zvyky starokřesťanské. A veškerá slova o lásce, zastírající tento cíl, nemohou se chápati jinak, než čím jsou: pláštěm k zakrytí pravdy. Jak tato tak oslavovaná láska vypadá, zažil svět s hrůzou v poslední době.

Fremuerunt gentes! Národové běsnili vztekem! Co pomohlo, že byly rozšířeny miliony letáků s nadpisem: Pomluvy proti křesťanství kdysi a dnes; věřilo se lži, vždyť byly pro to skutečné doklady: mrtvoly ubohých zavražděných dětí.

Pravda byla zavržena, proklínána, zatracena.

V těchto dnech požádala Mater Agatha o audienci u sv. Otce. Ostatní Sestry nevěděly ničeho o pobytu Pavla VI. v Athei, ona však byla dobře zasvěcena a střežila své tajemství.

„Matko Agatho, co vás přimělo, že opouštíte dům „U deseti zlatých růží“?“

Mater Agatha poklekla před papežem a políbila mu uctivě stěvíc. Byla oděna po elegantní a praktické módě tehdejších žen, pouze přes hlavu přehodila si černý krajkový závoj.

„Svatý Otče, pudí mne sem nesmírná obava.“

„Jest dům v nebezpečí?“

„To ani nemyslím, ale ty divoké řeči na ulici, ohavné letáky, pohotovost státních sluhů způsobují, že se chvěji o život Vaší Svatosti.“

Tu propukla ve vášnivý pláč.

„Jsme všichni v rukou Božích, které vyvedly Petra z pevných žalárních zdí a středem silných stráží“, pravil papež vážně.

A Mater Agatha pokračovala slzíc:

„Měla jsem štěstí, že jsem směla býti přítomna první mši sv. Vaší Svatosti . . .“

„V kapli sv. Rutwalda! To byl krásný den.“

„Odcházela jsem však plna neklidu. Snažila jsem se zahnat tyto myšlenky, ale ony se vracely stále se strach vzbuzující tvrdošijností. Viděla jsem krev, samou krev: oltářní plátno krvavé, růže jako kapky krve, vídeňský kardinál ponořen v krvi a s jeho purpurem stýkalo se vaše červené mešní roucho, sv. Otče. Od té doby nemohu zapudit mučivé myšlenky. Jeho eminence, dobrý kardinál zaplatil již svůj krvavý tribut a když i Vaše Svatost . . .“

Dále nemohla.

„Sestro, formulář mé primiční mše byl formulářem sv. mučedníka, proto byla předepsána barva červená, a pak, litujete snad kardinála Kolomana Schirmera?“

„Nejsvětější Otče, cítím výčitku, vždyť již teď uctíváme kardinála jako světce a přece, pomyslí-li na muka, svírá se mi srdce nesmírnou úzkostí.“

„Sestro Agatho, vraťte se klidně do svého kláštera a modlete se dále se Sestrami za Církev. Vše se děje podle všemoudré vůle. Určila-li mi Boží vůle mučednictví, vezmu je na svou slabou duši.“

„Ale svatý Otče, jste přece nyní tak potřebný Církvi, odevšad hlásí Sestry nový rozkvět.“

Papež změnil tón. Tato řeholnice u jeho nohou dává se příliš strhovati svými city.

„Dcero má, Bůh najde si vždy schopné nástroje,

a zlomí-li se jeden, má druhý a lepší po ruce. Nevycházím přece nepřátelům otevřeně vstříc, to by znamenalo pokoušeti Boha a opatrnost jest také ctností . . .“

„Proto jsem přišla: aby Vaše Svatost pro dobu nebezpečí vyhledala bezpečný úkryt; v Kordillerách založila jsem malý klášter. Představenou je Indiánka, která darovala Bohu dodnes neobjevené skalní údolí svých prarodičů.“

„Snad přijde jednou okamžik, kdy budu nucen přijmouti vaši nabídku, Sestro, ale teď musí zůstatí pastýř u svého stáda.“

Tím přerušil audienci. Když Mater Agatha odcházela, zeptal se na Sestru Immaculatu.

„Jest nesmírně šťastna a chce vykonávati jenom nejnížší práce.“

SÍŤ SE STAHUJE.

Na svátek Nanebevstoupení Páně letěla vzducholoď nad Tichým oceánem směrem k Jižní Americe. Protože v řidších vzdušných vrstvách byl odpor menší a tím zaručena větší rychlost, vylétla do nejvyšší možné výše; bystré oko bylo by ji vidělo jako pohyblivý bod na nebi.

Letěla právě nad Markýzskými ostrovy, když v tom jiná vzducholoď letící z Jižní Ameriky do Austrálie těsně mimo ni se kmitla. Tato vzducholoď byla stříbřitá, kdežto první byla žlutá. Oba piloti pozdravili se podle zavedené zvyklosti a již byli daleko od sebe.

Jediný cestující však ve stříbrném letadle dal svému pilotu znamení:

„Obrátit směr, nenápadně za touto žlutou lodí letěti!“

Salman zabořil se v namáhavém přemýšlení do polštářů. Vráti-li se teď opět do Ameriky, z níž právě odjíždí, ztratí mnoho času. Ještě jednou namáhá svou představivou schopnost: co to mohlo býti, co viděl prosvítati úzkým bočním okénkem cizího letadla?

Zcela určitě: byly to dvě hořící svíce.

Msgr Fernandez nastoupil svou okružní cestu před osmi dny. Pavel VI. svolával 12 kardinálů k Božímu Tělu do Athey. Chtěl konati s nimi malý sněm a učiniti rozhodnutí, jak se má úspěšně pracovati ve všech zemích proti bezbožecké propagandě, vším úsilím zahájené.

Fernandez jest tentokrát jeho vyslancem.

Měl by poslati kardinálům a biskupům tolik zpráv, proto raději zvolil jednoho posla, který ústně přinese pokyny papežovy. V poslední době bylo nápadně mnoho dopisů zabaveno a jejich obsah zkoumán.

Papež se rozloučil přátelsky s monsignorem a dal mu výstrahu:

„Budete-li sloužiti mši svatou v lodi, nezapomeňte zatáhnouti záclony.“

„Ale Svatosti, nač tolik strachu v nejvyšších oblastech?“

„Providentia ad omnia utilis!“ pozměnil papež známé přísloví.*)

„A ještě něco, Monsignore! Až se šťastně vrátíte, čeká vás překvapení.“

Tu se tahy Fernandezovy rozjasnily.

Papež dlouho uvažoval. Ale v poslední době byl Fernandez tak horlivý a pokorný. Po jeho volbě za papeže odprosil se slzami v očích za všechno, v čem chybil svým dřívějším chováním. Má snad se svého stanoviska také pravdu: Všichni, které papež povolal do svých služeb, vystoupili pozvolna po žebříku církevní hierarchie: kardinál jihoamerický, kardinál anglický, arcibiskup tokijský, pak Guildstern dostal jako msgr. purpur, a on sám nevystupoval, ale skákal po stupních.

Až se tedy Fernandez vrátí, udělí mu uprázdněnou biskupskou stolicí v Saragosse.

*) Prozíravost je vždy užitečná — opatrnost je matka moudrosti.

Ale snadné mu toto rozhodnutí nepřipadá. Stále tane mu na mysli skloněná hlava jeho předchůdce, jak se najednou energicky vzpřimuje:

„Monsignore Fernandez nebude nikdy nositi biskupskou mitru.“

Teď uplynulo čtrnáct dní, kdy se měl Fernandez vrátit. Když opět uplynuly čtyři dny, papež se stal neklidným a dal se spojit telefonicky s Australií. Kardinál sidnejský odpověděl, že Fernandez odcestoval v noci před svátkem Nanebevstoupení; z jižní Ameriky přišla odpověď, že se dosud nedostavil žádný zástupce papežův.

Co se stalo? Světové noviny radiové nepřinesly žádné zprávy o zřícení letadla. Což padl Fernandez do rukou nepřátel?

Pak by bylo největší nebezpečí! Papež povolal k sobě rychle Mater Agathu; bylo na čase věnovati pozornost jejímu návrhu, týkajícímu se kláštera v Kordillerách.

Se zvláštním neklidem se odebral do kaple na mši svatou.

Fernandez byl již dávno v podzemních žalářích Me-deaonu. Opustiv v Cuyabě vzducholoď, aby se odebral do bytu jihoamerického kardinála, byl na rozkaz Salmanův, jenž vystoupil ze stříbrné lodě, zatčen. Bohužel byl pilot Fernandezův — byl to rytíř sv. Františka — při pokusu o útěk zastřelen.

Při prohledání letadla se našlo všelijaké nářadí, sloužící bohoslužbám křesťanským.

V podzemních prostorách dal Jetter, který měl řídit vyšetřování, odloučiti také tři katy. Jejich rodinám bylo naznačeno, že se vrátí až za delší čas. Proto nemohla také Kateřina, ležící většinou nemocná na lůžku, dodávati zprávy nahoru; nevěděla o ničem.

Jetter sliboval si tentokráte více úspěchu než při kněžích, kteří byli chyceni dříve. Tento zajatec věděl určitě mnoho, neřku-li vše o papeži a kardinálech, neboť loď byla rozhodně papežská nebo některého vysokého hodnostáře.

A že bude tento zajatec spíše přinucen k výpovědi, poznal Jetter ze žalostného pohledu, který skýtal.

Ale při prvním mučení ukázal se poměrně vytrvalým. Křičel a sténal nepřetržitě, ale přece sevřel rty při otázce: kdo je papežem? Udejte jednoho z kardinálů!

Probudiv se ze své mdloby, byl obklopen neproniknutelnou nocí své kobky. Trhavé bolesti v údech přivolaly ho do přítomnosti.

„Ó Bože, tak vypadá to mučednictví, po němž jsem žhavě toužil?“

Před lety kázal v Barceloně o mučednictví. Jak mu to jasně tane před očima: v kapli proměněný přepychový salon křesťanské dámy, stříbrné svícny, silně vonící růže, jeho mešní roucho z brokátu.

Docela i jednotlivá slova toho kázání zněla mu tiše v paměti:

„Ó Kriste! Jako jelen po lesním prameni, tak touží má duše po tom, aby trpěla s Tebou, aby zemřela s Tebou. Spatřím-li krvavou červeň Tvých ran, zdá se mi nebeskou blažeností, vylíti krev mého srdce jako obětní dar; vidím-li Tvůj mučednický kříž, považuji také já muka a smrt za nejčistší radost pro křesťana. Vyšlehněte plameny na hranicích, naostřete si meče a kola, zbrojte se kati a soudcové, nebojím se vás, nikoliv, jako milé bratry a sestry zdravím vás: neboť pak stojí Kristus při mně a líbá mé rány a stanou se zlatými nebeskými růžemi!“

Jak byly tehdy dámy dojaty, jak hleděly na něho v blouznivém nadšení!

A teď nastala ta hodina, která vidí, jak jeho krev tekla a přináší mu muka a staví mu smrt do bezprostřední blízkosti. Teď tu leží a nemůže pohybovat údy a v jeho hlavě a v jeho polámaných kloubech buší to se strašlivou pravidelností a kdyby mohl vztáhnouti paže, rozškrábal by kamenné zdi, aby se mu ulevilo.

Tak vypadá mučednictví? Kriste, kde jsi se svou útěchou? Ale nic se nepohne v jeho kobce, jen zde

uvnitř, zde to buší. Kde jsi, Kriste, se svým nebeským světlem a se svými nebeskými růžemi? Nic! Hustá tma vyplňuje kobku a noc vlézá, smějíc se pitvorně, do jeho duše.

„Ó Kriste, myslím-li na tvé rány a na tvůj kříž, necítím úlevy ani útěchy.

Ó ta šklebící se obluda, jak se mi vysmívá!

Bože můj, Bože můj, což jsi na mne úplně zapomněl a mne opustil?“

Snaží se modlití se a jeho modlitba se stává poloviční obžalobou Boha, že jej, který mu vždy věrně sloužil, nechává hynouti v zoufalství. Zkouší to se sliby:

„Už netoužím po infuli a berle, Pane, Pane Bože! Jen žít, jen ven, moci na světlo!“

A když byl po druhé přiveden před svého soudce, snažil se padnouti před ním na kolena a ze strachu hlasem koktavým prosil o smilování. Soudce přislíbil mu vše i svobodu již v nejbližších hodinách, když . . .

Ale toto „když“ bylo strašlivé. Fernandez vykřikl:

„Nesmím, nechci!“

„Pak musíte trpěti . . .“

Soudce ukázal jen na strašlivé stroje, na nichž zahynul silou kypící vídeňský kardinál a Fernandez zmocnil se pocit mdloby. Kati vrhli jej nemilosrdně na prkna mučidla. Kola zaskřípala, Fernandez řval bolestí.

„Kdo je papežem?“

„Pavel VI.“

„Kate, ještě jednou!“

„Smilování! Smi . . . chci . . . kate! zastavte!“

„Chceš se tedy přiznat? Kdo je papežem?“

Fernandezem projelo náhle:

„Jidáš, chceš zradit svého pána?“

Mlčel.

„Kdo je papežem? . . . Tedy není ti to vhod? Kate!“

Opět točilo se kolo pomalými pohyby.

„Zastavte, ó Bože, zastavte! Jmenuje se . . .“

Omdlel.

Hodiny přestávky až ke třetímu mučení byly strašlivé. Horečka běsnila v jeho polámaných údech a v nich překřičelo ještě svědomí bolesti tělesné:

„Chtěl jsem se dopustit zrady! Ó já bídný! Já zavržené stvoření! Ó Bože, sešli smrt, abych se opravdu nestal zrádcem.“

A když vstoupili dva kati, aby ho odnesli do mučírny, prosil je, aby ho zabili. Čekaly ho strašnější muky.

Pološílený bolestí, vyřkl konečně slova:

„Hynek Herweg.“

Tu vyskočil Jetter v největším překvapení:

„Hynek Herweg, říkáš, bývalý vídeňský profesor? Ale to je neobyčejně podivné!“

A propukl ve vítězný smích. Fernandez se vzpamatoval.

A do zoufalých obžalob Fernandezových „Ó, co jsem to učinil!“ padla další otázka:

„Kde ho najdeme?“

Jediné otočení kolem postačilo, aby Fernandez vykřikl:

„Stříbrná ryba!“ — Jetter zajásal.

„Dost! Teď občerstvíte trochu ubohého muže, již dosti vytrpěl.“

Katové kapali mu víno do úst a chladili polámané údy vodou. Jak to ulevovalo! Ale uvnitř, uvnitř pálila bolest, která způsobila, že Fernandez vykřikl zoufale: Zrádce!

Jetter teď již nepovolil. Zajatec mohl dnes zemřít a co pomůže, chytne-li jen papeže? Zítra zvolí kardinálové jiného.

„Nuže, přáteli, chcete-li získati mou plnou spokojenost, doznejte ještě jména dvanácti kardinálů.“ Fernandez jen skučel, z čehož vyrozuměl Jetter pouze nezřetelné „ne“.

„Chlapíku, ty jsi nejhoupější člověk na světě. Vždyť se nezbavíš toho hrozného stroje tady, dokud nebudu znáti jména dvanácti kardinálů. Slyšel's? Musím mít jejich jména. Tedy neztěžuj věc sobě a mně!“

Fernandez se vzpíral dále a úpěl jen:

„Zabte mne, zabte mne ihned!“

Jetter pokynul tibetskému katu. Nepotřeboval ho mučiti k smrti, Fernandez ztratil tolik rozvahy a statečnosti, že jen malé natažení rozvázalo mu jazyk.

První kardinálové, které prozradil, byli Blanchot a Vittorino. Pak vynutila mu muka jména černého kardinála Ošina a Greanvilla z Londýna. Pátého, Lo Honka, vyřkl jen úryvkovitě. Pak vysvobodila ho mdloba z trápení. Jetter však ho nepustil, dal mu opět občerstvení a dýchací éter, aby se probudil k novým mukám. Ostatní jména udal smíšeně již s prozrazenými, dříve ještě než mučidlo provedlo svou práci.

Byl úplně otupělý a neznal již jiných ohledů, než aby byl již konečně odvázan z toho strašlivého stroje.

O půlnoci byl přenesen na chirurgické oddělení nemocnice, ale přísně odloučen od ostatních nemocných.

Téže noci rozletěly se tajné rozkazy do všech dílů světa. Flitger, jehož zastihly tyto důležité zprávy v Chicagu, odcestoval ihned do Athey.

Když se Agripina ráno probudila, ukázal se Jetter přívětivějším než jindy a nebyl ani trochu žárlivý, ačkoliv Salman byl včera jejím vysloveným milcem. Na vzdory jemu to ukazovala, když bled a rozčilen o půlnoci přišel za ní do obvyklé místnosti Medeaonu.

„Co je s ním? Snad nějaká zlomyslnost? Nevěřím jeho přívětivosti.“

Přes to byla ochotna, když ji pozval, k ranní vyjíždce s ním. Dal zapřáhnouti čtyři vraníky a jel do francouzské Athey. Před velkým vinným obchodem, nesoucím znak stříbrné ryby, dal zastaviti. V tom okamžiku přicházeli ze všech stran státní sluhové.

„Co se tu děje, Samueli?“

„Chtěl jsem ti jen ukázat něco neobyčejně zajímavého: Zatknu teď papeže.“

Sestra Agatha přispěchala před chvílí znepokojena

k „Stříbrné rybě“ — papež povolal ji na rychlo k sobě — a čekala v předsíni.

„Co je?“

Dole směsice hlasů, těžkých kroků, dveře byly násilně otevírány, hlava na hlavě, státní sluhové, kteří bezohledně vnikali dovnitř a bránící jim monsignory odstrkovali stranou.

„Ó Bože, pozdě! Krev . . . v primiční den!“ Agatha pochopila.

Chvěje se hrůzou, ale chce mu býti na blízku, prochází potácivě komnatami. Pavel VI. se vrátil právě ze své domácí kaple a měl na sobě ještě papežská roucha, když sem vnikli státní sluhové.

Byl klidný, ačkoliv každá kapka krve zmizela z jeho obličeje. V tom přistoupil k němu Jetter.

„Papeži Pavle VI. jménem světovlády vás zatýkám.“

Ochotně podal policistům ruce k spoutání.

V tom otřásl pronikavý výkřik komnatami;

„Hynku, ty!“ — Agripina ho poznala.

„Ano, tvůj Hynek je křesťanským papežem a patří teď nám!“

„Ty ďáble, ty stonásobný ďáble!“ Jetter se jenom ušklíbl.

Když byl papež odváděn, pohlédl mírně do dvou párů očí: v jednom plulo celé moře zoufalství, z druhého svítila mu vstříc modlící se a důvěřivá láska, která není z tohoto světa.

To byly dvě ženy, které byly kdysi blízké srdci papeže Pavla VI.

HOSSANNAH A CRUCIFIGE! HOSANA A UKŘÍŽUJ!

Celý svět byl v pravém radostném opojení: papež a všech dvanáct kardinálů chyceno! Teď je konec s křesťanskou církví. Zajatci budou podle zákona odsouzeni k smrti a popraveni. A potom není tu nikoho, kdo by měl právo

voliti papeže. Tak zemře Pavel VI. jako poslední papež a s ním základ křesťanství.

Vláda udělá z popravy posledního papeže divadlo, jakého svět neviděl. Byly vyslovovány všemožné domněnky, ale nikdo neuhodl to správné. Jedno je jisto, že již z celého světa došly poptávky po vstupenkách. Nejhorší byly ženy. Od té doby, co všechna knihkupectví prodávají obrazy papeže a kardinálů, jsou ženy jako zběsilé. Pro krásné zločince měly ženy odjakživa zálibu a sympatie. A což teprve papež, tento poměrně mladý muž s překrásnou hlavou! Žádná si nechce nechat ujít příležitost, aby ho viděla umírat.

Ceny míst v Cirku Maximu ženou se do závratných výší a stále jsou přepláceny. Jedna mladá žena — je prý to ředitelka útulku „U deseti zlatých růží“ — se chová jako lvice, bojující za svá mláďata, až se jí podařilo získati dvě místa v nejspodnější řadě. Co záleží takovým ženám na tom, když praskne na to jejich měsíční výdělek, jen když mohou ukojit svou chtivost sensace. Majitel cirku v římské Athei jest celý zoufalý. Využítkoval každé místo a kouteček a většina žádostivých přece musila býti odmítnuta. Stal se vynalézavým a umísťuje sedadla na možných i nemožných místech.

Mezi křesťany rozhostila se ovšem nejhlubší sklíčenost. Jak těžce navštívil Bůh svou církev! Sotva dal Církvi v těžkých dobách hlavu, která podala tak podivuhodné důkazy své moudrosti a své neúnavné horlivosti, takže bila pro něho srdce všech vroucí láskou, odnímá opět pastýřskou hůl z jeho rukou. Více než v době žalářování sv. Kolomana bylo v tyto dny církevního smutku, pláče i modliteb.

Biskupové nařídili svým kněžím, aby do dne popravy sloužili denně mši sv. „ad postulandam gratiam bene moriendi“ za milost dobré smrti, která začíná:

„Dej světlo mým očím, abych neklesl do smrtelného spánku, aby můj nepřítel nemohl říci: přemohl jsem ho.“

A v epištole se naplnila jejich bojácná srdce nadpřirozenou útěchou:

„Nikdo z nás nežije pro sebe sama a nikdo neumírá pro sebe sama. Neboť žijeme-li, žijeme pro Pána a zemřeme-li, zemřeme v Pánu. Ať žijeme nebo umíráme, patříme Pánu.“

V graduale spěchali v myšlenkách do smutné noci Medeaonu:

„A kráčím-li i ve stínu smrti, nebojím se zla, neboť jsi při mně, o Pane! V Tebe, Pane, důvěřuji, a nebudu zahanben na věky!“

Ve všech kaplích bylo vystaveno Sanctissimum ve dne v noci a rytíři sv. Františka a sestry sv. Cecilie střídavě konali adoraci.

V kapli sv. Rutwalda klečela denně v slzách rodina Eschenbergerova. Vlastní mateřské utrpení ustoupilo v duši paní Eschenbergerové do pozadí před bolestí Církve až do morku zasažené a utrpením křičící. Mladá paní Eliška nedala se utěšiti. On, sv. Otec, byl jejím zachráncem ze strašlivého pekla a ona nemůže nic, zhola nic pro něho učiniti než modliti se a plakati.

V domácí kapli „U deseti zlatých růží“ objevovala se každou noc po první hodině ranní bledá řeholnice a padla na kolena:

„Pane, pamatuj na jeho pochůzku, když vyrval ztracenou hříšnici ze chřtánu pekelného!“

Ve skalní kapli australské pouště ležel však muž tváří na zemi.

„Pane, mne trestej, mne pal, mne usmrť, slož na má ramena všechny bolesti — jen neopouštěj své Církve!“

V žaláři, v němž ležel sv. Koloman, byl zavřen papež. Nedařilo se mu špatně, bylo s ním zacházeno dobře, také mučení bylo by zbytečné. Z jednotlivých výsměšných slov svých katů domyslí si pomalu hroznou skutečnost, že nesedí sám v této temnotě, nýbrž že ji sdílí s dvanácti kardinály.

„Nebohý Fernandez! Byl's tedy připraven o korunu mučednickou, na kterou ses tolik třásl! A bojácný Guildstern jí dosáhne, protože byl pokorný ve svém srdci. Nebohý Fernandezi, jaké peklo asi nosíš v srdci po své zradě!“

A papež se modlil vroucně za něho.

„Poslední papež!“ volali na něho často kati posměšně. Pavel VI. se však usmíval.

„Slepci! Považují Církev za ztracenu, budou-li papež a kardinálové popraveni. Zajisté jenom kardinálové mají volit papeže, ale Církev je jako zelenající se keř. Utněte jednotlivé větve, jsou zde ještě výhonky, a utněte i ty, je zde peň a kořeny. Nemohou-li volit kardinálové, budou volit biskupové, a nebudou-li moci biskupové, zvolí si kněží papeže. Nikoliv, Církev Kristova neumře. Zajisté Pavlovi VI. by bylo milé, kdyby mohl zůstatí starý řád v platnosti: Určí ve svém srdci nové kardinály, kde jest však někdo, kdo by toto ustanovení rozhlásil?“

Samota vládne kolem něho, jen kat je jediný, který přerušuje svými kletbami jeho osamělost.

Počíná se připravovati na smrt. Jest ještě tak mlád a silný a má zemřít. Mrazí ho, ač je teplo zde pod zemí. Pomyslí na to, když se procházel s krásnou Agripinou vídeňskými parky? Jak krásně si líčil tenkrátě budoucnost!

„Ty můj Spasiteli, byl's ještě mladší než já! Proč mne tak mrazí?“ Nádherná vila by byla jeho majetkem, kdyby nebyl šel touto cestou, měkké koberce, kam noha vkročí, obrazy význačných mistrů na stěnách, požitky světa, . . . pohodlí, . . . ode všech obdivovaná manželka a roztomilé dítky, lezoucí mu po kolenou . . .

Papež potřásá energicky hlavou, jakoby chtěl setřásti tyto myšlenky.

„Ty můj Spasiteli, byl's obnažen a neměl's nic než kříž. Pane, dej, ať jsem Tvým důstojným následovníkem!“

Již nebyl pokoušen, a pokušení, které se dostavilo, když nastala půlnoc, nebylo pro něho pokušením. Spal.

Skutečně, spal tak klidně jako tenkrát, kdy ještě nebožka maminka přistupovala k jeho lůžku a blaženě svého hošíčka pozorovala. Spal ještě, když se železné dveře pohnuly ve veřejích. Teprve když melodický altový hlas pronikl k jeho sluchu, otevřel oči.

Před ním stála Agripina — — —

Od okamžiku, kdy Sestra Agatha uslyšela zoufalý výkřik Agripiny v komnatách papežových, stavěla na nepevném lešení tiché naděje.

Navštívila svou bývalou přítelkyni.

„Agripino, zachraň papeže! Dovede-li to vůbec někdo, pak jsi to ty!“

„Papeže? Což nevíš, Gertrudo, že jsem dcera Hegenbarthova a žena Jetterova?“

„Tedy zachraň Hynka Herwega, kterého jsi kdysi milovala.“

„Nenávidím ho“, zasyčela Agripina, „neboť teď vím, proč jsem ho ztratila. Ať zemře za svůj bláznivý blud.“

Ale její hlas se chvěl.

„Agripino, nikoliv, nemůžeš ho nenávidět, jen peklo ho nenávidí! Chceš snad přihlížeti, až jeho drahá hlava padne do písku?“

Musilo býti něco zvláštního ve zvuku jejích slov, neboť Agripina přiskočila bouřlivě k řeholnici a sevřela železným objetím její šíji.

„Gerto, ty ho miluješ!“

„Milovala jsem ho čistou láskou od prvního dne, kdy jsem ho spatřila. Velice mne bolelo, že nezpozoroval toto tiché světélko. Budiž Bůh pochválen a veleben za to! Teď miluji ho uctivou láskou, jako miluje dítě svého otce, neboť jest náměstkem Kristovým na zemi a vzdálen všech pozemských přání. Rozumíš tomu, Agripino?“

Krásná pohanka se však sklonila nad svůj toaletní stolec a — plakala.

Ještě tentýž večer stála Agripina před Salmanem a prosila ho o vstupenku k papeži. Salman pohlédl udiveně

na krásnou paní, která vzrušením se začervenala. Jeho oči nabyly onoho zvláštního lesku, kterého se Eliška Eschenbergerová kdysi tak děsila.

„Proč, nejkrásnější ze všech žen? Tam dole není místo, do něhož by se mohla odvážit nožka nějaké Agripiny. A pak je to přísně zakázáno: nikdo nesmí k němu, jen soudce a kat.“

Při slově „kat“ Agripina se nápadně ulekla. Salman uhodl celou pravdu a triumfoval. Teď má příležitost, aby konečně získal pro sebe tu, kterou tak obletoval a které tolik lichotil. Výsměšně v pohledu i řeči trápí chvějící se ženu.

„Papež je velice krásný muž, ale ovzduší dole zničí jeho krásu.“

Zuřivě vyskočila Agripina.

„Jste odporný, Salmane. Chtěla jsem se jen postavit před toho, který byl kdysi mým snoubencem, chci se pást na jeho neštěstí.“

Vynutila namáhavě tato slova, aby ovládla pláč. Salman přistoupil blíže, tak blízko, že jeho dech dotkl se jejího smrtelně bledého čela.

„Co poskytne mi krásná Agripina, dovolím-li jí, aby navštívila snoubence?“

„Svůj dík, Salmane!“

„Lituji velice, slovo dík rozplyne se ve vzduchu jako kouř tohoto doutníku.“

Agripina cítila, že teď běží o to, co jí bylo nejdražší, veškeré duševní síly se v ní probudily a stály na stráži. Odklonila hlavu a pohlédla mu upřeně do očí; bylo mu, jakoby dvě jiskry zsršely proti němu.

„Co ještě může vám Agripina poskytnouti!“

Salman sklonil se hluboce k ní, takže jeho rty málem se dotýkaly jejího omamně vonícího vlasu a pošeptal jí jen dvě slova.

Agripině honí se myšlenky horečně hlavou. Její duše plna hnusu odvrací se od zpuštělého člověka, ale na oko usmívá se kouzelně a svůdně na příšeru:

„Úsluha za úsluhu, Salmane, v noci po popravě.“

A Salman uklání se mlčky a dvorně před královnou krásy. S úměvem, značícím triumf, Agripina odchází a Salman hledí za ní s vítězným posměškem a mne si ruce.

„Myslí, že mne přelstila, a zatím se pokouší zachrániti svého milence.“

Zazvonil na velitele medeaonské stráže a krátce s ním rozmlouvá. Této noci byly všechny východy nenápadně, ale přísně střeženy.

Agripina po dlouhých letech cítila se po prvé opět šťastna. Zatím co je temnými šachtami spouštěna dolů, vidí v duchu ostrov blažených, obklopený slunečním světlem, na němž žijí jen dva lidé: Hynek a ona.

Dlouho vyjednává s Tse Singem. Kat s rozhořčením odvrací se od ní. Agripina však zvyšuje každou minutu svou nabídku za umožnění útěku, až se i nenasytnému motá hlava. Hej, to by byl život! Nezůstane do smrti katem!

— — — — —

„Agripino, vy?“

Papež s výrazem leknutí vstává.

„Ano, Hynku, přicházím, abych ti přinesla záchranu. Není času nazbyt, poď za mnou, ostatní dovíš se na cestě.“

„Agripino, přichází záchrana od vás? Vy, pohanka, manželka mého soudce, chcete zachrániti papeže katolické Církve?“

„Neuznávám Jettera za manžela, jen když zachráním tebe.“

Papež se zarazil.

„Kam mne chcete vésti, Agripino?“

„Netaž se, Hynku, na svobodu, do života.“

„Agripino, súčtoval jsem se životem, ale chcete-li zachrániti papeže pro Církev, nechť vás Bůh odmění!“

„Pro Církev? Kdo říká pro Církev? Hynku, zachráním-li tě, chci tě mít pro sebe.“

„Nerozumím vám!“

„Hynku, „papež“ — jak hrozně se toto slovo vy-

slovuje — musí zůstat zde v této podzemní hrůze, na světlo smí vystoupiti Hynek Herweg, který mne miloval a jehož nemohu přestat milovati.“

Papež ustoupil na krok.

„Prchneme na nejodlehlejší místo země, a tam, Hynku, zbudujeme si znovu zahradu lásky.“

Teď papež porozuměl.

„Agripino, žijte blaze. Což nevíte, že kněz katolické Církve zřekl se dobrovolně ženy?“

„Hynku, děsíš mne! Zdráháš se?“, zasmála se náhle posměšně. „Ženě, která by tě obklopila věrností a neko-nečnou příchýlností, říkáš, že se jí musíš zříci? A před nevěstkami tam nad námi ses neostýchal?“

Teď věděl papež, že Agripina ho tenkrát viděla. Sklonil bolestně hlavu.

„Agripino, ty's tomu věřila?“ vrátil se k tykání ze svých mladých let.

„Viděla jsem tě sama, když jsi odtamtud vycházel.“

„Ubohé, nešťastné dítě, což nevíš, že láska katolického kněze chodí si i do bahna pro ztracené děti? Agripino, věř mi jako muži, stojícímu tváří v tvář smrti, čist vstoupil jsem do míst hříchu a čist jsem vyšel, ale zachránil jsem jednu nešťastnici pro čas i věčnost. A teď žij blaze! Myslím, že už nemáme si co říci.“

Tu se stalo něco neuvěřitelného. Agripina hluboce dojata vrhla se k nohám muže, který stál před ní, tak šlechetný a veliký.

„Hynku, pojď se mnou! Nepožaduji již oběti od tebe. Jdi, kam tě srdce táhne. Ale musíš se zachrániti, nesnesu myšlenky, že by tvá hlava měla padnouti pod katovým mečem, nepřežila bych to.“

Ale Pavel VI. nabyl opět své klidné rozvahy.

„Agripino, Bůh ti žehnej, jako ti žehnám já. Ale jdi! Chci a musím zemřít. Nechceš mi dopřáti křesťanské palmy vítězství?“

„Hynku!“

„Ženo, nemám s tebou již nic co činit. Nikdy nesmí Pavel VI. vděčiti za svůj život ženě, která vzplanula k němu ještě pozemskou láskou. To by byl román pro chlípny svět! Dražší než život a jeho rozkoše je mi vděčná památka, kterou uchovají dítky Církve svému společnému otci.“

Poznamenal ji křížem, odvrátil se od ní a obrácen ke zdi, počal se tiše modlit.

Agripina zavolala ještě dvakrát bolestně jeho jméno. Papež ji neposlouchal. Tu zakryla, hlasitě plačíc, svou tvář a odcházela smutně.

S podivem hleděl kat za ní. Již v duchu vedl nádherný život, v němž hlavní roli hrály hostiny a ženy. Skvělé zpropitné od krásné ženy vystačí přece jen na několik dní. Škoda, že ten blázen tam uvnitř nechce užítí příležitosti k útěku.

Když papež této noci se po druhé probudil, slyšel temné dunění. Ulekaně se zvedl. Přicházelo to shora, jako hrčení nesčetných vozů na podzemních silnicích a drahách? Ještě jednou uslyšel toto dunění, ale přicházelo zdola, jakoby z vnitra země. Dlouho nemohl usnouti, ale temný hřmot se již neopakoval.

Také mnoho občanů athejských bylo probuzeno o třetí hodině ranní tímto duněním zdola. Ti, kteří mezi nimi byli mrzouti, pobručeli si, že podzemní doprava není zastavena ani v noci a s bručením opět usnuli — — —

Tak nastal velký den. Když byl papež odváděn k popravě, měl ještě jednou příležitost vykonávati svůj svatý kněžský úřad. Před dveřmi žalárními byla skrčena žena tibetského kata. S velkou námahou vstala se svého lůžka a doplížila se na chodbu, kudy měl projíti.

„Nejsvětější Otče! Vaše požehnání!“ vzlykala veleknězi vstříc. Kat se strašlivě rozlítíl. I tato potvora jest křesťanka? Teď ví, kdo vyžradil tajemství vězení, začez by byli katové málem přišli o svůj chléb. Chopil se jí, rdousil ji a konečně mrštil jí vší silou o zem. Vyrasila ze sebe jen slabý vzdech. Papež však sklonil se nad ní

a vyslovil nad ní absoluci hříchů a udělil jí papežské požehnání. Pak byl odtržen od ní.

Kateřina pousmála se naň na znamení vděčnosti a její nešťastný život měl aspoň šťastné zakončení.

Ve velkém cirku v římské Athei burácelo a šumělo to, jakoby přivaly vod se řítily přes skály. Před vchody stály tisíce lidí a domáhaly se bouřlivě vpuštění, ale brány zůstaly uzavřeny a obsazeny silnými strážemi. Všichni národové byli zastoupeni, byla zde směsice všech řečí. Dámy z nejvyšší společnosti byly zahaleny v navoněná roucha a jejich brilanty se blýštily, když pohybovaly svými krásnými, pěstěnými ručkami. Muži přišli většinou v slavnostních krojích. Bez přestání byly rozprašovány jemnými trubkami vzácné voňavky po obrovské prostoře. Na všech balustrádách ležely kytice růží. Oblé sloupy byly ovinuty zelenými myrtovými věnci. A nade vším nádherné jižní nebe, modré a bezmračné. Z jihu třpytily se sněžné pláně Araratu a na severu tyčila se vzdorná postava Atheova. Všude veselé, smějící se obličeje, za nimiž úplně mizelo málo vážných tváří; lichotky padaly brzy na té, brzy na oné straně, vějíře chladily své krásné nositelky. Celek dělal dojem největší slavnosti.

Náhle nastalo ticho. Jako když uhodíme do úlu; nejprve nastane rozčilené bzučení a pak náhlé ticho.

Adonai vstoupil se svou družinou. Všechny oči a skla byly namířeny na něho, spontánně vstávají tisíce lidí a zdraví jej. Adonai klaní se na všechny strany.

Vedle něho v lóži usedla krásná Agripina. Jevila se méně veselou. Kolovaly o ní všemožné pověsti, že tato královská žena byla kdysi snoubenkou papežovou, když byl ještě mladým profesorem ve Vídni. A romantika spřádala své nitky dále. Vedle ní posadil se Australec Salman, jemuž vlastně vděčili za dnešní podívanou, neboť jeho bdělostí se podařilo chytiti španělského monsignora.

Také Fernandezem zabývala se fantasie diváků. „Bude také popraven?“

Jiní věděli, že nedávno opustil nemocnici a zmizel, jiní spatřili prý ho zde mezi diváky. Ti, kteří seděli poblíž lóže Adonaiovy, upozorovali prý také, že Agripina je velice bledá a mrzutě odmítá důvěrnosti Australcovy. Také objevení se Dra Moldarovského bylo sympaticky vítáno, méně Jetterovo, který rozmrzele bloudil očima mezi Agripinou a Salmanem.

Na nejspodnějších sedadlech usedly dvě ženy, málo se starající o všeobecnou zábavu. Seděly tiše, zahloubány, ale jejich srdce se modlila a plakala: Agatha a Immaculata.

Dvě řady nad nimi seděl bledý muž, jehož obě ženy pozdravily: Habsburg, zpovědník papežův. Několik biskupů, kteří většinou přišli z velké dálky, jako arcibiskup vídeňský, jakož i řada rytířů sv. Františka, byli rozděleni na různých místech cirků, jak právě dostali vstupenky.

Většina poslanců světového parlamentu zaujala místa pro ně rezervovaná.

Po uvítání nejvyšších úřadů začalo opět hlasité šumění tisíců lidských hlasů, až zaznělo pronikavé znamení zvonem.

Obecenstvo se ihned utišilo.

Adonai povstal a řečnil, což v tom okamžiku bylo rozhlasem vysíláno po celém světě. Také v cirků bylo rozuměti každému jeho slovu, dík dokonalým zvukovým přístrojům.

„Bratři a sestry! Občané světa! Pozval jsem vás dnes na divadlo, jakého svět dosud neviděl a neuvidí. Poprava posledního papeže a jeho kardinálů jest pro svět historickým okamžikem a že jsme se ho dočkali, naplňuje mne a zajisté i vás největším pocitem štěstí. Vaším krásou zpitým očím má se dnes naskytnouti divadlo, které se vtiskne nevyhladitelně do vaší paměti. Naše doba zastírá vše, i věci odporné, pásem Afroditiným, krásou. Dokonce i smrt zločinců má se zahaliti v kráse a líbeznosti. Papež nazývá se zástupcem svého Boha, Ježíše Krista. Nuže tedy, ať se mu dostane smrti důstojné jeho „boha“. Vláda rozhodla, aby zemřel tak, jako Ježíš Galilejský!“

Sestra Immaculata počala se chvěti, Sestra Agatha položila jí však ruku na rámě, aby ji uklidnila, zatím co davy propukly v jásavý souhlas a mávaly šátky.

Když opět nastal klid, pokračoval Adonai.

„Smrti Kristově na Golgotě předcházeli slavnostní vjezd do Jerusalema. I tuto podívanou vám poskytneme ve formě slavnostního vjezdu papeže do Petrského chrámu ke korunovací.“

Opět propukl jásot, návštěvníci povstali a tleskali jako zběsilí. Slavnostní nálada byla skvělá.

„Až bude po této podívané, počne nová epocha pro celý svět. Pověra, která zotročovala duchy a bránila vze-stupu lidstva k pravdě a štěstí, klesá s posledním pa-pežem do hrobu. Nová doba povstává: doba světla, doba bez Boha a proto doba největšího štěstí pro lidstvo. Jménem této doby zahajují nyní dnešní divadlo.“

Adonai se posadil. Počal chorál vážnými slavnostními melodiemi, stále silněji a silněji, až celý Cirkus Maximus zvučel jedinou nadšenou, opojnou písní:

Nikdy již nenastane den,
kdy ruce by se sepjaly k modlitbě!

Poslední slova rouhavé písně dozněla, tu počaly tiše, jakoby z dále zvučeti trubky. V cirku je vše v největším napětí. Otevírá se velká brána, vchod do arény.

Velký zástup mužů v malebných středověkých krojích vchází se stříbrnými trubkami v rukou, jež přikládají nyní opět k ústům. Obraz byl tak skvostný a pestře nádherný, že diváci byli jako bez sebe vytržením.

Po trubačích přichází roztomilá děvčata a chlapci, všichni sněhobíle oblečení s květinami v rukou, které trousili na cestu, jak za křesťanských dob činila děvčata o Božím Těle.

Málokterí diváci si připomněli, že právě dnes slaví křesťané svátek Božího Těla.

Teď vpochovala švýcarská garda s mohutnými ha-

lapartnami a děvčata s galerií házela krásným mladým mužům ohnivých očí množství růží, které obratně zachytili a upevnili na svých prsou.

Vážně a důstojně přicházel pak dlouhý průvod kleriků v černých, červených, modrých a fialových talárech a v hedvábných stuhách kolem boku. Nedovedli se dobře pohybovat v nezvyklých rouších, ale snažili se, zachovat si naučenou důstojnost.

Monsignorové ve svých temně fialových talárech tvořili přechod k řádovému kleru.

Jedna žena v třetí řadě spráskla udiveně ruce: „Tolik různých klášterníků bývalo?“

„Ano, vážená paní, a myslím, že to nejsou ještě všichni. Roucha byla zhotovena jen podle knih, které se ještě zachovaly.“

Se zájmem hleděli mužové a ženy na bílé habity a hnědé kapuce a černé škapulíře: benediktinů a jezuitů, kapucínů a dominikánů, redemptoristů, kartusiánů a trapistů... Průvod se zdál býti nedohledný.

Salman šeptal Agripině a jeho dech byl horký: „Agripino, pamatujete na svůj slib? Dnes v noci!“

Zdálo se, že Agripina ho neslyší, nehleděla ani na bíle oblečené děti, ani na kněze a mnichy, její pohled utkvěl jako přikován na vstupní bráně, již měl papež projít. Nebude to dlouho trvat, vždyť se již blíží průvod biskupů. Jak se třpytí jejich berly v slunečním světle a kříže na prsou a drahokamy posázené mitry! Kráčejí důstojně, pozdravováni tleskáním očekávajícího davu.

A teď, teď přicházejí odsouzenci na smrt, průvod statistů a herců přestává. Všechny oči obracejí se od pestrobarevných předcházejících obrazů a hledí k bráně. Avšak nikoliv, nejdříve táhne římská šlechta a šlechtická garda ve vkusném stejnokroji, divukrásní mladí mužové z Athey, které vyhledal aranžér ze všech národů. Hledí také vzhůru k ženám, které otáčejí kukátka na ně a nej-

krásnější růže strhují s prsou a vrhají je mezi výkvět mužné krásy.

„Ach, kardinálové!“ Konečně se objevují odsouzenci.

Dva a dva, vážní, odhodlaní, modlíci se. Po boku kráčí státní stráž. Purpur zahaluje je od hlavy k patě a vlaje za nimi.

Vše se stišilo, úplně zmlklo v široké prostora, dokonce i jasný smích odumírá na kvetoucích rtech hezkých žen.

Připadá to, jakoby stín se vznášel nad prostorem sluncem ozářeným. Nejprve jdou dva američtí kardinálové, pak následují dva asijské, nejmladší a nejstarší, Lo Honk a Omar Ben Abida, po nich australský a africký a nakonec evropští, podivuhodný to obraz katolické Církve, která má místo pro všechny rasy a řeči, proto jsou všechny zastoupeny ve sv. kolegiu následníků trůnu papežského.

A teď přichází On. Kadidlové obláčky zahalují pozlacenou sedí, vznášejí se vysoko na ramenou komorníků, velké vějíře z pavích per ovívají ho chladivým vzduchem, stříbrně zní trubky a jejich zvuk mísí se ve volání tlačícího se lidu, oblečeného v barvy a kroje všech národů a dob. Dvě oči nestačí, aby vsávaly do sebe tolik nádhery.

„Evviva il papa re!“*)

Volání stává se stále bouřlivějším a strhuje diváky, takže v nadšení volají také. Papežství i v umírání neztratilo svou moc nad lidskými srdci. A teď padá první růže k jeho nohám. Agripina ji utrhla, ale papež to nepozoruje, růži pošlapal následující dav. Agripinin příklad nalézá hned napodobitele: celý květinový dešť padá dolů do prostoru smrti. Papež se usmívá: nevědomky holduje bezbožnost zástupci Kristovu na zemi. Ubozí lidé! Jsou zaslepeni a svedeni, kéž přispěje tato krvavá oběť k obrácení světa! A koná v tomto divadle, co činí také papež při své korunovaci: žehná nepřetržitě lidu. Tu sklánějí se hlavy křesťanů pokorně a šťastně: dostali požehnání

*) Ať žije papež — král!

od umírajícího papeže. Teď se průvod zastavil. Klerik předstupuje před papeže: drží na tyči chomáč koudele. Jest napojena olejem proto a vzplane jasně do výše a v několika okamžicích padá popel k zemi.

„Sancte Pater, sic transit gloria mundi!“

A papež kyne několikrát přívětivě svou hlavou, ozdobenou tiarou. „Sic transit gloria mundi!“

Lesk tohoto světa! Neužil ho nikdy příliš mnoho, ale non transit gloria sempiterna. Věčná nádhera, která se již rozevívá před ním, ta nikdy, nikdy nepomine.

„Sic transit gloria mundi!“

Papež to opakuje. Jeho zrak bloudí kolem a hledá nádherné oděvy žen a lesknoucích se uniformy úředníků, jeho zrak stoupá vzhůru po štíhlých sloupech a utkví na Atheovi a Medeaonu a stoupá výše po bílých vilách na Velkém a Malém Araratu a bloudí v duchu po zdi babylonské.

„Sic transit gloria mundi!“ Volá papež po třetí silným hlasem a hledí velice vzrušen do dálky, teď se zvedá na přenosném trůně a vztahuje ruku.

„Papež chce mluvit! Ticho! Papež chce mluvit!“

„Jaký to jasný melodický hlas! Co říká?“

Vše naslouchá, přístroje pracují.

„Křesťané athejští, jako vaše hlava nařizují vám, abyste opustili toto město bezbožnosti ještě dnes!“

Proč to říká? Obává se nějakého neštěstí? Byl osvěcen? Ale nařídil to jako své poslední přání, proto dnešní noc nespátí již žádného křesťana ve zdech Athey.

Avšak mezi diváky se rozezvučel nepřetržitý smích. Teď je papež zbaven svého nimbu, vztek bezbožnosti počíná vládnouti.

„Papež chce svolati trest na bezbožné město, hahaha! Dnes večer bude vylidněno, neboť všichni jsme křesťané, hahaha, vždyť jsme vítali papeže a oslavovali ho.“

Znova burácí smích lidského davu, jakoby přivaly vod se řítily přes skály. Zrak papežův však hledá dále.

Jeden muž v třetí řadě vyskočil a opět se posadil. Sv. Otec spatřil svého zpovědníka, jehož hledal, a bije se třikrát v prsa. Je to vyznání hříchů. A muž v třetí řadě šeptá absoluční slova a uděluje mu odpuštění hříchů, papež se uctivě křížuje. Teď je prost všech pozemských skvrn.

Čtyři slzící oči jsou namířeny na něho. Všiml si jich a nenápadně jim kyne.

Průvod táhne dále a zastavuje se pak ve středu arény.

Hossannah je skončeno, začíná crucifige.

Všichni statisté, děti, gardy, biskupové a klerikové opouštějí prostor druhou branou. Zbylo pouze dvanáct kardinálů a papež, jenž sestoupil se svého trůnu. Kolem nich stojí státní strážci ve zbroji.

Na lešení vede několik stupňů. Kati, červeně oblečení, stojí připraveni na nejvyšším stupni a vrhají sluneční paprsky, zrcadlící se na jejich třpytných sekyrách, do hlediště. Pro papeže je zřízen na podiu zlatem se třpytící trůn, nad nímž se vznáší bílý baldachýn. Má přežít své kardinály.

Adonai přikazuje ticho, musí však ustati, neboť oči jeho a všech diváků sledují napjatě nové divadlo:

Dvanáct kardinálů pokleklo na mramorovém dláždění a zpívají drsným a přece dojemným hlasem:

„Confiteor Deo omnipotenti . . . Vyznávám se Bohu všemohoucímu, nejblahoslavenější Marii Panně, svatému Janu Křtiteli, sv. archandělu Michaelovi, sv. apoštolům Petru a Pavlovi, všem svatým a Tobě, Otče, že jsem zhřešil myšlenkami, slovy a skutky. Mea culpa, mea culpa, mea maxima culpa! . . .“

A papež povstává se zlatého trůnu a činí nad nimi královské znamení kříže. Teď zračí se klidné veselí v tazích mužů, smrti zasvěcených.

Objímají se a líbají se polibkem míru: Pax tecum! Pokoj s tebou! Pokoj Kristův v Kristově království! Mnohé ženy počínají nahlas plakat a jsou hrubě plísněny svými

muži: měly zůstat doma, nesnesou-li jejich nervy pohled na trochu krve.

Teď mluví Adonai.

„Kardinále Lo Honku, jste obžalován, že jste porušil zákon kněžský. Jediné vás může zachránit: Zřekněte se pověry!“

„Nikdy!“

„Kate, čiňte, co vám úřad káže!“

Dvě hůlky padají zlomené do arény.

Lo Honk stoupá po stupních vzhůru, ostatní kardinálové poklekli k modlitbě. Odsouzenec pokleká před trůnem papežovým a líbá mu nohu a ruku a přijímá jeho požehnání a objetí.

Pak sklání svou hlavu klidně na špalek.

Několik žen omdlelo a jsou odnášeny.

Hlavu přijímá sluha a napichuje ji na kopí. Má býti vystavena na tibetské části babylonské hradby. Papež však zanotoval hlasitě, že to zní celým cirkem a žijící kardinálové zpívají s ním:

„Sancte Nicolae Lo Honk, ora pro nobis!“

„Kardinále Vincenzo Vittorino, jste obžalován, že jste porušil kněžský zákon. Jen jedno vás může zachránit před smrtí: Zřekněte se pověry!“

„Těším se, že smím odejít ke Kristu.“

„Kate, konejte svou povinnost!“

Druhé zlomené hůlky padají do arény. Když se loučí Vittorino se sv. Otcem, prosí jej tento:

„Modli se, bratře, v sídle blažených, abych zůstal pevný!“

Když padla jeho hlava, zaznělo opět obrovskou prostorem:

„Sancte Vincenti, ora pro nobis!“

Třetí byl patriarcha jerusalemský. Když při vyvolání svého jména chtěl povstati, musili mu kardinálové pomoci. Byl nejstarší z nich.

„Sancte Omar, ora pro nobis!“

A stále slaběji zněla litanie nových světců v prostore arény. Poslední byl kardinál Guildstern. Jako prostý kněz chvěl se kdysi před hodinou, v níž by byl povolán k mučednictví, cítil se příliš sláb a nedůvěřoval si. Ale Boží milost byla s pokorným.

Když nyní vystupoval vzhůru, začal tiše zpívat a bez dechu naslouchaly tisíce diváků jeho labutí písni:

„Salve Regina, Mater misericordiae! Buď pozdravena, ó Královno! . . . Ó milostivá, ó přívětivá, ó přesladká Panno Maria!“

Byl zaživa velkým ctitelem Panny Marie. Při slově Maria padla jeho hlava. A papež, jako poslední pozůstalý, zvolal v modlitbě:

„Sancte Hakon, ora pro me!“

Katové přikryli velkým prostěradlem krvavá těla; druhý akt truchlohry začínal.

Adonai pravil opět:

„Papeži Pavle VI., ty's utvrzoval své kardinály, biskupy, kněze a občany v jejich bludu!“

„Ano, to jsem učinil a děkuji za to Bohu, že jsem to učinil!“

„Nejvyšší vláda odsoudila tě proto k bolestnější smrti než ostatní kněze. Chlubíš se, že jsi náměstkem Kristovým; Kristova smrt budiž tvým údělem!“ Papež zbledl, ale hned se uklidnil.

Na zemi ležel připraven velký, hrubě tesaný kříž. Papež sestoupil se svého trůnu, kráčel ke kříži a sklonil svá kolena nad ním a políbil jej.

Diváky proběhla vlna pohnutí.

„Ty milý kříži, ty dobrý kříži!“ znělo to zvučně prostorem, „toužebně jsem čekal na tebe, neboť ty mne spojíš s mým milým Spasitelem.“

„Katové, svlékněte ho!“

Tu se papež zděsil. Přistoupil na okraj podia:

„Nejvyšší soudče, každému odsouzenci poskytně se

jedna milost, já prosím o milost, abych směl zemřít ve svých šatech!“ Marně prosil.

„Katové, svlékněte jej!“

Hrubé ruce chopily se ho a strhaly mu s těla bílé hedvábí a surové nohy kopaly do tiary, že se skutálela s podia. Papež tu stál obnažen před davem mnoho tisíc hlav čítajícím: čtyřicetiletý muž v plné rozkvetlé síle a kráse; jeho bílé tělo odráželo se v klasické kráse od temného podia.

A cítil tisíce chlípných pohledů namířených na sebe a obracel se studem a děsem.

„Můj Spasiteli, pro tvoje obnažení zkrať tuto největší útrapu!“

Sestra Agatha sklopila plačíc hlavu, aby nemusila hledět na nahotu svatého kněze.

Tu se stalo něco neslýchaného: schodištěm běžela do arény žena a spěchala k podiu. V běhu uvolnil se šedý závoj, který měla ovinut kolem hrdla. A nikdo jí nebránil, dokonce i katové hleděli překvapeně a bezradně na mladou ženu, která s pohledem slzami zastřeným přistoupila k odsouzení a zahalila závojem jeho boky.

Pak poklekla před papežem a vtiskla vděčný polibek na jeho ruku.

Teď mu oplatila jeho někdejší laskavý skutek.

„Bůh ti zaplať, Veroniko!“

Když Sestra Immaculata pomalu se vracela na své místo, provolal jí muž v třetí řadě bouřlivé „bravo“ a přítomní rytíři sv. Františka tleskali a přítomné ženy byly naplněny pocitem pýchy, že jedna z jejich pohlaví vystoupila jako ochránkyně a obhájkyně studu a všechny ženy v cirku bouřlivě souhlasily.

Tu se neodvážil Adonai zakročiti a spokojil se novým rozkazem:

„Korunu místo tiary!“

Katové přivedli papeže k jeho trůnu, vzali železnou trnovou korunu a vrazili mu ji na hlavu.

„Ó Spasiteli, pro své bolestné korunování smiluj se nade mnou!“

Stále musil zavírat oči, které se zalévaly krví, protože bolesti dolehly na něho jako tíže Araratu. Také červený plášť přehodili mu přes ramena a poklekli před ním.

„Buď pozdraven, papežský králi!“ výskala sběr, a nejdříve sta, pak tisíce hlasů se připojilo:

„Buď pozdraven, papežský králi!“

S trůnu, do něhož bolesti klesl, stáhli ho dolů a položili na kříž.

Temně zněly rány kladiv nad arénou a jasně mísily se v ně žalostné výkřiky křižovaného.

Mnozí ucpávali si uši a zavírali oči. Toto divadlo bylo strašlivé. Sestra Agatha bědovala tiše, zatím co Immaculata ji svírala jakoby v křečích. Agripina obrátila se prosebně na Adonaie.

„Usmrťte ho, ale nemučte ho tak!“

Adonai jí chladně odpověděl:

„Nemohu zrušiti rozhodnutí vlády a ostatně nechci připravit tento dobrý lid zde o slíbenou podívanou.“

Tu opřela Agripina hlavu o zábradlí lóže, zavřela oči a zůstala v této posici, až bylo po všem.

Teď vztyčovali kříž. Otec Habsburg se modlil: „Ó Spasiteli, teď teprve chápu, co jsi vytrpěl.“

Tu zazněl vedle něho hlas:

„Teď uvidíme, pomůže-li mu jeho bůh!“

„Hej“, křičel někdo s galerie, „řekni, kde je tvůj bůh, vždyť jsi byl jeho prvním ministrem! Počkej chvíli, hned sestoupí s krásného nebe a vysvobodí tě. Řekni mu však, aby nezapomněl kleště na vytahování hřebíků!“

Smích se rozhlaholil po vtipu. Úplně zdola volal jeden, který představoval gardistu:

„Pomůže-li tvůj bůh, uvěřím v něho!“

„Já také, já také!“ křičelo deset, dvacet hlasů jeden přes druhého. A Salman nemohl si odepřít, aby nezvolal:

„Musíš křičet, Pavle, snad spí tvůj Bůh, slyšel jsem také, že prý je někdy hodně nahluchlý.“

A nový výskot a nový chechtot.

Papež však zvedl své krví zalité oči směrem, kde stojí Atheos. V nitru jeho v domácí kapli dosud hoří malé světélko před bílým Chlebem:

„Spasiteli, odpusť jim, neboť nevědí, co činí!“

Náhle povstal neklid v zadní části arény. Nějaký člověk tlačil se kupředu.

„Pusťte mne, musím mu také říci něco zblízka.“

Tu jej pustili. Padl na cestě a namáhavě se zvedl. Jeho vlasy byly rozcuchané, jeho šat nebyl přiměřený slavnostní náladě.

„Fernandez!“, zasténal biskup, nosící v erbu tři palmy.

A Fernandez padl před křížem! Zoufale spíнал ruce vzhůru:

„Nejsvětější Otče! Zhřešil jsem před nebem a před tebou! Zachraň mne svým odpuštěním před koncem Jidášovým!“

Křičel tak zoufale, že diváci zděšeně vstávali a Adonai dal hlídačům pokyn. Papež se zaradoval:

„Teď jsi opět mým synem. Ego te absolvo!“

A protože přibitýma rukama nemohl již činiti znamení kříže, pohyboval svou trním korunovanou hlavou shora dolů a zleva do prava.

Tu chopili se strážcové kněze, který teď radostně křičel: „Mučte mne teď, zabijte mne, nebojím se ničeho, přijdu jednou za ním do ráje.“

Když ho dovedli k bráně, skácel se vysílením k jejich nohám.

Nyní pohlédly oči papežovy na dvě ženy, bolem zmírající: jedna čistá a svatá jako Maria Panna, druhá pokání činící v kající lásce jako Magdalena: Agatha a Immaculata. Ano, nechť čistá Agatha drží ochrannou ma-

teřskou ruku i nadále nad zachráněnou hříšnicí, aby zůstala silnou a nikdy již nezbloudila.

„Gertrudo, hle tvá dcera! Immaculato, viz svou matku!“

Od té doby neodloučily se již obě řeholnice.

A teď pocífoval palčivou žízeň, která vynutila Spasiteli na kříži čtvrté slovo: Žízním. Papež chtěl přemoci tato muka, jakožto prosbu, aby lidé opět žíznili po pravdě. A horečka jím lomcovala, zatemnilo se mu před očima, spatřil před sebou jezero a jasnou křišťálovou vodu. Ó, kéž by jen kapka svlačila jeho jazyk! Jen jediná kapička! Ukazuje katovi svým pohledem, kde leží jezero.

„Ponoř svou ruku do vody a svlaž mé rty!“

A tibetský kat vidí muka této žízně, přistupuje k němu v náhlém milosrdenství a podává mu dlaň, do níž nalil doušek vína. A umírající děkuje:

„Zaplať ti to Bůh!“

Tu usedá Tse Sing stranou a uvažuje:

Ten povídá, aby mu Bůh odplatil ten doušek vína, ale což, odplatí-li také, co spáchal sotva před třemi hodinami na své ženě? Zamyšleně hledí na své velké ruce, jimiž zardousil kněze Antonia a několik kolem lámal a svou ženu zabil. Počíná je třít, ale ošklivé skvrny na nich nechtějí zmizet. A tře celé odpoledne tyto skvrny. Opět hledí papež směrem k soše Atheově.

„Spasiteli, Tvé umírání bylo bolestnější: Tebe opustil dokonce Otec, a já, já cítím Tvou blízkost. Chci pronést Tvá sv. slova a pak mne přijmi!“

Poroučím svého ducha do Tvých rukou, mé dílo je dokonáno.“

Ale smrt ještě nepřichází. Není snad jeho dílo ještě dokonáno?

Činí mu to teď nesmírné obtíže, aby soustředil své spletené myšlenky.

Tlustými krvavými škraloupy potažená oční víčka může jen nepatrně pozvednouti, tak tíhnou těžce dolů

přes hasnoucí oči. Nevidí ani již lidí v cirku a domy a myrtami ovinuté sloupy.

A bolest polevuje . . . jakýsi vzlykot dere se z jeho prsou, chtěl by jen spat, spat.

Víčka spadají mu úplně přes oči. Jak to dělá dobře! Z velké, velké dálky slyší dunivý hřmot.

Náhle však s nadlidskou energií otevírá oči široce, sbírá své uspalé myšlenky s veškerou silou: Nikoliv, jeho dílo není ještě dokonáno.

V cirku nastalo náhlé ticho. Jeden praví druhému: umírá!

Mé dílo není ještě skončeno: v blízkých okamžicích osiří Církev a nepřátelé budou jásat:

„Poslední papež je mrtev!“

A křesťanů zmocní se smutek a zmatek.

Čeká ho ještě jedna úloha, pak chce usnouti.

„Kate, kate!“

Druhý kat blíží se ke kříži. Jen s námahou dává papež katu srozumitelné znamení.

A tento běžel k Adonaiovi. Nejvyšší soudce pokynul rukou:

„Chce ještě něco říci.“

A papež volá s posledním napětím sil mocným hlasem:

„Já Pavel VI., zvolený nejvyšší pastýř Církve, ustanovuji kardinály sv. Církve:

Viatora sempiterna,

Trpělivého otce Joba,

svého zpovědníka ze Skalního hradu,

Hlas volajícího na poušti,

biskupa s třemi palmami,

bis . . . kupa . . .“

Ohromné vzrušení zachvátilo diváky.

Dále se nedostal. Flitger jako zběsilý vyskočil a zařval na státní sluhy:

„Zabijte ho, zabijte ho okamžitě!“

A hned dva z nich míří na sněhobílé tělo, po němž stékají červené potůčky.

Ale nebylo toho již zapotřebí: papež Pavel VI. ještě jednou zhluboka vzdychl, jeho tělo škublo sebou na hřebech, pak visel zcela tiše a jeho hlava klesla na prsa, z jejichž levé strany vytryskl hustý proud krve.

HOSTINA BELSAZAROVA.

Když zapadající sluneční paprsky našly pohostinné přijetí již jenom na ledovcích Araratu, nastalo dole pravé stěhování národů. Mnoho tisíc cizinců, kteří přispěli sem, aby byli přítomni divadlu, odcestovalo, ale většina dala přednost ztrávení noci v tomto městě rozkoší.

Odjíždějící lodě byly přeplněny.

Křesťané v úzkostech spěchali k svým kněžím a biskupům:

„Co máme činit?“

Pastýři zvážněli. Japonský mladík, který kdysi prováděl Venouše Eschenbergera, prchl po divadle do parků malého Araratu, aby ovládl své vzrušení, a tu měl zvláštní podívanou: viděl, jak hustá mračna ptáků, hnízdících na nesčetných stromech a myrtách, odletěla směrem severním. Hlásil, co viděl, japonskému biskupu. Proto dali pastýři svým tázajícím se ovečkám odpověď Spasitelovu:

„Až uvidíte ty ukrutnosti, pak prchni, kdo jsi v Judsku, na hory, a kdo je na střeše, nesestupuj, abys něco odnesl z domu svého, a kdo je na poli, nevracej se, aby sis doběhl pro kabát.

Byl to poslední pokyn našeho umírajícího velekněze. Chceme jej splnit jako svatý odkaz.“

Ve voze podzemní dráhy seděl otec Jesuita Karel Habsburg, tak netušeně na kardinála povýšený. Vůz vyplňoval z větší části hlouček žen, sedících v tichém smutku. Byly to řeholnice z domu „U deseti zlatých růží“. Ne-

mluvily mezi sebou, neboť věděly, že nový kardinál nese u sebe nejsvětější Svátost z jejich kaple a z kaple v soše Atheově.

Černě a příšerně vypadala teď kaple v kolosu.

Sestra Agatha odnášela také nepatrný předmět z bohatství athejského: rodinný obrázek umučeného papeže.

Bude jej chovati jako drahocennou památku po celý svůj život. V blízkosti babylonské zdi vystoupili.

S hradby, jasně ozářené lampovými zvony, kynul jim někdo na cestu: hlava australského kardinála nabodnutá na vysoké tyči. Mladá Sestra, již se zmocnil strach, držela se sukně představené:

„Matko, tam, pohleďte tam!“

Agatha, následujíc příkladu knězova, uklonila se před hlavou mučednickovou:

„Svatý Tomáši, pros za nás!“

„Kdo pochová tvé tělo, svatý papeži Pavle, s úctou a láskou?“ naříkal stříbrojasný hlas Sestry Immaculaty; její hlas zněl jako hlas holubice, již lovec vybral mláďata z hnízda.

Kardinál Habsburg se obrátil a těšil ji:

„Kati dostali rozkaz, aby vyvezli mrtvoly ven za město k spálení. Rytíři sv. Františka zastavili však vůz a přeložili sv. těla na jiný vůz. Tak jsou mučedníci zachráněni a budou jako drahocenné relikvie odpočívati v oltářích našich kostelů. Bohužel není možno zmocniti se také hlav svatých mučedníků, které posvětily silnice babylonské.

Pak ponořil se v tichou modlitbu.

Všichni šli pěšky dlouhé hodiny do noci. V malé horské vesničce zaklepali na zamčený dům. Majitel otevřel a vpustil je. Na pouhou otázku svých očí dostal němou odpověď. Rozuměl jí, neboť jeho oči zalily se slzami. Byl to tajný křesťan.

— — — — —
Salman požádal sluhu, aby ho ohlásil domácí paní. Agripina mu vzkázala, že je tak rozrušená, že nemůže

nikoho přijmouti. On vnikl násilně k ní. Ležela na nízké pohovce a vypadala skutečně nemocná. Tu se zvedla hněvivě:

„Jak se můžete opovážiti?“

„Agripino, dnes je váš dluh splatný.“

Agripina se zhrozila. Hnus zmocnil se jejího srdce. Od té chvíle, co viděla umírat cudnost, tak majestátně, tak vznešeně, naplňovalo ji vše ostatní hnusem.

„Agripino, dnes je váš dluh splatný!“

Skoro vyhrůžně znělo to z úst mužových, který byl zvyklý, že každé jeho přání se splní.

„Co zde chcete? Zde jsou mé soukromé pokoje. Zazvoním na svého muže.“

Odhodlaně přikročila k telefonu. Salman ji zadržel. Jeho dech byl těžký.

„Agripino, nedrážděte mne! Přijde-li váš muž, mohu mu vyprávěti o krásné paní, jež konala v noci návštěvy v žaláři.“

Tu zasmála se Agripina jasně a výsměšně.

„Řeknu mu to sama. Toto vědění jej bude trápit. Jděte, Salmane, ruším vám své slovo, hnusíte se mi, každý muž se mi hnusí, a žádný, žádný nesmí se mne dotknouti . . . od té chvíle, co zemřela cudnost.“

Divoce vzlykajíc klesla opět na pohovku a Salman opustil komnatu potřásaje hlavou, ale vztekle ještě zasyčel:

„Agripino, trvám na svém právu, když ne dnes, tedy zítra a když ne zítra, tedy pozítří.“

V slavnostních sálech Medeaonu stal se pestrobarevný obraz přepychu okolo 23. hodiny ještě skvostnějším a radostné opojení bylo ještě hlučnější. V Medeaonu byla oficielní slavnost, zatím co nesčetné zábavní místnosti byly otevřeny pro obecný lid. V Athei shromáždění poslanci byli zde v plném počtu, také krásní mužové z „papežské gardy“ byli pozváni. Co mělo významné jméno nebo bohatství, to obklopovaly dnes mosaikami vykládané stěny salonů.

V slavnostním sále druhého poschodí hrála nejvybranější hudba, tisíce a tisíce světél a světelných věnců vrhalo sluneční světlo na hody Neronovy. Na 15 galeriích byla směsice národů, Angličané, Němci, Češi, Japonci, Anamité, Marokáni a pod. Vypadalo to jako obrovská maškarní zábava, jaké byly oblíbeny u lidí na počátku století. A nahoře seděly nastrojené a navoněné ženy pohromadě a popíjely vzácná vína tokajská, burgundská a perská a mlsaly sladký led a smály se, vábily a sváděly krásným očima. A volnějšími stávaly se posušky a zpitějšími pohledy.

V růžovém a modře tlumeném světle byly jako zastřeny malinké ložnice, kam pronikala jen tiše, tiše hudba.

Papež zakázal křesťanům návštěvu tohoto třetího poschodí.

Půlnoc se blížila. Salman byl chorý zuřivostí. Agripina byla královnou slavnosti. Seděla po boku Adonaiově a zastupovala jeho chof, která zůstala v Chicagu.

Sta, tisíce pohledů hledělo lačně na ni, sedící v zlaté lóži, se které visely zlatem tkané závěsy. Ve vlasech měla diadém nesmírné ceny. Tento diadém byl kdysi majetkem ruské carevny. Ale Agripina hleděla vážně na tyto hody Neronovy. Tu zašeptal jí někdo tiše do ucha:

„Agripino, kam hledíte?“

Před tisíci lidmi, kteří ji pozorovali, musila se tvářiti zdvořilou:

„Obdivuji právě umělecké dílo přede mnou.“

„Ano, můžeme býti právem pyšní na našeho mladého umělce Merosiho. Jest ostatně přítomen. Mluvil jsem s ním před půl hodinou ... tam nahoře ... seděl vedle rozkošné Polky. Dnes — povzdychl si z hluboka — doufá každý v dosažení svých přání, jen vy, Agripino, máte krutost Dianinu.“

Tu pohlédla krásná žena zničujícím pohledem na něho. Salman umkl ... a začal znovu:

„Co myslíte, že je asi nejkrásnější na tom obraze?“

A Agripina ukázala na skupinu u levého okraje obrazu: „Tohle!“

Mladá žena, zahalující se do několika cárů před nestydatými pohledy mužů a chtivě hledící na dýku, kterou si mladík loupá ovoce.

„Agripino, jste nepochopitelná! Toto děvče, ale jest to spíše mladá paní, skoro vám v kráse podobná, vy krásná, nejkrásnější — jest velice, velice nerozumné. Tu ji přivádějí lichotníci, aby dosáhli blahovůle císařovy, ona se bude líbit císaři, vypudí bujnou Poppeu, jakmile ji Nero spatří. A ona, ona šilhá po dýce. Není škoda takového těla?“

„Nikoliv“, odpovídá Agripina příkře, „čím čistější tělo, tím skvostnější pro“ — málem by byla řekla: pro Boha, ale vzpamatovala se. Což jí ten mrtvý papež učaroval?

Salman dokončuje přerušenou větu:

„Tím skvostnější pro toho, kdo ho smí užít. Agripino, odvedu vás nahoru. Tam je ještě veselejší život, tam vás rozveselím.“

Agripina obrací se s nějakou otázkou na Adonaie. Ne, tam nahoru nepůjde, tam, kde vonné výpary kladou se dusivě na prsa a ohnivá vína prohánějí krev žilami a kde mužové již neznají zákonů zdvořilosti a mravů a — kde tlumené růžové a modravé světlo rozlévá se ložnicemi.

„Jděte napřed, Salmane, já vás již najdu.“

Ale Salman neodchází. Ona jej posílá úmyslně pryč. Nemá již jiné myšlenky:

„Tato žena musí se státi ještě dnes mou, i kdyby přátelství s Jetterem se mělo rozbít.“

O půlnoci pronese Adonai triumfální řeč, vše proudí do velkého slavnostního sálu, na balkony a galerie. Je to přece událost, vzácný požitek, uslyší-li Adonaie mluvit. Ben Sibni, Moldarovský a Jetter vracejí se do lóže. Hledí-li desetitisíce pohledů vzhůru k nejmocnějšímu muži světa, ať také spatří jeho přátele a spolubojovníky a důvěrníky, neboť takové je lidské srdce: pachtí se po nimbu, i když je to jen odlesk, který září s hlavy vyššího.

Jetter zuří proti Australci. Opět sedí blízko ní. Jetter naklání se přes křeslo své ženy, jen aby jí byl blíže. Salman to pozoruje a tajně se směje.

„Musí se přece státí mou, ještě dnes!“

Adonai řeční. Byl večer poněkud zamlklý. Hořká pilulka přece plula v jeho slastiplném poháru: poslední slova umírajícího papeže. Křesťané slyšeli ta slova a jistě vězí za obraznými jmény skuteční kněží. Pak mohou opět zvoliti si papeže. Proklatě! Že byl tak nemoudrý a dovolil mu ještě mluvit! Jeho tajná naděje, že snad nikdo nepochopil významu slov, byla velice malá. Proti chytrosti papežově byl i Adonai malý. Ale on je vyslídí v jejich skrýších, jak ostatně byl vypátrán i Pavel VI. se svými kardinály. Pak ale se bude konati soud a poprava tajně.

V této vítězné naději počíná svou řeč.

Připomíná dnešní velikou událost, na jejíž oslavu se sešli v nejskvělejších místnostech světa. „Papež je mrtev pro vždy a kdyby se chtěl odvážit — následující slova byla namířena proti křesťanům a narážela na poslední slova papeže Pavla — znovu povstati, bude jeho konec ještě jistější a strašlivější.

Atheismus nastoupil svou vítěznou dráhu — a teď stává se jeho řeč rouháním — a jsi-li, vyzývám tebe, jehož nazývají bohem, abys zasáhl rušivě do tohoto vítězného běhu. Já, Adonai, jediný pán světa, poháním tě před svůj tribunál!“

Hrobové ticho bylo v obrovském sále. V tom proniká z podzemí temný rachot, někteří sebou nervosně trhli.

Adonai však pokračuje.

„Křesťané poukazují stále na odstrašující příklad, jak Bůh odpovídá na lidskou vyzývavost. — Dějepisci to dávno vyvrátili jako pohádku. — Přečtu vám tuto pohádku křesťanů:

Král Belsazar uspořádal velkou hostinu pro svých tisíc nejvznešenějších velmožů a každý pil podle svého věku. Když pak byl opilý, nařídil, aby přinesli zlaté a stříbrné nádoby, které odvezl jeho otec Nabuchodonosor

z chrámu jerusalemského, aby král a jeho šlechtici, jeho manželky a milostnice z nich pili. Hned přinesli zlaté a stříbrné nádoby, které onen král z chrámu jerusalemského odvezl. A pili z nich král, jeho šlechtici, jeho manželky a milostnice. Pili víno a chválili své bohy ze zlata, stříbra, mědi, železa, dřeva a kamene. V téže hodině ukázaly se prsty podobné lidské ruce, píšící naproti svícnu na stěnu královského sálu a král viděl prsty píšící ruky. Tu změnila se tvář králova a jeho myšlenky poděsily ho a síla jeho beder ochromla a jeho kolena se třásla.“

Adonai skončil. Zachechtal se hlučně. Skutečně, tam dole byli zaraženi, nikdo nemluvil, a sta očí hledělo úzkostlivě na obrovskou plochu stěny, jakoby z ní měly vyrůst píšící prsty.

„Král Belsazar byl zbabělec. Já, jediný pán, jenž netrpím žádného boha vedle sebe, vyzývám ho ještě jednou před svůj soud. Ať ještě jednou vyvstane před lidstvem hostina Belsazarova.“

Pokynul sluhovi.

„Co učiní?“ šeptali lidé tam dole, na galeriích a na balkonech. Sluha přinesl těžký stříbrný podnos. Na něm stály zlaté mešní kalichy nalezené v domácí kapli papežově. Sluhové nalili vína do nich. Adonai povstal opět, také Salman, Moldarovský, Jetter a Sibni pozvedli své kalichy. Jen Agripina seděla jako ochromena.

Jetter vtiskl jí kalich do ruky.

„Vstaň, patříš k nám!“

Tu Agripina povstala.

„Pane bože Sabaoth, to piji k tvému výsměchu!“

Kalichy zazvonily. Diváci nabyli opět své veselosti a kynuli jásavě Adonaiovi. Avšak to nejlepší mělo ještě přijít. Adonai chopil se jiné zvláštní nádoby, z níž vycházely zlaté paprsky, uprostřed bylo malé okénko, za nímž prosvítalo něco bílého. Byla to monstrance.

„Občané, křesťané věří, že to jest jejich Bůh!“

Nekonečný řehot vznášel se vzhůru.

„Srazím tohoto Boha s trůnu!“

Otevřel monstranci, chopil se sv. Hostie svými bezbožnými, svatokrádežnými prsty a mrštil jí dolů přes pažení do sálu.

„Tady vidíte, jak křesťanský bůh sestupuje s nebe!“

Spasitel však mlčel a dal se pošlapati a umazati nohama bezbožníků.

„Občané, křesťané jedí také svého boha“, sňal zlatý příklop s ciboria, „a pak nám vyčítají, že ho pronásledujeme“.

Vyňal svatou Hostii, učinil s ní znamení kříže a položil si ji na jazyk.

„Nechutná špatně, ten pšeničný bůh!“

A mnoho rukou vztahovalo se vzhůru:

„Dej nám také pojisti toho boha.“

Adonai podával po řadě členům vlády, také Agripina vzala Hostii, ale bylo jí, jakoby ji cítila páliť na jazyku.

„Kdyby to viděl papež, ten by plakal.“

A tu pocítila odpor proti celému počínání Adonaiovu.

Ostatní sv. Hostie rozházel mezi diváky, kteří je chytali a za smíchu a rouhání polykali: Opět nastalo ticho.

„Podle názoru křesťanů spáchali jsme velký zločin proti jejich pečenému bohu. Vidíte však, jak slabý a bezmocný je. Nekřičel, když jsem ho přinutil, aby vešel do mého bezbožného srdce.“

Není Boha, Bůh je mrtev!

Kdyby byl Bůh — dnešní den je důkazem pravdy bezbožnosti — kdyby byl nějaký Bůh, musil by se hnouti.

Pane, bože Sabaoth, kde jsou tvé ohnivé prsty, píšící po zdi?“

Vykřikl to vyhrůžně a zafal pěst jako Atheos venku.

A tu . . . tu stalo se něco hrozného:

Rázem zhasla veškerá světla a do temnoty kmitaly se oslňující blesky, vrhající svou ohnivou zář na mohutné stěny. Agripina vykřikla pronikavě:

„Ohnivé prsty!“

Nastal nepopsatelný zmatek. Vše snaží se dostatí se ven, ale nenalézají východů, výkřiky pronikají chaosem, do něhož se mísí sténání pošlapaných.

A řev je přehlušován duněním země a burácením bouře. Medeaon se zakolísal.

Z rozkošnických ložnic řítí se ustrašené dvojice, vinné poháry řinčí a bez povšimnutí stékají potůčky vína po vzdouvajících se kobercích. Tu naklání se Atheos, strašný obr a svým pádem tříští pyšný Medeaon, zázračné dílo světové a s rozlitém vínem mísí se krev zabitých. Na jasné osvětlených ulicích pobíhají lidé, někteří jen spoře oblečení, jako šílení. Jas pochází od záře požáru.

Teď otevírá Ararat svá stavidla, ohnivý sloup stoupá k nebi a oheň řítí se na domy a lidi.

Lidé v podzemních tunelech jsou za živa pohřbeni, neboť vrstva za vrstvou hroutí se nad nimi, ale nikdo neslyší jejich smrtelného pokřiku.

A žárem taje tisíciletý sníh a řítí se burácejícími bystrinami do ulic athejských a strhává s sebou zoufale se někde držící ženy a děti.

A z nitra země odpoutává se po tisíce let spoutaná masa a žene se vzhůru v bílém žáru a sopečný oheň stéká do ulic a leze po balkonech ze vzácného dřeva a olizuje záclony a krajky a skříně se šperky a jazyky svými zasahuje lidi.

Otevírají se ohromné trhliny. Nesmírný Cirkus Maximus, v němž před několika hodinami bezbožnost slavila vítězství nad svatostí, mizí v propasti jako kamének hozený dítětem do moře, a hradba babylonská se svými sady a myrtovým křovím a zábavní místností a chrámečky tříští se jako suchá louč. Výbuch Araratu zničil dílo lidské pýchy.

— — — — —
Agripina na útěku byla uchopena za ruku. Bez vůle následuje muže, jehož nenáviděla v hlubinách své duše. Ale teď má každý jen jedinou myšlenku:

„Zachrániti se, zachrániti se!“

Jak dospěla k východu, jest jí hádankou. Z oken skákali lidé šílení strachem a s roztráštěnými údy leží na zemi.

Salman pádí v divokém spěchu přes chvějící se těla a Agripina žene se za ním, jakoby byla s tímto mužem spojena spása. V pravý čas dospěli k výklenku nějaké cizí bohyně a krčí se k sobě v smrtelné úzkosti. Teď drží v náručí nejkrásnější ženu athejskou a cítí tep jejího srdce na svých prsou, ale jeho oči nehledí na tuto krásu, jsou horečně rozšířeny a hledí ztrnule vzhůru, neboť v tom okamžiku sklání se Atheos nad Medeaonem.

Když se Agripina probouzí ze své ztrnulosti, pozoruje, jak Salman se vypracovává z rumu zřícenin a utíká pryč. Křičí pronikavě na něho, on se neohlíží! Tu se vzchopí a řítí se za ním. Smrtelná úzkost propůjčuje jí sílu. Dohání ho a zatíná se zoufale do jeho ruky. Tu odkopne ji Salman a prchá.

Agripina klesá s bolestným výkřikem. Ale opět se zvedne a leze namáhavě kupředu. Salman dostihl již konce ulice. Tam propadl se před jejíma zděšenýma očima do útrob země.

Agripina obrací se plna hrůzy k druhému konci ulice. Skupina mužů běží jí vstříc. Chce se k nim připojit, ale nohy vypovídají jí službu a z těchto lidí se nestará nikdo o ni. Sleduje je z povzdálí, jakási žena spěchá mimo ni s děckem přitisknutým na prsou. Teď zřítí se ulice nad ní. Agripina prchá bezplánovitě dále. Střevíc, ozdobený zlatými přeskami a rubíny, se jí vyzul, ona se neohlíží. Její stříbrem protkané roucho zachytává se a trhá na troskách, ona toho nedbá, diadém carevny ruské se uvolňuje z jejích rozcuchaných vlasů. Strhla jej a odhazuje. Co je zlato, co jsou brilanty a perly, když běží o život? Doběhla na zelený trávník a rozhlíží se udýchána. Shora chrlí Ararat ohnivé koule, země duní a vyvrhuje své ohnivé proudy, a řítící se stavby rachotí a smrtelné výkřiky statisíců při tom mizí. Agripina ví, že je ztracena: nikde východu;

kam oheň nevnikl, tam se valí proudy vod, kam nevnikla voda, tam zeje propast. Již se otřásá země pod jejíma nohama.

„To jsou ohnivé prsty Boží. Tedy přece měl papež pravdu. Pak byl jediné on moudrý, že sloužil tomuto Bohu a pro něho zemřel.“

Po prvé ve svém životě padá Agripina před Bohem na kolena a spíná ruce. Jak byla vždy přesvědčena o pravdě slov: Nikdy již nenastane den, kdy ruce se sepnou k modlitbě! Teď spíná vroucně ruce:

„Ty Bože, ke kterému se modlil Hynek, věřím v tebe!“

V tom zasáhla ji ohnivá koule do hlavy. Padá k zemi.

„Hynku! Věčný život?!“

Pozbyla vědomí.

— — — — —
Venouš v žaláři naslouchal polekaně. Odkud to dunění? Ty nárazy? Stále prudčeji a rychleji následují za sebou. Vyskočí a cloumá železnými dveřmi, ale ty nepovolí. Kobka se otřásá. Teď slyší dušené výkřiky, horká vlna dotýká se jeho tváře. Kámen ve stropě se uvolnil, Venouš uskočil včas stranou. Široká trhлина zeje ve zdi. Tápe rukou v ní a nenalézá konce. Tu se prodírá trhlinou, stále a stále. Zcela tichá naděje zasvitne v jeho duši, odumřelé pro každou naději:

Což kdyby tímto zemětřesením povstala záchranná chodba!

Pracuje horečně dále, prohrabává se troskami, až mu prsty krvácejí. Byla to vrstva, jejíž uvolnění kamení bylo zemětřesením stlačeno a uvolnilo úzkou chodbu.

Brzy nemůže dále. Vyčerpán padá celým tělem k zemi. Ale opět se vzchopí.

„Žíti, žíti! Matku opět spatřiti a biskupa Hynka, sloužiti Bohu jako kněz! Ó Bože, může se mi dostatí ještě tohoto štěstí?“

Hrozí mu zadušení, sténá a vzdychá a modlí se mezi tím. Neví, jak dlouho pracoval v této tmě a jak daleko se doplazil a prohrabal. Byly to hodiny, dny nebo týdny?“

Ztratil časovou orientaci.

„Žítí, žítí! Matku opět spatřiti!“

To ho žene vpřed, to dodává mu obrovské síly, to způsobuje, že se vzchopil, když se předtím shroutil a myslil: „Chci raději zemřít!“

A náhle stojí na denním světle. Věčně modré nebe klene se nad ním, oči ho bolí, nesnese jasného světla. Co je tam na druhé straně? Ano, to je Ararat, ale zcela jiný. Kde jsou ledovce, stromy, vily?

A u jeho nohou zázračné město Athea? Stále znovu mne si oči.

Je snad o staletí vržen do minulosti nebo o tisíciletí kupředu?

Tam musí přece státí Atheos s Hynkovou domácí kaplí a u jeho nohou Medeaon se svým peklem, jemuž unikl.

Vidí jen pusté plochy a zříceniny, kouřem zahalenou beztvárnou masu. Teď teprve chápe:

„Zemětřesení! Bůh vyhladil s povrchu zemského zázračné město bez Boha!“

Tu hluboce dojat padá na kolena bledý muž s vpadlými tvářemi a zapadlýma očima a hustým štětinatým vousem:

„Ó Bože! A mne jsi zachránil!“

— — — — —

Celý svět otřásl se děsem.

A velký pláč probíhal zeměkoulí, neboť většina rodin věděla o někom, kdo byl v onen strašlivý den Božího Těla v Athei a s Atheou zahynul.

Avšak křesťané šeptali brzy potom jeden druhému radostné poselství:

„Annuntio vobis gaudium magnum: habemus papam!“

Zvěstuji vám velkou radost: Máme papeže: Jeho Eminenci nejdůstojnějšího kardinála „Hlas volajícího na poušti“, který přijal jméno: Viktor IV.

Pro Církev nastala nyní doba požehnaného působení mezi národy a krátkého oddechu, aby se připravila na horší pronásledování budoucí a na světové katastrofy, znamená to konce světa a posledního soudu.

Josefa Birnbauma v Brtnici.

- Bazin R.: SŇATEK SLEČNY GIMELOVÉ. 68 stran Kč 6'—.
- Fořtel J.: ODPADLÍK. Román kněze Kč 14'—.
- Fouard G.: ŽIVOT JEŽÍŠE KRISTA. Přeložil D. Pecka. Stran 520, cena 24, v plátně 34 Kč.
- Háj F.: K. DARIŠ. Román. 252 stran Kč 15'—, váz. Kč 19'—.
- Háj F.: POZDĚ. Román. Kč 10'—, váz. 14'—.
- „ PŘIŠEL ŽIVOT. Román. Kč 12'—, váz. Kč 14'—.
- D' E. Ermite Pierre: PŘEČTĚTE SI TO. Přeložil J. Rozmahel. Velikost 8⁰, str. 188, Kč 9'—.
- Meško X.: NÁŠ ŽIVOT. Přeložil A. Horsák. Bibliofilie, Kč 15'—.
- Meško X.: MLADÝM SRDCÍM. 250 str. bohatě ilustr., váz. Kč 25'—.
- Meško X.: VLK KAJÍCNÍK. Str. 198 Kč 9'—.
- Rozmahel: PROČ JSEM SE STAL KATOLÍKEM? Str. 116, Kč 4'—.
- Schilgen H.: VE SLUŽBÁCH STVOŘITELOVÝCH. Kniha pro snoubence a manžely. 7 Kč.
- Schilgen H.: MLADÍ HRDINOVÉ. 164 str., 9 Kč.
- „ TY A ON. Pro dívky. 244 stran, Kč 15'—, váz. 23'—.
- Schilgen H.: TY A ONA. Poměr mladíka k dívce. 160 str., Kč 13'—.
- Dr. Šebesta Pavel: RINDA. Obraz ze života v misii při řece Zambezi. Kč 8'—.
- Urban T. J.: NA CESTU ŽIVOTEM. Pro dívky. Kč 12'—.
- Vlasáková J.: PŘESPOLNÍ DĚTI. Román pro dívky. Kč 12'—.

Dodá též Váš knihkupec.